

Báthori Csaba

Kétszáz nyers vers

BÁTHORI CSABA

KÉTSZÁZ

nyers

VERS

NYUGAT-EURÓPAI KÖLTÉSNET

GÖRÖG, LATIN, PROVANSZÁL, FRANCIA,
NÉMET, ANGOL, SPANYOL ÉS OLASZ
KÖLTEMÉNYEK EREDETI NYELVEN
ÉS MAGYAR NYERSFORDÍTÁSBAN

Napkút Kiadó
Budapest, 2012

A kötet megjelenését Budapest Főváros XIII. Kerületi
Önkormányzata támogatta

A kötet internetre kerülését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap

A SZOKATLAN HŰSÉG

Előhang

Ez egy szerény, vakmerő könyv, olvasó. Szerény azért, mert az idegen verseket meghagyja idegennek, – és mégis kipuhatolja tartalmukat. Vakmerő azért, mert úgy tesz, mintha a versek legfőbb tartalma a szótári értelemben rejlene. A versek fordítója sokat bíbelődött már más-más nyelvű szövegekkel. És ma már nem tagadja, hogy az idegen versek csupasz értelme sokszor ugyanolyan örömet tud szerezni az olvasónak, mint a mesteri formába szedett változatok. A nyers alakzat nem haszontalanabb a formahű javaslatoknál: a puszta szótári értelem ugyanolyan erőt sugároz, mint a képzelt művészi egyenértékes.

Ez a kísérlet egy pillanatra sem kívánja kétségbe vonni a művészi, formahű fordítás elvének elsődlegességét, nagyszerűségét és művészi felsőbbrendűségét.

A könyv célja kettős vagy hármas, mondhatnám. Első szándékom az volt, hogy az ösztövért magyar tökörkép révén az eredetihez édesgessem a szemet. Sem többet, sem kevesebbet nem kínálok a nyersfordítást tartalmazó jobb oldalon, mint amennyi a bal oldalon álló eredeti nyelvi megértéséhez szükséges.

Másodlagos óhajom az volt, hogy megsejtessem: a vers eredeti, művészi eszközökkel modellált erőtere mögött rejlő tartalom önmagában is megkapó gondolat lehet. A művészi alkotást tekinthetjük úgy is, mint eszmei látomást, amelyet a mesterfogások (rím, szótagszám, hangrend, tónus és más eszközök) beláthatatlan síkra emelnek, – csakhogy az első szint ugyanolyan érdekes, mint az összbenyomás egyéb hatáselemei.

A gyűjteményben itt-ott feltűnik egy-egy formahű vagy ún. költői próza jellegű fordítás is. Sőt, a magyar anyag egy meghatározott pontján feltűnik két kortársam egyedi döntéseket tükröző, személyes értelmezéssel gazdagított nyersfordítása is.

Harmadlagos célom az volt, hogy utaljak rá: bármely idegen vers magyar tükre egyéni értelmezés, saját indulat- és képzetmenet következménye. Hogy tehát még a legpörébb nyersfordítás is egyedi lenyomat, igyekezet és eredmény.

Akkor hát indulás, merüljünk el a lapokon.

Reményem az, hogy olyat tudsz itt meg idegen versekről, olvasó, amit eddig nem is sejtettél. Reményem az, hogy a nagyszerű formahű fordítások zárványaiból tegyék egy lépést – még ha póriás járással is – a forrás felé. A formahű fordítás: a művészetnek tett vallomás. A nyersfordítás: a szokatlan hűség mozzanata. A művészet vonzalmából bámulatos ívek, szerkezetek születnek, – de a mester némely értelemben lemaradhat az igazságról. A nyersfordító viszont nem tolakszik az eredeti vers megbolydítására, nem teszi láthatatlanná az alkotás eredeti arányait.

Hogyan is mondja Emily Dickinson: *I'm Nobody!... How dreary – to be – Somebody! (Senki vagyok!... Milyen rémes – ha az ember – Valaki!)*

Ez a Senki vezessen el ahhoz a Valakihez, aki az eredeti szövegekben lakik.

2011. szeptember 3-án

Báthori Csaba

VERSEK NYERSFORDÍTÁSBAN

ΡΟΥΦΙΝΟΥ

Ευρώπης τὸ φίλαμα, καὶ ἦν ἄχρι χεῖλεος ἔλθη,
ἠδὺ γε, κὰν ψαύσῃ μόνον ἄκρου στόματος.
ψαύει δ' οὐκ ἄκροις τοῖς χεῖλεσιν, ἀλλ' ἐρίσασα
τὸ στόμα τὴν ψυχὴν ἐξ ὀνόχων ἀνάγει.

EURÓPA CSÓKJA (RUFINUS)

Európa csókja, még ha csak az ajkaimat éri is el,
csupa édesség, még ha csak a szám szélét érinti is meg.
Ő (Európa) azonban nemcsak ajkainak szélével érint meg
engem, hanem
a számra tapad, és felszívja lábujjhegyemből is a lelkemet.

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ

Φείδη παρθενίης. και τί πλέον; οὐ γὰρ ἐς Ἴτιδην
ἐλθοῦσ' εὐρήσεις τὸν φιλέοντα, κόρη.
ἐν ζωοῖσι τὰ τερπνὰ τὰ Κύπριδος ἐν δ' Ἀχέροντι
ὄστέα καὶ σποδιή, παρθένε, κεισόμεθα.

ÉLVEZD A NAPOT (ASZKLEPIOSZ)

Őrzöd szüzességed. És mit ér? Ha a Hádészba érsz, nem fogsz
találni senkit, aki szeressen, te lány.
Élők között vannak Küprisz örömei. Az Acheronban azonban,
kedves szűz, mindannyian csak úgy fekszünk (majd),
mint csont és hamu.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 1.9

Vides ut alta stet nive candidum
Soracte nec iam sustineant onus
silvae laborantes geluque
flumina constiterint acuto.

dissolve frigus ligna super foco
large reponens atque benignius
deprome quadrimum Sabina,
o Thaliarche, merum diota.

permitte divis cetera, qui simul
stravere ventos aequore fervido
deproeliantis, nec cupressi
nec veteres agitantur orni.

quid sit futurum cras, fuge quaerere, et
quem Fors dierum cumque dabit, lucro
adpone, nec dulcis amores
sperne puer neque tu choreas,

donec virenti canities abest
morosa, nunc et campus et areae
lenesque sub noctem susurri
conposita repetantur hora,

nunc et latentis proditor intumo
gratus puellae risus ab angulo
pignusque dereptum lacertis
aut digito male pertinaci.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 1.9

Látod, hogyan áll magas hótól (ragyogó) fehéren
a Soracte? Már nem tartják a terhet
a szenvedő fák, és a csikorgó fagyban
beálltak a folyók.

Oszlasd el a hideget, bőven rakva a tűzre
fahasábokat, és bőkezűbben
hozd elő négyéves szabin
borodat, ó Thaliarchus, a kétfülű kancsóban.

A többit bízd az istenekre: (akik) mihelyt ők
lecsillapították a szeleket, amelyek a forrongó tengeren
csatáznak, sem a ciprusok,
sem az öreg kőrisfák nem hajladoznak (többé).

Hogy mi lesz (jön) holnap, (azt) tartózkodj megkérdezni, és
ami napot csak ad(ni fog) a Sors, számítsd
a nyereséghez, és ne vesd meg az édes
szerelmi (játékokat), fiú, sem a táncokat,

amíg távol van virágzó (korodtól) a mogorva
öregség. Most a harci mező és a játéktér (ideje van)
és éjszaka a szelíd suttozások
a megbeszélte órában ismétlődjenek meg;

most a bujkáló leány árulkodó (módon) csábító
kacagása (egy) eldugott sarokból, (ez) is (izgasson téged),
meg a karjairól (karjáról) vagy a hamisan
makacskodó ujjáról elrabolt zálog.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 2.14

Eheu fugaces, Postume, Postume,
labuntur anni nec pietas moram
 rugis et instanti senectae
 adferet indomitaque morti,

non, si trecenis quotquot eunt dies,
amice, places inlacrimabilem
 Plutona tauris, qui ter amplum
 Geryonen Tityonque tristi

compescit unda, scilicet omnibus
quicumque terrae munere vescimur
 enaviganda, sive reges
 sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus
fractisque rauci fluctibus Hadriae,
 frustra per autumnos nocentem
 corporibus metuemus Austrum:

visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danaï genus
 infame damnatusque longi
 Sisyphus Aeolides laboris.

Linquenda tellus et domus et placens
uxor, neque harum quas colis arborum
 te praeter invisas cupressos
 ulla brevem dominum sequetur;

absument heres Caecuba dignior
servata centum clavibus et mero
 tinguet pavementum superbo,
 pontificum potiore cenis.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 2.14

Ah, fürge meneküléssel inálnak el,
Postumus, Postumus, az évek, (és a) jámborság
 nem késleltetheti a ráncokat és (sem) a fenyegető öregkort,
 sem a lebírhatatlan halált.

Nem, még ha mindennap háromszáz bikát,
barátom, feláldozol is a kíméletlen (könnyre képtelen)
 Plutónak, aki a háromszorosan hatalmas
 Géryont és Tityost (is) megzabolázza

komor hullámával, amelyen közismert módon,
bármilyen földi táplálékkal éljünk is,
 át kell keltnünk, legyünk akár királyok,
 akár szegény parasztok.

Hiába tartjuk távol magunkat a vérszomjas Marstól
és a zúgó Adria meg-megtörő hullámaintól,
 hiába kerüljük őszönként a testünknek
 ártalmas déli szelet:

szemünk elé kerül (majd) a feketén, lomha hömpölygéssel
kanyargó Cocytos, és Danaus hírhedt fajzata,
 és a hosszú robotra ítélt
 Sisyphos, Aiolos (utódja).

El kell hagyni (majd) a Földet és az otthont és a kedves
feleséget, és azon fák közül, amelyeket ápolasz,
 a gyűlölt ciprusok közül téged, a rövid életű urat,
 csak egyetlen (szál) követ (majd).

(Egy nálad) méltóbb örökös fogja felélni caecubusi (boraidat),
amelyeket (most) száz kulcs őriz, és felséges (tisztá)
 nedvvel locsolja (majd) be a mozaikpadlót:
 jobb az a (nedv) főpapok ínyencségeinél (is).

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 3.30

Exegi monumentum aere perennius
regalique situ pyramidum altius,
quod non imber edax, non auilo impotens
possit diruere aut innumerabilis

annorum series et fuga temporum.
non omnis moriar multaue pars mei
vitabit Libitinam: usque ego postera
crescam laude recens, dum Capitolium

scandet cum tacita virgine pontifex:
dicar, qua violens obstrepit Aufidus
et qua pauper aquae Daunus agrestium
regnavit populorum, ex humili potens

princeps Aeolium carmen ad Italos
deduxisse modos, sume superbiam
quaesitam meritis et mihi Delphica
lauro cinge volens, Melpomene, comam.

QUINTUS HORATIUS FLACCUS

CARMEN 3.30

Emlékművet emeltem, (mely) örökkévalóbb az ércnél
és magasabb a piramisok királyi helyzeténél (építményénél),
amelyet sem a falánk (emésztő) eső, sem a féktelen északi szél
nem tud szétrombolni, vagy (sem) az évek

számtalan sora és az idők futása.
Nem egészen (teljesen) fogok meghalni, és nagy(obbik) részem
elkerüli (majd) a halál-istennőt: folyton növekedni fogok
az utókorban hírnevemben (a későbbi dicsőségtől megújulva),
míg a Capitoliumra

felmegy a hallgatag szűzzel a főpap:
nevet mondják (majd), ahol zúg a heves Aufidus
és ahol a vízben szegény Daunus vidéki
népek fölött uralkodott, alacsony (sorból) megerősödve

elsőként vezettem be (át) az aioli dalt itáliai
mértékekre. Fogd a büszke díjat,
(amely kijár) az érdemnek, és delphi babérrel
övezd kegyesen, Melpomené, hajam.

Saját formahű fordításomban:

Emlékjelt hagyok én, rozsdá se rágja meg.
Íly ívű piramist úr sose alkotott
még: nem fogja falánk fürgeteg, és a szél
nem rongálja meg azt, a szakadatlanul

elpergő korok és ezredek árja sem.
Meg nem ront a halál, lényem a pusztulást
is megbírja! Hiszem: hírem utódi kéz
föl-fölfrissíti, míg a Capitólium

lépcsőjén a szelíd szűz meg a főpap áll.
Mondják majd, hol inal gyors Aufidus-ár
s ott, hol – sivatagos föld! – Daunus szilaj
népek sorsa fölött – bár maga póri sarj! –

úr volt: acoli dalt ő faragott hazánk
nyelvén, ő legelőbb! Büszke nyakad legyen,
érdem-díj hiszen ez! Homlokomat pedig
érjék, Melpomené, delphi babérjaid.

CAIUS VALERIUS CATULLUS

CARMEN XXXVII

Salax taberna vosque contubernales,
a pilleatis nona fratribus pila,
solis putatis esse mentulas vobis,
solis licere, quidquid est puellarum,
confutuere et putare ceteros hircos?
An, continenter quod sedetis insulsi
centum an ducenti, non putatis ausurum
me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate: namque totius vobis
frontem tabernae sopionibus scribam.
Puella nam mi, quae meo sinu fugit,
amata tantum quantum amabitur nulla,
pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
consedit istic. Hanc boni beatique
omnes amatis, et quidem, quod indignumst
omnes pusilli et semitarii moechi;
tu praeter omnes une de capillatis,
cuniculosae Celtiberae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba
et dens Hibera defricatus urina.

CAIUS VALERIUS CATULLUS

CARMEN XXXVII

Parázna kocsmá és ti, kocsmátötlélekek,
(a nemez-sisakos testvérek után a kilencedik oszlop),
azt hiszitek, csak nektek van farkatok,
csak nektek szabad a lányok közül akárkit (akármit)
megkefélélni, és a többieket bakkecskének tartani?
Vagy mivel sorban (ott) ültök sületlenül
százan vagy kétszázan, úgy vélitek, nem merném
én egyszerre kétszáz csücsülőnek betömni a pofáját?
Higgyétek csak! Mert (sőt) én telerajzolom nektek
a csapszék egész homlokzatát farkakkal!
A lány ugyanis, aki öle(lése)mből elfutott,
akit annyira szerettem, amennyire senkit nem fognak (már)
szeretni,
akiért nekem nagy harcokat (kellett) vívnom,
ott telepedett meg. Őt szeretitek mind,
jók és boldogok, és közben, ami szégyenletes,
mind kicsinyek (tökmagok) és félrelépő házasságtörők (vagytok);*
te mindenekelőtt, egyike a hosszú hajúaknak,
a nyúlban gazdag Keltiberia fia,
Egnatius, akit a sötét szakáll megnemesít (tesz nemessé),
és a fogazat(od), (amely) ibériai húggyal (van) bedörzsölve (ibériai
húggyal tisztított fogad).

* Kőrís Imre értelmezése szerint: „sőt, mi több, szégyenszemre minden kis sikátorbeli parázna is”

Saját formahű fordításomban:

Parázna csapszék! Kocsmatöltelek! Ott
(a két süvegfordó Fivér egy ugrás) – ott
úgy vélték, farkat tinektek adtak csak?
s úgy: elcicázni lány csöcsök között nektek
szabad csak? És a többiek csupán kecskék?
Egymás hegyén-hátán lihegték ott, kasban,
százan... talán kétszázan? S úgy találjátok:
„Nincs mersze szájon nyomni száz ücsörgőt”?! Csak
higgyétek ezt! Lompostok úgyis ott pállik
homlokzatán e háznak: az enyém a rajz!
Kicsim – ki itt hagyott, tököm megúnván, kit
hőbben sosem szerettek, úgy amint én, ki
sok nagy, dicső csatára ösztökélt – most ott
ül köztük, és jöttment hülyék birizgálják,
meg boldog és boldogtalan csavargók, meg
pelyhes suhancok, kurva utcasarkoknál!
Főképp azonban mind e szőrösök közt te,
nyulászzkodó föld sarja, keltiber fajzat,
Egnatius, szórmók, majomfi szépség, ki
fogat ibér hüggyal be szokta dörgölni!

CAIUS VALERIUS CATULLUS

CARMEN 51

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,
qui sedens adversus identidem te
pectat et audit

dulce ridentem, misero quod omnis
eripit sensus mihi; nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi
.....

lingua sed torpet, tenuis sub artus
flamma demanat, sonitu suo
tintinant aures, gemina teguntur
lumina nocte.

Otium, Catulle, tibi molestum est;
otio exsultas nimiumque gestis;
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

CAIUS VALERIUS CATULLUS

CARMEN 51

Az tűnik nekem egyenlőnek az istennel,
az, ha szabad (mondanom), tesz túl az isteneken is,
aki veled szemben ülve folyton
téged néz és hallgatja

édes nevetésed. Ezt tőlem szegénytől
összes érzékem elrabolja: mert alig pillantottalak meg
téged, Lesbia, semmi nem marad
..... (nekem).

Sőt a nyelvem megbénul, finoman átfolydogál
ereimen a láng, saját csengésétől
zúg a fülem, szememre (pedig)
kettős éjszaka borul.

A nyugalom, Catullus, az tesz beteggé:
a nyugalom tesz szertelenné, miatta nem bírsz magaddal.
A nyugalom egykor már királyokat és
boldog városokat (is) elpusztított.

VÁLTOZAT:

Az tűnik nekem istennel egyenlőnek lenni,
az, ha szabad (mondani), még túl is szárnyalja az isteneket,
aki veled szemben ül és egyre téged
néz és hallgat

aki édesen mosolyogsz. Nekem, a nyomorultnak
ez összes érzékemet elrabolja: mert alighogy,
Lesbia, megláttalak, semmi nem marad nekem
.....

Nyelvem azonban megbénul, tűz csorog le
finoman ereimben; füleim saját hangjuktól
döngenek, s kettős éjszaka lepi el
szemeimet. –

A henylés, Catullus, a henylésbe betegszel bele:
a henyléstől vagy szertelen és túl-vágyakozó.
A henylés egykor már királyokat
és boldog városokat tett tönkre.

AMBROSIUS

DEUS CREATOR OMNIUM

Deus, creator omnium
polique rector, vestiens
diem decoro lumine,
noctem soporis gratia,

artus solutos ut quies
reddat laboris usui
mentesque fessas allevet
luctusque solvat anxios.

grates peracto iam die
et noctis exortu preces
votis, reos ut adiuves,
hymnum canentes solvimus.

te cordis ima concinant,
te vox canora concrepet,
te diligat castus amor,
te mens adoret sobria,

ut, cum profunda clausurit
diem caligo noctium,
fides tenebras nesciat
et nox fide reluceat.

dormire mentem ne sinas,
dormire culpa noverit,
castos fides refrigerans
somni vaporem temperet,

exuta sensu lubrico
te cordis alta somnient,
ne hostis invidi dolo
pavor quietos suscitet.

Christum rogemus et patrem
Christi patrisque spiritum,
unum potens per omnia
fove precantes trinitas.

AMBROSIUS

ISTEN, MINDENEK TEREMTŐJE

Isten, mindenek teremtője,
égi irányító, aki beöltöztet
a napot pompás fényvel,
az éjszakát a szendergés kegyelmével,

hogy a nyugalom az eloldott tagokat
ismét munkaképessé tegye,
az ellankadt érzékeket felfrissítse
és feloldja a gyötrelmes szomorúságot;

hála, hogy (most) már lehajlott a nap,
és az éjszaka kezdetén kéréseink (halld meg),
(és) segíts a szószegőknek –
himnuszt énekelve ezt hozzuk eléd.

Téged énekeljen a szív benseje,
téged magasztaljon a zengő hang,
téged válasszon a szűzi szerelem,
téged imádjon a józan értelem,

hogy ha az éjszakák mély sötétségé
elzárva tartja majd a napot,
a hit ne tudjon az árnyakról (a sötétségről)
és az éjszakát világítsa meg a hit.

Ne hagyd elaludni a szellemet,
aludjon el csak a bűn,
hűsítő hit enyhítse a
szüzek álmainak forróságát.

Kéjes érzékiségtől mentesen
álmodjon rólad a szív mélysége,
s ne ébressze fel gonosz ellenség csele által
a félelem a nyugovót.

Krisztust kérleljük és az Atyát,
Krisztus és az Atya szellemét:
Te egyetlen Erő mindenben,
Kegyelmézz (nekünk), imádkozóknak, Szentháromság!

THOMAS DE CELANO

DIES IRAE, DIES ILLA

Dies irae dies illa,
Solvat saeculum in favilla:
Teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus,
Quando iudex est venturus,
Cuncta stricte discussurus!

Tuba mirum spargens sonum
Per sepulcra regionum,
Coget omnes ante thronum.

Mors stupebit et natura,
Cum resurget creatura,
Iudicanti responsura.

Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur,
Unde mundus iudicetur.

Iudex ergo cum sedebit,
Quidquid latet apparebit:
Nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus?
Cum vix iustus sit securus.

Rex tremendae maiestatis,
Qui salvandos salvas gratis,
Salva me, fons pietatis.

Recordare Iesu pie,
Quod sum causa tuae viae:
Ne me perdas illa die.

THOMAS DE CELANO

A HARAG NAPJA, AZ A NAP

A harag napja, az a nap
hamuvá oldja majd a világot,
ezt tanúsítja Dávid Szibillával.

Micsoda reszketés lesz jövendő,
amikor a bíró lesz eljövendő,
hogy mindent szigorúan megvizsgáljon.

A harsona, bámulatos hangot árasztva,
minden ország sírjai felett
összegyűjt majd mindenkit a trón előtt.

Halál és létezés (természet) megakad majd,
amikor feltámad a teremtmény,
hogyan a bír(ál)ónak megfeleljen.

Előhozatik majd az írott könyv,
amelyben minden benne foglaltatik,
misperint megítéltetik a világ.

Mikor tehát a bíró ott ül majd,
(s) ami csak lappang, napvilágra kerül,
semmi nem marad büntetlenül.

Mit mondjak majd akkor én nyomorult,
milyen pártfogót hívjak (akkor),
amikor az igazságos (is) alig (van) biztonságban?

Király, (kinek) nagysága előtt megremeg (az ember),
(te) aki ingyen (magadtól) megmented a megmentendőket,
ments meg engem, jámborság forrása!

Fontold meg, kegyes Jézus,
hogyan én utadnak oka vagyok:
ne semmisíts meg engem azon a napon!

Quaerens me, sedisti lassus:
Redemisti crucem passus:
Tantus labor non sit cassus.

Iuste iudex ultionis,
Donum fac remissionis,
Ante diem rationis.

Ingemisco, tamquam reus:
Culpa rubet vultus meus:
Supplicanti parce Deus.

Qui Mariam absolvisti,
Et latronem exaudisti,
Mihi quoque spem dedisti.

Preces meae non sunt dignae:
Sed tu bonus fac benigne,
Ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta,
Et ab haedis me sequestra,
Statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis,
Voca me cum benedictis.

Oro supplex et acclinis,
Cor contritum quasi cinis:
Gere curam mei finis.

Lacrimosa dies illa,
Qua resurget ex favilla.
Iudicandus homo reus:

Huic ergo parce Deus.
Pie Iesu Domine,
dona eis requiem.

Engem keresve, (ott) ültél kimerülve,
megváltottál a keresztre feszítéssel:
ennyi gyötirelem ne legyen hiába.

Bosszú igazságos istene,
add meg (nekünk) a megbocsátás ajándékát
a számadás napja előtt.

Felsőhajtok, mint egy bűnös,
a vétek megpirosítja arcomat,
kíméld meg az esdeklőt, Isten!

(Te) aki Máriát feloldoztad
és a latrot meghallgattad,
nekem is reményt adtál.

Kérelmeim nem méltóak (ugyan),
de te, Jóságos, tedd (azt) könyörületesen,
hogy ne égjek el örök tűzben.

A bárányok közt jelölj ki (nekem) helyet,
és különíts el a (bak)kecskéktől,
jobbodra állítva (engem)!

Ha a kárhozatra ítélték elhallgattattak,
(és) emésztő tüzeknek adattattak,
(akkor) hívj engem a boldogokkal!

Kérlek térden állva és meghajolva,
elgyötört szív(em) akár a hamu,
végórákra viselj gondot!

Könnyes (lesz) az a nap,
amelyen a parázs(hamu)ból feltámad majd
a bűnös ember, hogy elítéljék:

kíméld meg hát őt, Isten!
kegyes Jézus Úr(unk),
adj békét nekik!

JOHANNES SCOTTUS ERIUGENA

HIC IACET HINCMARUS

Hic iacet Hincmarus, cleptes vehementer avarus,
Hoc solum gessit nobile, quod periit.

JOHANNES SCOTTUS ERIUGENA

ITT FEKSZIK HINCMARUS

Itt fekszik Hincmarus, a roppant mohó tolvaj.
Egyet tett dicséretesen: hogy meghalt.

GUILLAUME D'AQUITAINE

FARAI UN VERS DE DREIT NIEN

Farai un vers de dreit nien
Non er de mi ni d'autra gen
Non er d'amor ni de joven
 Ni de ren au
Qu'enans fo trobatz en durmen
 Sus un chivau

No sai en qual hora.m fui natz
No soi alegres ni iratz
No soi estranhs ni soi privatz
 Ni no.n puesc au
Qu'enaisi fui de nueitz fadatx
 Sobr'un pueg au

No sai cora.m sui endormitz
Ni cora.m veill s'om no m'o ditz
Per pauc no m'es lo cor partitz
 D'un dol corau
E no m'o pretz una fromitz
 Per saint Marsau

Malautz soi e cre mi morir
E re no sai mas quan n'aug dir
Metge querrai al mieu albir
 E no.m sai tau
Bos metges er si.m pot guerir
 Mas non si amau

Amigu'ai ieu non sai qui s'es
C'anc no la vi si m'aiut fes
Ni.m fes que.m plassa ni que.m pes
 Ni no m'en cau
C'anc non ac Norman ni Franses
 Dins mon ostau

GUILLAUME D'AQUITAINE

ÉNEK A SEMMIRŐL

Egy verset fogok csinálni a puszta semmiről:
se rólam nem szól majd, se más emberekről,
se a szerelemről, se az ifjúságról,
 se valami másról,
ugyanis épp alvás közben találatott (ki),
 lovon.

Nem tudom, milyen órában születtem:
nem vagyok vidám, sem szomorú,
nem vagyok idegen (máshonnan), sem honos (itteni),
 és nem tudok másképp (tenni),
ugyanis a sors így látott el tehetséggel éjszaka,
 egy magas hegyen.

Nem tudom, mikor szunnyadtam el,
sem azt, mikor ébredek, ha nem mondják meg nekem.
Csaknem (kevés híján) meghasadt szívem
 egy szívből jövő fájdalom miatt;
de (és) ezt annyira se becsülöm, mint egy egeret,
 szent Marsra!

Beteg vagyok és reszketek meghalni,
és semmit se tudok róla, csak amit mondani hallok;
tetszésem szerint felkeresek majd egy orvost,
 de (és) nem tudom, melyiket;
jó orvos lesz, ha meg tud gyógyítani,
 de nem (jó), ha betegebb leszek.

Van szeretőm (barátném), nem tudom, ki az,
mert (még) soha nem láttam, úgy segítsen a hűség
 (esküszöm a
 hűségre);
nem tett velem semmit, ami tetszene, se ami
 nyomasztana,

Anc non la vi et am la fort
Anc no n'aic dreit ni no.m fes tort
Quan no la vei be m'en deport
 No.m prez un jau
Qu'ie.n sai gensor e belazor
 E que mais vau

Fait ai lo vers no sai de cui
Et trametrai lo a celui
Que lo.m trameta per autrui
 Enves Peitau
Que.m tramezes del sieu estui
 La contraclau

(és) nem is törődöm vele,
mert (még) soha nem (járt) se normann, se francia
a házamban.

(Még) soha nem láttam őt és szeretem nagyon,
soha nem helyeselt nekem, se nem cáfolt meg;
s ha látom, nyilván örööm lelem benne,

(és) annyira sem értékelem, mint egy kakast,
mert én egy kedvesebb és szebb (szeretőt) ismerek,
és ő (aki) többet ér.

Megcsináltam a verset, nem tudom, kiről;
és át fogom adni annak,
aki nevemben (tőlem) átadja majd egy más(ik)nak
ott Anjou táján,
hogy ez a más(ik) átadja majd a (dal) nyitját
a lepelhez (burokhoz, rejtélyhez).

Saját formahű fordításomban:

A semmi, róla szól dalom –
magamról, másról nincs szavam,
a szerelem is hangtalan,
az minden itt,
hisz ezt lovon írom s hangom
is álmodik.

Mikor születtem, nem tudom –
se boldog, se boldogtalan,
nem vagyok honos, hontalan,
s jól is van így –
a sorsom engem így fogan,
hegyről repít.

Álmom eleje rejtelem,
végét tetőled ismerem.
Itt helyben megszakad szivem,
bánat szorít,
de tűröm – Marsra! – pissztelen
szúrásait.

Betegre, les reám a vég –
kereng felőle szóbeszéd,
csak doktornál van menedék,
de hoz-e írt?
Jó doktor megmentene még...
Időm telik.

Bár nem tudom, van kedvesem –
hitemre, én sem ismerem,
nem jobbít, nem ront kedvemen,
s idegen itt
még nem járt soha földemen
ez ideig.

Nem látom s érte lánoglok,
feddést vagy jó szót nem kapok,
színelátatlan elvagyok –
egy tyúk szemit
sem éri: értem szebb s nagyobb
szív is meging.

E dal enyém, a tárgytalan,
és annak majd át is adom,
ki elviszi neki dalom
Anjouba, kint
megfejtene e pár sorom:
értsem megint.

DIC, CHRISTI VERITAS

Dic, Christi veritas,
dic, cara raritas,
dic, rara Caritas:
ubi nunc habitas?
aut in Valle Visionis?
aut in throno Pharaonis?
aut in alto cum Nerone?
aut in antro cum Theone?
vel in fiscella scirpea
cum Moyse plorante?
vel in domo Romula
cum Bulla fulminante?

Respondit Caritas:
«homo, quid dubitas?
quid me sollicitas?
non sum, quo mussitas,
nec in euro nec in austro,
nec in foro nec in claustro,
nec in bysso vel cuculla,
nec in bello nec in bulla:
de Iericho sum veniens,
ploro cum sauciato,
quem duplex Levi transiens
non astitit grabato.»

O vox prophetica,
o Nathan, predica:
culpa Davitica
patet non modica!
dicit Nathan: „non clamabo”,
„neque” David „planctum dabo”,
cum sit Christi rupta vestis,
contra Christum Christus testis.
ve, ve vobis, hypocrite,
qui culicem colatis!
que Cesaris sunt, reddite,
ut Christo serviatis!

MONDD, KRISZTUS IGAZSÁGA

Mondd, Krisztus igazsága,
mondd, kedves ritkaság,
mondd, ritka szeretet:
(hát te) most hol laksz?
talán a Látomás Völgyében?
vagy a Fáraó trónusán?
vagy a magasban Neróval?
vagy (egy) barlangban Theóval?
vagy (egy) gyékénykosárban
a síró Mózzessel?
vagy (egy) római palotában
villámló bullával?

A szeretet (így) felelt:
„ember, miért kételkedsz?
miért szorongatsz engem?
nem vagyok (ott), ahol fogcsikorgatva mondom,
sem keleten, sem délen,
sem a piacon, sem a kolostorban,
sem a damasztban, sem a csuhában,
sem a háborúban, sem a levélpecséten:
Jerikóból jövök (vagyok jövő),
siratom a súlyos sebesültet,
akit két levita cserbenhagyott
(és) nem segített neki fekhelyén.”

Ó, prófétai hang,
ó, Nathan, prédikálj:
Dávid bűne nem
csekély, (ez) nyilvánvaló!
Nathan (azt) mondja: „nem beszélek”,
„és sírni sem akarok”, mondja Dávid.
Mivel Krisztus ruhája szét van tépve,
(így) Krisztus Krisztus ellen tanú.
Jaj, jaj nektek, képmutatók,
akik a szűnyogot kiszűrtek!
Ami a császáré, azt adjátok ide,
hogyan Krisztusnak szolgáljatok!

XXV.

1. Ích gehabe mich wól und enrúochte iedoch,
óbe mir éin vil lützel waere baz.
Ích bin alles in den sorgen noch.
wírt mir sanfter iht, ich rede ouch daz.
 Zúo den sorgen, die ich hân,
 íst mîn klage, ich enhábe der táge die vólle niht,
 dáz mir swaere iht müge ze herzen gân.
2. Éz erbarmet mich, dáz siu alle jehent,
dáz ich anders niht wan künne klagen.
Múgent ir míchel wunder an mir sehen?
wáz solte ích nu singen oder sagen?
 Sólte ich swern, ich entwisse waz?
 gesáeche ich wider abent einen kleinen boten,
 só gesang niemán von fröiden baz.
3. Ích bin aller dinge ein saelic man,
wán des einen, dá man lônén sol.
Óbe ich díse unsáelde erwenden kan,
Só vert éz nâch ungenâden wol.
 Mír ist ungelíche deme,
 dér sich eteswenne wíder den mórgen fröit.
 álsô taete ouch ích, wiste ích mit weme.
4. Tréit mir iemen tougenlíchen haz,
wáz der sîner fröide an mir nu siht!
Wé warumbe táete aber íemen daz,
wan gót weiz wól, ich entúon doch niemen niht!
 Wán sol mir genaedic sîn.
 mich beginnet noch nâch mînem tôde klagen
 mániger, dér nu líhte enbaere mîn.

XXV. DAL

1. Jól érzem magam, és mégsem venném zokon,
ha egy kicsit még jobban érezném magam.
Még mindig ugyancsak gondban vagyok.
Ha kissé megkönnyebbülök, azt is elmesélem.
 A gondok közé tartozik, amelyek megvannak (gyötörnek),
 az a panaszom is, hogy nem vagyok bőviben olyan napoknak,
 amelyeken a szenvedés ne ragadná meg a szívemet.
2. Megindít, hogy mindenki azt állítja:
semmi másra nem vagyok képes, csak panaszkodásra.
(Hát) olyan nagy csudát láthattok bennem?
Mit is énekeljek vagy mondjak?
 Esküdjek meg, nem tudnám, mit?
 Ha estefelé látnék egy kis küldöncöt (hírnököt),
 úgy senki nem dalolna jobban az örömről.
3. Minden dologban szerencsés ember vagyok,
kivéve egyet: amikor fizetséget kellene kapnom.
Ha ezt a csapást el tudom háritani,
akkor vigasztalan idő után jól megy (sorom).
 Nem hasonlítok arra,
 aki olykor-olykor örvend a holnapnak.
 Ezt tennem én is, ha tudnám, kivel.
4. Ha valaki titokban gyűlöl engem –
ugyan mit lát az rajtam az ő örömére!
Ah, de minek is tenné ezt velem bárki,
hiszen Isten jól tudja – én senkinek nem teszek semmit
 (rosszat)!
Legyen irgalmas hozzám a világ (az emberek).
Engem még halálom után is
mecsiratnak majd néhányan, akik most könnyen
 nélkülöz(né)nek.

DREI GEDICHTE

1. *Erziehungsschwierigkeiten*

Selbwáhsen kint, dû bist ze krumb,
 sît nieman dích gerihten mac.
 dû bist dem besmen leider alze grôz,
 den swerten alze kleine.
 nú slâf únde habe gemach.
 ich hân mich selben des ze tumb,
 daz ich dich ie sô hôhe wac.
 ich barg dîn ungefüege in friundes schôz.
 dîn leit bant ich ze beine,
 mînen rugge ich nâch dir brach.
 nú sî dîn schuole meisterlôs an mîner stat, in kan dir niht.
 kan éz ein ander baz, daz ist mir lieb, swaz liebes dir dâ von
 geschiht.
 doch weiz ich wol, swâ sîn gewalt ein ende hât, dâ stêt dîn
 kunst nâch sünden obedach.

2. *Unreife Minne*

Diu minne lât sich nennen dâ,
 dar si doch niemer komen wil.
 si ist den tôren in dem munde zam
 und in dem herzen wilde.
 nû hûetet ir iuch, reinen wîp,
 vor kinden bergent iuwer 'jà',
 sône wirt ez niht ein kindes spil.
 minne und kintheit sint ein ander gram.
 vil dicke in schoenem bilde
 siht man leider valschen lîp.
 ir sult ê spehen war úmbe, wie, wénne und wâ rehte únde
 weme

HÁROM VERS

1. *Nevelési nehézségek*

Vadon nőtt gyermek, túl görbe vagy,
 mert senki nem tud kiegyenesíteni.
 A bothoz, sajnos, túl nagy vagy,
 a kard(ok)hoz túl kicsi.
 Hát aludj és maradj békében.
 Én magamat ostobának tartom azért,
 mert egykor oly sokra becsültelek.
 Faragatlanságodat elrejtettem egy barát ölében,
 nyomorultságodat a lábamra kötöttem,
 hátamat meggörbítettem érted.
 Most hát iskolád tanító nélkül van – helyettem, én semmit sem
 tehetek érted.
 Ha valaki más jobbat tud, azt helyeslem, bármi jó részed
 legyen is abból.
 Bárha jól tudom: ahol az ő hatalma véget ér, ott a te tetted a
 bűn fedele alá ér.

2. *Éretlen szerelem (Minne)*

A szerelmet oda (ott) is meg lehet idézni,
 ahová pedig soha nem akar elmenni (eljönni).
 Ő a bolondok szájában készséges,
 a szívben azonban idegen.
 Vigyázzatok hát, tiszta nők!
 A gyermekek elől rejtsetek el az 'igent',
 akkor nem válik gyerekjátékká.
 Szerelem és gyerekség egymás ellenségei.
 Nagyon gyakran szép alakban,
 sajnos, hamis lényt látunk.
 Legelőször vizsgáljátok meg, miért, hogyan, mikor és hol, s
 főleg kinek

ir iuwer minneclîchez 'jâ' sô teilet mite, daz éz gezeme.
Sich, minne, sich, swer alsô spehe, der sî dîn kint, sô man, so wîp,
die andern dû vertrîp.

3. Werteverlust

Ich was durch wunder ûz gevarn,
dô vant ich wunderlîchiu dinc.
ich vant die stüele leider laere stân,
dâ wîsheit, adel und alter
vil gewaltig sâzen ê.
hilf, frôuwe máget, hilf, mégde barn,
den drîn noch wider in den rinc.
lâ sî niht lange ir sedeles irre gân.
ir kumber manigfalter,
dér tuot mir von herzen wê.
ez hât der tumbe rîche nû ir drîer stuol, ir drîer gruoz.
owê, daz man dem einen an ir drîer stat nû nîgen muoz.
des hinket reht und trûret zuht und siechet schame. diz ist
mîn klage, noch klágte ich gerne mê.

adjátok kedves 'igeneteket', – hogy az illő legyen.
Nézd, szerelem, nézd: aki így vizsgál, az a te gyereked, legyen az
férfi vagy nő. A többit elzavarhatod.

3. Értékvesztés

Kíváncsiságból elindultam,
és különös dolgokat találtam:
üresen állni láttam, sajnos, a székeket,
amelyeken valaha nagyon hatalmasan
ült a bölcsesség, nemesség és (a) kor.
Segíts, szűz Úrnő, segíts, Szűznek Fia,
hogy a három ismét szálljon a körbe!
Ne hagyd, hogy sokáig (tévelyegve) keressék ülőhelyüket.
Sokrétű szorongatottságuk
nekem nagy szívfájdalmat okoz.
Most az együgyű Hatalmas birtokolja a Három helyét, a
Három jogát.
Ah, hogy most a Három helyett az Egy előtt kell hajlongani.
Ezért sántít a jog és gyászol a becsület és enyészik el a
szemérem. Ez az én panasgom – (és) szívesen
panaszkodnék még tovább.

ISMERETLEN NÉMET KÖLTŐNŐ

DÛ BIST MÎN (Frauen dichten anders 29)

Dû bist mîn, ich bin dîn.
des solt dû gewis sîn.
dû bist beslozen
in mînem herzen,
verlor ist das sluzzelîn:
dû muost ouch immêr darinne sîn.

ISMERETLEN NÉMET KÖLTŐNŐ

TE AZ ENYÉM VAGY

Tè az enyém vagy, én a tiéd vagyok.
ebben biztos lehetsz.
be vagy zárva
a szívembe(n),
és el van veszítve a kulcs(ocska):
benne is kell maradnod mindörökre (mindig).

CHARLES D'ORLÉANS

RONDEAU

Le temps a laissé son manteau
De vent, de froidure et de pluye,
Et s'est vestu de broderie,
De soleil luyant, cler et beau.

Il n'y a beste ne oyseau,
Qu'en son jargon ne chante ou crie:
Le temps a laissé son manteau
De vent, de froidure et de pluye.

Rivière, fontaine et ruisseau
Portent, en livree jolie,
Gouttes d'argent d'orfaverie,
Chascun s'abille de nouveau:
Le temps a laissé son manteau.

CHARLES D'ORLÉANS

RONDEAU

Az idő levetette (elhagyta) szélből, hidegből
És esőből (szótt) köpenyét,
És csipkeruhába öltözött,
Ragyogó, világos, szép napba.

Nincs állat, sem madár,
Amely a maga nyelvén ne énekelné vagy kiáltaná:
Az idő levetette köpenyét!

Folyó, forrás és patak
Takaros öltözetben ezüstből
Kimunkált cseppeket hordoz,
Mindenki újra (fel)öltözik:
Az idő levetette köpenyét.

PIERRE DE RONSARD

JE VEUX LIRE EN TROIS JOURS

Je veux lire en trois jours l'Iliade d'Homère,
Et pour ce, Corydon, ferme bien l'huis sur moi.
Si rien me vient troubler, je t'assure ma foi
Tu sentiras combien pesante est ma colère.

Je ne veux seulement que notre chambrière
Viene faire mon lit, ton compagnon, ni toi,
Je veux trois jours entiers demeurer à requoi,
Pour folâtrer après une semaine entière.

Mais si quelqu'un venait de la part de Cassandre,
Ouvre-lui tôt la porte, et ne le fais attendre,
Soudain entre en ma chambre, et me viens accoutrer.

Je veux tant seulement à lui seul me montrer :
Au reste, si un Dieu voulait pour moi descendre
Du ciel, ferme la porte, et ne le laisse entrer.

PIERRE DE RONSARD

HÁROM NAP ALATT EL AKAROM OLVASNI...

Három nap alatt el akarom olvasni Homérosz Iliaszát,
És ezért, Corydon, zárd be jól az ajtót mögöttem;
Ha bármi is zavarni fog – biztosítlak hitemről (hidd el nekem,
hitemre) –,

Érezni fogod, milyen súlyos a haragom.

Még azt se (nagyon) akarom, hogy a komornánk
Bejöjjön megvetni (csinálni) az ágyam, se a társad, se te;
Három napig szeretnék teljesen nyugalomban (félrevonulva)
maradni,

Hogy (azután) egy teljes hétig csintalankodjam.

Ha mégis jönne valaki Kasszandra(-tól) küldöttjeként,
Nyisd ki azonnal az ajtót, és ne várasd meg őt,
Azonnal lépj a szobámba, és öltöztess ki.

Csak neki akarom megmutatni magam;
A többinek, még ha egy isten szeretne is leszállni értem
Az égből, zárd be az ajtót, és ne hagyd, hogy bejöjjön.

PIERRE DE RONSARD

LES PETITS CORPS

Les petits corps qui tombent de travers
Par leur descente en biais vagabonde,
Heurtés ensemble ont composé le monde,
S'entraccrochant d'accrochements divers.

L'ennui, le soin et les pensers couverts,
Tombés épais dans mon amour profonde,
Ont façonné d'une attache féconde
Dans mon cœur un amoureux univers.

Mais, s'il advient que ces tresses orines,
Ces doigts rosins et ces mains ivoirines
Froissent ma vie, en quoi retournera

Ce petit tout? En eau, air, terre ou flamme?
Non, mais en voix qui toujours de ma Dame
Par le grand Tout les honneurs sonnera.

PIERRE DE RONSARD

A FERDÉN ESŐ KIS TESTEK

A ferdén eső kis testek
Haránt bolyongó zuhanásukkal
Egymásnak ütődve teremtették a világot,
Különböző akaszkodásokkal összekapaszkodva.

A gyötrődés, a gond és borús gondolatok
Sűrűn elzuhanva (elestek) mély szerelmem (bensejében)
Termékeny összetapadással kidolgoztak (megformáltak)
Szívemben egy szerelmes világegyetemet
(megalkották ... a szerelem világegyetemet).

De ha az történik, hogy ezek az aranyló fonatok,
Ezek a rózsás ujjak és ezek az elefántcsont kezek
Összetörik az életemet, (akkor) mivé fordul (majd)

Ez a kis Mindenség? Vízzé, levegővé, földdé vagy lánggá (válík
majd)?

Nem, hanem hang(gá változik), amely örökké Hölgyem
Dicsőségét (érdemeit) zengi a nagy Mindenségen át.

JOACHIM DU BELLAY

SONNET

Heureux qui, comme Ulysse, a fait un beau voyage,
Ou comme celui-là qui conquit la toison,
Et puis est retourné, plein d'usage et raison,
Vivre entre ses parents le reste de son âge!

Quand reverrai-je, hélas, de mon petit village
Fumer la cheminée, et en quelle saison
Reverrai-je le clos de ma pauvre maison,
Qui m'est une province, et beaucoup davantage?

Plus me plaît le séjour qu'ont bâti mes aïeux
Que des palais romains le front audacieux,
Plus que le marbre dur me plaît l'ardoise fine,

Plus mon Loire gaulois que le Tibre latin,
Plus mon petit Liré que le mont Palatin,
Et plus que l'air marin la douceur angevine.

JOACHIM DU BELLAY

SZONETT

Boldog, aki – mint Odüsszeusz – (egy) szép utazást tett,
Vagy mint az, aki meghódította az (Arany)gyapjút
És aztán hazatért, tele tapasztalattal és értelemmel,
Hogy a rokonok (hozzá hasonlók) közt élje le maradék életét
(életkora maradékát)!

Mikor látom én (majd) megint, jaj, kisvárosomnak
Keményét füstölögni, és miféle évszakban
Látom (majd) megint szegény (kis) házamnak kertjét,
Amely számomra egy (egész) tartomány, és sokkal több?

Jobban tetszik nekem a tartózkodási hely (lakás), amelyet
őseim építettek,
Mint a római paloták merész homlokzata,
Jobban tetszik nekem a finom palatető, mint a kemény márvány,

Jobban az én gall Loire-om, mint a latin Tiberis,
Jobban a kis Lirém, mint a Palatinus domb,
És jobban, mint a tengeri levegő, a szelíd anjoui éghajlat.

TOMMASO CAMPANELLA

DE SE STESSO

Sciolto e legato, accompagnato e solo,
gridando, cheto, il fiero stuol confondo:
folle all'occhio mortal del basso mondo,
saggio al Senno divin dell'alto polo.

Con vanni in terra oppressi al Ciel men volo,
in mesta carne d'animo giocondo;
e, se talor m'abbassa il grave pondo,
l'ale pur m'alzan sopra il duro suolo.

La dubbia guerra fa le virtù cónte.
Breve è verso l'eterno ogn'altro tempo,
e nulla è più leggier ch'un grato peso.

Porto dell'amor mio l'imgo in fronte,
sicuro d'arrivar lieto, per tempo,
ove io senza parlar sia sempre inteso.

TOMMASO CAMPANELLA

ÖNMAGÁRÓL

Eloldva és megkötve, kísérettel és egyedül,
Kiáltva, csendben megszegényíttem a büszke ellenfel(ek)et:
Az alantas világ halandó szemében őrült (vagyok),
A magas Ég (pólus) isteni Értelme számára (viszont) bölcs.

Földre nyomott szárnyakon az Ég felé szállok,
Derűs lélekkel szomorú húsban (testben);
Mert ha a súlyos teher néha lefele nyom is,
A szárnyak mégis felemelnek a kemény földről.

A kétes háború hitelesíti (erősíti) a bátorságot.
Az örökkévalósághoz képest rövid minden más idő,
És semmi sem könnyebb, mint az önként (vállalt) teher.

Szerelmem képmását a homlokomon viselem,
Biztosan tudva, hogy boldogan érkezem meg az időben (oda),
Ahol (engem) beszéd nélkül (is) mindig értenek majd.

GASPARA STAMPA

IO NON V'INVIDIO PUNTO

Io non v'invidio punto, angeli santi,
le vostre tante glorie e tanti beni,
e què disir di ciò che braman pieni,
stando voi sempre a l'alto Sire avanti;
perché i diletti miei son tali e tanti,
che non posson capire in cor terreni,
mentr'ho davanti i lumi almi e sereni,
di cui conven che sempre scriva e canti.
E come in ciel gran refrigerio e vita
dal volto Suo solete voi fruire,
tal io qua giù da la beltà infinita.
In questo sol vincete il mio gioire,
che la vostra è eterna e stabilita,
e la mia gloria può tosto finire.

GASPARA STAMPA

NEM IRIGYELLEK TITEKET

Nem irigyellek titeket, szent angyalok,
Oly nagy dicsfényetek és annyi jószágotok,
Sem azt a vágyat, amely teli van mindazzal, amire áhítozik,
Hiszen ti mindig a magas Úr előtt álltok;
Mert az én gyönyöröm annyi és oly (nagy),
Hogy földi szívek (azokat) nem bírják felfogni,
Ha magam előtt látom magas és derűs (szeme)fényét
Annak, akiről mindenkor írni és énekelni illendő nekem.
És ahogy ti az égben az Ó tekintetétől
Nyertek mindenkor nagy felüdülést és életet,
Úgy én itt lent (szerelmem) végtelen szépségétől.
Csak abban múltjátok felül az én örömömet,
Hogy a tiétek örökkévaló és változatlan,
Míg az én dicsőségem gyorsan (hirtelen) véget érhet.

JEAN AUVRAY

STANCES

Hélas! qu'est-ce de l'homme orgueilleux et mutin?
Ce n'est qu'une vapeur qu'un petit vent emport,
Vapeur, non, une fleur qui éclore au matin,
Vieillit sur le midi, puis au soir elle est morte.

Une fleur, mais plutôt un torrent mène-bruit
Qui rencontre bientôt le gouffre où il se plonge;
Torrent, non, c'est plutôt le songe d'une nuit,
Un songe! non vraiment, mais c'est l'ombre d'un songe.

Encor l'ombre demeure un moment arrêté,
L'homme n'arrête rien en sa course légère;
Le songe quelquefois prédit la vérité,
Notre vie est toujours trompeuse et mensongère.

Maint torrent s'entretient en son rapide cours,
On ne void point tarir la source de son onde,
Mais un homme étant mort, il est mort pour toujours,
Et ne marche jamais sur le plancher du monde.

Bien que morte est la fleur, la plante ne l'est pas,
En une autre saison d'autres fleurs elle engendre;
Mais l'homme ayant franchi le seuil de son trépas,
Les fleurs qu'il nous produit sont les vers et la cendre.

Aussitôt que du vent le bourrasque est passé,
La vapeur se rejoint étroitement serrée;
Mais quand la pâle mort son dard nous a lancé,
Notre âme est pour longtemps de son corps séparée.

Qu'est-ce de l'homme donc qui tant est estimé?
Ce n'est rien, puisque rien si léger ne nous semble,
Ou si c'est quelque chose, il sera bien nommé
Vapeur, fleur, torrent, songe, ombre, et rien tout ensemble.

JEAN AUVRAY

STANZÁK

Ah! micsoda is a gőgös és makacs ember?
Semmi (más), mint egy (kis) gőz, amelyet egy kis szellő elvisz.
Gőz? Nem. (Egy) virág(szál), amely reggel kinyílik,
Délben megrokkann (megöregszik), és estére (már) halott.

Virágszál? Inkább egy lárma-hordó vadpatak,
Amely nemsokára eléri az örvényt, ahol (amelyben) elmerül.
Vadpatak? Nem. Inkább egy éjszaka álma.
Álom? Nem igazán, hanem egy álom árnya.

Még egy árny is megáll egy pillanatra,
(Csak) az ember nem áll meg könnyed szaladásában.
Egy álom néha megjövendöli az igazságot,
A mi életünk (azonban) mindig csalékony és hazug.

Számos vadpatak fennmarad sebes rohanásában,
Nem látjuk kifogni a hullámból a forrást.
Az ember azonban, ha (egyszer) meghalt, örökre halott,
És soha többé nem jár a világ felszínén.

A virág elpusztulhat, igaz, (de) a növény nem,
Egy másik évszakban más virágokat hajt.
Ha azonban kimúlásának küszöbét átlépte, az ember
Termette virág (nem más, mint) a kukacok és a hamu.

Mihelyt a szél fergetege (szélroham) elmúlt,
A gőz ismét szoros összehúzódva megsűrűsödik.
De ha a sápadt halál kilötte ránk nyilát,
(Akkor) lelkünk hosszú időre elvál(ik, megvált) testétől.

Mi hát az ember, aki oly sokra tartatik?
Semmi (az), mert semmi nem tűnik olyan könnyűnek nekünk,
Vagy ha (mégis) valami, (akkor) illik rá a név:
Gőz, virág, vadpatak, álom, árnyék, és semmi (együtt).

ÉTIENNE DOLET

DE SA PRISON

Quand on m'aura ou brûlé ou pendu,
Mis sur la roue, et en cartiers fendu,
Qu'en sera-t-il? Ce sera un corps mort.
Las! Toutefois n'aurait-on nul remord
De faire ainsi mourir cruellement
Un qui en rien n'a forfait nullement?
Un homme est-il de valeur si petite?
Est-ce une mouche? ou une vermine qui mérite
Sans nul égard si tôt être détruit?
Un homme est-il si tôt fait et instruit,
Si tôt muni de science et de vertu,
Pour être ainsi qu'une feuille ou fétu,
Annihilé? fait-on si peu de compte
D'un noble esprit qui maint autre surmonte?

ÉTIENNE DOLET

A BÖRTÖN(É)BŐL

Amikor engem (majd vagy) megégetnek vagy felakasztanak,
Kerékbe törnek és felnégyelnek,
Mi lesz (marad) ott (azután)? Egy halott test (lesz).
Ó jaj! és senki se fogja bánni,
Hogy ilyen kegyetlenül halni hagy
Valakit, aki semmiben se vétett semmiképpen?
(Hát) egy ember, az ilyen keveset ér?
(Az csak) egy légy? Vagy egy féreg, amely megérdemli,
Hogy kíméletlenül (minden teketória nélkül) elpusztítsák?
Egy embert olyan hamar felkészít és művelté tesz (a világ),
Olyan hamar ellátja tudással és erénnyel,
Hogy (aztán), akár egy bábót vagy szalmaszálat,
Elpusztítsa? (hát) olyan keveset számít
Egy nemes szellem, aki némelyeket lepipál?

THÉOPHILE DE VIEAU

ODE XLIX

Un corbeau devant moi croasse,
Une ombre offusque mes regards,
Deux belettes et deux renards
Traversent l'endroit où je passe,
Les pieds faillent à mon cheval,
Mon laquais tombe du haut mal,
J'entends craqueter le tonnerre,
Un esprit se présente à moi,
J'ois Charon qui m'appelle à soi,
Je vois le centre de la terre.
Ce ruisseau remonte en sa source,
Un bouf gravit sur un clocher,
Le sang coule de ce rocher,
Un aspic s'accouple d'une ourse,
Sur le haut d'une vieille tour
Un serpent déchire un vautour,
Le feu brûle dedans la glace,
Le Soleil est devenu noir,
Je vois la Lune qui va choir,
Cet arbre est sorti de sa place.

THÉOPHILE DE VIEAU

XLIX. ÓDA

Egy holló károg előttem,
Egy árnyék fátyolozza el tekintetemet,
Két menyét és két róka
Kél át azon a helyen, ahol járok.
Gyengülnek lovam lábai,
Inasom nyavalyatörésben szenved,
Hallom a mennydörgést ropogni,
Egy szellem jelenik meg nekem,
Hallom, Charon hív magához,
Látom a Föld középpontját.
Ez a patak visszatér forrásához,
Egy ökör felmászik a (templom)toronyra,
E szikláról (a) vér folyik,
Egy vipera párzik egy medvével,
Egy öreg torony tetején
Egy kígyó széttép egy keselyűt,
A jég belsejében tűz ég,
A Nap megfeketedett (fekete lett),
Látom leesni (lezuhanni) a Holdat,
Ez a fa elhagyta a helyét.

JOHN DONNE

SONG

Go and catch a falling star,
Get with child a mandrake root,
Tell me where all past years are,
Or who cleft the devil's foot,
Teach me to hear mermaids singing,
Or to keep off envy's stinging,
And find
What wind
Serves to advance an honest mind.

If thou be'st born to strange sights,
Things invisible to see,
Ride ten thousand days and nights,
Till age snow white hairs on thee,
Thou, when thou return'st, wilt tell me,
All strange wonders that befell thee,
And swear,
No where
Lives a woman true and fair.

If thou find'st one, let me know,
Such a pilgrimage were sweet;
Yet do not, I would not go,
Though at next door we might meet,
Though she were true, when you met her,
And last, till you write your letter,
Yet she
Will be
False, ere I come, to two, or three.

JOHN DONNE

DAL

Menj, és fogj egy hullócsillagot,
Ejts teherbe egy álomfű-gyökeret,
Mondd meg, hol van minden elmúlt év,
Vagy ki hasította fel az ördög lábát,
Tanítsd meg hallanom a sellő énekét,
Vagy távol tartanom az irigység csípését,
És kitalálni,
Milyen szél segít
Haladni egy becsületes elmét.

Ha te szokatlan szempontokra születted,
Láthatatlan dolgokat látni,
(Akkor) lovagolj tízezer napot és éjszakát,
Amíg az öregedés fehér haj(ak)at (nem) havaz rád,
És (te) hogyha visszatértél, elmesélsz majd nekem
Minden furcsa csudát, ami megesezt veled,
És megesküszöl,
(Nincs hol) sehol nem
Él egy hűséges és szép nő.

Ha találasz egyet, tudasd velem,
Egy ilyen zarándoklat édes volna;
De nem, ne tedd, nem mennék (mégse),
Noha a szomszédnál (a legközelebbi ajtónál) esetleg
megtalálnám,
Noha hűséges volna, ha megtalálnád,
És (de) végül, amíg megírod leveledet,
Ő mégis
Hamis
Lesz, mielőtt megjövök, kettőhöz vagy háromhoz (is).

Saját formahű fordításomban:

Menj s fogj hullócsillagot,
Hágj meg álomfű-gyökért –
Minden múlt nap merre, mondd?
S patkót ördögre ki mért?
Merre zeng, szólj, halk szirénhang?
Hol nem csipdes irigy furfang?
S hol él
A szél –?
Őt várja tiszta elmeél.

Ha különcknek szánt sorod,
S látni, mit senki se lát –
Üsd lovad, vágd éjt-napot,
Míg hajadba hó nem állt!
És ecseteld, visszatérve,
Mit rejt minden csoda kérge –
S belásd,
Mi várt:
Se hű nő nincsen, se szilárd.

Lelj csak egyet is – tudasd,
Odazarándokolok!
Vagy ne, mégse! Kapumat
Se lépem át, maradok!
Hű volt tán, mikor kifogtad –
De még el se dűlt a tollad –
Kivett,
Betett:
Kettőt... hármat gerincre vert!

ANGELUS SILESIUS

DER CHERUBINISCHE WANDERSMANN

Mit Schweigen wirds gesprochen

Mensch, so du willst das Sein der Ewigkeit aussprechen,
So mußtu dich zuvor des Redens ganz entbrechen.

Die Ruh und Wirkung Gottes

Gott hat sich nie bemüht, auch nie geruht, das merk:
Sein Wirken ist sein Ruhn und seine Ruh sein Werk.

Das Erkennende muß das Erkannte werden

In Gott wird nichts erkannt: er ist ein einig Ein.
Was man ihm erkennt, das muß man selber sein.

Alls steht im Ich und Du

Nichts ist als Ich und Du: und wenn wir zwei nicht sein,
So ist Gott nicht mehr Gott, und fällt der Himmel ein.

Der Mensch, der macht die Zeit

Du selber machst die Zeit: das Uhrwerk sind die Sinnen;
Die dich in dir mit dir so stark gefangen hält.

Wann Gott am liebsten bei uns ist

Gott, dessen Wollust ist, bei dir, o Mensch, zu sein,
Kehrt, wenn du nicht daheim, am liebsten bei dir ein.

Sich nicht verstelln ist nicht sündigen

Was ist nicht sündigen? Du darfst nicht lange fragen:
Geh hin, es werdens dir die stummen Blumen sagen.

ANGELUS SILESIUS

A KERUBI VÁNDOR

Hallgatással mondatik ki

Ember, ha ki akarod mondani az Örökkévalóság létét,
Akkor előbb egészen tartózkodnod kell (szakítanod) a
beszédtől(-et).

Isten nyugalma és hatása

Isten soha nem fáradozott, soha nem is nyugodott, vedd ezt észre:
Működése a nyugalma és nyugalma a műve.

A Megismerőnek kell a Felismertté válnia

Istenben semmit nem ismerünk meg: ő egy egységes Egy.
Amit benne felismerünk, annak mi magunknak (magunkban)
kell lennie.

Minden(nek lényege) az Én és a Te

Semmi sincs, csak én és te: és ha nem lennénk kettő,
Akkor Isten nem (lenne) Isten többé, és beszakad(na) az ég.

Az ember maga csinálja az időt

Te magad csinálod az időt: az óramű (azok) az érzékek;
Ha csak gátolod a nyugtalanságot, úgy elröppen az idő.

Mikor van legszívesebben nálunk az Isten

Isten, akinek gyönyöre, hogy nálad legyen, ember,
Akkor tér be a legszívesebben hozzád, ha nem vagy otthon.

Ha nem színlelsz, (azt jelenti) nem vétkezel

Mi az: nem vétkezni? Nem kérdezhetsz túl sokáig:
Menj oda, és megmondják neked a néma virágok.

Du selbst mußt Sonne sein

Ich selbst muß Sonne sein, ich muß mit meinen Strahlen
Das farbenlose Meer der ganzen Gottheit malen.

Gott gibt gern große Gaben

Gott, weil er groß ist, gibt am liebsten große Gaben:
Ach, daß wir Arme nur so kleine Herzen haben!

Es ist kein Tod

Ich glaube keinen Tod: sterb ich gleich alle Stunden,
So hab ich jedesmal ein besser Leben funden.

Der geistliche Berg

Ich bin ein Berg in Gott und mu mich selber steigen,
Daferne Gott mir soll sein liebes Antlitz zeigen.

Miß dir doch ja nichts zu

Freund, so du etwas bist, so bleib doch ja nicht stehn:
Man muß aus einem Licht fort in das andre gehn.

Die Mittelwand muß weg

Weg mit dem Mittelweg; soll ich mein Licht anschauen,
So muß man keine Wand vor mein Gesichte bauen.

Zufall und Wesen

Mensch, werde wesentlich; denn wann die Welt vergeht,
So fällt der Zufall weg, das Wesen, das besteht.

Beschluß

Freund, es ist auch genug. Im Fall du mehr willt lesen,
So geh und werde selbst die Schrift und selbst das Wesen.

Neked kell Napnak lenned

Nekem (magamnak) kell Napnak lennem, nekem kell saját
Sugaraimmal kifestennem az egész Istenség színtelen tengerét.

Isten szívesen ad nagy adományokat (képességeket)

Isten, mivel nagy, legszívesebben nagy képességeket
(adományokat) ad:
Ó, csak(hogy) nekünk szegényeknek olyan kicsiny a szívünk!

Nincsen halál

Nem hiszem, hogy van halál: ha mindjárt minden órában
meghalok is,
Úgy minden alkalommal (egy) jobb életet találtam(ok).

A szellemi hegy

Hegy vagyok Istenben és meg kell másznom magam,
Azért, hogy (cserébe) Isten megmutassa nekem kedves orcáját.

Semmit ne erőltess magadra

Barát(om), ha valami vagy, akkor ne állj le (ne torpanj meg):
(Az embernek) folyton az egyik fényből a másikba kell (át)
menni(e).

A középúttnak el kell tűnnie

El a középúttal; hogy megpillantsam (lássam) fényemet,
(Emiatt) nem építhet (senki) falat arcom elé.

Véletlen és Lényeg

Ember, légy lényegi; mert ha a világ elmúlik,
Akkor elmúlik a Véletlen, (és) a Lényeg, az fennáll (tovább).

Döntés

Barát(om), elég is. Abban az esetben, ha többet akarsz olvasni,
Akkor menj és légy magad az Írás és magad a Lényeg.

WILLIAM SHAKESPEARE

ROMEO AND JULIET

(Romeo, Act II, Scene II)

But, soft! what light through yonder window breaks?

It is the east, and Juliet is the sun.

Arise, fair sun, and kill the envious moon,

Who is already sick and pale with grief,

That thou her maid art far more fair than she:

Be not her maid, since she is envious;

Her vestal livery is but sick and green

And none but fools do wear it; cast it off.

It is my lady, O, it is my love!

O, that she knew she were!

She speaks yet she says nothing: what of that?

Her eye discourses; I will answer it.

I am too bold, 'tis not to me she speaks:

Two of the fairest stars in all the heaven,

Having some business, do entreat her eyes

To twinkle in their spheres till they return.

What if her eyes were there, they in her head?

The brightness of her cheek would shame those stars,

As daylight doth a lamp; her eyes in heaven

Would through the airy region stream so bright

That birds would sing and think it were not night.

See, how she leans her cheek upon her hand!

O, that I were a glove upon that hand,

That I might touch that cheek!

WILLIAM SHAKESPEARE

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

(Rómeó, II. felvonás, 2. szín)

De csitt! Milyen fény tör át ott az ablakon?

Kelet ez, és Júlia a Nap!

Kelj fel, szép Nap, és öld meg az irigy Holdat,

Aki már fakó és sápadt a fájdalomtól,

Hogy te, az ő szolgátlánya, sokkal szebb vagy, mint ő.

Ne légy szolgátlánya, mert irigy rád.

Szüzi ruhája csak sápkóros (fakó és zöld),

És csupán bolondok viselnek ilyet. Vesd le.

Az én hölgyem ez. Ó, az én szerelmem!

Ó, bárcsak tudná, hogy az!

Beszél. De nem mond semmit. Na és?

A szeme beszélget. Válaszolni akarok neki.

Túl vakmerő vagyok. Nem is hozzám beszél.

Az egész égbolt két legszebb csillaga –

Valami dolguk akadt – kéri a szemeit,

Csillogjanak szférájukban, míg ők visszatérnek.

Mi (volna), ha ott volnának a szemei, ezek (amelyek) a fejében
(vannak)?

Arcának ragyogása megszegyénítené ezeket a csillagokat,

Mint a nappali fény a (egy) lámpát. A szemei az égen

Olyan fényesen áradnának át a légi körzeten,

Hogy (a) madarak dalolnának, és azt hinnék, nem éjszaka van.

Nézd, hogy támasztja arcát a kezére!

Ó, bárcsak volnék kesztyű ezen a kézen,

Hogy megérinthetném ezt az arcot!

WILLIAM SHAKESPEARE

TROILUS AND CRESSIDA

(Ulysses, Act IV, Scene V)

Fie, fie upon her!
There's language in her eye, her cheek, her lip,
Nay, her foot speaks; her wanton spirits look out
At every joint and motive of her body.
O, these encounterers, so glib of tongue,
That give accosting welcome ere it comes,
And wide unclasp the tables of their thoughts
To every ticklish reader! set them down
For sluttish spoils of opportunity
And daughters of the game.

WILLIAM SHAKESPEARE

TROILUS ÉS CRESSIDA

(Ulysses, IV. felvonás, 5. szín)

Ulysses Cressidáról

Pfúj, pfúj, utálok őt!
Nyelv van a szemében, az arcán, az ajkain;
Még a lába is beszél. Kéjvágó szellemei minden
Tagjából kifele kandikálnak, teste minden mozdulatából
(hajlatából).
Ó, ezek a légyottolók (légyott-csiholók), felvágott-nyelvűek,
Akik a puhatolózást már akkor üdvözlik, mikor még meg se
fogant,
És gondolataik könyvét szélesre tárják
Minden olvasó ingerlésére – jegyezzétek meg őket:
Alkalom feslett prédái ők,
(Minden) játszadozás leányai.

WILLIAM SHAKESPEARE

ALL'S WELL THAT ENDS WELL

(Helena, Parolles, Act I, Scene I)

HELENA

Bless our poor virginity from underminers and blowers up! Is there no military policy, how virgins might blow up men?

PAROLLES

Virginity being blown down, man will quicklier be blown up: marry, in blowing him down again, with the breach yourselves made, you lose your city. It is not politic in the commonwealth of nature to preserve virginity. Loss of virginity is rational increase and there was never virgin got till virginity was first lost. That you were made of is metal to make virgins. Virginity by being once lost may be ten times found; by being ever kept, it is ever lost: 'tis too cold a companion; away with 't!

HELENA

I will stand for 't a little, though therefore I die a virgin.

PAROLLES

There's little can be said in 't; 'tis against the rule of nature. To speak on the part of virginity, is to accuse your mothers; which is most infallible disobedience. He that hangs himself is a virgin: virginity murders itself and should be buried in highways out of all sanctified limit, as a desperate offendress against nature. Virginity breeds mites, much like a cheese; consumes itself to the very paring, and so dies with feeding his own stomach. Besides, virginity is peevish, proud, idle, made of self-love, which is the most inhibited sin in the canon. Keep it not; you cannot choose but loose by 't: out with 't! within ten year it will make itself ten, which is a goodly increase; and the principal itself not much the worse: away with 't!

WILLIAM SHAKESPEARE

MINDEN JÓ, HA VÉGE JÓ

(Heléna, Parolles, I. felvonás, I. szín)

HELÉNA

(Az ég) őrizze meg szegény szüzességünket az aláaknázóktól és robbantóktól! Nincs (valamilyen) katonai taktika, hogyan tudnák a szüzek felrobbantani a férfiakat?

PAROLLES

Az elfújtt szüzesség annál hamarabb felfújja a férfit (felfuvalkodik a férfi); persze, miközben őt elfújjátok, a rajtatok ütött réssel együtt elveszítitek a városotokat is. Nem okos dolog megtartani a szüzességet a természet (nagy) közösségében. A szüzesség elvesztése ésszerű gyarapodás, és még soha nem fogant meg egy szűz (ott), ahol előtte nem veszett el (valamiféle) szüzesség. Az, amiből csinálva vagytok, anyag (temperamentum), amelyből szüzeket készít az ember. Az egyszer elveszített szüzességet tízszer vissza lehet nyerni; az örökké megőrzött azonban örökre veszendőbe megy. Az (egy) túl hideg cimborá. El vele!

HELÉNA

Egy kicsit még harcolok érte, haljak meg bár ezért szűzen (egyszer).

PAROLLES

Kevés dolog mondható a (szüzesség) javára; a természet rendje ellen való. Ha a szüzesség pártját fogod, akkor szemrehányást teszel anyádnak, és ez a kifejezett (a legkézenfekvőbb) tiszteletlenség. Aki felakasztja magát, az szűz; (mert) a szüzesség megöli önmagát, és országutak mentén kellene eltemetni, a megszentelt (temető) határokon kívül, mint (valami) reménytelen, természetellenes botrányokozót (bűnöst). A szüzesség – pontosan úgy, mint a sajt – kukacokat terem, felfalja önmagát egészen a pereméig (héjáig), és meghal, miközben a saját gyomrát tölti meg. A szüzesség egyébként szeszélyes (ostoba), büszke, dologtalan (tétlen), önszeretetből áll, amely (és az) szigorúan tiltott bűn az (egyházi) törvény szerint. Ne tartsátok meg; nincs más választásotok, mint hogy veszítitek általa. Kamatoztassátok! tíz év alatt megtízszereződik, ami tekintélyes gyarapodás, és a tőke ettől nemigen rosszabb (nem veszít értékéből). El vele!

WILLIAM SHAKESPEARE

THE MERRY WIVES OF WINDSOR

(Falstaff, Act V, Scene V)

The Windsor bell hath struck twelve; the minute draws on. Now, the hot-blooded gods assist me! Remember, Jove, thou wast a bull for thy Europa; love set on thy horns. O powerful love! that, in some respects, makes a beast a man, in some other, a man a beast. You were also, Jupiter, a swan for the love of Leda. O omnipotent Love! how near the god drew to the complexion of a goose! A fault done first in the form of a beast. O Jove, a beastly fault! And then another fault in the semblance of a fowl; think on 't, Jove; a foul fault! When gods have hot backs, what shall poor men do? For me, I am here a Windsor stag; and the fattest, I think, i' the forest. Send me a cool rut-time, Jove, or who can blame me to piss my tallow? Who comes here? my doe?

WILLIAM SHAKESPEARE

A WINDSORI VÍG NŐK

(Falstaff, V. felvonás, 5. szín)

A Windsor-harang tizenkettőt ütött; közeleg a perc. Nos, segítsenek rajtam a forró-vérű istenek! Ne felejtse el, Jupiter, te bika voltál Európád számára: szerelem tűzi fel rád a szarvakat. Ó, hatalmas szerelem, amely bizonyos tekintetben állatból embert csinál; más tekintetben meg emberből állatot. Te, Jupiter, te is hattyú lettél (voltál) Lédá iránti szerelmedért. Ó, mindenható szerelem, milyen közel került az isten a libaféleséghez! Hiba, amelyet először állat formájában követtek el – Ó, Jupiter, egy állati hiba! – és aztán még egy hiba, madár alakban. Gondolj erre, Jupiter; egy csúnya hiba! Ha már az isteneknek is forró az ágyéka, mit tegyenek akkor a szegény emberek? Ami engem illet, én itt Windsorban egy szarvas vagyok; mégpedig a legkövérebb, gondolom, itt az erdőben. Küldj rám, hűvös rigyető-időt, Jupiter; egyébként ki tehetne szemrehányást nekem, ha kipisilem a faggyúmat? Ki jön ott? az én őzikém?

WILLIAM SHAKESPEARE

LOVE'S LABOUR'S LOST

(King, Berowne, Dumaine, Act I, Scene I)

BEROWN

/.../

What is the end of study? let me know.

FERDINAND

Why, that to know, which else we should not know.

BIRON

Things hid and barr'd, you mean, from common sense?

FERDINAND

Ay, that is study's godlike recompense.

BIRON

Come on, then; I will swear to study so,
To know the thing I am forbid to know:
As thus – to study where I well may dine,
When I to feast expressly am forbid;
Or study where to meet some mistress fine,
When mistresses from common sense are hid;
Or, having sworn too hard a keeping oath,
Study to break it and not break my troth.
If study's gain be thus and this be so,
Study knows that which yet it doth not know:
Swear me to this, and I will ne'er say no.

FERDINAND

These be the stops that hinder study quite
And train our intellects to vain delight.

BIRON

Why, all delights are vain; but that most vain,
Which with pain purchased doth inherit pain:
As, painfully to pore upon a book
To seek the light of truth; while truth the while
Doth falsely blind the eyesight of his look:
Light seeking light doth light of light beguile:
So, ere you find where light in darkness lies,

WILLIAM SHAKESPEARE

A FELSÜLT SZERELMESEK

(Király, Berowne, Dumaine, I. felvonás, 1. szín)

BEROWNE

/.../

Mi a célja a tanulásnak? mondd meg nekem.

KIRÁLY

Nos, megtudni azt, amit egyébként nem tudnánk.

BEROWNE

Olyan dolgokat, amelyek – úgy gondolod – rejtve vannak és el
vannak
rekesztve a közönséges értelem előtt?

KIRÁLY

Igen, ez a tanulás isteni jutalma.

BEROWNE

Egyetértek, – akkor, esküszöm, úgy fogok tanulni,
Hogy megtudjam, amit tilos (lehetetlen) megtudnom.
Tehát akkor: megtudjam, hol lehetek egy jót,
Ha kifejezetten meg van tiltva nekem, hogy zabáljak;
Vagy tudjam meg, hol találok egy szép szeretőt,
Ha a szeretők rejtve vannak a közönséges értelem előtt;
Vagy – miután (egy) nehezen teljesíthető esküt tettem –,
Tudjam meg, hogyan szegjem meg, de ne szegjem meg (törjem meg)
hűségemet..

Ha ez a tanulás nyeresége, és így (kell) lennie,
(Akkor) a tanulás azt tudja (tanulja meg), amit még nem tud.
Hadd esküdjek meg erre, és soha nem fogok nemet mondani.

KIRÁLY

Ezek azok az akadályok, amelyek teljesen lehetetlenné teszik a
tanulást,
és szellemünket hiú (hiábavaló) örömökre csábítják.

BEROWNE

Nos, minden öröm hiú, de a leghiúbb az,
Amelyik – bár fáradtsággal szereztük – (még) fáradtságot (is) hoz;
Mint (például): fáradtságosan meredni egy könyvbe,
Hogy meglássuk az igazság fényét, miközben az igazság

Your light grows dark by losing of your eyes.
Study me how to please the eye indeed
By fixing it upon a fairer eye,
Who dazzling so, that eye shall be his heed
And give him light that it was blinded by.
Study is like the heaven's glorious sun
That will not be deep-search'd with saucy looks:
Small have continual plodders ever won
Save base authority from others' books
These earthly godfathers of heaven's lights
That give a name to every fixed star
Have no more profit of their shining nights
Than those that walk and wot not what they are.
Too much to know is to know nought but fame;
And every godfather can give a name.

FERDINAND

How well he's read, to reason against reading!

DUMAINE

Proceeded well, to stop all good proceeding!

Alattomosan elvakítja a szemek tisztánlátását.
A fény (a szem), ha fényt lát, megrabolja a fények fényét;
Így mielőtt meglelnéd, hol rejlik a fény a sötétben,
Tekinteted elsötétül, mert elveszíted szemed világát.
Taníts meg (tanuljátok meg), hogyan kell valóban örömet
okozni a
szemnek (azzal), hogy egy még szebb szemre irányítod, –
amelyik így megvakul(t), (annak) ez a (másik) szem oltalma lesz,
és (vissza)adja neki a fényt, amely megvakította.
A tanulás (olyan), mint az ég ragyogó (diadalmas) Napja,
Amely nem akarja, hogy pimasz pillantásokkal (túl) mélyen
kifürkésszük:
Alig több (kevés) hasznot húztak az örök stréberek (biflázók)
valaha is,
Mint azt, hogy értéktelen tekintélyt (loptak) mások könyveiből.
Az égi fényeknek ezek a földi keresztapái,
Akik nevet adnak minden állócsillagnak,
Nem nyernek többet világos (álmatlan) éjszakáikon,
Mint azok, akik járkálnak, és semmit sem tudnak róluk (a
csillagokról).

Túl sokat tudni, az azt jelenti: csak hallomásból tudunk (valamit);
És minden keresztapa képes (valaminek) nevet adni.

KIRÁLY

Milyen olvasott ez, hogy (így) érvel(ni képes) az olvasás ellen!

DUMAINE

Annyira előrehaladott, hogy minden jó haladást (képes)
megakasztani (feltartóztatni)!

WILLIAM SHAKESPEARE

ALL'S WELL, THAT ENDS WELL

(*Helena, Parolles, Act I, Scene I*)

HELENA

You go so much backward when you fight.

PAROLLES

That's for advantage.

HELENA

So is running away, when fear proposes the safety;
but the composition that your valour and fear makes
in you is a virtue of a good wing, and I like the wear well.

PAROLLES

I am so full of businesses, I cannot answer thee
acutely. I will return perfect courtier; in the
which, my instruction shall serve to naturalize
thee, so thou wilt be capable of a courtier's
counsel and understand what advice shall thrust upon
thee; else thou diest in thine unthankfulness, and
thine ignorance makes thee away: farewell. When
thou hast leisure, say thy prayers; when thou hast
none, remember thy friends; get thee a good husband,
and use him as he uses thee; so, farewell.

Exit

HELENA

Our remedies oft in ourselves do lie,
Which we ascribe to heaven: the fated sky
Gives us free scope, only doth backward pull
Our slow designs when we ourselves are dull.
What power is it which mounts my love so high,
That makes me see, and cannot feed mine eye?
The mightiest space in fortune nature brings
To join like likes and kiss like native things.
Impossible be strange attempts to those
That weigh their pains in sense and do suppose

WILLIAM SHAKESPEARE

MINDEN JÓ, HA VÉGE JÓ

(*Heléna, Parolles, I. felvonás, 1. szín*)

HELÉNA

Té oly sokat hátrálsz, miközben harcolsz (harc közben).

PAROLLES

Hogy előrébb jussak (ez az előnyért van).

HELÉNA

Ilyen az elfutás (megfutamodás) is, ha a félelem a biztonságot tűzi ki
célul. De a keverék, amelyet a bátorság és a félelem alkot
benned, (egy)

jó szárnyú érény, és én nagyon kedvelem (ezt) a viseletet.

PAROLLES

Olyan sok dolgom van, hogy nem tudok kapásból felelni neked.

Tökéletes

udvaroncként térek majd vissza, akinek modorában tanításom
segíthet

majd megnevelni téged, ha kész vagy megfogadni egy udvaronc
tanácsát,

és megérted (mindazt), amit (a) megfontolás rád bíz; egyébként
meghalsz

hálátlanságodban, és tudatlanságod vesztedbe visz (elvisz). Isten
veled.

Ha van időd rá, mondd el imáid; ha nincsen, ne felejtse el
barátaidat. Fogj

magadnak egy jó férjet, és bánj vele úgy, ahogy ő bánik veled. Nos,
Isten veled.

El.

HELÉNA

Gyakran önmagunkban rejlik gyógyszerünk,
Amelyet az égtől várunk. A sors-meghatározó ég
Szabad kezet (teret) ad nekünk; ha viszont mi magunk restek
vagyunk,

(Akkor) akadályozza habozó szándékainkat (akaratumkat).

Micsoda

hatalom az, amely ilyen magasra emeli szerelmemet? Amely látni

What hath been cannot be: who ever strove
So show her merit, that did miss her love?
The king's disease--my project may deceive me,
But my intents are fix'd and will not leave me.

hagy engem, de mégsem tudja csillapítani szemem (étvágyát)?
Amit a
sors a legnagyobb távolságra (vet szét), (azt) a természet
összeköti mint
hasonlókat, és (hagyja), hogy mint rokonok csókolózzanak.
Szokatlan vállalkozások csak azok számára (tűnnek) lehetetlennek,
Akik (csupán) érzékileg mérik fáradozásaikat, sőt azt hiszik,
Hogy nem következhet be, ami már megtörtént. Melyik (nő)
törekedett
Valaha is (annyira) érdemeket szerezni, hogy (közben)
elszalasztotta (volna) szerelmét?
A király betegsége – a tervem megtéveszthet,
De a szándékom szilárd, és nem fog elhagyni (engem).

WILLIAM SHAKESPEARE

KING RICHARD II

(John of Gaunt, Bolingbroke, Act I, Scene III)

JOHN OF GAUNT

All places that the eye of heaven visits
Are to a wise man ports and happy havens.
Teach thy necessity to reason thus;
There is no virtue like necessity.
Think not the king did banish thee,
But thou the king. Woe doth the heavier sit,
Where it perceives it is but faintly borne.
Go, say I sent thee forth to purchase honour
And not the king exiled thee; or suppose
Devouring pestilence hangs in our air
And thou art flying to a fresher clime:
Look, what thy soul holds dear, imagine it
To lie that way thou go'st, not whence thou comest:
Suppose the singing birds musicians,
The grass whereon thou tread'st the presence strew'd,
The flowers fair ladies, and thy steps no more
Than a delightful measure or a dance;
For gnarling sorrow hath less power to bite
The man that mocks at it and sets it light.

HENRY BOLINGBROKE

O, who can hold a fire in his hand
By thinking on the frosty Caucasus?
Or cloy the hungry edge of appetite
By bare imagination of a feast?
Or wallow naked in December snow
By thinking on fantastic summer's heat?
O, no! the apprehension of the good
Gives but the greater feeling to the worse:
Fell sorrow's tooth doth never rankle more
Than when he bites, but lanceth not the sore.

WILLIAM SHAKESPEARE

II. RICHÁRD

(John of Gaunt, Bolingbroke, I. felvonás, 3. szín)

JOHN OF GAUNT

Minden hely, amelyet az ég szeme meglát(ogat):
Rév és boldog kikötő a bölcs ember számára.
Tanítsd meg szükségedet, hogy így érveljen –
Nincsen a szükséghez fogható erény.
Ne azt gondold, hogy a király száműzött téged,
Hanem (azt): te száműzted őt. A fájdalom annál jobban nyom ott,
Ahol érzi, hogy csupán erőtlően viselik.
Menj, mondd (azt): én küldtelek el, hogy becsületet szerezz,
És nem (azt), hogy a király száműzött; vagy tételezd fel, (hogy)
Pusztító pestis lóg itt a levegőben (a mi levegőnkben),
És te épp tisztább éghajlatra menekülsz.
Képzeld (azt), hogy az, amit a lelked drágának tart, ott
Fekszik (van), ahová mész, (és) nem ahonnan jössz.
Tedd fel: a madarak muzsikuskok,
A fű, amelyen jársz, felhintett (uralkodói) fogadóterem,
A virágok szépséges asszonyok, a lépteid pedig: csupán
Gyönyörű ringás avagy tánc;
A korgó (görcsös) szomorúságnak ugyanis túl kicsi a hatalma, hogy
Megharapja a férfit, aki kigúnyolja őt és (félvállról) könnyedén veszi.

BOLINGBROKE

Ó, ki képes tüzet tartani a kezében,
Miközben a fagyos Kaukázusra gondol?
Vagy tompítani az étvágy éhes élet
A lakoma pusztá elképzelése révén?
Vagy meztelenül hemperegni a decemberi hóban,
Miközben a fantasztikus nyári hóre gondol?
Ó, nem, a Jó elképzelése csak
Még hatalmasabban érzékelteti azt, ami rosszabb.
A könnyörtelen kín foga soha nem mérgesedik el jobban,
Mint amikor harap ugyan, de nem hasítja fel a fekélyt.

WILLIAM SHAKESPEARE

JULIUS CAESAR

(Brutus, Act II, Scene I)

No, not an oath: if not the face of men,
The sufferance of our souls, the time's abuse, –
If these be motives weak, break off betimes,
And every man hence to his idle bed;
So let high-sighted tyranny range on,
Till each man drop by lottery. But if these,
As I am sure they do, bear fire enough
To kindle cowards and to steel with valour
The melting spirits of women, then, countrymen,
What need we any spur but our own cause,
To prick us to redress? what other bond
Than secret Romans, that have spoke the word,
And will not palter? and what other oath
Than honesty to honesty engaged,
That this shall be, or we will fall for it?
Swear priests and cowards and men cautelous,
Old feeble carrions and such suffering souls
That welcome wrongs; unto bad causes swear
Such creatures as men doubt; but do not stain
The even virtue of our enterprise,
Nor the insuppressive mettle of our spirits,
To think that or our cause or our performance
Did need an oath; when every drop of blood
That every Roman bears, and nobly bears,
Is guilty of a several bastardy,
If he do break the smallest particle
Of any promise that hath pass'd from him.

WILLIAM SHAKESPEARE

JULIUS CAESAR

(Brutus, II. felvonás, 1. szín)

Nem, semmi eskü! Ha az emberek arca,
Lelkeink szenvedése, a kor romlottsága (visszaélései) nem –
Ha ezek (mind) gyöngé indokok, (akkor) hagyjátok is abba
rögtön (idejekorán),
És mindenki (tűnjön) el innét (vissza) lusta (petyhüdt) ágyába.
Akkor hagyjátok a magasan-pillantó (fennhéjázó) önkényt terjedni,
Míg mindenki a véletlentől el nem botlik (hullik). De ha ezek –
És biztos vagyok benne (hogy igen) –, elegendő tüzet rejtenek
(magukban),
Hogy fellobbantsák a gyávákat, és merészséggel acélozzák meg
A nők olvadékony szellemeit, akkor, polgártársak,
Akkor a mi (saját) ügyünkön kívül mi más ösztökére van szükségünk,
Hogy az (igazság) helyrehozására sarkalljuk magunkat? mi más
kötelékre,
Mint titoktartó rómaiakra, akik szavukat adták,
És nem fognak (akarnak) köntörfalazni? és mi más esküre,
Mint a becsületnek becsülettel szembeni kötelességére,
Hogy ennek meg kell történnie, vagy mi elesünk ezért (ennek
érdekében)?
Esküdjének a papok és a gyávák, és a család emberek,
Öreg hanyatló tetemek, és azok a szenvedő lelkek,
Akkor üdvözlök a rosszat (rossz dolgokat); rossz ügyre esküdjének
Azok a kreatúrák, akikben az emberek kételkednek; de (ti) ne
mocskoljátok be
Vállalkozásunk tiszta erényét,
Sem szellemeink legyőzhetetlen bátorságát (tüzét),
Azt gondolván, ügyünknek vagy eljárásunknak
Szüksége volt esküre; mert minden vércsepp,
Amelyet minden római hord (magában), és nemesen hord,
Külön(leges) fattyúság (törvénytelenység) vétkével keveredik,
Ha (birtokosa csak) a legkisebb részecskét is megtöri (megszegi)
Valamely ígéretének, amelyet kiszedtek belőle.

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET

(Hamlet, Act I, Scene II)

O, that this too too solid flesh would melt
Thaw and resolve itself into a dew!
Or that the Everlasting had not fix'd
His canon 'gainst self-slaughter! O God! God!
How weary, stale, flat and unprofitable,
Seem to me all the uses of this world!
Fie on't! ah fie! 'tis an unweeded garden,
That grows to seed; things rank and gross in nature
Possess it merely. That it should come to this!
But two months dead: nay, not so much, not two:
So excellent a king; that was, to this,
Hyperion to a satyr; so loving to my mother
That he might not becom the winds of heaven
Visit her face too roughly. Heaven and earth!
Must I remember? why, she would hang on him,
As if increase of appetite had grown
By what it fed on: and yet, within a month,
Let me not think on't ... Frailty, thy name is woman!
A little month, or ere those shoes were old
With which she follow'd my poor father's body,
Like Niobe, all tears: why she, even she –
O, God! a beast, that wants discourse of reason,
Would have mourn'd longer – married with my uncle,
My father's brother, but no more like my father
Than I to Hercules: within a month:
Ere yet the salt of most unrighteous tears
Had left the flushing in her galled eyes,
She married. O, most wicked speed, to post
With such dexterity to incestuous sheets!
It is not nor it cannot come to good:
But break, my heart; for I must hold my tongue.

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET

(Hamlet, I. felvonás, 2. szín)

Ó, bárcsak elenyészne ez a túl, túl nagyon bemocskolt hús,
Megolvadna, és harmattá oszolna szét,
Vagy bárcsak ne rögzítette volna törvényét az
Örökkévaló az öngyilkosság ellen! Ó, Isten, Isten,
Milyen unalmasnak, ízetlennek, laposnak és meddőnek
Tűnik nekem e világ összes tülekedése!
Köpök rá, ah pfúj, gyomlalatlan kert ez,
Amely vetőmaggá növekszik, buján tenyésző és durva dolgok
Veszik birtokba teljesen. Hogy ez így jöhetett,
Csak két hónapja halott, nem, annyi se, nem két,
Egy ilyen kitűnő király, aki ehhez a szatírhoz
Képest Hyperion volt, és annyira szerette anyámat,
Hogy nem tűrhette, hogy az ég szelei
Túl nyersen látogassák azt a női arcot – ég és föld,
Szükséges emlékezmem? Csakugyan, anyám csüggött rajta,
Mintha az éhség folyton nőne-növekedne
Attól, ami csillapítja, és mégis, egy hónapon belül,
Hadd ne gondoljak erre... Gyarlóság a neved, asszony!
Egy kicsi hónap, még mielőtt azok a cipők előregedtek volna,
Amelyekben követte szegény apám tetemét,
Mint Niobé, könnyáradatban, valóban ő, éppen ő –
Ó, Isten, egy állat, amely nélküli az értelmet,
Hosszabban gyászolt volna – házasságot kötött a nagybátyámmal,
Aki apám fivére, de nem hasonlított jobban apámhoz,
Mint én Herkuleshez... egy hónapon belül,
Még mielőtt a legbecstelenebb könnyek sója
Elhagyta volna vörösre sírt szeméit –
Házasságot kötött. Ó, hihetetlenül gonosz sietség, lóhalálában,
Ilyen ügyesen eltűzni vérfertőző lepedők közél!
Nem jó, nem is vezethet semmi jóra ez –
De törj meg, szívem, mert türtőztetni kell a nyelvem.

Saját formahű fordításomban:

Ó, rohadna szét, olvadna nyirokká
Ez a nagyon, nagyon beszennyezett hús,
Csak ne emelt volna törvényt az Úr
Az öngyilkosok ellen! Isten, Isten!
Mily terhes, gennyes, sivár, hasztalan
Ez a világi nyüzsgés, koslatás!
Pfuj! köpök rá, merő gyom ez a kert,
Mely zsírossá dagad, rút és rohadt
Dolgok dzsungele. Hogy megeshetett...
Két hónapja csak, nem, nincs két egész,
Egy ilyen nagy király, Hyperion
Ehhez a bakhoz képest, aki élt-halt
Anyámért, s még a túl érdes szelektől
Is óvta arcát – ó, menny és pokol!
Taglaljam emlékeim? Rajta csüggött
Anyám, épp az eleséggel fokozva
Farkaséhségét, s egy hónapja sincs,
Föl nem fogja ész... Gyarlóság, asszony a neved!
Pár hét, még ki se feslett a cipője,
Melyben szegény atyámat kikísérte
Mint Niobé, szipogva, s éppen ő –
Ó, Istenem, egy oktalan barom
Gyásza tovább tart – s eldőlt bácsikámmal,
Atyám öccsével, kire úgy hajaz csak,
Mint én Herkulesre... Egy hónapocska,
Még kicsikart könnye sója se tűnt el
Gyúrt szeme vörös karikáiból,
S egybekelt vele. Ó, disznó sietség,
Hanyatt-homlok vérnászban üzekedni!
Rossz vért szül, jó vért sose szülhet ez –
Szív, törj meg, agyon kell ütnöm a nyelvem.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING JOHN

(King Philip, Constance, Pandulph, Act III, Scene IV)

KING PHILIP

Patience, good lady! comfort, gentle Constance!

CONSTANCE

No, I defy all counsel, all redress,
But that which ends all counsel, true redress,
Death, death; O amiable lovely death!
Thou odouriferous stench! sound rottenness!
Arise forth from the couch of lasting night,
Thou hate and terror to prosperity,
And I will kiss thy detestable bones
And put my eyeballs in thy vaulty brows
And ring these fingers with thy household worms
And stop this gap of breath with fulsome dust
And be a carrion monster like thyself:
Come, grin on me, and I will think thou smilest
And buss thee as thy wife. Misery's love,
O, come to me!

KING PHILIP

O fair affliction, peace!

CONSTANCE

No, no, I will not, having breath to cry:
O, that my tongue were in the thunder's mouth!
Then with a passion would I shake the world;
And rouse from sleep that fell anatomy
Which cannot hear a lady's feeble voice,
Which scorns a modern invocation.

CARDINAL PANDULPH

Lady, you utter madness, and not sorrow.

CONSTANCE

Thou art not holy to belie me so;
I am not mad: this hair I tear is mine;
My name is Constance; I was Geoffrey's wife;
Young Arthur is my son, and he is lost:

WILLIAM SHAKESPEARE

JÁNOS KIRÁLY

(Fülöp király, Constance, Pandulph, III. felvonás, 4. szín)

FÜLÖP KIRÁLY

Tűrés, jó hercegnő! Vigasztalódj, nemes Constance!

CONSTANCE

Nem, megvetek minden tanácsot, minden gyógyírt,
Csak egyet nem, amelyik minden tanácsot bevégez, az igazi gyógyírt:
A halált, a halált. Ó, szeretetre méltó, nyájas halál,
Illatozó bűz, egészséges rothadás,
Emelkedj fel az örök éjszaka ágyából,
Akit gyűlöletnek és rémuralomnak vél a jólét, –
Csókolni akarom gyűlöletes csontjaidat,
És szemem golyóit elhelyezni boltozatos szemöldököd alá,
És udvartartásod férgeivel akarom felgyűrűzni az ujjaimat,
És émelyítő porral betömni ezt a lélegzethézagot,
És olyan rothadt szörnyeteg akarok lenni, mint te magad.
Gyere, vigyorgoj rám, és én azt gondolom majd: nevisz,
És megcsókollak, mint a feleségedet. Nyomorultak szerelme,
Ó, jöjj el hozzám!

FÜLÖP KIRÁLY

Ó, tiszta nyomorúság, nyugodj meg!

CONSTANCE

Nem és nem és nem, amíg lélegzetem van jajongani.
Ó, hogy a mennydörgés szájában volna a nyelvem!
Akkor egy vad sikollyal felrznám a világot,
És felverném álmából ezt a kegyetlen vázat (a halált),
Amely nem képes meghallani egy nő gyenge hangját,
És megveti a mindennapi hívást.

PANDULPH

Hercegnő, te őrült szavakat szórsz, nem szomorúakat.

CONSTANCE

Nem vagy túl jámbor, hogy így meghazudtolsz.
Nem vagyok őrült. Ez a haj, megtépem, ez az enyém;
A nevem Constance; Geoffrey felesége voltam;
Az ifjú Arthur a fiam, – és elveszett.

I am not mad: I would to heaven I were!
For then, 'tis like I should forget myself:
O, if I could, what grief should I forget!
Preach some philosophy to make me mad,
And thou shalt be canonized, cardinal;
For being not mad but sensible of grief,
My reasonable part produces reason
How I may be deliver'd of these woes,
And teaches me to kill or hang myself:
If I were mad, I should forget my son,
Or madly think a babe of clouts were he:
I am not mad; too well, too well I feel
The different plague of each calamity.

Nem vagyok őrült; azt kívánnám az égtől, bár volnék,
Mert akkor, azt hiszem, elfelejteném, ki vagyok.
Ó, ha ezt meg tudnám tenni, micsoda bánatot felejtétek el!
Prédikálj valami filozófiát, hogy őrültté tegyél,
És majd szentté avatnak, bíborosom.
Ezért hát, mert nem vagyok őrült, hanem a bánatot érzem,
Értelmes részem érveket sorol fel,
Hogyan szabadulhatnék meg ezektől a keservektől,
És arra oktat: öljem meg vagy akasszam fel magam.
Ha őrült volnék, elfelejteném a fiam,
Vagy őrületemben rongybabának tartanám.
Nem vagyok őrült. Csak túl pontosan, túl pontosan érzem:
Minden csapás más-más gyötrellemmel jár.

WILLIAM SHAKESPEARE

TIMON OF ATHENS

(Timon, Act I, Scene II)

Music. Re-enter Cupid with a mask of Ladies as Amazons, with lutes in their hands, dancing and playing

APEMANTUS

Hoy-day, what a sweep of vanity comes this way!
They dance! they are mad women.
Like madness is the glory of this life.
As this pomp shows to a little oil and root.
We make ourselves fools, to disport ourselves;
And spend our flatteries, to drink those men
Upon whose age we void it up again,
With poisonous spite and envy.
Who lives that's not depraved or depraves?
Who dies, that bears not one spurn to their graves
Of their friends' gift?
I should fear those that dance before me now
Would one day stamp upon me: 't has been done;
Men shut their doors against a setting sun.

WILLIAM SHAKESPEARE

ATHÉNI TIMON

(Apemantus, I. felvonás, 2. szín)

Zene. Belép Amor; álarcos hölgyek – amazonok – kísérik, kezükben lant; táncolnak és zenélnek.

APEMANTUS

Hahó!
A hiúságnak micsoda özöne jön (dől itt) felénk (ezen az úton)!
Táncolnak? Ezek örült asszonyok.
Ugyanilyen örültség ennek az életnek a ragyogás (glóriája),
Ahogy (azt) ez a pompa is mutatja, az (én) kis olajomhoz és
gyökeremhez képest.
Mi magunk tesszük magunkat bolonddá, hogy szórakoztassuk
magunkat,
És elkótyavetyéljük hízelgéseinket, hogy áldomást igyunk ezekre
az emberekre (de jelentheti ezt
is: hogy elemésszük ezeket az
embereket),
És az ő korukban újra kiokádjuk majd mérges rosszakarattal és
irigységgel.
(Hol) él vajon (olyan ember), aki le nem aljasult vagy (mást) le
nem aljasít?
(Hol) hal meg (olyan ember), aki nem visz sírjába (még) egy
rúgást a barátaitól?
Én félnék, hogy azok, akik most itt táncolnak előttem,
Egy szép napon rajtam taposnak majd. Ilyen már előfordult.
Az emberek becsukják ajtajukat a leszálló nap előtt.

WILLIAM SHAKESPEARE

CORIOLAN

(Martius, 1. Citizen, Act I, Scene I)

FIRST CITIZEN

We have ever your good word.

MARTIUS

He that will give good words to thee will flatter
Beneath abhorring. What would you have, you curs,
That like nor peace nor war? the one affrights you,
The other makes you proud. He that trusts to you,
Where he should find you lions, finds you hares;
Where foxes, geese: you are no surer, no,
Than is the coal of fire upon the ice,
Or hailstone in the sun. Your virtue is
To make him worthy whose offence subdues him
And curse that justice did it.
Who deserves greatness
Deserves your hate; and your affections are
A sick man's appetite, who desires most that
Which would increase his evil. He that depends
Upon your favours swims with fins of lead
And hews down oaks with rushes. Hang ye! Trust Ye?
With every minute you do change a mind,
And call him noble that was now your hate,
Him vile that was your garland.

WILLIAM SHAKESPEARE

CORIOLANUS

(Martius, 1. Polgár, I. felvonás, 1. szín)

1. POLGÁR

Tőled mindig (csak) jó szót hallunk.

MARTIUS

Az, aki (csak) jó szót ad neked, (úgy) hízeleg,
Hogy (még) megvetést (elborzadást) sem érdemel. Mit akartok ti
voltaképpen, ti korcs (fráterek),
Akiknek sem (a) béke, sem (a) háború nem tetszik? Az egyiktől
megborzadtok,
A másik gőgössé tesz titeket. Aki bízik bennetek,
Ha oroszlánt keres, (csak) nyulat talál (tibennetek);
Ha rókát (keres), libát (talál). Nem, nem vagytok
állhatatosabbak,
Mint az izzó szén (szénparázs) a jégen,
Vagy egy szem jégeső a Napon. A ti erényetek:
Hőssé tenni (felmagasztalni) azt, aki saját vétké folytán
szenvedett vereséget,
És szidjátok a méltányosságot, amely indokolta. Aki
megszolgált (megérdemli) a nagyságot,
Megszolgált a gyűlöleteteket; és a vágyaitok (megfelelnek)
Egy beteg ember étvágyának, aki arra ácsingózik a legjobban,
Ami a baját (még) növeli. Az, aki a ti
Kényetek-kedvetektől függ, ólom-uszonyokkal úszik,
És tölgyeket vág ki sással (kákával). Bitóra veletek! Bennetek
bízni?
Ti minden percben megváltoztatjátok a véleményeteket,
És azt hívjátok nemesnek, akit az imént még gyűlöltetek;
Azt (pedig) hitványnak, aki (az imént még) (virág)díszetek volt.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING HENRY IV, PART I

(*Prince, Falstaff, Act V, Scene I*)

PRINCE HENRY

Why, thou owest God a death.

FALSTAFF

'Tis not due yet; I would be loath to pay him before his day. What need I be so forward with him that calls not on me?

Exit Prince Henry

Well, 'tis no matter; honour pricks me on. Yea, but how if honour prick me off when I come on? how then? Can honour set to a leg? no: or an arm? no: or take away the grief of a wound? no. Honour hath no skill in surgery, then? no. What is honour? a word. What is in that word honour? what is that honour? air. A trim reckoning! Who hath it? he that died o' Wednesday. Doth he feel it? no. Doth he hear it? no. 'Tis insensible, then. Yea, to the dead. But will it not live with the living? no. Why? detraction will not suffer it. Therefore I'll none of it. Honour is a mere scutcheon: and so ends my catechism.

WILLIAM SHAKESPEARE

IV. HENRIK, I. RÉSZ

(*Herceg, Falstaff, V. felvonás, 1. szín*)

HERCEG

Mért, tartozol Istennek egy halállal.

FALSTAFF

Az még nem esedékes; nem szívesen tenném az esedékesség napja előtt. Miért kellene tolakodnom, ha nem figyelmeztet?

Herceg el.

Na jó, nem fontos, a becsület sarkall (csábít) (engem). Jó, de mi (van), ha a becsület lépre csal? Ha rám kerül a sor, mi (van) akkor? A becsület kiegyenesíthet egy lábat? Nem. Vagy egy kart? Nem. Vagy elúzheti egy seb fájdalmát? Nem. Akkor hát a becsület nem ért a sebészethez? Nem. Mi a becsület? Egy szó. Mi van ebben a szóban: becsület? Mi ez a becsület? Levegő. Tiszta sor. Kinek van belőle? Aki szerdán halt meg. Érti az talán? Nem. Hallja-e? Nem. Akkor hát észrevehetetlen? Igen, a holtak nem veszik észbe. De hát nem él tovább az élők közt? Nem. Miért? A rágalom (ócsárlás) nem szenvedheti. Ezért nem akarok tudni róla. A becsület csak egy (halotti) címer. És ezzel ér véget az én katekizmusom.

WILLIAM SHAKESPEARE

THE WINTER'S TALE

(Leontes, Act I, Scene II)

Gone already!

Inch-thick, knee-deep, o'er head and ears a fork'd one!
Go, play, boy, play: thy mother plays, and I
Play too, but so disgraced a part, whose issue
Will hiss me to my grave: contempt and clamour
Will be my knell. Go, play, boy, play. There have been,
Or I am much deceived, cuckolds ere now;
And many a man there is, even at this present,
Now while I speak this, holds his wife by the arm,
That little thinks she has been sluiced in's absence
And his pond fish'd by his next neighbour, by
Sir Smile, his neighbour: nay, there's comfort in't
Whiles other men have gates and those gates open'd,
As mine, against their will. Should all despair
That have revolted wives, the tenth of mankind
Would hang themselves. Physic for't there is none;
It is a bawdy planet, that will strike
Where 'tis predominant; and 'tis powerful, think it,
From east, west, north and south: be it concluded,
No barricado for a belly; know't;
It will let in and out the enemy
With bag and baggage: many thousand on's
Have the disease, and feel't not. How now, boy!

WILLIAM SHAKESPEARE

TÉLI REGE

(Leontes, I. felvonás, 2. szín)

Már el is ment!

Hüvelyknyi vastagon, térd-mélyen; egész fülem és fejem csupa szarv!
(tetőtől talpig fel vagyok szarvazva!)
Menj, játssz, fiú, játssz; anyád játszik, és én
Is játszom; de olyan szégyenletes szerepet, amelynek vége
A sírba sziszeg majd engem: megvetés és láрма
Lesz lélekharangom. Menj, játssz, fiú, játssz. Azelőtt (is) voltak
(Vagy nagyon tévedek) megcsalt férjek,
És némelyik férfi (éppen ebben a pillanatban,
Most, ahogy ezt mondom) karjában tartja feleségét,
S alig hinné, hogy távollétében (a nő) zsilipjét megnyitották,
És tavában halászott a tőszomszédja,
Mosoly úr, legközelebbi szomszédja: nem, vigasz van ebben,
Amíg más férfiaknak (is) kapujuk van, és kinyitják e kapukat,
Mint az enyémet, akaratuk ellenére. Ha mind kétségbeesne,
Hogy felesége fellázadt, akkor az emberiség egytizede
Felakasztaná magát. Erre nincs orvosság;
Feslett bolygó ez, amely ott (oda) üt be,
Ahol hatalma van (túlsúlyban van); és hatalmas, hidd el,
Kelet, nyugat, észak és dél felől; ha úgy adódik (ha el van döntve),
Nincs torlasz (akadály) az (al)has (test) számára. Tudd ezt,
Ki- és beengedi az ellenséget
Szőröstül-bőröstül (zsákkal és csomaggal): sok ezer ember
Ettől beteg, és nem érzi. Hogy, fiú?

Saját formahű fordításomban:

El is tűnt!
Vastagon, térdig, – tarkóm, fülem is szarv!
Menj, játssz, fiú! Anyád játszik, és én is
Játszom; ronda egy szerep, még a végén
Sírba sziszeg a banda!... s gúnyt, sikolyt szór
Majd rám a gyászharang. Menj, játssz, fiú!
Megcsalni? Ez (nemde?) régi divat –
Van férj most is (ebben a pillanatban,
Hogy ezt mondom), s míg ölelgeti nőjét,
Nem sejti: míg eljárt, az kinyitotta
Zsilipjét, s tőszomszédja, Vigyor úr,
A szomszédja! pecázott! Nem, csak az
Vigasztal, hogy más férfi is kaput tár,
Mint én, óhatatlan. Ha mind letörne,
Kit nője megcsal, minden tizedik
Férj felköthetné magát! És itt nics
Gyógyszer! Buja bolygó ez: egyre gerjeszt,
Ahol csak tud! Hidd el, őtőle serceg
Kelet, Nyugat, Észak és Dél... Ha izzik,
Csupa rés a test! Nem kétlem: huzattal
Tölt be ott minden hézagot az ördög,
S szedi a dézsmát... Mindenki beteg,
De nem érzi. Hogy? Mit mondasz, fiam?

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*King, Act III, Scene III*)

O, my offence is rank it smells to heaven;
 It hath the primal eldest curse upon't,
 A brother's murder. Pray can I not,
 Though inclination be as sharp as will:
 My stronger guilt defeats my strong intent;
 And, like a man to double business bound,
 I stand in pause where I shall first begin,
 And both neglect. What if this cursed hand
 Were thicker than itself with brother's blood,
 Is there not rain enough in the sweet heavens
 To wash it white as snow? Whereto serves mercy
 But to confront the visage of offence?
 And what's in prayer but this two-fold force,
 To be forestalled ere we come to fall,
 Or pardon'd being down? Then I'll look up;
 My fault is past. But, O, what form of prayer
 Can serve my turn? 'Forgive me my foul murder'
 That cannot be; since I am still possess'd
 Of those effects for which I did the murder,
 My crown, mine own ambition and my queen.
 May one be pardon'd and retain the offence?
 In the corrupted currents of this world
 Offence's gilded hand may shove by justice,
 And oft 'tis seen the wicked prize itself
 Buys out the law: but 'tis not so above;
 There is no shuffling, there the action lies
 In his true nature; and we ourselves compell'd,
 Even to the teeth and forehead of our faults,
 To give in evidence. What then? what rests?
 Try what repentance can: what can it not?
 Yet what can it when one can not repent?
 O wretched state! O bosom black as death!
 O limed soul, that, struggling to be free,
 Art more engaged! Help, angels! Make assay!
 Bow, stubborn knees; and, heart with strings of steel,
 Be soft as sinews of the newborn babe!
 All may be well.

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*Király, III. felvonás, 3. szín*)

Ó, vétkem undorító, az égre bűzlik,
 A legelső, legrégebb átok nyugszik rajta...
 Testvérgyilkosság! Imádkozni nem tudok,
 Bárha a vágy(am erre) olyan forró, mint az akarat.
 Erősebb büntudatom legyűri erős szándékom,
 És mint egy kettős ügyre kötelezett férfi,
 Állok tétovázva, hol is kezdjem előbb,
 És mindkettőt hanyagolom... És ha ezt az átkozott kezet
 A testvéri vér vastagabbá tenné önmagánál,
 Nincs-e az édes egekben eső elég,
 Hogy (oly) fehérre mossa, mint a hó? Mire szolgál a kímélet,
 Ha nem arra, hogy szembenézzünk a bűnnel?
 És mi (más) van az imában, ha nem ez a kettős erő,
 Hogy megmaradjunk, mielőtt elbukunk,
 Vagy bocsánatra leljünk, ha már elestünk? Hadd nézzek felfele hát...
 Vétkem elmúlt, de jaj! az imának milyen formája
 Szolgálhat javamra? 'Bocsásd meg aljas gyilkosságomat' –
 Ez nem lehet, mert még birtoklom
 A dolgokat, amelyek miatt a gyilkosságot elkövettem:
 Koronámat, saját becsvágyam és királyném;
 Nyerhet az ember megbocsátást, miközben megtartja a bűn
 gyümölcseit?
 E világ romlott folyam(at)aiban
 A büntett aranyozott keze félretolhatja a méltányosságot,
 És gyakran látjuk, hogy a vétkes(en megszerzett) ár maga
 Kiárusítja a jogot. De ez odafenn nem így van,
 Ott nincsen köntörfalazás, ott a tett igazi
 Természetében fekszik (azzal azonos), mi pedig arra kényszerülünk,
 Hogy vétkeinkkel teljesen szembesülve
 (egészen vétkeink fogáig és homlokáig)
 Számot adjunk. Mit (tegyek) hát? Mi marad?
 Kíséreljem meg, amit bűnbánat megtehet? Mit nem tehet meg?
 De mire képes (az), ha az ember képtelen a bűnbánatra?
 Ó, nyomorult helyzet! Ó, kebel, fekete, mint a halál!
 Ó, lépre csalt lélek, mely míg szabadulással vesződik,
 Még jobban megcsomósodik. Segítsetek, angyalok, megtenni a
 kíséreltet!
 Hajoljatok meg, csökönös térdek, és vas-inakkal (ellátott) szív,
 Légy lágý, akár egy újszülött csecsemő izmai –
 Minden jóra fordulhat (még).

WILLIAM SHAKESPEARE

KING RICHARD II

(*Bushy, Queen, Act II, Scene II*)

BUSHY

Madam, your majesty is too much sad.
You promised, when you parted with the king,
To lay aside life-harming heaviness
And entertain a cheerful disposition.

QUEEN

To please the king I did; to please myself
I cannot do it; yet I know no cause
Why I should welcome such a guest as grief,
Save bidding farewell to so sweet a guest
As my sweet Richard: yet again, methinks,
Some unborn sorrow, ripe in fortune's womb,
Is coming towards me, and my inward soul
With nothing trembles: at some thing it grieves,
More than with parting from my lord the king.

BUSHY

Each substance of a grief hath twenty shadows,
Which shows like grief itself, but is not so;
For sorrow's eye, glazed with blinding tears,
Divides one thing entire to many objects;
Like perspectives, which rightly gazed upon
Show nothing but confusion, eyed awry
Distinguish form: so your sweet majesty,
Looking awry upon your lord's departure,
Find shapes of grief, more than himself, to wail;
Which, look'd on as it is, is nought but shadows
Of what it is not. Then, thrice-gracious queen,
More than your lord's departure weep not: more's
not seen;

Or if it be, 'tis with false sorrow's eye,
Which for things true weeps things imaginary.

QUEEN

It may be so; but yet my inward soul

WILLIAM SHAKESPEARE

II. RICHÁRD

(*Bushy, Királyné, II. felvonás, 2. szín*)

BUSHY

Asszonyom, Felséged túlságosan levert.
Őn megígérte, hogy ha megválik (elbúcsúzik) a királytól,
Felhagy az élet-gyötrő (öngyilkos) szorongással,
És vidám(abb) hangulatot ölt.

KIRÁLYNÉ

A király kedvéért tettem – az én kedvemért
Nem tudom megtenni ezt; habár nem ismerek okot,
Miért kellene üdvözlőnöm egy olyan vendéget, mint a bánat,
Hacsak azért nem, hogy *istenáldjont* mondjak egy olyan édes
vendégnek,
Mint amilyen édes az én Richárdom. De aztán megint úgy tűnik
nekem,
Valami megszületetlen szomorúság, (amely) Fortuna ölében
érlelődött,

(Az) tör rám, és legbensőbb lelkem
Megremeg a Semmitől; valami más dolog miatt
Szomorkodik inkább, mint hogy megváltam uramtól, a királytól.

BUSHY

Minden igazi bánatnak húsz árnyéka van,
(És mind) úgy néz ki, mint maga a bánat, pedig nem az.
A szomorúság – ragyogó könnyektől megüvegesedett – szeme
ugyanis
Egyetlen Egész dolgot sok darabra oszt fel,
Távlatokra, amelyek helyesen (előlről) nézve
Csak zűrzavart mutatnak; oldalról (ferdén) szemlélve (viszont)
Kitűnő (egyértelmű) formát. Így aztán édes Felséged,
Miközben oldalról nézi urának távozását,
A bánat alakzatait fedezi fel, amelyeket jobban (kell) fájlal(ni),
mint őt magát,
(S) amelyek – helyesen szemlélve – semmi mások, csak árnyékai
Annak, ami nincsen (nem az); ezért hát, háromszor-kegyes
királyné,

Persuades me it is otherwise: howe'er it be,
I cannot but be sad; so heavy sad
As, though on thinking on no thought I think,
Makes me with heavy nothing faint and shrink.

BUSHY

'Tis nothing but conceit, my gracious lady.

QUEEN

'Tis nothing less: conceit is still derived
From some forefather grief; mine is not so,
For nothing had begot my something grief;
Or something hath the nothing that I grieve:

'Tis in reversion that I do possess;
But what it is, that is not yet known; what
I cannot name; 'tis nameless woe, I wot.

Ne sirasson többet, mint urának távozását – ennél több nem
látható,

Vagy ha igen, a bánat hamis szemével,
Amely valóságos dolgok helyett képzelt dolgokat sirat meg.

KIRÁLYNÉ

Lehet, így van; legbensőbb lelkem mégis
Arról győz meg, hogy másképpen van. Bárhogyan legyen is,
Nem tudok nem szomorú lenni; olyan nyomasztóan szomorú,
Hogy – habár semmiféle gondolatról nem gondolkodom –
A terhes Semmi elgyengít és megborzaszt.

BUSHY

Nem más ez, csak beképzelés, kegyelmes asszonyom.

KIRÁLYNÉ

Semmi nem kevésbé: a beképzelés mindig
Valamilyen bánat-elődtől (előzetes bánatból) származik; az
enyém nem ilyen,
Mert a Semmi nemzette az én bizonytalan bánatomat,
Vagy valami azt a Semmit, amely megszorít –
Csak várományként birtokolom (tartozik hozzám) –
De hogy micsoda, ami még nem ismeretes,
Azt nem bírom megnevezni: névtelen lelki fájdalom az, tudom.

WILLIAM SHAKESPEARE

LOVE'S LABOUR'S LOST

(*Armado, Act I, Scene II*)

I do affect the very ground, which is base, where her shoe, which is baser, guided by her foot, which is basest, doth tread. I shall be forsworn, which is a great argument of falsehood, if I love. And how can that be true love which is falsely attempted? Love is a familiar; Love is a devil: there is no evil angel but Love. Yet was Samson so tempted, and he had an excellent strength; yet was Solomon so seduced, and he had a very good wit. Cupid's butt-shaft is too hard for Hercules' club; and therefore too much odds for a Spaniard's rapier. The first and second cause will not serve my turn; the passado he respects not, the duello he regards not: his disgrace is to be called boy; but his glory is to subdue men. Adieu, valour! rust rapier! be still, drum! for your manager is in love; yea, he loveth. Assist me, some extemporal god of rhyme, for I am sure I shall turn sonnet. Devise, wit; write, pen; for I am for whole volumes in folio.

WILLIAM SHAKESPEARE

A FELSÜLT SZERELMESEK

(*Armado, I. felvonás, 2. szín*)

Szeretem még a földet is (amely alacsony), amit cipője (amely alacsony), amit a lába (amely a legalacsonyabb) érint. Esküszegő leszek (ami a hamisság nagy bizonyítéka), ha szerelmes vagyok. És (márpedig) hogyan lehet az igazi szerelem, ha az ember hamisan akar nyerni? A szerelem démon, a szerelem ördög. Nincs (is) más rossz angyal, mint a szerelem. És mégis: úgy megkísértette Sámson, és (pedig) neki nagy ereje volt; és mégis elcsábította Salamont, pedig roppant éles elméjű volt. Ámor nyílve szelje túl kemény Herkules buzogányához képest, és ezért túlságosan fölényben van (még) egy spanyol tőrrel szemben is. Az első és a második ok semmit nem használnak nekem: a *passadot* (a párbajra vonatkozó szakkifejezés) nem ismeri el, a párbaj szabályaira fittyet hány. Szégyene az, hogy fiúnak nevezik, de dicsősége abban áll, hogy férfiakat igaz le. Agyó, hősiesség! Rozsdásodj, tőr! Csitt, dob(om)! Mert urad és parancsolód szerelmes; igenis, szerelmes. Segíts nekem, rögtönzött versek istene, mert biztos vagyok benne, hogy (másként) szonetté változom. Találj ki, szellemesség! Írj, penna! Mert jó vagyok (most) egész fölió-kötetekre.

WILLIAM SHAKESPEARE**MEASURE FOR MEASURE** (*Duke, Act III, Scene I*)

Be absolute for death; either death or life
 Shall thereby be the sweeter. Reason thus with life:
 If I do lose thee, I do lose a thing
 That none but fools would keep: a breath thou art,
 Servile to all the skyeey influences,
 That dost this habitation, where thou keep'st,
 Hourly afflict: merely, thou art death's fool;
 For him thou labour'st by thy flight to shun
 And yet runn'st toward him still. Thou art not noble;
 For all the accommodations that thou bear'st
 Are nursed by baseness. Thou'rt by no means valiant;
 For thou dost fear the soft and tender fork
 Of a poor worm. Thy best of rest is sleep,
 And that thou oft provokest; yet grossly fear'st
 Thy death, which is no more. Thou art not thyself;
 For thou exist'st on many a thousand grains
 That issue out of dust. Happy thou art not;
 For what thou hast not, still thou strivest to get,
 And what thou hast, forget'st. Thou art not certain;
 For thy complexion shifts to strange effects,
 After the moon. If thou art rich, thou'rt poor;
 For, like an ass whose back with ingots bows,
 Thou bear'st thy heavy riches but a journey,
 And death unloads thee. Friend hast thou none;
 For thine own bowels, which do call thee sire,
 The mere effusion of thy proper loins,
 Do curse the gout, serpigo, and the rheum,
 For ending thee no sooner. Thou hast nor youth nor age,
 But, as it were, an after-dinner's sleep,
 Dreaming on both; for all thy blessed youth
 Becomes as aged, and doth beg the alms
 Of palsied eld; and when thou art old and rich,
 Thou hast neither heat, affection, limb, nor beauty,
 To make thy riches pleasant. What's yet in this
 That bears the name of life? Yet in this life
 Lie hid moe thousand deaths: yet death we fear,
 That makes these odds all even.

WILLIAM SHAKESPEARE**SZEGET SZEGGEL** (*Herceg, III. felvonás, 1. szín*)

Készülj a halálra: akár halál, akár élet,
 Ezzel mindkettő édesebb lesz. Gondold meg az étellel kapcsolatban ezt:
 Ha tégedet elveszítelek, úgy olyan dolgot veszítek el,
 Amelyet csak bolondok akarnak megtartani. Te (csak) egy lélegzet vagy,
 Kiszolgáltatva az összes égi befolyásnak,
 Amely óránként gyötri azt a lakhelyet (házat),
 Ahol laksz. Teljesen a Halál bolondja vagy;
 Folyton azon igyekszel, hogy megmenekülj előle,
 És közben mégis felé rohansz. Nem vagy nemes;
 Hiszen minden kellemes, amit létrehozol,
 Hitványságból táplálkozik. Egyáltalán nem vagy hősiesség;
 Hiszen megijedsz egy szegény kukac (hüllő) puha és
 Finom (villájú) nyelvétől. A legjobb, amit nyugalom számodra
 hozhat, az alvás;
 És azt gyakran kívánod magadnak, – de mérhetetlenül rettegsz
 Halálotól, ami nem több. Nem vagy önmagad;
 Hiszen csupán sok ezer magból állasz,
 Amelyek a porból erednek. Nem vagy boldog;
 Hiszen amivel rendelkezel, azt (folyton) megszerezni iparkodsz,
 És amivel nem rendelkezel, azt elfelejtet. Nem vagy állhatatos;
 Hiszen viselkedésed olyan furcsán változékony (szeszélyes),
 Mint a hold. Ha gazdag vagy, szegény vagy;
 Hiszen mint egy számár, amelyiknek hátát nemesfém rudak
 (kincsek) görbítik meg,
 Súlyos gazdagságod (terheit) te is csak egy darabig (darab úton) cipeled,
 Aztán leveszi (rőlad) a Halál. Nincsen egyetlen barátod;
 Hiszen saját ivadékod, aki apjának nevez,
 Saját ágyékok merő folyománya,
 Megátkozta a köszvény, a tályogot és a csúzt,
 Hogy nem végzett veled hamarabb. Se ifjúságod nincs, se öregkorod,
 Csak annyi, mint egy délutáni alvás,
 Miközben mindkettőről álmodozol; hiszen összes áldott ifjúságod
 Hamar aggságra válik, és a gutaütött öregség
 Alamizsnáért koldul. És mire megöregszel és meggazdagodsz,
 Sem izzás nincs benned, se indulat, se testi erő, se szépség,
 Mely kellemessé tenné gazdagságod. Mi is van hát abban,
 Ami az élet nevet viseli? Mert ebben az életben
 Még ezer halál rejlik; mégis rettegünk a haláltól,
 Amely ezeket a felemás dolgokat mind elegyengeti.

Saját formahű fordításomban:

Feltétlen bízz a halálban, – úgy édes
Lesz élet és halál. Mondd az életnek:
Ha elveszítelek, az semmisül meg,
Amit csak egy bolond kuporgat. Egy korty
Lélegzet vagy, égi sodrásba vetve,
Mely folyton győtri éppen azt a házat,
Amelyben élsz. Az vagy, halál bolondja:
Reszketve bujkálsz előle, miközben
Rohansz a közepébe. Nem vagy nemes:
Mert minden nagyság, amit megteremtesz,
A sárban fogan meg. És hős se vagy:
Mert rettegsz egy semmi féreg puha és
Villás nyelvétől. Legjobb nyugalom
Az alvás. S ezt sokszor kívánod is,
De félsz a haláltól, – bár az se más.
Te nem vagy te, mert ezer szemcséből állsz,
S mind a porból jön. És boldog se vagy,
Mert amid nincs, arra vágysz, és amid van,
Elfelejtet. Állhatatos se vagy,
Hisz kedved is oly furcsa, változékony,
Mint a Hold. Ha gazdag vagy, már szegény vagy,
Mert – mint egy számár, ha aranyrudak
Alatt nyög – alig hordod vagyonod
Terhét, megkönnyít a halál. Barátod
Sincs, mert pujád – ki atyjának nevez,
Saját ágyéked édes folyománya –
Átkozza a fekélyt, a csúzt, a köszvényt,
Hogy mért nem nyír ki hamarabb. Se ifjú
Nem vagy, se agg: s mint déli álmot, úgy
Álmodod őket. Áldott ifjúságod
Őszbe fordul, és vékony alamizsnát
Kunyerál. És ha gazdag és öreg vagy,
Se tűz, se indulat, se vágy, se szépség
Nem édesíti jóléted. Mi az hát,
Amit életnek nevezünk? Az élet:
Ezer titkos halál, – s a nagy haláltól,
Mely mindent elold, mégis rettegünk.

WILLIAM SHAKESPEARE

ANTONY AND CLEOPATRA

(Cleopatra, Act I, Scene V)

O Charmian,

Where think'st thou he is now? Stands he or sits he?
Or does he walk? Or is he on his horse?
O happy horse, to bear the weight of Antony!
Do bravely, horse, for wott'st thou whom thou mov'st?
The demi-Atlas of this earth, the arm
And burgonet of men. He's speaking now,
Or murmuring "Where's my serpent of old Nile?"
For so he calls me. Now I feed myself
With most delicious poison. Think on me,
That am with Phoebus' amorous pinches black
And wrinkled deep in time. Broad-fronted Caesar,
When thou wast here above the ground, I was
A morsel for a monarch. And great Pompey
Would stand and make his eyes grow in my brow.
There would he anchor his aspect, and die
With looking on his life.

WILLIAM SHAKESPEARE

ANTONIUS ÉS KLEOPÁTRA

(Kleopátra, I. felvonás, 5. szín)

Ó, Charmian!

Hol, mit gondolsz, hol van ő most? Áll-e, vagy ül?
Vagy jár (netán)? Vagy ül a lován?
Ó, boldog (a) ló, hogy hordja Antonius súlyát!
Tedd (ezt) derekasan, ló, hiszen tudod, kit hordozol,
Ennek a Földnek fél-Atlaszát, az emberek
Karját és sisakját. Most éppen beszél,
Vagy (azt) mormolja: „Hol van a régi Nílusról (származó)
kígyóm?”
Mert így nevez engem. Roppant ízletes
Méreggel etetem magam most. Gondolj rám,
Aki Phoebus szerelmi csípéseitől fekete vagyok,
És mélyen ráncos az időtől. Széles homlokú Caesar,
Amikor itt voltál, (még) a föld fölött, én
(Ínyenc) falat voltam egy uralkodónak: és a nagy Pompeius
Itt állt és a szemeit a szemöldökömbé mélyesztette,
Ott horgonyozta le pillantását, és meghalt,
Miközben az életére nézett.

WILLIAM SHAKESPEARE

AS YOU LIKE IT

(Jaques, Act II, Scene 7)

A fool, a fool! I met a fool i' the forest,
A motley fool; a miserable world!
As I do live by food, I met a fool
Who laid him down and bask'd him in the sun,
And rail'd on Lady Fortune in good terms,
In good set terms and yet a motley fool.
'Good morrow, fool,' quoth I. 'No, sir,' quoth he,
'Call me not fool till heaven hath sent me fortune:'
And then he drew a dial from his poke,
And, looking on it with lack-lustre eye,
Says very wisely, 'It is ten o'clock:
Thus we may see,' quoth he, 'how the world wags:
'Tis but an hour ago since it was nine,
And after one hour more 'twill be eleven;
And so, from hour to hour, we ripe and ripe,
And then, from hour to hour, we rot and rot;
And thereby hangs a tale.' When I did hear
The motley fool thus moral on the time,
My lungs began to crow like chanticleer,
That fools should be so deep-contemplative,
And I did laugh sans intermission
An hour by his dial. O noble fool!
A worthy fool! Motley's the only wear.

WILLIAM SHAKESPEARE

AHOGY TETSZIK

(Jaques, II. felv., 7. szín)

Egy bolond, egy bolond, találkoztam egy bolonddal az erdőben,
Egy tarkabarka bolonddal – (egy) (milyen) siralmas világ! –,
Ahogyan táplálékból élek (=esküszöm), találkoztam egy
bolonddal,
Aki leheveredett, és sütkérezett a napon,
És jó (szép) fordulatokkal szidalmazta Fortuna asszonyt,
Jó kemény (szilárd) fordulatokkal, és mégis egy tarkabarka
bolond (volt).
'Jó reggelt, bolond', szóltam. 'Nem, uram', szólt ő,
'Ne szólíts(on) bolondnak, míg az ég nem küldött nekem
fortunát (=szerencsét).'
És erre kihúzott egy óralapot a zsebéből,
És (miközben) ránéz(ett) fakó (homályos) szemmel,
(Azt) mondja, nagyon bölcsen: 'Tíz óra:
Így (hát) láthatjuk', szólt, 'hogyan mozog (jár) a világ:
Csak egy órával ezelőtt volt kilenc,
És egy óra múlva lesz tizenegy,
És mi óráról órára így érlelődünk és érlelődünk,
És aztán óráról órára rothadunk és rothadunk,
És ezen függ (ehhez kötődik) egy történet.' Amikor hallottam, hogy
A tarkabarka bolond így moralizál az időről (korról),
Kukorékolni kezdtek a tüdőim, mint Chanticleer (Chaucer
kakasa, Nun's Priest's Tale),
Hogy bolondok ilyen mélyek-szemlélődők lehetnek;
És nevettem, meg se álltam (szakadatlanul),
Óralapja szerint egy órát. Ó, nemes bolond!
(Egy) méltó bolond: a tarkabarkaság az egyetlen öltözet!

WILLIAM SHAKESPEARE

KING LEAR

(Gloster, Edmund, Act I, Scene II)

GLOUSTER

These late eclipses in the sun and moon portend no good to us: though the wisdom of nature can reason it thus and thus, yet nature finds itself scourged by the sequent effects: love cools, friendship falls off, brothers divide: in cities, mutinies; in countries, discord; in palaces, treason; and the bond cracked 'twixt son and father. This villain of mine comes under the prediction; there's son against father: the king falls from bias of nature; there's father against child. We have seen the best of our time: machinations, hollowness, treachery, and all ruinous disorders, follow us disquietly to our graves. Find out this villain, Edmund; it shall lose thee nothing; do it carefully. And the noble and true-hearted Kent banished! his offence, honesty! 'Tis strange.

Exit

EDMUND

This is the excellent foppery of the world, that, when we are sick in fortune, often the surfeit of our own behavior, we make guilty of our disasters the sun, the moon, and the stars: as if we were villains by necessity; fools by heavenly compulsion; knaves, thieves, and traitors, by spherical predominance; drunkards, liars, and adulterers, by an enforced obedience of planetary influence; and all that we are evil in, by a divine thrusting on: an admirable evasion of whoremaster man, to lay his goatish disposition to the charge of a star! My

WILLIAM SHAKESPEARE

LEAR KIRÁLY

(Gloster, Edmund, I. felvonás, 2. szín)

GLOSTER

Ezek a legutóbbi fogyatkozások a Napon és a Holdon nekünk semmi jót nem ígérnek: noha a Természet bölcsessége (ezt) így meg úgy értelmezheti, a Természet mégis ostromozva van (találja magát) az utóhatásoktól: a szerelem lehűl, a barátság meggyengül, a testvérek szétszakadnak: a városokban zendülések (vannak); (más) országokban viszály; a palotákban árulás; és apa és fiú közt elszakadt a kötelék. Ez az én csirkefogóm (ezt) a jóslatot váltja be: ott fiú (harcol) az apa ellen; a király eltér természetes hajlamától: ott apa (harcol) a gyermek ellen. Korunk nagyszerűségeit láttuk: cselszövések, üresség, árulás, és minden pusztító zűrzavar fáradhatatlanul követ minket a sírunkba. Fürkészd ki ezt a gazembert, Edmund! Nem lehet károdra ez: járj el gondosan. És a nemes és hűséges szívű Kent száműzve! A bűne: becsületesség! Különös.

El.

EDMUND

A világ pompás ostobasága (abban áll), hogy ha betegek vagyunk a sorsban (betegnek tartjuk a sorsunk) – gyakran saját viselkedésünkötől való megcsömörlés ez –, kudarcainkért a Napot, a Holdat és a csillagokat okoljuk; mintha szükségszerűségből volnánk gazemberek, mennyei kényszerből bolondok, csirkefogók, tolvajok és árulók a szférák túlsúlya következtében, iszákosok, hazudozók és házasságtörők a bolygó befolyása által kikényszerített alázat folytán; és mindenre, amiben gonoszak vagyunk, az isteni szorongatás vinne rá. A kurafi Ember bámulatos kibúvója, hogy buja természetét egy csillagnak rója terhére!

father compounded with my mother under the
dragon's tail; and my nativity was under Ursa
major; so that it follows, I am rough and
lecherous. Tut, I should have been that I am,
had the maidenliest star in the firmament
twinkled on my bastardizing. Edgar –

Apám egyesült anyámmal a
sárkány farka alatt, az én születésem (pedig) az
ursa major alatt történt; amiből következik, hogy nyers
és kéjvágó vagyok. Pfuj! Én akkor is az lettem volna, aki vagyok,
ha az égbolt legszűziesebb csillaga hunyorog
(arra), hogy korcsnak nemzenek. Edgár –

WILLIAM SHAKESPEARE

AS YOU LIKE IT

(Jaques, Act II, Scene 7)

All the world's a stage,
And all the men and women merely players;
They have their exits and their entrances,
And one man in his time plays many parts,
His Acts being seven ages. At first the infant,
Mewling and puking in the nurse's arms;
Then, the whining schoolboy, with his satchel
And shining morning face, creeping like snail
Unwillingly to school; and then the lover,
Sighing like furnace, with a woeful ballad
Made to his mistress' eyebrow; then, a soldier,
Full of strange oaths, and bearded like the pard,
Jealous in honour, sudden and quick in quarrel,
Seeking the bubble reputation
Even in the cannon's mouth; and then, the justice,
In fair round belly, with good capon lined,
With eyes severe, and beard of formal cut,
Full of wise saws and modern instances,
And so he plays his part; the sixth age shifts
Into the lean and slippered pantaloone,
With spectacles on nose and pouch on side,
His youthful hose, well saved, a world too wide
For his shrunk shank, and his big manly voice,
Turning again toward childish treble, pipes
And whistles in his sound; last Scene of all,
That ends this strange eventful history,
Is second childishness, and mere oblivion,
Sans teeth, sans eyes, sans taste, sans everything.

WILLIAM SHAKESPEARE

AHOGY TETSZIK

(Jaques, II. felvonás, 7. szín)

Az egész világ színpad,
És minden férfi és nő merőben (csak, tisztán) játékos;
Mevannak jelenéseik és távozásaik,
És egy ember sok szerepet játszik életében,
Felvonásai (lévén) a hét életszakasz. Először (jön) a kisgyerek,
(Aki) nyivákol és hány (köpköd) a dajka karjaiban;
Aztán (jön) a nyafogó iskolás a hátitáskájával
És ragyogó reggeli arcával, (aki) mint (egy) csiga, (úgy) csúszik-mászik
Vonakodva (az) iskolába; és aztán a szerető,
(Aki úgy) sóhajtozik, mint (egy) kemence, egy panaszos balladával,
(Amelyet) a szeretője szemöldökére csinált (költött); aztán (jön)
(egy) katona,
Tele furcsa káromkodással, szakállasan, mint egy leopárd,
Hírnevére féltékenyen, hirtelen és hevesen viszályra (kapva),
Keresve a buborék(nyi) hírnevet
Még az ágyú torkolatában is; aztán jön a bíró
Szép kerek hasával, jó kappannal (meg)töltve (táplálva),
Szigorú szemekkel, formásra nyírott szakállal,
Tele bölcs mondásokkal és közhelyekkel,
És így játssza a szerepét; a hatodik életkorszak eltolódik
A vézna (sovány) és papucsos pantallóhoz (a vén bolondhoz),
Szemüveggel az orron (orrán) és erszénnyel oldalt (az oldalán).
Fiatalos nadrágja, (amelyet) jól megkímélt, egy világnyira van
Összetöpörödött lábszárától, és nagy (erős), férfias hangja
Újra visszatér a gyermeki szopránhoz (cérnahanghoz), sípol
És füttyül (tónusú); mind közül (aztán) jön a legutolsó jelenet,
Amely bevégzi (lezárja) ezt a furcsa, eseményekben gazdag történetet,
A második gyerekkor, és merő feledés (feledékenység),
Fogak nélkül, szemek nélkül, íz(ek) nélkül, minden (bármilyen) nélkül.

WILLIAM SHAKESPEARE

MACBETH

(Lady Macbeth, Act I, Scene V)

Glamis thou art, and Cawdor; and shalt be
What thou art promised: yet do I fear thy nature;
It is too full o' the milk of human kindness
To catch the nearest way: thou wouldst be great;
Art not without ambition, but without
The illness should attend it: what thou wouldst highly,
That wouldst thou holily; wouldst not play false,
And yet wouldst wrongly win: thou'ldst have, great Glamis,
That which cries "Thus thou must do, if thou have it;
And that which rather thou dost fear to do
Than wishest should be undone." Hie thee hither,
That I may pour my spirits in thine ear;
And chastise with the valour of my tongue
All that impedes thee from the golden round,
Which fate and metaphysical aid doth seem
To have thee crown'd withal.

WILLIAM SHAKESPEARE

MACBETH

(Lady Macbeth, I. felvonás, 5. szín)

Té Glamis vagy, és Cawdor; és annak kell lenned,
Amit megígértek neked. – Csak félek a természetedtől:
Túláságosan tele van az emberi jószág tejjével,
Hogy a legközelebbi utat válassza. Hatalmas szeretnél lenni;
Nem (vagy) becsvágy nélkül, de hiányzik belőled
A rosszaság, amelynek azt kísérnie kellene: amit nagyon szeretnél,
Azt szent módon szeretnéd; nem akarsz hamisan játszani,
De azért rosszul akarsz nyerni; birtokolni akarsz, nagy Glamis,
Azt, ami így kiált: „Így kell tenned”, ha birtokolni akarsz;
És amit inkább félsz megtenni, mint
Kívánnád, hogy ne tették volna meg. Siess ide,
Hogy füledbe önthessem lelkeimet (szellemeimet),
És nyelvem erejével megfenyítsem mindazt,
Ami visszatart téged az aranykarikától,
Végül nyilvánvalóan koronaként rajtad akart látni.

WILLIAM SHAKESPEARE

LOVE'S LABOUR'S LOST

(Berowne, Act IV, Scene III)

Other slow arts entirely keep the brain;
And therefore, finding barren practisers,
Scarce show a harvest of their heavy toil:
But love, first learned in a lady's eyes,
Lives not alone immured in the brain;
But, with the motion of all elements,
Courses as swift as thought in every power,
And gives to every power a double power,
Above their functions and their offices.
It adds a precious seeing to the eye;
A lover's eyes will gaze an eagle blind;
A lover's ear will hear the lowest sound,
When the suspicious head of theft is stopp'd:
Love's feeling is more soft and sensible
Than are the tender horns of cockl'd snails;
Love's tongue proves dainty Bacchus gross in taste:
For valour, is not Love a Hercules,
Still climbing trees in the Hesperides?
Subtle as Sphinx; as sweet and musical
As bright Apollo's lute, strung with his hair:
And when Love speaks, the voice of all the gods
Makes heaven drowsy with the harmony.

WILLIAM SHAKESPEARE

A FELSÜLT SZERELMESEK

(Berowne, IV. felvonás, 3. jelenet)

Más (és) rest művészetek teljesen megmaradnak az agyban,
És ezért – mivel (csak) meddő szolgálkat (megvalósítókat) találnak –,
Alig-alig hoz termést nehéz gürcölésük;
A szerelem azonban, amit csak egy hölgy szeméből tanul meg
az ember,
Nem egyedül az agyban befalazva él,
Hanem az összes elem indulatával –
Oly gyorsan, mint a gondolat – kiárad minden erő felé (átömlik
minden erőbe),
És minden erőnek kettős erőt ad,
Túl a funkcióin és (túl minden) rendeltetésén.
Értékes látóerővel gyarapítja (ad hozzá) a szemet:
Egy szerető bámuló szemei megvakítanak (még) egy sast is.
Egy szerető füle meghallja (még) a leghalkabb zörejt is,
Még ha a gyanakvó(an fülelő) tolvaj feje (füle) érzéketlen is.
A szerető tapintása finomabb és érzékenyebb,
Mint éti(héjas) csigák puha szarvai.
A szerelem nyelve a válogatós Bacchus durva ízlésűnek mutatja.
A bátorságot tekintve nem Herkules-e a szerelem,
(Ha) még ma is fára mászik a Hesperidákon?
Körmönfont, mint (a) szfinx, (és) olyan édes és csengő hangú
(muzsikás),
Mint a fényes Apolló lantja, (amely) saját hajával (van) felhúrozva.
És ha a Szerelem beszél, (akkor) minden isten hangja
A harmónia révén álomba dúdolja (elaltatja) az eget.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING LEAR

(King Lear, Act IV, Scene VI)

Ay, every inch a king:
When I do stare, see how the subject quakes.
I pardon that man's life. What was thy cause? Adultery?
Thou shalt not die: die for adultery! No:
The wren goes to 't, and the small gilded fly
Does lecher in my sight.
Let copulation thrive; for Gloucester's bastard son
Was kinder to his father than my daughters
Got 'tween the lawful sheets.
To 't, luxury, pell-mell! for I lack soldiers.
Behold yond simpering dame,
Whose face between her forks presages snow;
That minces virtue, and does shake the head
To hear of pleasure's name;
The fitchew, nor the soiled horse, goes to 't
With a more riotous appetite.
Down from the waist they are Centaurs,
Though women all above:
But to the girdle do the gods inherit,
Beneath is all the fiends';
There's hell, there's darkness, there's the
sulphurous pit,
Burning, scalding, stench, consumption; fie,
fie, fie! pah, pah! Give me an ounce of civet,
good apothecary, to sweeten my imagination.

WILLIAM SHAKESPEARE

LEAR KIRÁLY

(Lear király, IV. felvonás, 6. szín)

Minden hüvelyk (minden porcikája) (egy) király:
Ha mereszttem a szemem, nézd, hogy' reszket az alattvaló.
Megkegyelmezek e férfi életének. Mi volt a te ügyed? Házasságtörés?
Nem kell meghalnod (ezért): meghalni házasságtörésért! Nem:
Az ökörszem ezt teszi, és a kicsiny arany légy
Kéjeleg a szemem előtt.
Hadd viruljon a párzás; Gloster fattyú fia
Kedvesebb volt az apjához, mint az én lányaim,
(Akiiket) jogszerű lepedők között nemzettem. Rajta hát,
Gyönyör, egymás hegyén-hátán (=összevissza,
mindenki mindenkivel)!

Mert szükségem van katonákra. Nézd a kényeskedő (vigyorgó) hölgyet,
Aki arcával a (láb)szárai közt havat (tisztaságot, tartózkodást) ígér;
Az erényt mímeli, és rázza a fejét,
Ha hallja az öröm nevét;
A görény és a (takarmányon) nevelt ló nem űzik (azt)
Féltelenebb étvágygal.
A derekuk alatt kentaurok űk,
Bárha nők egészen fölül:
Csak az övig örökölnék az istenek,
Az alatt minden az ördögé: ott pokol van, ott sötét van,
Ott van a kénes gödör – ég, fortyog,
Bűz, pusztulás; pfuj, pfuj, pfuj! Pah! Pah!
Adj egy uncia pézsmát, jó gyógyszerész,
Hogy megédesítem a képzeletemet.

WILLIAM SHAKESPEARE

THE TEMPEST

(Prospero, Act IV, Scene 1)

Our revels now are ended. These our actors,
As I foretold you, were all spirits and
Are melted into air, into thin air:
And, like the baseless fabric of this vision,
The cloud-capp'd towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve
And, like this insubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind. We are such stuff
As dreams are made on, and our little life
Is rounded with a sleep.

WILLIAM SHAKESPEARE

A VIHAR

(Prospero, IV. felvonás, 1. szín)

Multságainknak, íme, vége van. Színészeink,
Mint az előbb megmondtam, mind szellemek voltak, és
Felolvadtak a levegőben, a ritka levegőben:
És – mint e látomás alap nélküli építménye –
Egyszer majd szertefoszlanak a felhő-sapkás tornyok,
a káprázatos paloták,
A szent templomok, maga a nagy földgolyó,
Sőt mindenki, aki azt birtokba vette,
És – mint ez a lényegtelen parádé elenyészett –
Nem hagy hátra még egy felhőcskét sem. Olyan anyagból vagyunk,
Mint amilyenből az álmok vannak csinálva; és kicsiny életünket
Álom veszi körül.

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Iago, Othello, Act III, Scene III)

IAGO

Good name in man and woman, dear my lord,
Is the immediate jewel of their souls.
Who steals my purse steals trash; 'tis something, nothing;
'Twas mine, 'tis his, and has been slave to thousands:
But he that filches from me my good name
Robs me of that which not enriches him
And makes me poor indeed.

OTHELLO

By heaven, I'll know thy thoughts.

IAGO

You cannot, if my heart were in your hand;
Nor shall not, whilst 'tis in my custody.

OTHELLO

Ha!

IAGO

O, beware, my lord, of jealousy;
It is the green-eyed monster which doth mock
The meat it feeds on; that cuckold lives in bliss
Who, certain of his fate, loves not his wronger;
But, O, what damned minutes tells he o'er
Who dotes, yet doubts, suspects, yet strongly loves!

OTHELLO

O misery!

IAGO

Poor and content is rich and rich enough,
But riches fineless is as poor as winter
To him that ever fears he shall be poor.
Good heaven, the souls of all my tribe defend
From jealousy!

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Jágó, Othello, III. felvonás, 3. szín)

JÁGÓ

A jó (hír)név férfi és nő számára (egyaránt) drága, uram;
(Az) lelkünknek voltaképpen ékköve:
Aki ellopja a pénztárcámat, vicik-vacakot lop, az (csak) valami,
semmi,
Az enyém volt, (most) az övé, és ezreknek szolgálja volt.
De az, aki elcseni tőlem a jó (hír)nevemet,
Mefoszt attól, ami őt (ugyan) nem gazdagítja,
De engem valóságosan szegénnyé tesz.

OTHELLO

Az egekre! tudni akarom a gondolatodat!

JÁGÓ

Azt nem lehet (teheted), még ha a szívem a te kezvedben volna is,
És nem is szükséges, amíg (a szívem) az én őrizetemben van:
Ó, őrizkedj a féltékenységtől;
zöld szemű szörnyeteg az, aki azzal a táplálékkal
Gúnyolódik, amelyből táplálkozik. Boldogságban él a
felszarvazott férj,
Aki – sorsában bizonyosan – nem szereti azt, aki megcsalta.
De jaj! micsoda átkozott perceket él át az,
Aki belebolondult (valakibe), mégis kételkedik, gyanúsít, mégis
hevesen szeret!

OTHELLO

Ó, siralom!

JÁGÓ

(Aki) szegény és elégedett, (az) gazdag, és elég gazdag,
De a véget nem érő gazdagság olyan szegény(ség), mint a tél
Annak, aki örökké attól fél, hogy (egyszer) elszegényedik:
(Te) Jó isten, oltalmazd meg egész nemzetségem (fajtám) lelkét
(lelkét)
A féltékenységtől!

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Iago, Act I, Scene III)

Virtue! a fig! 'tis in ourselves that we are thus or thus. Our bodies are our gardens, to the which our wills are gardeners: so that if we will plant nettles, or sow lettuce, set hyssop and weed up tyme, supply it with one gender of herbs, or distract it with many, either to have it sterile with idleness, or manured with industry, why, the power and corrigible authority of this lies in our wills. If the balance of our lives had not one scale of reason to poise another of sensuality, the blood and baseness of our natures would conduct us to most preposterous conclusions: but we have reason to cool our raging motions, our carnal stings, our unbitted lusts, whereof I take this that you call love to be a sect or scion.

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Jágó, I. felvonás, 3. szíj)

Erény? Frászt! Bennünk, mibennünk van, (belőlünk ered,) hogy ilyenek vagyunk vagy olyanok: a testünk kert, és hozzá akarunk a kertész. Úgyhogy ha csalánt akarunk ültetni benne, vagy salátát vetni, izsópot ledugni vagy kőményt kigyomlálni, egyféle fűvel megtölteni az egészet, vagy sokfélével megbolondítani, meddővé tenni semmittevésel, vagy megtrágyázni szorgalommal, – nos igen, az efféle döntés hatalma és a javító tekintély csakis akarunkban gyökerezik. Ha életünk mérlegén az egyik serpenyő nem volna csupa értelem, hogy kiegyensúlyozza a másikat, amely csupa érzékiség, akkor a vérünk és természetünk alantassága a legesztelenebb döntésekhez vezetne minket. De van eszünk, hogy lehűtsük örvöngő indulatainkat, a hús mardosásait és zabolátlan sóvárgásainkat; amiért én azt, amit te szerelemnek nevezel, csak dugványnak vagy kis csemetének tartom.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING LEAR

(King Lear, Act V, Scene III)

No, no, no, no! Come, let's away to prison:
We two alone will sing like birds i' the cage:
When thou dost ask me blessing, I'll kneel down,
And ask of thee forgiveness: so we'll live,
And pray, and sing, and tell old tales, and laugh
At gilded butterflies, and hear poor rogues
Talk of court news; and we'll talk with them too,
Who loses and who wins; who's in, who's out;
And take upon's the mystery of things,
As if we were God's spies: and we'll wear out,
In a wall'd prison, packs and sects of great ones,
That ebb and flow by the moon.

WILLIAM SHAKESPEARE

LEAR KIRÁLY

(Lear király, V. felvonás, 3. szín)

Nem, nem, nem, nem! hadd menjünk (el a) börtönhöz;
Mi ketten egyedül fogunk (akarunk) énekelni, mint madarak a
kalitkában:
Ha az áldásomat kéred (kéred, hogy megáldjalak), letérdelek (majd),
És bocsánatot kérek tőled: így fogunk (akarunk) élni,
És imádkozni és énekelni és régi történeteket mesélni és nevetni
Arany(ozott) pillangókon, és szegény csirkefogókat hallgatni,
(Ahogy) udvari újdonságokról mesélnek; és velük is meg fogjuk
(akarjuk) beszélni,
ki veszít és ki nyer; ki van bent, ki van kívül;
és a dolgok titkával foglalkozni,
mintha Isten kémjei volnánk: és elviseljük (túléljük?) majd
(Egy) befalazott börtönben a nagyok hordáit és szektáit,
Akik apadnak és áradnak a Holddal.

WILLIAM SHAKESPEARE

ANTONY AND CLEOPATRA

(Cleopatra, Dolabella, Act V, Scene II)

CLEOPATRA.

I dream'd there was an Emperor Antony:--
O, such another sleep, that I might see
But such another man!

DOLABELLA.

If it might please you,--

CLEOPATRA.

His face was as the heavens; and therein stuck
A sun and moon, which kept their course, and lighted
The little O, the earth.

DOLABELLA.

Most sovereign creature,--

CLEOPATRA.

His legs bestrid the ocean; his rear'd arm
Crested the world: his voice was propertied
As all the tuned spheres, and that to friends;
But when he meant to quail and shake the orb,
He was as rattling thunder. For his bounty,
There was no winter in't; an autumn 'twas
That grew the more by reaping: his delights
Were dolphin-like; they show'd his back above
The element they liv'd in: in his livery
Walk'd crowns and crownets; realms and islands were
As plates dropp'd from his pocket.

WILLIAM SHAKESPEARE

ANTONIUS ÉS KLEOPÁTRA

(Kleopátra és Dolabella, V. felvonás, 2. szín)

KLEOPÁTRA

Azt álmodtam, volt egy császár, Antonius.
Ó, volna csak még egy ilyen álmom, hogy lássak
Még egy ilyen férfit!

DOLABELLA

Esetleg tetszene önnek, –

KLEOPÁTRA

Az arca olyan volt, mint az ég, és abban (mozdulatlanul) állt
(Egy) Nap és (egy) Hold, amelyek megtartották pályájukat, és
Megvilágították a kis O-t, a Földet.

DOLABELLA

A leglenyűgözőbb teremtés, –

KLEOPÁTRA

Lábai terpeszkedve (átfogták) az óceánt, kitárt karja
a világ sisakdísze: a hangja olyanformán szólt,
Mint az összes megcsendített szféra, azaz (mégpedig) barátokhoz:
De ha meghunyászkodásra kívánta készíteni vagy megrázni a
földgolyót,
(Akkor) tomboló dörgés volt. Ami a bőkezűségét illeti,
Abban nem volt tél: ősz volt az,
Amely egyre nőtt (gyarapodott) az aratással: örömei
Mint a delfinek, a hátukat mutatták
Az elem fölött, amelyben éltek: öltözetéhez (ruháján)
Koronák és diadémek jártak: királyságok és szigetek
Mint érmék (fém pénzecskék) potyogtak ki a zsebéből.

WILLIAM SHAKESPEARE

THE TEMPEST

(Prospero, Act V, Scene I)

Ye elves of hills, brooks, standing lakes, and groves;
And ye that on the sands with printless foot
Do chase the ebbing Neptune, and do fly him
When he comes back; you demi-puppets that
By moonshine do the green sour ringlets make,
Whereof the ewe not bites; and you whose pastime
Is to make midnight mushrooms, that rejoice
To hear the solemn curfew; by whose aid,--
Weak masters though ye be,--I have bedimm'd
The noontide sun, call'd forth the mutinous winds,
And 'twixt the green sea and the azur'd vault
Set roaring war: to the dread rattling thunder
Have I given fire, and rifted Jove's stout oak
With his own bolt: the strong-bas'd promontory
Have I made shake; and by the spurs pluck'd up
The pine and cedar: graves at my command
Have wak'd their sleepers, op'd, and let them forth
By my so potent art. But this rough magic
I here abjure; and, when I have requir'd
Some heavenly music,--which even now I do,--
To work mine end upon their senses that
This airy charm is for, I'll break my staff,
Bury it certain fathoms in the earth,
And deeper than did ever plummet sound
I'll drown my book.

WILLIAM SHAKESPEARE

A VIHAR

(Prospero, V. felvonás, 1. szín)

Ti, hegyek, patakok, álló (csendes) tavak és erdők tündérei;
És ti, akik a homokban nyomtalan lábbal (léptekkel)
Üldöztetek (kergetitek) az apadó Neptunuszt, és menekültök előle,
Mihelyt visszatér; ti, fél-babák, akik
Holdfénynél fanyar (mérgezett) gyűrűket tesztek a zöldbe (a fűbe),
Melyekbe az anyajuh (toklyó) nem harap (bele); és ti, akiknek
mulatsága
Éjjélkor gombákat sarjasztani, és akik örültök,
Ha halljátok a (takarodót jelző) ünnepi harangszót; akiknek
segítségével –
Legyetek bár ti gyöngé mesterek – én elsötétítettem
A déli napot, előhívtam a zendülő szeleket,
És a zöld tenger és az azúrkék ég között kipattintottam
A tomboló háborút: a szörnyen lármás dörgéshez
Tüzet adtam (vegýítettem), és Jupiter testes (vaskos) tölgyét saját
Villámcsapásával hasítottam szét; (és) a szilárdan megalapozott
Hegyfokot (előhegyet) megrengettem, és sarkánál (gyökerénél)
fogva téptem ki
A píníát és a cédrust: parancsomra sírboltok
Ébresztették (meg) alvóikat, megnyíltak, és kiengedték őket
Ilyen hatalmas művészetem nyomán. De (most) megtagadom
Ezt a nyers (alantas) mágiát; és mihelyt megkívántam (megidéztem)
Egy kis égi muzsikát – amit éppen most megteszek –,
Hogy érzeléikbe rögzítsem szándékomat, akiknek
Ez a légies varázs szól, el fogom (akarom) törni pálcámat,
Néhány öl mélyre temetem (azt) a földbe,
És mélyebbre fogom (akarom) süllyeszteni könyvemet,
Mint (amilyen mélyre) függőön valaha is lemerült.

WILLIAM SHAKESPEARE

THE WINTER'S TALE

(*Leontes, Camillo, Act I, Scene II*)

LEONTES

Ha' not you seen, Camillo?
(But that's past doubt, you have, or your eye-glass
Is thicker than a cuckold's horn) or heard?
(For to a vision so apparent rumour
Cannot be mute) or thought? (for cogitation
Resides not in that man that does not think)
My wife is slippery? If thou wilt confess,
Or else be impudently negative,
To have nor eyes nor ears nor thought, then say
My wife's a hobby-horse, deserves a name
As rank as any flax-wench that puts to
Before her troth-pledge: say't and justify't!

CAMILLO

I would not be a stander-by to hear
My sovereign mistress clouded so, without
My present vengeance taken: 'shrew my heart,
You never spoke what did become you less
Than this; which to reiterate were sin
As deep as that, though true.

LEONTES

Is whispering nothing?
Is leaning cheek to cheek? is meeting noses?
Kissing with inside lip? stopping the career
Of laughing with a sigh? (a note infallible
Of breaking honesty)? horsing foot on foot?
Skulking in corners? wishing clocks more swift?
Hours, minutes? noon, midnight? and all eyes
Blind with the pin and web but theirs, theirs only,
That would unseen be wicked? is this nothing?
Why, then the world and all that's in't is nothing;
The covering sky is nothing; Bohemia nothing;
My wife is nothing; nor nothing have these nothings,
If this be nothing.

WILLIAM SHAKESPEARE

TÉLI REGE (*Leontes, Camillo, I. felvonás, 2. szín*)

LEONTES

Hát nem láttad, Camillo?
(Hiszen kétség nem fér hozzá: láttad, vagy pápaszedem
Vastagabb, mint egy megcsalt férj szarva), vagy (nem) hallottad?
(Hiszen egy ilyen nyilvánvaló látvány esetén nem lehet
Néma a pletyka), vagy (nem) gondoltad? (hiszen töprengés
Nem lakik abban a férfiban, aki nem gondol ilyet),
Hogy a feleségem ravasz (minden hájjal megkent)? Ha azt
akarod állítani,
Vagy egyenesen szégyentelenül tagadni,
Hogy nincs se szemed, se füled, se gondolatod, akkor mondd azt:
A feleségem egy hobbi-ló, (és) ugyanúgy rászolgált
A buja névre, mint bármely rohadt kurva, amelyik már
Hűségesküje előtt tüzel (lefekszik): mondd ezt, és igazold
(indokold) ezt!

CAMILLO

Nem ácsorognék (itt), ha hallanám,
Hogy Úrnőmet így elhomályosítják (befeketítik), azonnali
Bosszúállás nélkül: legyen átkozott (gonosz) a szívem,
Őn soha nem beszélt (még ilyet), ami kevésbé illene
Őnhöz, mint ez; amit elismételni ugyanolyan súlyos
Vétek volna, még ha igaz is.

LEONTES

(Hát akkor) a sugdolózás semmi?
Arcot archoz támasztani (súrolni)? orral találkozni (érintkezni)?
Nyelvel csókot adni? a nevetés pályáját megakasztani
Egy sóhajtással (csalhatatlan jele ez
Az esküszegésnek)? lábat lábbal fedeztetni?
(Szoba)sarkokban lapítani? (arra) vágyni, hogy gyorsuljanak az órák?
Órák, percek? délben, éjfélkor? És minden szem
Vakuljon meg a szürkehályogtól, csak az övék nem? az övék nem.
Ez – láthatatlanul – erkölcstelen volna? ez semmi?
Hogy? Akkor a világ, és minden, ami benne van, semmi,
Az ég takarója semmi, Csehország semmi,
A feleségem semmi, és ezeknek a semmiknek nincs semmije,
Ha ez semmi.

Saját formahű fordításomban:

LEONTES

Nem láttad, Camillo?
De! Láttad! Másként ez a pápaszem
Vastagabb, mint egy férfiszarv!, se nem
Hallottad? hisz' ha ilyet lát, a pletyka
Sose néma!, se nem gondoltad, ó,
Fafejű férfi, nem gondol effélét!),
Hogy ravasz az asszony? És ha bevallod,
Vagy van merszed mindezt tagadni, – hogy se
Szemed nincs, se füled, se eszed, akkor
Mondd: ez a nő egy játékaripa,
Mindenki ribanca, még jegybe sem jár,
S már ágyba bújt! Mondd ezt, és igazold őt!

CAMILLO

Csepülné csak más, ne féljen, az Úrnőt, –
Nem ácsorognék itt, de tíz körömmel
Állnék bosszút, bár legyen átkozott a
Szívem!... Ily méltatlanul Ön soha
Nem beszélt még! Elismételni is
Súlyos bűn volna, – még ha igaz is.

LEONTES

Hát suddogni semmi? Arcot és orrot
Egybefenni? Szájba nyalni? Nyögéssel
zární a kacajt? (Holtbiztos jele
Ez a hitszegésnek)! Comb a combhoz?
Sarokba bújni? Tolni az időt?
Órát, percet! Délben, éjjel! Vakuljon
Meg mindenki, s ők lássanak? Csak ők?
S búgjanak, látatlanul? Semmi ez?
Akkor a világ s mi benne van is
Semmi, az ég burka semmi, Csehország
Semmi, nőm semmi, és semmije nincsen
E semmiknek, ha ez semmi.

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*Hamlet, Act III, Scene 1*)

To be, or not to be: that is the question:
Whether 'tis nobler in the mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against a sea of troubles,
And by opposing end them? To die: to sleep;
No more; and by a sleep to say we end
The heart-ache and the thousand natural shocks
That flesh is heir to, 'tis a consummation
Devoutly to be wish'd. To die, to sleep;
To sleep: perchance to dream: ay, there's the rub;
For in that sleep of death what dreams may come
When we have shuffled off this mortal coil,
Must give us pause: there's the respect
That makes calamity of so long life;
For who would bear the whips and scorns of time,
The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
The pangs of despised love, the law's delay,
The insolence of office and the spurns
That patient merit of the unworthy takes,
When he himself might his quietus make
With a bare bodkin? who would fardels bear,
To grunt and sweat under a weary life,
But that the dread of something after death,
The undiscover'd country from whose bourn
No traveller returns, puzzles the will
And makes us rather bear those ills we have
Than fly to others that we know not of?
Thus conscience does make cowards of us all;
And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pith and moment
With this regard their currents turn awry,
And lose the name of action...

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*Hamlet, III. felvonás, 1. szín*)

Lenni vagy nem lenni, ez a kérdés –
Vajon nemesebb-e szellemileg eltűnni
A felháborító sors parittyaköveit és nyilait,
Vagy fegyvert kell emelni a tengernyi viszontagság ellen,
És – ellenállva – bevégezni őket. Meghalni, aludni –
Semmi több; és azt mondani, az alvással lezárjuk
Szívünk fájdalmát (gyötrelmét), és az ezernyi természetes megrázkódtatást,
Amelynek húsunk örököse; beteljesedés az,
Ha alázatosan reménykedünk. Meghalni, aludni –
Aludni, netán álmodni... ej, itt a bökkenő:
Mert hogy e halálos alvás közben miféle álmok jöhetnek,
Mihelyt levedlettük a halandóság összes kötelékét,
Ez habozni késztet – ez a mérlegelés az,
Ami egy ilyen hosszú élet siralmát okozza:
Mert ki tűrné el a kor ostorcsapásait és szidalmait,
A zsarnok rosszaságát (igazságtalanságát), a gőgös ember arcátlanságát,
A lefitymált szeretet sajdulásait, a törvény halogatását,
A hatóság pökhendiségét és a rúgásokat,
Amelyeket a türelmes érdem kap a méltatlanoktól,
Ha ő maga megadhatná önmagának a végső megnyugvást
Egy csupasz törrel? Ki hordozna terheket,
Hogy morogjon és verítékezzen a fáradtságos élet súlya alatt,
Ha a halál utáni valamitől való rettegés nem –
A felderítetlen országtól, amelynek határaitól még
Nem tért vissza utazó –, ha ez nem ejtené zavarba az akaratot,
És nem bírna rá minket, hogy inkább viseljük el a bajt, ami csak ér,
Mint hogy más bántalmakhoz meneküljünk, amelyekről semmit sem
tudunk.
Így gyávit el mindannyiunkat a megfontolás (értelem, lélek, lelkiismeret),
És a döntések született színárnyalatát így
Betegíti meg a gondolatok sápadt arckifejezése –
És nagy horderejű és nyomatékú vállalkozások
E szempont miatt sodródnak félre folyamatuk (áradásuk) közben,
És veszítik el a tett nevét...

WILLIAM SHAKESPEARE

JULIUS CAESAR

(*Cassius, Act I, Scene II*)

Well, honour is the subject of my story.
I cannot tell what you and other men
Think of this life; but, for my single self,
I had as lief not be as live to be
In awe of such a thing as I myself.
I was born free as Caesar; so were you:
We both have fed as well, and we can both
Endure the winter's cold as well as he:
For once, upon a raw and gusty day,
The troubled Tiber chafing with her shores,
Caesar said to me 'Darest thou, Cassius, now
Leap in with me into this angry flood,
And swim to yonder point?' Upon the word,
Accoutred as I was, I plunged in
And bade him follow; so indeed he did.
The torrent roar'd, and we did buffet it
With lusty sinews, throwing it aside
And stemming it with hearts of controversy;
But ere we could arrive the point proposed,
Caesar cried 'Help me, Cassius, or I sink!'
I, as Aeneas, our great ancestor,
Did from the flames of Troy upon his shoulder
The old Anchises bear, so from the waves of Tiber
Did I the tired Caesar. And this man
Is now become a god, and Cassius is
A wretched creature and must bend his body,
If Caesar carelessly but nod on him.
He had a fever when he was in Spain,
And when the fit was on him, I did mark
How he did shake: 'tis true, this god did shake;
His coward lips did from their colour fly,
And that same eye whose bend doth awe the world
Did lose his lustre: I did hear him groan:

WILLIAM SHAKESPEARE

JULIUS CAESAR

(*Cassius, I. felvonás, 2. szín*)

Nos, történetem témája a becsület.
Nem tudom elmondani, mit gondolsz te, és mit gondolnak mások
Erről az életről; de ami egyedi önmagammat illeti,
Én szívesebben *nem* lennék, mint hogy rettegésben
Éljek egy olyan dologtól, mint önmagam.
Szabadnak születtem, mint Caesar; olyannak, mint te;
Mindketten jól-tápláltak vagyunk, és mindketten
Ugyanúgy kibírjuk a tél hidegét, mint ő:
Egyszer, egy nyirkos és viharos napon –
A zavaros Tiberis korbácsolta a partjait –
Caesar így szólt hozzám: „Be mersz most ugrani velem,
Cassius, ebbe a haragos folyóba,
És át mersz úszni velem amott, addig a pontig?” Erre a szóra –
Felpáncélozva, ahogy voltam – lemerültem,
És hívtam, kövessen; valóban így tett.
A folyam bőgött, mi meg csak öklöztük
Duzzadó izmokkal, félrelöktük a vizet
És harcias szívvel nekifeszültünk.
De még mielőtt elértük volna a kitűzött pontot,
Caesar felkiáltott: „Segítség, Cassius, vagy elsüllyedek!”
Én meg, amint Aeneas, nagy elődünk,
Kivitte vállain Trója lángjaiból
Az öreg Anchisest, úgy szedtem ki a Tiberis hullámaiból
A kimerült Caesart. És ez az ember
Most istenné vált, Cassius pedig
Egy nyomorult kreatúra, és földig kell hajolnia,
Ha Caesar amúgy hanyagul felé biccent.
Volt lázrohama is, amikor Spanyolországban járt,
És amikor a görcs megrohanta, én észrevettem,
Hogyan döngette; ez az igazság: reszketett ez az isten;
Ajakai gyáván feladták színüket,
És ugyanaz a szem, amely rettegésbe hajszolta a világot,
Elveszítette fényét; hallottam őt nyöszörögni;

Ay, and that tongue of his that bade the Romans
Mark him and write his speeches in their books,
Alas, it cried 'Give me some drink, Titinius,'
As a sick girl. Ye gods, it doth amaze me
A man of such a feeble temper should
So get the start of the majestic world
And bear the palm alone.

Igen, és a nyelve, amely arra készítette a rómaiakat, hogy
Figyeljenek rá és írják be könyveikbe a beszédeit,
Jaj, azt kiáltotta: „Adj innom valamit, Titinius”,
Mint egy beteg kislány. Istenek, ti! ámulatba ejt,
Hogy egy ilyen gyenge kötésű férfi így
Elébe vághat a felséges világnak (lebírhatja a felséges világot),
És egymaga viheti a pálmát.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING LEAR

(Lear, Fool, Kent, Act I, Scene IV)

FOOL

Truth's a dog must to kennel; he must be whipped
out, when Lady the brach may stand by the fire and stink.

KING LEAR

A pestilent gall to me!

FOOL

Sirrah, I'll teach thee a speech.

KING LEAR

Do.

FOOL

Mark it, nuncle:
Have more than thou showest,
Speak less than thou knowest,
Lend less than thou owest,
Ride more than thou goest,
Learn more than thou trowest,
Set less than thou throwest;
Leave thy drink and thy whore,
And keep in-a-door,
And thou shalt have more
Than two tens to a score.

KENT

This is nothing, fool.

FOOL

Then 'tis like the breath of an unfee'd lawyer; you
gave me nothing for't. Can you make no use of
nothing, nuncle?

KING LEAR

Why, no, boy; nothing can be made out of nothing.

WILLIAM SHAKESPEARE

LEAR KIRÁLY

(Lear, Bolond, Kent, I. felvonás, 4. szín)

BOLOND

Az igazság egy kutya, ólban a helye; ki kell korbácsolni,
míg Madám Szuka állhat a tűz körül és bűzölöghet.

LEAR

Micsoda halálos arcátlanság velem szemben!

BOLOND

Fickó, meg akarlak tanítani, hogyan beszélj.

LEAR

Tedd.

FOOL

Jegyezd meg, bácsi:

Légy gazdagabb, mint amennyit mutatsz,
Beszélj kevesebbet, mint amennyit tudsz,
Kevesebbet adj kölcsön, mint amennyi van,
Lovagolj többet, mint amennyit gyalogolsz,
Tanulj meg többet, mint amennyit el is hiszel,
Kisebb tétre tegyél, mint amennyit dobsz,
Hagyd el italodat és kurvádat,
És maradj otthon,
És akkor többed lesz,
Mint két tízesed egy húszasra.

KENT

Ez semmi, bolond.

BOLOND

Akkor ez annyi, mint egy fizetetlen ügyvéd lehelete;
semmit sem adtál nekem érte. Nem tudsz kezdeni semmit
a semmivel, bácsi?

LEAR

Miért? nem, fiú! Semmiből nem lehet csinálni semmit.

WILLIAM SHAKESPEARE

A MIDSUMMER NIGHT'S DREAM

(Theseus, Act V, Scene I)

I never may believe
These antique fables, nor these fairy toys.
Lovers and madmen have such seething brains,
Such shaping fantasies, that apprehend
More than cool reason ever comprehends.
The lunatic, the lover and the poet
Are of imagination all compact:
One sees more devils than vast hell can hold,
That is, the madman: the lover, all as frantic,
Sees Helen's beauty in a brow of Egypt:
The poet's eye, in fine frenzy rolling,
Doth glance from heaven to earth, from earth to heaven;
And as imagination bodies forth
The forms of things unknown, the poet's pen
Turns them to shapes and gives to airy nothing
A local habitation and a name.
Such tricks hath strong imagination,
That if it would but apprehend some joy,
It comprehends some bringer of that joy;
Or in the night, imagining some fear,
How easy is a bush supposed a bear!

WILLIAM SHAKESPEARE

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

(Thézeusz, V. felvonás, 1. szín)

Én sosem tudom elhinni
Ezeket a furcsa históriákat, sem ezeket a tündérmeséket.
(A) szerelmeseknek és őrüteknek olyan forrongó (fővő) agya van,
Olyan formáló (alkotó) képzelete, hogy többet
Megsejtenek, mint amennyit (a) hűvös értelem valaha is megérthet.
A holdkóros (az őrült), a szerelmes és a költő
Képzeletből van egészen összehúyruva.
Az egyik több őrdögöt lát, mint amennyi befér a hatalmas pokolba;
Ez (ilyen) az őrült. A szerelmes – (aki) épp ugyanilyen eszeveszett –
Egy egyiptomi homlokban látja meg (fedezi fel) Heléna szépségét.
A költő szeme, miközben nemes őrjögésben forog,
Égből a földre, földről az égbe pillant;
És ahogyan a képzelet testet ad
Az ismeretlen dolgok formáinak, a költő tolla
Alakokká formálja (megmunkálja) azokat, és térbeli
Lakást és nevet kölcsönöz a légies semminek.
Az erős képzelet olyan fortélyokra képes,
Hogy ha csak megsejteni szeretne valamilyen örömet,
Már ennek az örömnak az okozóját (is) felidézi;
Vágy éjszaka, ha az ember valamilyen borzalmat álmodik (elképzel),
Milyen könnyen véli a bokrot medvének!

Saját formahű fordításomban:

Én sose hittem
E külön beszédnek s tündérmeséknek.
Rajongók s örültek forró agya
És ezerforma délibábja többet
Sejt meg, mint amit hűvös ész megért.
Az eszelős, a szerelmes, a költő:
Mindhárom merő képzelet. Az egyik,
Az örült, több gonoszt lát, mint amennyit
Gyóz a mély pokol. A szerelmes örült
A kreolban is meglátja Helénát.
Költő szeme, lágy mámorban ragyogva,
Égből földre, földről meg égbe pillant;
És ahogy a képzelet ismeretlen
Dolgoknak testet ad, az ő papírján
Formák gyülekeznek, s a légi semmi
Helyet és nevet talál gyökerének.
Az erős képzelet úgy hiteget,
Hogy – ha csak egy csöpp kis gyönyörre vágynak –,
Már meg is látta a gyönyör hozóját.
Vagy éjjel, ha rettegve képzelődünk,
Könnyű medvének nézni a bozótot!

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Othello, Act IV, Scene II)

Had it pleas'd heaven
To try me with affliction; had they rain'd
All kinds of sores and shames on my bare head;
Steep'd me in poverty to the very lips;
Given to captivity me and my utmost hopes;
I should have found in some place of my soul
A drop of patience: but, alas, to make me
A fixed figure for the time, for scorn
To point his slow unmoving finger at!... oh, oh.
Yet could I bear that too; well, very well:
But there, where I have garner'd up my heart;
Where either I must live or bear no life,
The fountain from the which my current runs,
Or else dries up; to be discarded thence!
Or keep it as a cistern for foul toads
To knot and gender in! Turn thy complexion there,
Patience, thou young and rose-lipp'd cherubin,
Ay, there, look grim as hell!

WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

(Othello, IV. felvonás, 2. színi)

Ha úgy tetszett volna az égnek,
Hogy szenvedéssel tegyen próbára, (akkor) a fájdalmak
És szégyen(érzetek) minden fajtáját lezuhintotta volna tar fejemre,
Szegénységbe merített (áztatott) volna egészen az ajkamig,
Fogságra adott volna engem és reményeimet, – (én akkor is)
Találtam volna lelkemnek valamelyik részén
Egy csepp türelmet; de, jaj! engem egy merev (fix) figurává
(számjeggyé, bábuvá)
Tegyen, hogy a gúny ideje (épp) erre a
Pontra irányítsa lomha, mozdulatlan mutatóit... óh, óh.
De még ezt is el tudnám viselni, jól, nagyon jól:
Azonban ott, ahol a szívemet őriztem,
Ahol vagy élnem kell, vagy semmi életet nem viselek el,
A forrástól, – amelyből folyóm futását veszi,
Vagy egyébként kiszárad, – hogy onnan valaki elűzzön (kidobva
lenni),
Vagy az csak ciszternának maradjon meg, hogy (abban) undorító
varangyok
Összeragadjanak és üzekedjenek! Fordítsd (hát) oda arcodat; (?)
Türelem, te ifjú és rózsás ajkú kerub,
Olyan ádáznak nézek ki, mint a pokol!

WILLIAM SHAKESPEARE

TIMON OF ATHENS

(Alcibiades, Timon, Act IV, Scene 3)

TIMON

The gods confound them all in thy conquest;
And thee after, when thou hast conquer'd!

ALCIBIADES

Why me, Timon?

TIMON

That, by killing of villains,
Thou wast born to conquer my country.
Put up thy gold: go on,--here's gold,--go on;
Be as a planetary plague, when Jove
Will o'er some high-vised city hang his poison
In the sick air: let not thy sword skip one:
Pity not honour'd age for his white beard;
He is an usurer: strike me the counterfeit matron;
It is her habit only that is honest,
Herself's a bawd: let not the virgin's cheek
Make soft thy trenchant sword; for those milk-paps,
That through the window-bars bore at men's eyes,
Are not within the leaf of pity writ,
But set them down horrible traitors: spare not the babe,
Whose dimpled smiles from fools exhaust their mercy;
Think it a bastard, whom the oracle
Hath doubtfully pronounced thy throat shall cut,
And mince it sans remorse: swear against objects;
Put armour on thine ears and on thine eyes;
Whose proof, nor yells of mothers, maids, nor babes,
Nor sight of priests in holy vestments bleeding,
Shall pierce a jot. There's gold to pay soldiers:
Make large confusion; and, thy fury spent,
Confounded be thyself! Speak not, be gone.

WILLIAM SHAKESPEARE

ATHÉNI TIMON

(Alkibiades, Timon, IV. felvonás, 3. szín)

TIMON

Pusztítsanak el az istenek minden (athénit) hódításod alatt,
És aztán téged, miután hódítottál!

ALKIBIADES

Engem miért, Timon?

TIMON

Mert arra születél, hogy gazemberek
Gyilkosaként hódítsd meg országotat:
Tartsd meg az aranyad. Menj tovább. Van itt arany. Menj tovább.
Légy (olyan), mint egy bolygó-pestis, ha Jupiter
Majd ki(sz)akasztja mérget (büntetését) egy fölöttébb bűnös város
Fölött a beteg levegőbe. Senkit ne ugorjon át a kardod.
Részvét ne tisztelje a kort (az öregeket) fehér szakálláért;
Ő (csak) uzsorás. Vágd le (nekem) a színlelő matrónát;
Csak a ruházata becsületes,
Ő maga kerítőnő. Ne engedd, hogy egy szűz arca
Meglágyítsa metsző kardodat; ezek a tejfehér melldombocskák
Ugyanis, amelyek az ablakrácsokon át a férfiak szemébe fúródnak,
Nincsenek azok listáján, akik részvétet érdemelnek,
Sőt sorold be őket a szörnnyű árulók közé. Ne kíméld a csecsemőt,
Akinek gödröcskés mosolya a bolondok (egész) könnyörületét kiszívja;
Gondold (azt), fattyú ő, akiről a jósdá
Kéttértelműen megjövendőlte, hogy átvágják a torkát,
És vagdald fel lelkiismeret-furdalás nélkül. Átkozz meg mindent
(tárgyat), amit feléd nyújtanak;
Bújtasd (olyan) fegyverzetbe a füled és a szemedet,
Amely (olyan) ellenálló, hogy sem az anyák, lányok és
csecsemők sikoltása(i),
Sem szent miseruhában elvérző papok látványa nem
Döfi át egy hajszálnyira sem. Itt az arany, hogy kifizessed a
katonáid;
Terjessz (terjessz a) pusztulást! És ha haragod elszállt,
Takarodj el te is! Ne mondj semmit; menj!

WILLIAM SHAKESPEARE

ROMEO AND JULIET

(Mercutio, Act I, Scene IV)

O, then, I see Queen Mab hath been with you.
She is the fairies' midwife, and she comes
In shape no bigger than an agate-stone
On the fore-finger of an alderman,
Drawn with a team of little atomies
Athwart men's noses as they lie asleep;
Her wagon-spokes made of long spiders' legs,
The cover of the wings of grasshoppers,
The traces of the smallest spider's web,
The collars of the moonshine's watery beams,
Her whip of cricket's bone, the lash of film,
Her wagoner a small grey-coated gnat,
Not so big as a round little worm
Prick'd from the lazy finger of a maid;
Her chariot is an empty hazel-nut
Made by the joiner squirrel or old grub,
Time out o' mind the fairies' coachmakers.
And in this state she gallops night by night
Through lovers' brains, and then they dream of love;
O'er courtiers' knees, that dream on court'sies straight,
O'er lawyers' fingers, who straight dream on fees,
O'er ladies' lips, who straight on kisses dream,
Which oft the angry Mab with blisters plagues,
Because their breaths with sweetmeats tainted are:
Sometime she gallops o'er a courtier's nose,
And then dreams he of smelling out a suit;
And sometime comes she with a tithe-pig's tail
Tickling a parson's nose as he lies asleep,
Then dreams, he of another benefice:
Sometime she driveth o'er a soldier's neck,
And then dreams he of cutting foreign throats,
Of breaches, ambuscadoes, Spanish blades,
Of healths five-fathom deep; and then anon

WILLIAM SHAKESPEARE

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

(Mercutio, I. felvonás, 4. szín)

Ó, akkor látom: Mab királynő volt (járt) nálad.
Ő a tündérek bábája, és (ha) jön, (akkor)
Nem nagyobb alakban (jön), mint egy agátkő
Egy tanácsnok mutatoujján –
Kicsiny atomok csapata húzza át őt
Az emberek orrán, amikor aludva fekszenek.
Fogata egy üres mogyoró(héj),
(Amelyet) az asztalos mókus csinált, vagy az öreg légykukac,
Ősidők óta a tündérek bognárja.
Kocsiküllőit hosszú póklábakból készítették (vannak csinálva);
A fedelet szöcskeszárnnyakból;
Az istrángok a legkisebb (legvékonyabb) pókhálóból;
Vállhámja holdfény vizes sugaraiból;
Ostora tücsökcsontból; az ostorszíj ökörnyálból.
A kocsisa egy kis szürke kabátos szúnyog,
Félig sem oly nagy, mint egy kis kerek kukac,
(Amelyet) felcsípett egy szolgálólány lusta uja.
És ebben az állapotban átvágtázik ő éjszakáról éjszakára
A szeretők agyán, és akkor ők a szerelemtől álmodnak;
Udvaroncok térdein át, akik rögtön (kapásból) pukedlikről álmodnak;
Ügyvédek ujjain át, akik rögtön tiszteletdíjakról álmodnak;
Hölgyek ajkán át, akik rögtön csókokról álmodnak,
És akiket a dühöngő Mab pattanásokkal gyötör,
Mert lélegzetük cukorkáktól (nyalánkságoktól) fertőzött.
Olykor egy udvaronc orrán át vágtázik,
És akkor az (udvaronc) arról álmodik, hogy kiszagoljon egy kérelmet.
Olykor pedig dézsma-sertés farkával jön el,
És cirógatja vele egy plébános orrát, miközben az alszik;
Akkor a (plébános) újabb javadalomról álmodik.
Olykor egy katona nyakán hajt át;
És akkor a (katona) idegen torkok átvágásáról álmodik,
Áttörésekről, rejtkehelyekről, spanyol pengékről,
Ötölnyi mély(en fekvő) proszítokról (koccintásokról); máskor meg

Drums in his ear, at which he starts and wakes,
And being thus frightened swears a prayer or two
And sleeps again. This is that very Mab
That plats the manes of horses in the night,
And bakes the elflocks in foul sluttish hairs,
Which once untangled, much misfortune bodes:
This is the hag, when maids lie on their backs,
That presses them and learns them first to bear,
Making them women of good carriage:
This is she –

A (katona) fülébe dobol, mire az megrezzen és felébred,
És – miután így megrémült – káromkodik egy imát, vagy kettőt,
Majd megint elalszik. Hát ez, épp ez Mab,
Aki lovak sörényét befonja éjszakánként,
És a tündértincseket összesüti döglletes, loncsos hajakba,
Ami – ha egykor kibogozták – sok kárhozatot jelent.
Ez a vén boszorka, aki – ha a lányok hanyatt fekszenek –
Megnyomja őket és először megtanítja őket (hogyan kell) hordani,
(Aztán) jó magaviseletű asszonyokká teszi őket.
Hát ilyen ő –

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*Hamlet, Horatio, Act I, Scene IV*)

HAMLET

The king doth wake to-night and takes his rouse,
Keeps wassail, and the swaggering up-spring reels;
And, as he drains his draughts of Rhenish down,
The kettle-drum and trumpet thus bray out
The triumph of his pledge.

HORATIO

Is it a custom?

HAMLET

Ay, marry, is't:
But to my mind, though I am native here
And to the manner born, it is a custom
More honour'd in the breach than the observance.
This heavy-headed revel east and west
Makes us traduced and tax'd of other nations:
They clepe us drunkards, and with swinish phrase
Soil our addition; and indeed it takes
From our achievements, though perform'd at height,
The pith and marrow of our attribute.
So, oft it chanceth in particular men,
That for some vicious mole of nature in them,
As, in their birth--wherein they are not guilty,
Since nature cannot choose his origin--
By the o'ergrowth of some complexion,
Oft breaking down the pales and forts of reason,
Or by some habit that too much o'er-leavens
The form of plausive manners, that these men,
Carrying, I say, the stamp of one defect,
Being nature's livery, or fortune's star--
Their virtues else--be they as pure as grace,
As infinite as man may undergo--
Shall in the general censure take corruption
From that particular fault: the dram of eale
Doth all the noble substance of a doubt
To his own scandal.

WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET (*Hamlet, Horatio, I. felvonás, 4. szín*)

HAMLET

A király (ma) éjjel fenn marad és tivornyázik,
Dáridót tart és dübörgő dobantó-táncot rop (majd):
És miközben lehajtja rajnai huzatait (kortyait),
Az üstdob és trombita így kürtöli ki (recsegi szét)
Áldomásának diadalát (diadalmas beteljesedését).

HORATIO

Ez így szokás?

HAMLET

Ej, de még mennyire!
Csakhogy véleményem szerint – habár én (is) innen származom,
És beleszülettem e hagyományba – ez a szokás
Több tisztességet hoz, ha megtörjük, mint ha megtartjuk.
E nehéz-fejű (kába-fejű) orgiázás miatt szólnak meg
És hibáztatnak minket más nemzetek keleten és nyugaton.
Részegesnek hívnak minket, és disznó jelzőkkel
Szennyezik be hírnevünket, és valóban elveszi
Tetteinkből (eredményeinkből) (közben) – bár tökéletesen vittük
vége őket –
Hírnevünk (tekintélyünk) lényegét és velejét.
Így esik meg gyakran bizonyos embereknél,
Akik természetüknek valamely káros foltja (hibája, bélyege) miatt,
Vagy születésüknél fogva, amiről nem tehetnek
(Hiszen a természet nem választhatja ki származását),
Vagy valamely vonás (tulajdonság) elburjánzása miatt,
Amely gyakran szétöri az ész kerítéseit (korlátait) és erődítményeit,
Vagy valamilyen viselkedés miatt, amely túlságosan megerjeszti
(átítatja)
A közmegegyezéses illem formáit... hogy ezek az emberek,
Akik, mondom, egyetlen hiba bélyegét hordják,
Legyen az a természet (ismertető)jegye vagy a sors csillag(rendelése),
Egyéb erőnyei legyenek olyan tiszták, mint a kegyelem,
És oly végtelen számúak, amennyi csak kitelik egy embertől,
Az általános (össz)megítélés (színe előtt) megfertőződnek
(meggyengülnek)
Ettől a részleges hibától: (ez az) egy csöpp baj (rossz)
Gyakran kioltja az egész nemes szubsztanciát,
Saját szegyenére.

WILLIAM SHAKESPEARE

CORIOLAN

(Coriolan, Act III, Scene I)

What may be sworn by, both divine and human,
Seal what I end withal! This double worship,
Where one part does disdain with cause, the other
Insult without all reason, where gentry, title, wisdom,
Cannot conclude but by the yea and no
Of general ignorance,--it must omit
Real necessities, and give way the while
To unstable slightness: purpose so barr'd,
it follows,
Nothing is done to purpose. Therefore, beseech you,--
You that will be less fearful than discreet,
That love the fundamental part of state
More than you doubt the change on't, that prefer
A noble life before a long, and wish
To jump a body with a dangerous physic
That's sure of death without it, at once pluck out
The multitudinous tongue; let them not lick
The sweet which is their poison: your dishonour
Mangles true judgment and bereaves the state
Of that integrity which should become't,
Not having the power to do the good it would,
For the in which doth control't.

WILLIAM SHAKESPEARE

CORIOLANUS

(Coriolanus, III. felvonás, 1. szín)

Amelyekre esküdni lehet, azok a dolgok – legyenek isteniek vagy
emberiek –
Pecsételjék meg, amivel zárom. Ennek a kettős vezetésnek,
Ahol az egyik rész (fél) okkal veti meg (a másikat), a másik (pedig)
Minden ok nélkül kárörvendően ujjong; ahol köznemesség, cím,
bölcesség
Semmit sem képes eldönteni, (hacsak nem) az általános tudatlanság
„Igen”-jével és „nem”-ével – ennek el kell hanyagolnia
A valóban aggasztó kérdéseket (szükségszerűségeket), és ehelyett
Ingatag (változó) semmiségekkel kell foglalkoznia. Ha az igazi szándék
ekképp meghiúsul (korlátozódik), abból az következik,
Hogy semmi sem történik értelmesen. Ezért (hát) kérlek titeket, –
Akik kevésbé gyávák akartok lenni, mintsem körültekintőek,
Akik jobban szeretitek az állam alapjait (alapvető törvényeit),
Mintsem hogy félnétek a változástól; akik többre tartjátok a
Nemes életet a hosszúnál, s akik kockára tennétek
Egy veszedelmes gyógymóddal egy emberéletet,
Mert nélküle biztos a halál – azonnal tépjétek ki
A sokféle nyelvet (=a tömegek nyelvét)! Ne hagyjátok, hogy nyalogassa
Az édeset, ami számára (számukra) méreg. A ti szígyenetek
Eltorzíja a helyes ítélőerőt, és megfosztja az államot
Az őt megillető feddhetetlenségtől (integritástól),
Mínhogy nincsen ereje megtenni a Jót, amit szeretne,
A Rossz miatt, ami irányítja (hatalmában tartja).

WILLIAM SHAKESPEARE

THE MERCHANT OF VENICE

(Jessica, Lorenzo, Act V, Scene I)

JESSICA

I am never merry when I hear sweet music.

LORENZO

The reason is, your spirits are attentive:
For do but note a wild and wanton herd,
Or race of youthful and unhandled colts,
Fetching mad bounds, bellowing and neighing loud,
Which is the hot condition of their blood;
If they but hear perchance a trumpet sound,
Or any air of music touch their ears,
You shall perceive them make a mutual stand,
Their savage eyes turn'd to a modest gaze
By the sweet power of music: therefore the poet
Did feign that Orpheus drew trees, stones and floods;
Since nought so stockish, hard and full of rage,
But music for the time doth change his nature.
The man that hath no music in himself,
Nor is not moved with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons, stratagems and spoils;
The motions of his spirit are dull as night
And his affections dark as Erebus:
Let no such man be trusted. Mark the music.

WILLIAM SHAKESPEARE

A VELENCEI KALMÁR

(Jessica, Lorenzo, V. felvonás, 1. szín)

JESSICA

Soha nem vagyok vidám, ha édes muzsikát hallok.

LORENZO

Az oka: életszellemeid feszültek (túl éberek):
Mert figyelj csak a (egy) vad és féktelen falkára,
Vagy az ifjú és betöretlen csikók fajtájára:
Vadul szökkennek, bögnek és hangosan nyerítenek,
Ez (ami) vérüknek forró adottsága, –
De ha véletlenül trombitaharsanást hallanak,
Vagy bármilyen zene üti meg fülüket,
Látni fogod, egyszeriben megtorpan mindegyik,
Vad szemük szelíd tekintetté változik (-re vált)
A muzsika édes hatalmától: ezért találta ki
A költő, hogy Orpheus magához vonzott fákat, köveket és
folyókat,
Mert semmi nem olyan tuskó (érzéketlen), kemény és merő harag,
Hogy a muzsika ne változtatná meg egy időre a természetét, –
Az az ember, amelyikben nincs muzsika belül,
És az édes hangzatok harmóniája sem tudja megindítani,
Az kész az árulásra, furfangokra és kártevésekre,
Életszellemeinek indulatai sötétek (komorak), mint az éjszaka,
És vonzalmai sötétek, mint Erebus:
Ne bízz az ilyen emberben: – hallgasd a muzsikát!

WILLIAM SHAKESPEARE

TROILUS AND CRESSIDA

(Ulysses, Act III, Scene III)

Time hath, my lord, a wallet at his back,
Wherein he puts alms for oblivion,
A great-sized monster of ingratitude:
Those scraps are good deeds past; which are devour'd
As fast as they are made, forgot as soon
As done: perseverance, dear my lord,
Keeps honour bright: to have done is to hang
Quite out of fashion, like a rusty mail
In monumental mockery. Take the instant way;
For honour travels in a strait so narrow,
Where one but goes abreast: keep then the path;
For emulation hath a thousand sons
That one by one pursue: if you give way,
Or hedge aside from the direct forthright,
Like to an enter'd tide, they all rush by
And leave you hindmost;
Or like a gallant horse fall'n in first rank,
Lie there for pavement to the abject rear,
O'er-run and trampled on: then what they do in present,
Though less than yours in past, must o'er-top yours;
For time is like a fashionable host
That slightly shakes his parting guest by the hand,
And with his arms outstretch'd, as he would fly,
Grasps in the comer: welcome ever smiles,
And farewell goes out sighing. O, let not virtue seek
Remuneration for the thing it was; For beauty, wit,
High birth, vigour of bone, desert in service,
Love, friendship, charity, are subjects all
To envious and calumniating time.
One touch of nature makes the whole world kin,
That all with one consent praise new-born gawds,
Though they are made and moulded of things past,
And give to dust that is a little gilt

WILLIAM SHAKESPEARE

TROILUS ÉS CRESSIDA

(Ulysses, III. felvonás, 3. szín)

Az Idő, uram, tarisznyát hord a hátán,
Amelybe alamizsnát dug a feledésnek,
A hálátlanság hatalmas szörnyetegének.
Ezek a morzsák az elmúlt jótettek, amelyek oly gyorsan
elemésztyödték,
Mint ahogy megtörténtek, úgy feledték el azonnal (öket).
Az állhatatosság, drága jó uram,
Megszilárdítja a hírnév fényét; késznek lenni azt jelenti: teljesen
Kifele lógni a divatból, mint egy rozsdás vértzet
Nevetséges emlékműként. Válasszátok a legközvetlenebb utat;
A tisztesség ugyanis egy olyan keskeny szoros felé hűz,
Ahol csak egy mehet az élen. Tartsátok tehát az ösvényt;
Mert az irigy becsvágynak ezer fia van,
És egyik követi a másikat. Ha feladjátok az utat,
Vágy letértek a közvetlen, egyenes útról,
Mint egy beszakadt áradat, mind elzúg mellettetek,
És leghátul hagy;
Vágy mint egy nemes paripa, amely elbukott az első sorban,
Feküsztyök ott – mint kövezet – a száználmas utóvéd lába alatt,
Amely átdübörög rajtatok és letipor. Ezért hát annak, amit ök a
jelenben tesznek
– Bár értéktelenebb, mint amit ti tettetek a múltban – túl kell a
tetteket szárnyalnia;
Az Idő ugyanis olyan, mint egy buzgó vendéglős,
Aki futólag megrázza a távozó vendég kezét,
És kitárt karral, mintha repülni szeretne,
A nyakába omlik az érkezőnek. Az érkezés mindig nevet,
A távozás viszont sóhajjal megy el. Az erény ne keressen
Jutalmat azért, ami egyszer volt. Mert szépség, ész,
Előkelő születés, testi erő, háborús érdemérem,
Szerelem, barátság, jószág: mind alá vannak vetve
Az irigy és rágalmozó Időnek.
Egy közös vonás rokonná teszi az egész világot:

More laud than gilt o'er-dusted.
The present eye praises the present object.
Then marvel not, thou great and complete man,
That all the Greeks begin to worship Ajax;
Since things in motion sooner catch the eye
Than what not stirs.

Mindenki egyöntetűen dicséri a ma-született semmiségeket,
Noha azok elmúlt dolgokból születtek és formálódtak,
És hogy a port, amely egy kissé meg van aranyozva,
Többre tartja, mint az aranyat, amelyet por fed.
A jelenre irányuló szem azt a tárgyat dicséri, amely épp előtte van.
Ne csodálkozz hát, te nagy és tökéletes férfi,
Ha minden görög bálványozni kezdi Ajaxot;
A mozgásban lévő dolog ugyanis hamarabb megfogja a szemet,
Mint ami meg se moccan.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING JOHN (*Prince Henry, Salisbury, King John, Act V, Scene VII*)

PRINCE HENRY

O vanity of sickness! fierce extremes
In their continuance will not feel themselves.
Death, having prey'd upon the outward parts,
Leaves them invisible, and his siege is now
Against the mind, the which he pricks and wounds
With many legions of strange fantasies,
Whi ch, in their throng and press to that last hold,
Confound themselves. 'Tis strange that death

should sing.

I am the cygnet to this pale faint swan,
Who chants a doleful hymn to his own death,
And from the organ-pipe of frailty sings
His soul and body to their lasting rest.

SALISBURY

Be of good comfort, prince; for you are born
To set a form upon that indigest
Which he hath left so shapeless and so rude.

Enter Attendants, and Bigot, carrying King John in a chair

KING JOHN

Ay, marry, now my soul hath elbow-room;
It would not out at windows nor at doors.
There is so hot a summer in my bosom,
That all my bowels crumble up to dust:
I am a scribbled form, drawn with a pen
Upon a parchment, and against this fire
Do I shrink up.

PRINCE HENRY

How fares your majesty?

KING JOHN

Poison'd, ill fare; dead, forsook, cast off:

WILLIAM SHAKESPEARE

JÁNOS KIRÁLY (*Henrik herceg, Salisbury, János király, V. felvonás, 7. szín*)

HENRIK HERCEG

Ó, betegség illúziója! A kegyetlen végleteket,
Ha hosszan tartanak, nem érzi az ember.
A halál, mihelyt zsákmányul ejtette a külső részeket,
Elhagyja őket láthatatlanul, és aztán ostrom alá veszi
A szellemet, amelyet furcsa agyrémek
Légióival döfköd és megsebez:
Ezek az utolsó menedékhely (felé való) tolongásuk és
tülekedésük közben
megsemmisítik egymást. Különös dolog, hogy a halál (még) énekel!
Én vagyok e sápadt, fakó hattyú fiókája,
Amely fájdalmas himnuszt énekel saját halálára,
És az esendőség orgonasípjából
Lelkét és testét örök nyugalomba dalolja.

SALISBURY

Ne csüggedj, Herceg, hiszen te arra születél,
Hogy formát adj annak a káosznak,
Amelyet ő olyan alaktalanul és olyan nyersen hátrahagyott.

Bigot jön kísérőkkkel, akik János királyt hozzák egy széken

JÁNOS KIRÁLY

Igen, biztos, a lelkem most tért nyert a könyökével;
Sem az ajtón, sem az ablakon nem akart kimenni.
Olyan forró nyár van a mellemben,
Hogy minden belem porrá álllik szét.
Odafirkantott figura vagyok, tollal egy
Pergamenre rajzolva, és ebben a tűzben
Összezsugorodom.

HENRIK HERCEG

Hogy van, Felség?

JÁNOS KIRÁLY

Megmérgezve, rossz állapot(ban); holtan, elhagyatva, eldobva,

And none of you will bid the winter come
To thrust his icy fingers in my maw,
Nor let my kingdom's rivers take their course
Through my burn'd bosom, nor entreat the north
To make his bleak winds kiss my parched lips
And comfort me with cold. I do not ask you much,
I beg cold comfort; and you are so strait
And so ingrateful, you deny me that.

És közületek senki se kéri a telet: jöjjön el,
És dugja jeges ujját a torkomba,
Sem királyságom folyóit: vegyenek irányt
Elégett mellem felé, sem Északnak nem könyörög:
Zord szeleivel csókoltassa meg aszott ajkaimat,
És bátorítson hűvösével. Nem sokat kérek tőletek;
Hús vigaszt kérek. De ti olyan szűkmarkúak és
Hálátlanok vagytok, (hogy) megtagadjátok tőlem ezt.

WILLIAM SHAKESPEARE

KING RICHARD II

(Richard, Act V, Scene V)

I have been studying how I may compare
This prison where I live unto the world:
And for because the world is populous
And here is not a creature but myself,
I cannot do it; yet I'll hammer it out.
My brain I'll prove the female to my soul,
My soul the father; and these two beget
A generation of still-breeding thoughts,
And these same thoughts people this little world,
In humours like the people of this world,
For no thought is contented. The better sort,
As thoughts of things divine, are intermix'd
With scruples and do set the word itself
Against the word:
As thus, 'Come, little ones,' and then again,
'It is as hard to come as for a camel
To thread the postern of a small needle's eye.'
Thoughts tending to ambition, they do plot
Unlikely wonders; how these vain weak nails
May tear a passage through the flinty ribs
Of this hard world, my ragged prison walls,
And, for they cannot, die in their own pride.
Thoughts tending to content flatter themselves
That they are not the first of fortune's slaves,
Nor shall not be the last; like silly beggars
Who sitting in the stocks refuge their shame,
That many have and others must sit there;
And in this thought they find a kind of ease,
Bearing their own misfortunes on the back
Of such as have before endured the like.
Thus play I in one person many people,
And none contented: sometimes am I king;
Then treasons make me wish myself a beggar,

WILLIAM SHAKESPEARE

II. RICHÁRD

(Richárd, V. felvonás, 5. szín)

Hánytam-vetettem, hogyan vethetném össze
Ezt a börtönt, ahol élek, a világgal;
De – mivel a világ tele néppel,
Itt pedig nincs más teremtés, csak én –
Ezt nem tehetem. Mégis, ki akarom ókumlálni.
Agyamat lelkem asszonyának tekintem majd,
Lelkemet apának, és ez a kettő gondolatoknak
Folyton tenyésző nemzedékeit nemzi majd –
És ugyanezek a gondolatok benépesítik ezt a kis világot,
Kedvtelésekkel, akár e világ népessége;
Mert egy gondolat sem elégedett. A jobb fajta –
Mint isteni dolgokról ápolt gondolatok – keveredik
Aggályokkal, sőt fellázítja még a szót is
A szó ellen.
Úgy mint: „Engedjétek hozzám a kisdedekeket”; s aztán megint:
„Nehéz eljönni, akárcsak nehéz a tevének
Átjutni a tú kis (szűk) fokán.”
A becsvágyra hajló gondolatok hihetetlen
Csodákat forralnak ki: ahogy ezek a haszontalan, gyöngye körmök
Átjárót vájhatnának e kemény világ, az én durva
Börtönfalamból kőbordázatán;
És mivel erre képtelének, meghalnak büszkeségükben.
A megelégedésre hajló gondolatok hízelegnek maguknak,
Hogy sem Fortunának (a Sorsnak) nem ők a legfőbb (első)
rabszolgái,
Sem az utolsók nem lesznek – mint ostoba koldusok,
A kik kalodában ülve elrejtik szegyenüket,
Mondván: sokan ültek már itt és mások is fognak ülni még;
És ebben a gondolatban egyfajta megkönnyebbülést találnak,
Saját szerencsétlenségüket hordozva azok
Hátán, akik egykor ugyanazt a sorsot viselték el.
Így egy személyen belül sok személyt játszom én,
És egyik sem elégedett. Olykor király vagyok,

And so I am: then crushing penury
Persuades me I was better when a king;
Then am I king'd again: and by and by
Think that I am unking'd by Bolingbroke,
And straight am nothing: but whate'er I be,
Nor I nor any man that but man is
With nothing shall be pleased, till he be eased
With being nothing.

Aztán árulások azt kívántatják velem, bár volnék koldus, –
És rögtön az is vagyok. Aztán a nyomasztó szűkölködés
Arról győz meg: jobban ment sorom királyként, –
És rögtön király is vagyok megint, és lassan-lassan
Azt hiszem, Bolingbroke ledönt a trónról,
És akkor megint egyenesen semmi vagyok. De bármi legyek is,
Sem én, sem bárki más, aki csak ember
Nem lesz elégedett semmivel, amíg meg nem nyugszik
Abban, hogy ő is semmi. (A semminek levésbe bele nem nyugszik.)

WILLIAM SHAKESPEARE

MEASURE FOR MEASURE

(Isabella, Claudio, Act III, Scene I)

ISABELLA

What says my brother?

CLAUDIO

Death is a fearful thing.

ISABELLA

And shamed life a hateful.

CLAUDIO

Ay, but to die, and go we know not where;

To lie in cold obstruction and to rot;

This sensible warm motion to become

A kneaded clod; and the delighted spirit

To bathe in fiery floods, or to reside

In thrilling region of thick-ribbed ice;

To be imprison'd in the viewless winds,

And blown with restless violence round about

The pendent world; or to be worse than worst

Of those that lawless and incertain thought

Imagine howling: 'tis too horrible!

The weariest and most loathed worldly life

That age, ache, penury and imprisonment

Can lay on nature is a paradise

To what we fear of death.

WILLIAM SHAKESPEARE

SZEGET SZEGGEL

(Isabella, Claudio, III. felvonás, 1. szín)

IZABELLA

Mit mond a testvérem?

CLAUDIO

A halál rettenetes dolog.

IZABELLA

(És) de a szégyenteljes élet gyűlöletes.

CLAUDIO

Bizonyára; de meghalni, és elmenni nem tudjuk hová,

Egy rideg zugban kushadni és elrohadni;

(Miközben) ez az érzékeny, meleg mozgó (valami) összegyúrt
(dagasztott)

Csomóvá válik; és a ragyogó szellem (majd)

Tüzes áradásban fürdik, vagy vastag-bordázatú jég

Borzongató birodalmában lakik;

Bebörtönözve lenni a láthatatlan szelekben,

És a lebegő világ körül nyugtalan erőszakkal

Szertefűjva (lenni); vagy rosszabbnak lenni a legrosszabbnál,

Amit csak törvénytelen és zavarodott gondolat

Szűkölve elképzeli(het), – ez túl rettenetes.

A legpocsékabb és legkelletlenebb ebben a földi életben,

Amit az öregség, fájdalom, ínség és bebörtönzés

A természetre róhat, paradicsom

Ahhoz képest, amilyen borzalommal a halálfélelem gyötri az embert.

Saját formahű fordításomban:

IZABELLA

Mit mond a bátyám?

CLAUDIO

Elpusztulni szörnyű.

IZABELLA

S gyűlöletes dolog szégyenben élni.

CLAUDIO

De meghalni, s nem tudni, hová mész...

Dermedni hidegen és elrohadni,

Míg ez a lelkes, lázas valami

Dagadt sárrá rohad, s a röpke szellem

Tüzes habokban úszik s koccanó

Jégbordák redves kockáiba fagy –

Sínylődni vaksi szelek börtönében,

S közben szertefúj a ringó világ

Körül egy izgága erő – vagy aljak

Alján jajongva álmodni zilált és

Féktelen elmével, – milyen gyalázat!

A legrohadtabb, a legundorítóbb,

mit az aggkor, kín, ínség és a börtön

Létünkre terhel, – az paradicsomnak

Tűnik a halál sarában.

WILLIAM SHAKESPEARE

LOVE'S LABOUR'S LOST (*Berowne, Appendix*)

Forrás: Stauffenburg 370

And where that you have vowed to study, lords,
In that each of you have forsworn his book.
Can you still dream and pore and thereon look?
For when would you, my lord, or you, or you,
Have found the ground of study's excellence
Without the beauty of a woman's face?
From women's eyes this doctrine I derive:
The are the ground, the books, the academes,
From whence doth spring the true Prometheus fire.
Why, universal plodding poisons up
The nimble spirits in the arteries,
As motion and long-during action tires
The sinewy vigour of the traveller.
Now, for not looking on a woman's face,
You have in that forsworn the use of eyes,
And study too, the causer of your vow;
For where is any author in the world
Teaches such beauty as a woman's eye?
Learning is but an adjunct to ourselves,
And where we are our learning likewise is.
Then when ourselves we see in ladies' eyes,
Do we not likewise see our learning there?

WILLIAM SHAKESPEARE

A FELSÜLT SZERELMESEK

(*Berowne, Appendix*)

És amikor megesküdtetek, hogy tanultok, urak,
(És akkor) mindegyikötök esküvel lemondott a könyvéről, –
(Hogyan) tudtok (akkor) mégis álmodozni és tépelődni és bámulni?
Mert mikor találtátok volna meg, Uram(-Királyom), és (vagy) ti,
A tanulás nagyszerűségének alapját
Egy nő (a nők) arcának szépsége nélkül?
A nők szeméből vezetem le ezt a tanítást:
Ők az alap, a könyvek, az akadémiák,
Amelyekből Prometheus igazi tüze származik.
Igen, az örökös biflázás megmérgezi
A fürge szellemeket az artériákban,
Mint (ahogy) (a) mozgás és (a) hosszan-tartó tevékenység
Elfárasztja a munkás izomerejét.
Nos, ami egy nő arcának meg-nem-nézését illeti,
Esküvel tagadtátok meg szemetek használatát,
És a tanulást is, eskütök ürügyét;
Mert hol van a világon olyan szerző,
(Aki) olyan szépséget (képes) megtanítani, mint egy nő szeme?
A tudás (tanulás) csupán egy része önmagunknak,
És ahol vagyunk, ott van a tudásunk is.
Ha tehát a nők szemében pillantjuk meg önmagunkat,
Nem látjuk-e meg ott (azokban) a tudásunkat (is)?

WILLIAM SHAKESPEARE

TWELFTH NIGHT

(*Clown, Act V, Scene I*)

/Sings/

When that I was and a little tiny boy,
With hey, ho, the wind and the rain,
A foolish thing was but a toy,
For the rain it raineth every day.

But when I came to man's estate,
With hey, ho, & c.
'Gainst knaves and thieves men shut their gate,
For the rain, & c.

But when I came, alas! to wive,
With hey, ho, & c.
By swaggering could I never thrive,
For the rain, & c.

But when I came unto my beds,
With hey, ho, & c.
With toss-pots still had drunken heads,
For the rain, & c.

A great while ago the world begun,
With hey, ho, & c.
But that's all one, our play is done,
And we'll strive to please you every day.

WILLIAM SHAKESPEARE

VÍZKERESZT, VAGY AMIT AKARTOK

(*Bolond, V. felvonás, 1. szín*)

BOLOND */énekel/*

Amikor én még (egy) icipici fiú voltam,
Hej-hó, a széllel és az esővel,
Egy bolond dolog csupán kicsinység volt,
Mert az eső mindennap esik.

De amikor a férfikorba értem,
Hej-hó, a széllel és az esővel,
Az emberek bereteszték az ajtajukat a csirkefogók és tolvajok előtt,
Mert az eső mindennap esik.

De amikor, jaj! egy nőhöz jöttem,
Hej-hó, a széllel és az esővel,
Felvágósan soha nem boldogultam,
Mert az eső mindennap esik.

De amikor eljött az ágyba menés ideje,
Hej-hó, a széllel és az esővel,
Iszákosok közt mindig kapatos volt a fejem,
Mert az eső mindennap esik.

Nagyon sok idővel ezelőtt kezdődött a világ,
Hej-hó, a széllel és az esővel,
De mindez tőkmindegy, a darabunknak vége,
És arra törekszünk, hogy mindennap tessünk Önöknek.

WILLIAM SHAKESPEARE

TIMON OF ATHENS

(Timon, Act IV, Scene I)

Let me look back upon thee. O thou wall,
That girdlest in those wolves, dive in the earth,
And fence not Athens! Matrons, turn incontinent!
Obedience fail in children! slaves and fools,
Pluck the grave wrinkled senate from the bench,
And minister in their steads! to general filths
Convert o' the instant, green virginity,
Do 't in your parents' eyes! bankrupts, hold fast;
Rather than render back, out with your knives,
And cut your trusters' throats! bound servants, steal!
Large-handed robbers your grave masters are,
And pill by law. Maid, to thy master's bed;
Thy mistress is o' the brothel! Son of sixteen,
pluck the lined crutch from thy old limping sire,
With it beat out his brains! Piety, and fear,
Religion to the gods, peace, justice, truth,
Domestic awe, night-rest, and neighbourhood,
Instruction, manners, mysteries, and trades,
Degrees, observances, customs, and laws,
Decline to your confounding contraries,
And let confusion live! Plagues, incident to men,
Your potent and infectious fevers heap
On Athens, ripe for stroke! Thou cold sciatica,
Cripple our senators, that their limbs may halt
As lamely as their manners. Lust and liberty
Creep in the minds and marrows of our youth,
That 'gainst the stream of virtue they may strive,
And drown themselves in riot! Itches, blains,
Sow all the Athenian bosoms; and their crop
Be general leprosy! Breath infect breath,
at their society, as their friendship, may
merely poison! Nothing I'll bear from thee,
But nakedness, thou detestable town!

WILLIAM SHAKESPEARE

ATHÉNI TIMON

(Timon, IV. felvonás, 1. szín)

Hadd nézzek vissza rád. Ó, te fal,
Aki körbeveszed ezeket a farkasokat, sülyedj a földbe,
És ne védj tovább Athént! Matrónák, legyetek mértéktelenek, mohók!
Alázat, mondj csődöt a gyermekekben! Szolgák és örültek,
Rántsátok le a komoly, ráncos szenátort a padból,
És kormányozzatok helyette! Zöld szüzesség,
változz, de tüstént, közönséges lotyóvá (mocsokká)!
Üzekedjete szüleitek szeme előtt! Csődbe jutottak, tartásatok
Inkább a pénzt, vissza ne adjátok! Vagy elő a késekkel,
És vágjátok át hitelezőitek torkát! Alkalmazottak, lopjátok:
Komoly uraitok kapzsi rablók,
Aki a törvény leple alatt fosztogatnak. Szolgálóleány, urad ágyába;
Úrnőd a bordélyból való! Tizenhat éves fiú,
Tépd ki a párnás mankót öreg, bicegő apád alól;
Üsd ki vele az agyát! Jámborság és félelem,
Istenek tisztelete, békesség, jog, igazság,
Szülői tekintély, éji nyugalom és szomszédi tapintat,
Képzetség, viselkedés, kézművesség és kereskedés,
Rangok, hagyományok, szokások és törvények, –
Forduljatok át, legyetek a pusztító másik véglet,
És most éljen a káosz! Emberre támadó járványok,
Hatalmas és fertőző lázaitok tornyozódjanak
Athénra, amely érett a csapásra! Te hideg derékszaggatás,
Rokkantsd le szenátorainkat, hogy a lábuk oly bénán
Bicegjen, mint a viselkedésük! Kéjvágy és zabolátlanság
kússzon ifjúságunk agyába és velejébe,
Hogy az erény sodra ellen ússzon, és
Fulladjon bele az orgiákba! Lepje el őtvar és tályog
Az athéniaiak mellét, és legyen az aratás:
Lepra mindenütt! Lehelet fertőzzön meg lehetetet (nyelv a nyelvet),
Hogy a társaságuk, akár barátságuk,
váljon tiszta méreggél! Semmit nem akarok elvinni tőled,
Csak a meztelenségemet, te gyűlöletes város!

Take thou that too, with multiplying bans!
Timon will to the woods; where he shall find
The unkindest beast more kinder than mankind.
The gods confound--hear me, you good gods all--
The Athenians both within and out that wall!
And grant, as Timon grows, his hate may grow
To the whole race of mankind, high and low! Amen.

Vedd még ezt is, nesze! ezer átok rád!
Timon az erdőbe akar menni, ahol a legvadabb
Állatot is szelídebbnek találja majd, mint az embereket.
Pusztítsák el az istenek – hallotok engem, jó istenek, ti mind? –,
Pusztítsák el falakon belül és kívül az athénieket;
És adják meg, hogy míg Timon öregszik, növekedjen a gyűlölete is
Magas és alacsony ellen, az egész emberi nem ellen! Ámen.

VANITAS; VANITATUM; ET OMNIA VANITAS

Es ist alles gätz eytel. Eccl. 1. V. 2.

Ich seh' wohin ich seh/ nur Eitelkeit auff Erden/
 Was dieser heute bawt/ reist jener morgen ein/
 Wo jtzt die Städte stehn so herrlich/ hoch vnd fein/
 Da wird in kurtzem gehn ein Hirt mit seinen Herden:
 Was jtzt so prächtig blüht/ wird bald zutreten werden:
 Der jtzt so pocht vnd trotz/ läst vbrig Asch vnd Bein/
 Nichts ist/ daß auff der Welt könt vnvergänglich seyn/
 Jtzt scheint des Glückes Sonn/ bald donnerts mit
 beschwerden.

Der Thaten Herrlichkeit muß wie ein Traum vergehn:
 Solt denn die Wasserblaß/ der leichte Mensch bestehn
 Ach! was ist alles diß/ was wir vor köstlich achten!
 Alß schlechte Nichtigkeit? als hew/ staub/ asch vnnd wind?
 Als eine Wiesenblum/ die man nicht widerfind.
 Noch wil/ was ewig ist/ kein einig Mensch betrachten!

VANITAS; VANITATUM; ET OMNIA VANITAS

Minden merő hiúság. Eccl. 1. V. 2

Látok, ahová (csak) nézek/ csak hiúságot a földön/
 Amit ma megépít ez/ azt holnap amaz bezúzza/
 Ahol most a városok állnak oly csodálatosan/ magasan és finoman/
 Ott rövidesen egy pásztor megy nyájaival:
 Ami most olyan bámulatosan virágzik/ nemsokára le lesz taposva:
 Aki most úgy üt-ver és ellenkezik/ (az) hamut és láb(csontot)
 hagy hátra/
 Semmi sincs (olyan)/ hogy a világon múlhatatlan lehetne/
 Most a szerencse Napja süt/ hamarosan (azonban) panasztól
 dörög (majd minden).
 A tettek csodálatosságának, mint egy álomnak, el kell múlnia:
 A buborékot ugyan a könnyelmű ember (könnyen) legyőzi
 (De) ah! micsoda (más volna) mindez/ amit pazarnak tekintünk!
 Mint rossz semmiség? mint szalma/ por/ hamu/ és szél?
 Mint mezei virág/ melyet az ember nem talál meg újra.
 És nem akarja szemlélni/ egyetlen ember sem/ ami örök!

Saját formahű fordításomban:

Szemem ahova jár/ csak hiúság a földön/
 Mit ez ma megfakít/ holnap lerontja az/
 Hol állnak városok/ most derék magasak/
 Maholnap nyájt terel a pásztor-ösztön:
 Mi most frissen fesel/ lassacsán megtapossák:
 Ki most irul-virul/ hamu és por marad/
 Nincs semmi/ mit e nagyvilág el nem mulat/
 Mostan szerencse süt/ de kibújjik a kórság.
 Mint álom megfakul a tett, a nagy derék:
 Fáradtság, gürcölés/ kis ember-buborék:
 Ah! micsoda ez mind/ miért szokás epedni!
 Ingó-bingó kacat? Vagy sár/ por/ hamu/ szél?
 Csak mezei virág/ mely vissza sose tér.
 ami örök/ ma azt/ nem áhítozza senki!

LA GÉNISSE, LA CHÈVRE ET LA BREBIS,
EN SOCIÉTÉ AVEC LE LION

La génisse, la chèvre et leur sœur la brebis,
Avec un fier lion, seigneur du voisinage,
Firent société, dit-on, au temps jadis,
Et mirent en commun le gain et le dommage.
Dans les lacs de la chèvre un cerf se trouva pris.
Vers ses associés aussitôt elle envoie.
Eux venus, le lion par ses ongles compta,
Et dit: „Nous sommes quatre à partager la proie”.
Puis, en autant de parts le cerf il dépeça;
Prit pour lui la première en qualité de sire:
„Elle doit être à moi, dit-il, et la raison,
C'est que je m'appelle lion :
A cela l'on n'a rien à dire.
La seconde, par droit, me doit échoir encor:
Ce droit, vous le savez, c'est le droit du plus fort.
Comme le plus vaillant, je prétends la troisième.
Si quelqu'une de vous touche à la quatrième,
Je l'étranglerai tout d'abord.

AZ ÜSZŐ, A KECSKE ÉS A BÁRÁNY, SZÖ-
VETSÉGBEN AZ OROSLÁNNAL

Az üsző, a kecske és nővérük, a bárány
Szövetséget kötöttek, mondják, egykor (régén)
Egy büszke oroszlánnal, a szomszédos nagyúrral,
És osztoztak a nyereségen és veszteségen.
Egy szarvas (egyszer csak) megakadt a kecske kötélhurkaiban
(lépre ment).
Az rögtön elküldte (a hírt) társainak.
Azok jöttek (is), az oroszlán számol(ni kezdett) a karmain,
És azt mondja: „Négyünk közt kell felosztani a zsákmányt.”
És máris annyi darabra trancsírozta a szarvast.
Magának vette az első (negyed) Úri minőségében
(mert ő Úr volt):
„Ez nekem jár, mondja; és ennek oka,
Hogy engem oroszlánnak hívnak:
Ehhez nincs mit hozzászólni.
A második (negyed) is, jogosan, nekem dukál:
Ez a jog (pedig), ezt tudjátok, az erősebb joga.
Mint a legbátrabb, igényelem a harmadikat (is).
Ha (pedig) valamelyiktek hozzányúl a negyedikhez,
Azt tüstént megfojtom (meg fogom fojtani).”

VOLTAIRE

À MADAME LULLIN

Hé quoi! vous êtes étonnée
Qu'au bout de quatre-vingts hivers,
Ma Muse faible et surannée
Puisse encor fredonner des vers?

Quelquefois un peu de verdure
Rit sous les glaçons de nos champs;
Elle console la nature,
Mais elle sèche en peu de temps.

Un oiseau peut se faire entendre
Après la saison des beaux jours;
Mais sa voix n'a plus rien de tendre,
Il ne chante plus ses amours.

Ainsi je touche encor ma lyre
Qui n'obéit plus à mes doigts;
Ainsi j'essaie encor ma voix
Au moment même qu'elle expire.

„Je veux dans mes derniers adieux,
Disait Tibulle à son amante,
Attacher mes yeux sur tes yeux,
Te presser de ma main mourante.”

Mais quand on sent qu'on va passer,
Quand l'âme fuit avec la vie,
A-t-on des yeux pour voir Délie,
Et des mains pour la caresser?

Dans ce moment chacun oublie
Tout ce qu'il a fait en santé.
Quel mortel s'est jamais flatté
D'un rendez-vous à l'agonie?

VOLTAIRE

LULLIN ASSZONYNAK

Csak nem? maga meghökkent,
Hogy nyolcvan tél végén
Gyenge és elévült műzsám
Még képes verse(ke)t dudorászni?

Olykor egy kicsinyke zöld
Mosolyog (még) rétjeink jégdarabjai alatt;
Vigasztalja a természetet,
De elszárad egy pillanat alatt (kis időn belül).

Egy madár hallathatja hangját
A szép napok (szép idők) évszaka után (is);
De hangja nem finom többé,
Nem énekel többé szerelmeiről.

Így nyúlok én is még (egyszer) lantomhoz,
Amely nem engedelmeskedik már ujjaimnak;
Így próbálom én is még (egyszer) hangomat
(Épp) abban a pillanatban, amelyikben kiszenved.

„Utolsó búcsúmkor (azt) akarom –
Mondta Tibullus a szeretőjének –,
Hogy az én szemem a te szemedhez szegeződjék,
Az én haldokló kezem szorítson téged (szorítsa a tiédet).”

De amikor az ember érzi, hogy mindjárt elmegy (hogy vége),
Amikor az élet menekül a lélekkel,
Van még szeme, hogy lássa Déliát,
És (van még) keze, hogy megsimogassa őt?

Ebben a pillanatban mindenki elfelejt
Mindent, amit egészséges (korában) tett.
Melyik halandó kecsgettette valaha is magát
Egy találkával az agónia (pillanatában)?

Délie elle-même, à son tour,
S'en va dans la nuit éternelle,
En oubliant qu'elle fut belle,
Et qu'elle a vécu pour l'amour.

Nous naissons, nous vivons, bergère,
Nous mourons sans savoir comment;
Chacun est parti du néant:
Où va-t-il?... Dieu le sait, ma chère.

Még Délia is, ha rá kerül a sor,
Eltűnik az örök éjszakában,
Feledve, hogy valaha szép volt,
És hogy a szerelemért élt(-halt).

Megszületünk, élünk, pásztorlányka.
Meghalunk, nem tudjuk, hogyan:
A semmiből jöttünk mindanyian:
Hová megyünk?... Azt (csak) Isten tudja, kedvesem.

CHRISTOPH MARTIN WIELAND

OBERON (*Ausschnitt, 5. Gesang 4*)

Vergebens hüllt die Nacht mit dunstbeladnen Flügeln
Den Luftkreis ein; dieß hemmt der Liebe Sehkraft nicht:
Aus ihren Augen strahlt ein überirdisch Licht,
Worin die Seelen selbst sich in einander spiegeln.
Nacht ist nicht Nacht für sie; Elysium
Und Himmelreich ist alles um und um;
Ihr Sonnenschein ergießet sich von innen,
Und jeder Augenblick entfaltet neue Sinnen.

Allmählich wiegt die Wonnetrunkenheit
Das volle Herz in zauberischen Schlummer;
Die Augen sinken zu, die Sinne werden stummer,
Die Seele dünkt vom Leibe sich befreit,
In Ein Gefühl beschränkt, so fest von ihm umschlungen!
So inniglich von ihm durchathmet und durchdrungen!
Beschränkt in Eins, in diesem Einen bloß
Sich fühlend – Aber, o dieß Eins, wie grenzenlos!

CHRISTOPH MARTIN WIELAND

OBERON (*Részlet, 5. ének, 4. rész*)

Hiába takarja be az éjszaka köddel terhes szárnyakkal
A léggörc; ez nem gátolja a szerelem látóerejét:
(A szerelem) szeméből földöntúli fény sugárzik,
(És) abban a lelkek (maguk) egymás számára tükröződnek.
Nekik az éjszaka nem éjszaka; mennyei térség
És égi birodalom minden körös-körül (teljesen),
Napfényük belülről ömlik ki,
És minden pillanat új érzék(szerv)eket teremt (bont ki).

A gyönyöríttség lassanként varázslatos
Szendérgésbe ringatja a (meg)telt szívét;
A szemek bekoppannak, az érzékek elnémulnak,
A lélek, úgy tűnik, megszabadult a testtől,
Egyetlen érzelmre korlátozódik (zsugorodik össze), olyan
szorososan van ráhurkolódva!
Olyan bensőségesen van átlélegezve (lélegzettel átszöve) és
átítatva általa!
Egyetlen (dologra) korlátozódva, (és) csak ebben az Egyben
Érzékelve (érzi) önmagát – Azonban, ó ez az Egy, (ez) milyen
határtalan!

JOHANN WOLFGANG GOETHE

HARZREISE IM WINTER

Dem Geier gleich,
Der auf schweren Morgenwolken
Mit sanftem Fittich ruhend
Nach Beute schaut,
Schwebe mein Lied.

Denn ein Gott hat
Jedem seine Bahn
Vorgezeichnet,
Die der Glückliche
Rasch zum freudigen
Ziele rennt;
Wem aber Unglück
Das Herz zusammenzog,
Er sträubt vergebens
Sich gegen die Schranken
Des ehernen Fadens,
Den die doch bittere Schere
Nur einmal löst.

In Dickichts-Schauer
Drängt sich das rauhe Wild,
Und mit den Sperlingen
Haben längst die Reichen
In ihre Sümpfe sich gesenkt.

Leicht ist's folgen dem Wagen,
Den Fortuna führt,
Wie der gemächliche Troß
Auf gebesserten Wegen
Hinter des Fürsten Einzug.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

HARZ-UTAZÁS TÉLEN

A keselyűhöz hasonlóan,
Amely súlyos reggeli felhőkön
Szelíd szárnyal nyugodva
Zsákmányra les (zsákmány után néz),
Lebegj, dalom!

Mert egy isten
Mindenkinek előre megrajzolta
Pályáját,
Amelyen a Szerencsés (vagy: Boldog)
Sebesen rohan
Örömteli célja felé;
Akinék azonban szerencsétlenség (vagy: boldogtalanság)
Vonta (rándította) össze a szívét,
Az hiába berzenkedik
Az érc (vastörvény) szál (fonál)
Korlátai ellen,
Amelyet a bizony keserű olló
Csak egyszer old fel (vág el).

A bozót menedékében
Összezsúfolódik (szorong) a rideg vad(állat),
És a verebekkel
A gazdagok rég
Visszasüppedtek mocsaraikba.

Könnyű követni a kocsit,
Melyet Fortuna vezet,
Amint a lompos málhacspat (szolgahad)
Megjavított utakon (vonul)
A Herceg bevonulása (emberei) mögött.

Aber abseits, wer ist's?
Ins Gebüsch verliert sich sein Pfad,
Hinter ihm schlagen
Die Sträucher zusammen,
Das Gras steht wieder auf,
Die Öde verschlingt ihn.

Ach, wer heilet die Schmerzen
Des, dem Balsam zu Gift ward?
Der sich Menschenhaß
Aus der Fülle der Liebe trank!
Erst verachtet, nun ein Verächter,
Zehrt er heimlich auf
Seinen eignen Wert
In ung'nügender Selbstsucht.

Ist auf deinem Psalter,
Vater der Lieb, ein Ton
Seinem Ohre vernehmlich,
So erquickte sein Herz!
Öffne den umwölkten Blick
Über die tausend Quellen
Neben dem Durstenden
In der Wüste!

Der du der Freuden viel schaffst
Jedem ein überfließend Maß.
Segne die Brüder der Jagd
Auf der Fährte des Wilds,
Mit jugendlichem Übermut
Fröhlicher Mordsucht,
Späte Rächer des Unbills,
Dem schon Jahre vergeblich
Wehrt mit Knütteln der Bauer.

De ki az (ott) félrehúzódva (arrább)?
A cserjésben elvész a nyoma,
Mögötte összecsapódnak
A bokrok,
A fű megint felágaskodik,
Elnyeli őt a pusztaság.

Ah, ki gyógyítja meg fájdalmait
Annak, aki számára méreggé vált a balzsam?
Aki embergyűlöletet
Ivott a szeretet bőségéből (bőségsszarujából)?
Előbb megvetették (őt), most ő (az), aki megvet,
(És) felemészti titokban
Saját értékét
Elégtelen én-vágyban (ön-szenvedélyben).

Ha zoltáros (énekedben)
Létezik (olyan) hang, szeretet Atyja,
Amelyet az ő füle meg tud hallani,
Akkor frissítsd fel a szívét!
Nyisd meg befelhősödött tekintetét
A szomjazónak
Ezer forrás felett
A sivatagban!

Té, aki sok örömet szerzel
Mindenki számára túllontúli mértékben,
Áldd meg a vadászat testvéreit (vadászczimborákat)
A vad nyomában
Vidám gyilkolás-szenvedély
Ifjúi mámorával,
A rémlátomás (vagy: pusztítás, jogtalanság) kései
bosszulójaként,
Amellyel szemben évek óta hiába
Védekezik botokkal a paraszt!

Aber den Einsamen hüll
In deine Goldwolken!
Umgeb mit Wintergrün,
Bis die Rose wieder heranreift,
Die feuchten Haare,
O Liebe, deines Dichters!

Mit der dämmernden Fackel
Leuchtest du ihm
Durch die Furten bei Nacht,
Über grundlose Wege
Auf öden Gefilden;
Mit dem tausendfarbigen Morgen
Lachst du ins Herz ihm;
Mit dem beizenden Sturm
Trägst du ihn hoch empor.
Winterströme stürzen vom Felsen
In seine Psalmen,
Und Altar des lieblichsten Danks
Wird ihm des gefürchteten Gipfels
Schneebehängner Scheitel,
Den mit Geisterreihen
Kränzten ahnende Völker.

Du stehst mit unerforschtem Busen
Geheimnisvoll offenbar
Über der erstaunten Welt
Und schaut aus Wolken
Auf ihre Reiche und Herrlichkeit,
Die du aus den Adern deiner Brüder
Neben dir wässerst.

A magányost azonban borítsd
Arany felhőidbe!
Övezd, Ó, szeretet, téli zölddel,
Míg nem nyílik (érik) újra a rózsza,
Költődnek
Nedves haját!

Derengő fáklyával
Világítasz neki
Az éjszaka gázlóin át,
Úttalan (kövezetlen, süppedékeny) utakon,
Sivár mezőkön át;
Ezer-színű reggellet
Nevetsz a szívébe;
Maró (csípős) viharral
Emeled őt a magasba.
Téli áramlatok zuhognak le a szikláról
Zsoltáraiba,
És a legnyájasabb hála oltára
Lesz számára a rettegett (hegy)csúcs
Hófödte (hóval teleaggatott) orma,
Amelyet szellemsorokkal
Koszorúznak a megérző (megsejtő, sokat-sejtő) népek.

Te ki-nem-kutatott kebelled
Állsz titokzatosan-nyilvánvalóan
Az ámuló világ felett,
És felhők mögül nézel
(Azokra) a birodalmakra és csodákra,
Amelyeket testvéreid ereiből (teléreiből)
Magad mellett (a tőszomszédságban) meg-megöntözöl.

Saját költői próza jellegű fordításomban:

TÉLI UTAZÁS A HARZ-HEGYSÉGBEN

Mint keselyű
ha súlyos hajnali felhők hátán
szelid szárnyakon pihen
és prédára les –
úgy lengj, dalom!

Mert egy isten
megrajzolta rég
pályáját mindenkinek:
aki szerencsés,
az zuhan süvítvé
boldog célja felé –
de kinek csapás
rántotta össze szívét,
az hiába horgad
az ércfonalak
szorítója ellen,
melyet csak egyszer
nyes át a keserű olló.

Bozót jéghidegében
szorong a vacogó vad,
s a gazdagok rég
egy mocsárba süppedtek
a verebekkel.

Könnyű a kocsit követni,
melyet Fortuna hajt,
amint javított utakon
úszik a Herceg népe nyomában
a lomha mameluk-had.

De amott, ott ki lapul oldalt?
Bokrokba olvad lába nyoma,
összehajolnak az ágak
háta mögött,
megint felpattan a fű,
míg el nem nyeli a pusztaság.

Jaj, ki orvosolja kínjait
annak, kinek ma már méreg a balzsam?
Aki embergyűlöletet ivott
a szeretet telt poharából?
Őt gyalázták előbb, most ő gyaláz
s önmaga sérült mámorában
saját értékét
titokban felemészti.

Ha van zsoltáraid közt, akad
egy hang, szeretet Atyja, melyet
az ő füle is hall –
akkor üdítsd a szívét!
Miközben szomjazik,
borús tekintetének
fedd fel az ezernyi forrást
ott a sivatagban!

Te, aki örömet öröme hányva
teremtesz s boldogsággal fojtogatod
az embert, áldd meg a vadászcsapatot,
ha állatok nyomdokain ifjúi göggel,
vidám vérszomjossal rohan
s későn torolja meg a csapást,
mely ellen évek óta hiába
hadakozik fütykösével a paraszt!

De takard el arany
fellegeiddel azt, ki magányos!
Míg megint ki nem csattan a rózsza,
övezd téli zölddel
a költő csapzott
fürtjeit, ó, Szerelem!

Hunyorgó fákllyafénnyel
világítsz neki, viszed
éjjeli gázlókon át
úttalan utakon,
embertelen pampákon át –
százszínű virradattal
nevetsz a szívébe,
míg csípős viharok közt

ragadod fel a mennybe.
Az ő zsoltáros énekeibe
téli vizek ömlenek le a kőről,
s a legszebb hála oltárát véli
látni a rettegett csúcs
hótakarta szirtjein,
hol kísértetek füzérét vélte
lejteni egykor a néphit.

Té csak állsz, szived kifürkészhetetlen,
állsz nyíltan s ezer titokkal
a meghökkent világ felett:
felhők közül lenézel
csudáira, birodalmaira,
és megöntözöd a mindent szomszéd
testvéreid ereiből.

RÖMISCHE ELEGIE IV

Fromm sind wir Liebende, still verehren wir alle Dämonen,
 Wünschen uns jeglichen Gott, jegliche Göttin geneigt.
 Und so gleichen wir euch, o römische Sieger! Den Göttern
 Aller Völker der Welt bietet ihr Wohnungen an,
 Habe sie schwarz und streng aus altem Basalt der Ägypter,
 Oder ein Grieche sie weiß, reizend, aus Marmor geformt.
 Doch verdrießt es nicht die Ewigen, wenn wir besonders
 Weihrauch köstlicher Art einer der Göttlichen streun.
 Ja, wir bekennen euch gern: es bleiben unsre Gebete,
 Unser täglicher Dienst Einer besonders geweiht.
 Schalkhaft, munter und ernst begehen wir heimliche Feste,
 Und das Schweigen geziemt allen Geweihten genau.
 Eh' an die Ferse lockten wir selbst durch gräßliche Taten
 Uns die Erinnyen her, wagten es eher, des Zeus
 Hartes Gericht am rollenden Rad und Felsen zu dulden,
 Als dem reizenden Dienst unser Gemüt zu entziehen.
 Diese Göttin, sie heißt Gelegenheit, lernet sie kennen!
 Sie erscheint euch oft, immer in andrer Gestalt.
 Tochter des Proteus möchte sie sein, mit Thetis gezeugt,
 Deren verwandelte List manchen Heroen betrog.
 So betrügt nun die Tochter den Unerfahrenen, den Blöden:
 Schlummernde necket sie stets, Wachende fliegt sie vorbei;
 Gern ergibt sie sich nur dem raschen, tätigen Manne,
 Dieser findet sie zahm, spielend und zärtlich und hold.
 Einst erschien sie auch mir, ein bräunliches Mädchen,
 die Haare
 Fielen ihr dunkel und reich über die Stirne herab,
 Kurze Locken ringelten sich ums zierliche Hälschen,
 Ungeflochtenes Haar krauste vom Scheitel sich auf.
 Und ich verkannte sie nicht, ergriff die Eilende: lieblich
 Gab sie Umarmung und Kuß bald mir gelehrig zurück.
 O wie war ich beglückt! – Doch stille, die Zeit ist vorüber,
 Und umwunden bin ich, römische Flechten, von euch.

IV. RÓMAI ELÉGIA

Jámborak vagyunk mi, Szeretők, csendesen tisztelünk minden démont,
 Azt kívánjuk, minden isten, minden istennő szítsón hozzánk
 (kedveljen).
 És így hasonlítunk hozzátok, ó, római győztesek! A világ
 minden népe
 Isteneinek lakást kínáltok ti,
 Formálta volt bár azokat az egyiptomi (ember) feketére és
 szigorúra, régi bazaltból,
 vagy egy görög fehérre, csábítóra, márványból.
 Mégsem szomorítja az Örök (isteneket), ha mi pompás fajta
 Tömjént különösen az Isteniek közül *Egynek* szórunk.
 Igen, szívesen elismerjük (nektek): imáink *Egynek* maradnak
 szentelve (vannak szentelve tartósan),
 Napi szolgálatunk különösen *Egynek* (szól).
 Pajkosan, élénken és komolyan tarunk mi meg titkos ünnepeket,
 És a hallgatás minden beavatotthoz pontosan illik.
 Inkább a sarkunkba csábítottuk még kegyetlen tettek révén (is)
 Az Erűnriszeket, inkább merészeltük Zeusz
 Kemény ítéletét a forgó keréken és a sziklán eltűrni,
 Mintsem hogy megvonjuk a csábító szolgálatától kedvünket.
 Ezt az istennőt, úgy hívják: Alkalom, ismerjétek meg!
 Gyakran megjelenik nektek, mindig más-más alakban.
 Próteusz lánya szeretne lenni, Thétisszel nemzett (lány),
 Akinek átváltozott (megtévesztő) fortély a némely héroszt
 becsapott (már).
 Nos, így csapja be a lány a tapasztalatlant, az ostobát:
 A szunnyadókat folyton ugratja, az éberek mellett meg elszáll;
 Szívesen mutatkozik meg csak (főleg) a gyors, tevékeny férfinak,
 Ez szelídnek, játékosnak és finomnak és nyájasnak találja őt.
 Egykor nekem is megjelent, barnás leányka, a haj(tincsei)
 Sötéten és gazdagon hullottak le a homlokán,
 Rövid tincsek bodorodtak a kedves kis nyakacska körül,
 Befonatlan haj kacskaringózott lefele a fejbűbjától.
 És nem ismertem félre, megragadtam a rohanó (alakot): bájosan
 Viszonozta hamar (és) okosan az ölelést és (a) csókot.
 Ó, milyen boldog voltam! – De csitt, az (az) idő elszállt,
 És engem ti vesztek körül, római fonatok.

Saját formahű fordításomban:

Minden démonnak – szeretők, okosak, mi – lerójuk
Hálánk: istennő, isten akár legyen az.
Így hát rátok ütünk, ó, római győztesek: otthont
Adtok a Föld összes nemzete szentjeinek,
Nílusi mű az, éjszín, ós, durva bazaltból,
Vagy hősín márvány az, görög emberi mű.
Mégsem ütődnek meg magas isteneink, ha királyi
Bőséggel tömjént *Egynek* adunk közülük.
Így van, mi tagadás: *Egyetlent* illet imánk csak,
És napi áhítatunk *Egyiküké* igazán.
Pajkosan, élénken, méltón vigadunk, titok örvén,
Szó se jön ajkunkra: kit beavattak, az ért.
S küldje akár rémtett a nyomunkba a bosszú
Istennőit!... Sőt az se riasztana el,
Hogyha Zeusz pörgő kocsira, sziklára kötözne –
Ingerlő robotunk nem, sosem adjuk oda.
Alkalom: ez a neve! Ismerjétek meg az úrnőnk!
Gyakran megjelenik, bár a ruhája ezer.
Lányka-utód ő: ő Próteusz és Thétisz utódja,
Aki ravasz csellel hőszokat becsapott.
Azt téveszti meg ő, aki járatlan, aki bamba:
Szunnyadozót felüdít, éberet elkomorít,
Jószívvel csak a gyors, csupa-tett embert okosítja:
Annak játszi, szelíd, szűzies és megadó.
Én magam is láttam rég-rég: barnás kicsi lányka,
Fürtje buján, feketén lengedezett a szemén,
Göndör tincsfonatok bodorodtak tünde nyakában,
S fesztelenül libegett hajzata buksi fején.
Tüstént tudtam: ő az! Elcsíptem, noha iszkolt,
Kedves csókot adott és szilajon megölelt.
Ó, csupa boldogság voltam! – De nyugodj, az a perc
Elszállt, s római tincs, most te fonod be fejem.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

ZAHME XENIEN IV

Mit seltsamen Gebärden
Gibt man sich viele Pein,
Kein Mensch will etwas werden,
Ein jeder will schon was sein.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

SZELÍD XÉNIÁK IV

Furcsa mozdulatokkal
Sok gyötrelmet okozunk magunknak, –
Egy ember sem akar válni (valamivé),
Mindenki lenni akar (már) valaki.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

MIT KIRCHENGESCHICHTE WAS HAB
ICH ZU SCHAFFEN?

Mit Kirchengeschichte was hab ich zu schaffen?
Ich sehe weiter nichts als Pfaffen;
Wie's um die Christen steht, die Gemeinen,
Davon will mir gar nichts erscheinen.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

MI KÖZÖM NEKEM
AZ EGYHÁZTÖRTÉNETHEZ?

Mi közöm nekem az egyháztörténethez?
Mást se látok, csak csuhást;
Hogy hogyan áll (a dolog) a keresztényekkel,
a közönséges (emberekkel),
Az valahogy sehogy sem akar megvilágosodni.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

GLAUBT NICHT

Glaubt nicht, daß ich fasele, daß ich dichte;
Seht hin und findet mir andre Gestalt!
Es ist die ganze Kirchengeschichte
Mischmasch von Irrtum und Gewalt.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

NE HIGGYÉTEK

Ne higgyétek, hogy mesélek, hogy költök;
Nézzetek oda, és találjatok nekem más alakzatot!
Az egész egyháztörténet
A tévedés és erőszak elegye.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

IHR GLÄUBIGEN

Ihr Gläubigen, rühmt nur nicht euren Glauben
Als einzigen! wir glauben auch wie ihr.
Der Forscher läßt sich keineswegs berauben
Des Erbteils, aller Welt gegönnt – und mir.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

TI HÍVŐK

Ti hívők, csak ne dicsérjétek hiteteket
Mint egyetlen! Mi is hiszünk, akárcsak ti.
A kutató egyáltalán (soha) nem hagyja megfosztani magát
Az örökrésztől, amely az egész világnak jutott – és nekem.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

WER WISSENSCHAFT...

Wer Wissenschaft und Kunst besitzt,
Hat auch Religion;
Wer jene beiden nicht besitzt,
Der habe Religion.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

AKINEK VAN TUDOMÁNYA...

Akinek *van* tudománya és művészete,
Annak van vallása is;
Akiből ez a kettő hiányzik,
Annak *legyen* vallása.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

SELIGE SEHNSUCHT

Sag es niemand, nur den Weisen,
Weil die Menge gleich verhöhnet:
Das Lebendige will ich preisen,
Das nach Flammentod sich sehnet.

In der Liebesnächte Kühlung,
Die dich zeugte, wo du zeugtest,
Überfällt dich fremde Fühlung,
Wenn die stille Kerze leuchtet.

Nicht mehr bleibst du umfassen
In der Finsternis Beschattung,
Und dich reißet neu Verlangen
Auf zu höherer Begattung.

Keine Ferne macht dich schwierig,
Kommst geflogen und gebannt,
Und zuletzt, des Lichts begierig,
Bist du Schmetterling verbrannt.

Und so lang du das nicht hast,
Dieses: Stirb und Werde!
Bist du nur ein trüber Gast
Auf der dunklen Erde.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

BOLDOG SÓVÁRGÁS

Ne mondd senkinek, csak a bölcseknek,
Mert a tömeg rögtön kigúnyol:
Azt akarom magasztalni, ami Eleven,
Ami tűzhalálra vágyik.

A szerelmes éjszaka hűvösében,
Amely nemzett téged, amikor nemzettél,
Idegen érintés támad rád,
Amikor a csendes gyertya világlik.

Nem maradsz többé körülfogva
A borulat árnyasában,
És új sóvárgás ragad el
Magasabb megtermékenyülésre (-ítésre).

Semmi távolság nem tesz téged nehezzé,
Repülve jössz és megdelejezve,
És végül, a fényre vágyva,
Te pillangó, elégsz (el vagy égetve).

És amíg nem rendelkezel ezzel,
azaz: halj meg és legyél!
Addig csak egy komor vendég
Vagy a sötét földön.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

URWORTE. ORPHISCH

ΔΑΙΜΩΝ, Dämon

Wie an dem Tag, der dich der Welt verliehen,
Die Sonne stand zum Gruße der Planeten,
Bist alsobald und fort und fort gediehen
Nach dem Gesetz, wonach du angetreten.
So muß du sein, dir kannst du nicht entfliehen,
So sagten schon Sibyllen, so Propheten;
Und keine Zeit und keine Macht zerstückelt
Geprägte Form, die lebend sich entwickelt.

ΤΥΧΗ, das Zufällige

Die strenge Grenze doch umgeht gefällig
Ein Wandelndes, das mit und um uns wandelt;
Nicht einsam bleibst du, bildest dich gesellig,
Und handelst wohl so, wie ein andrer handelt:
Im Leben ists bald hin-, bald widerfällig,
Es ist ein Tand und wird so durchgetandelt.
Schon hat sich still der Jahre Kreis geründet,
Die Lampe harret der Flamme, die entzündet.

ΕΡΩΣ, Liebe

Die bleibt nicht aus! – Er stürzt vom Himmel nieder,
Wohin er sich aus alter Öde schwang,
Er schwebt heran auf luftigem Gefieder
Um Stirn und Brust den Frühlingstag entlang,
Scheint jetzt zu fliehn, vom Fliehen kehrt er wieder:
Da wird ein Wohl im Weh, so süß und bang.
Gar manches Herz verschwebt im Allgemeinen,
Doch widmet sich das edelste dem Einen.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

ŐSSZAVAK. ORFIKUSAN

ΔΑΙΜΩΝ, Démon

Mint azon a napon, amely kölcsönadott téged a világnak,
A Nap a bolygók üdvözlétére állt (jelent meg),
Hamarosan és egyre és egyre érlelődöttél
Azon törvény szerint, amely szerint elindultál (pályádon).
Így kell lenned, nem futhatsz el magad elől,
Így (ezt) megmondták már Szibillák, így a próféták;
És semmi idő és semmi hatalom nem darabolja szét
A meghatározott formát, amely elevenen fejlődik.

ΤΥΧΗ, A Véletlen

A szigorú Törvényt mégis készen megkerüli
Egy Változó (valami), ami velünk és körülünk változik (vándorol);
Nem maradsz egyedül, társas (létre) találsz
És nyilván úgy cselekszel, mint egy másik cselekszik;
Az élet egyszer javadra, másszor ellenedre fordul,
Amolyan játék (az), és így végigjátszódik.
Csendben már ki (is) kerekedett az évek köre,
A lámpa várja a lángot, amely felgyújtja.

ΕΡΩΣ, Szeretet

Az nem marad el! – Az égből zuhan le Ő,
Ahová a régi pusztaságból rugaszkodott fel,
Előlibeg levegős szárnyakon
Homlok és kebel körül (a) tavaszi nap mentén,
Most úgy tűnik, menekül, (majd) a menekülésből visszatér,
S (itt) akkor jó származik a kínból, oly édesen és rettegve.
Bár némely szív az általánosságban (sokáig) ellebeg.
De a legnemesebb (szív) Egynek szenteli magát.

ΑΝΑΓΚΗ, Nötigung

Da ists denn wieder, wie die Sterne wollten:
Bedingung und Gesetz; und aller Wille
Ist nur ein Wollen, weil wir eben sollten,
Und vor dem Willen schweigt die Willkür stille;
Das Liebste wird vom Herzen weggescholten,
Dem harten Muß bequemt sich Will und Grille.
So sind wir scheinfrei denn, nach manchen Jahren
Nur enger dran, als wir am Anfang waren.

ΕΛΠΙΣ, Hoffnung

Doch solcher Grenze, solcher ehrnen Mauer
Höchst widerwärtge Pforte wird entriegelt,
Sie stehe nur mit alter Felsendauer!
Ein Wesen regt sich leicht und ungezügelt:
Aus Wolkendecke, Nebel, Regenschauer
Erhebt sie uns, mit ihr, durch sie beflügelt,
Ihr kennt sie wohl, sie schwärmt durch alle Zonen –
Ein Flügelschlag – und hinter uns Äonen!

ΑΝΑΓΚΗ, Kényszerűség

Ekkor ismét itt van az, ahogyan a csillagok akarták:
Feltétel és Törvény; és minden akarat
Csak (egy) akarás, mert hát (azt) kell(ene) megtennünk,
És az akarat előtt csendben elhallgat az Önkény;
Ami a legkedvesebb, azt a szív elszidja (magától),
A kemény Kellhez idomul Akarat és Szeszély.
Így aztán látszatra szabadok vagyunk némely esztendő múltán,
Csakhogy még szorosabbra (kötve), mint voltunk az elején.

ΕΛΠΙΣ, Remény

Mégis az efféle határnak, efféle ércfalazatnak
Fölöttébb ellenszenves kapujáról lehull a lakat,
Csak a régi sziklaszilárdsággal (együtt) áll meg!
Egy lény moccan meg könnyedén és zabolátlanul:
Felhőtakaróból, ködből, záporosóbból
Felemel minket, magával, szárnyát (is kölcsönadva);
Nyilván ismeritek őt, ő minden övezeten átrajzik;
Egy szárnycsapás – és mögöttünk (az) Örökkévalóságok.

FRIEDRICH HÖLDERLIN

MNEMOSYNE

Zweite Fassung

Ein Zeichen sind wir, deutungslos
Schmerzlos sind wir und haben fast
Die Sprache in der Fremde verloren.
Wenn nemlich über Menschen
Ein Streit ist an dem Himmel und gewaltig
Die Monde gehn, so redet
Das Meer auch und Ströme müssen
Den Pfad sich suchen. Zweifellos
Ist aber Einer. Der
Kann täglich es ändern. Kaum bedarf er
Gesez. Und es tönet das Blatt und Eichbäume wehn dann

neben

Den Firnen. Denn nicht vermögen
Die Himmlischen alles. Nemlich es reichen
Die Sterblichen eh' an den Abgrund. Also wendet es sich,
das Echo

Mit diesen. Lang ist
Die Zeit, es ereignet sich aber
Das Wahre.

Wie aber liebes? Sonnenschein
Am Boden sehen wir und trokenen Staub
Und tief mit Schatten die Wälder und es blühet
An Dächern der Rauch, bei alter Krone
Der Thürme, friedsam; und es girren
Verloren in der Luft die Lerchen und unter dem Tage waiden
Wohlangeführt die Schaafé des Himmels.
Und Schnee, wie Majenblumen
Das Edelmüthige, wo
Es seie, bedeutend, glänzet mit
Der grünen Wiese
Der Alpen, hälftig, da gieng
Vom Kreuze redend, das

FRIEDRICH HÖLDERLIN

MNEMOSZÜNÉ

Második változat

Jel vagyunk, értelmezés nélkül,
Fájdalomtalan vagyunk és szinte
Elveszítettük a nyelvet az idegenben.
Ha ugyanis emberekről
Veszekednek az égben (égen) és hatalmasan
Járnak a holdak, akkor beszél
A tenger is, és (a) folyamoknak maguknak kell
Megkeresniük az ösvényt. Egyvalaki azonban
Kétely nélküli. (Van Egyetlenegy, aki nem kételkedik.) Ő
Naponta változtathat ezen (ezeken). Alig van szüksége
Törvényre. És megcsendül a levél és tölgyfák fűjkálnak

akkor

Havas ormok mellett. Mert nem képesek
Mindenne az Égiek. Ugyanis a halandók
Úgyis szakadékbá jutnak (szélén tántorognak). Tehát
megfordul ő, a visszhang,

Ezekkel. Hosszú
Az idő, megtörténik azonban
Az Igaz.

De hogyan (tegyünk?) Kedveset? Napfényt
Látunk a földön és száraz port
És mélyen árnyékban az erdőket és virít
Tetőkön a füst, a tornyok régi
Koronáján, békésen; és burukkolnak
Elveszve a levegőben a pacsirták és napközben legelnek
Gonddal pásztorolva az ég bárányai.
És hó, mint gyöngyvirágok,
A Nemes-lelkű, bárhol
Is legyen, jelentékenyen, együtt ragyog
Az Alpok zöld
Mezőivel, felesen, ott járt
A keresztről beszélve, amelyet

Gesetzt ist unterwegs einmal
Gestorbenen, auf der schroffen Straß
Ein Wandersmann mit
Dem andern, aber was ist diß?
Am Feigenbaum ist mein
Achilles mir gestorben,
Und Ajax liegt
An den Grotten, nahe der See,
An Bächen, benachbart dem Skamandros.
Vom Genius kühn ist bei Windessausen, nach
Der heimatlichen Salamis süßer
Gewohnheit, in der Fremd'
Ajax gestorben
Patroklos aber in des Königes Harnisch. Und es starben
Noch andere viel. Mit eigener Hand
Viel traurige, wilden Muths, doch göttlich
Gezwungen, zuletzt, die anderen aber
Im Geschike stehend, im Feld. Unwillig nemlich
Sind Himmlische, wenn einer nicht die Seele schonend sich
Zusammengenommen, aber er muß doch; dem
Gleich fehlet die Trauer.

Útközben (út mentén?) egyszer elültettek
Holtaknak, az érdes úton
Egy vándor egy
Másikkal, de micsoda ez?
A fügefán meghalt
Achillészem,
És Ajax a barlangokban
Fekszik, a tenger közelében,
Patakok mentén, a Szkamandrosz tószomszédságában.
A géniusz tette merésszé szélsusogásban,
Édes szokás hazai Szalamisza
Után, idegenben
Halt meg Ajax,
Patroklosz azonban a király vértjében. És meghaltak
Még mások is sokan. Saját kezűleg
Sok szomorú, vad bátorsággal, de isteni
Kényszer alatt, végül, mások azonban
Sorsukban állva, a mezőn. Kelletlenek ugyanis
Az Égiek, ha valaki lelkét kímélve, nem szedte
Össze magát, de muszáj neki; ehhez
Hasonlóan hiányzik a gyász (szomorúság).

FRIEDRICH HÖLDERLIN

PATMOS

Dem Landgrafen von Homburg

Nah ist
Und schwer zu fassen der Gott.
Wo aber Gefahr ist, wächst
Das Rettende auch.
Im Finstern wohnen
Die Adler und furchtlos gehn
Die Söhne der Alpen über den Abgrund weg
Auf leichtgebaueten Brüken.
Drum, da gehäuft sind rings
Die Gipfel der Zeit, und die Liebsten
Nah wohnen, ermattend auf
Getrenntesten Bergen,
So gib unschuldig Wasser,
O Fittige gib uns, treuesten Sinns
Hinüberzugehn und wiederzukehren.

So sprach ich, da entführte
Mich schneller, denn ich vermutet
Und weit, wohin ich nimmer
Zu kommen gedacht, ein Genius mich
Vom eigenen Haus'. Es dämmerten
Im Zwielficht, da ich ging
Der schattige Wald
Und die sehnsüchtigen Bäche
Der Heimat; nimmer kann't ich die Länder;
Doch bald, in frischem Glanze,
Geheimnisvoll
Im goldenen Rauche, blühte
Schnellaufgewachsen,
Mit Schritten der Sonne,
Mit tausend Gipfeln duftend,

FRIEDRICH HÖLDERLIN

PATMOSZ

A homburgi tartománygrófnak

Közel van
És nehezen (fel)fogható az Isten.
Ahol azonban veszély van, nő
Az is, ami megment (a megmentő is).
Sötétben laknak
A sasok és félelem nélkül mennek (el)
Az Alpok fiai a szakadék fölött
Könnyen épített hidakon.
Ezért, itt felhalmozódtak körben
Az idő csúcsai, és a Legkedvesebbek
Közel laknak, elfakulva a
Legkülönállóbb (legelválasztottabb) hegyeken,
Így (hát) adj ártatlan vizeket,
Ó adj szárnyakat nekünk, (hogy) a leghűségesebb értelemben
Átkeljünk és visszatérjünk.

Így beszéltem, (s) akkor elrabol
Gyorsabban, mint sejtettem (volna),
És messze, ahová soha
Jönni nem szándékoztam, egy géniuszt
Saját házamból. Derengtet
A homályban, amerre mentem,
Az árnyékos erdő
És (derengtek) a haza sóvár
Patakjai; sehol nem ismertem (fel többé) az országokat;
Mégis hamarosan, friss ragyogásban,
Téle titokkal
Az arany füstben, (fel)virágozott
Gyorsan felnövekedve,
A Nap lépteivel,
Ezernyi csúccsal illatozva

Mir Asia auf, und geblendet sucht'
Ich eines, das ich kennete, denn ungewohnt
War ich der breiten Gassen, wo herab
Vom Tmolus fährt
Der goldgeschmückte Paktol
Und Taurus stehet und Messogis,
Und voll von Blumen der Garten,
Ein stilles Feuer; aber im Lichte
Blüht hoch der silberne Schnee;
Und Zeug unsterblichen Lebens
An unzugangbaren Wänden
Uralt der Efeu wächst und getragen sind
Von lebenden Säulen, Zedern und Lorbeern
Die feierlichen,
Die göttlichgebauten Palläste.

Es rauschen aber um Asias Tore
Hinziehend da und dort
In ungewisser Meeresebene
Der schattenlosen Straßen genug,
Doch kennt die Inseln der Schiffer.
Und da ich hörte
Der nahegelegenen eine
Sei Patmos,
Verlangte mich sehr,
Dort einzukehren und dort
Der dunkeln Grotte zu nahn.
Denn nicht, wie Cypros,
Die quellenreiche, oder
Der anderen eine
Wohnt herrlich Patmos,

Gastfreundlich aber ist
Im ärmeren Hause
Sie dennoch
Und wenn vom Schiffbruch oder klagend
Um die Heimat oder
Den abgeschiedenen Freund
Ihr nahet einer
Der Fremden, hört sie es gern, und ihre Kinder

Nekem Ázsia, és elvakítva kerestem
Valamit, amit ismertem, mert szokatlan
Voltam a széles utcáknak, ahol lejön
A Tmóloszról
Az arannyal díszített Paktólosz
És áll Taurosz és Messzógisz,
És tele virággal a kert,
Egy csöndes tűz, de a fényben
Magasan virít az ezüst hó,
És halhatalan élet tanújaként
Megközelíthetetlen falakon
Ősöregen nő a borostyán és eleven
Oszlopok, cédrusok és babérok hordják
Az ünnepélyes,
Az istenek építette palotákat.

Zúg azonban Ázsia kapui körül
Elvonulva itt és ott
Bizonytalan tengerszínten
Elegendő árnyékos utca,
Azonban ismeri a szigeteket a hajós.
És amikor meghallottam,
(Hogy) az egyik közelfekvő (sziget) egyike
Patmosz lehet,
Nagy sóvárgás fogott el,
Hogy odalátogassak és ott
Közeledjem a sötét barlanghoz.
Mert nem, mint Ciprus,
A forrásokban gazdag, vagy a
Többiek egyike,
Lakik csodálatosan Patmosz,

Hanem vendégszerető
Szegényebb házában
Mégis ő,
És ha hajótörésből vagy panaszkodva
Hazája miatt, vagy
Elholt (eltávozott) barátja miatt
Közelít hozzá valaki
Idegen, szívesen meghallgatja, és gyermekei,

Die Stimmen des heißen Hains,
Und wo der Sand fällt, und sich spaltet
Des Feldes Fläche, die Laute
Sie hören ihn und liebend tönt
Es wieder von den Klagen des Manns. So pflegte
Sie einst des gottgeliebten,
Des Sehers, der in seliger Jugend war

Gegangen mit
Dem Sohne des Höchsten, unzertrennlich, denn
Es liebte der Gewittertragende die Einfalt
Des Jüngers und es sahe der achtsame Mann
Das Angesicht des Gottes genau,
Da, beim Geheimnisse des Weinstocks, sie
Zusammensaßen, zu der Stunde des Gastmals,
Und in der großen Seele, ruhigahnend den Tod
Aussprach der Herr und die letzte Liebe, denn nie genug
Hatt' er von Güte zu sagen
Der Worte, damals, und zu erheitern, da
Ers sahe, das Zürnen der Welt.
Denn alles ist gut. Drauf starb er. Vieles wäre
Zu sagen davon. Und es sahn ihn, wie er siegend blickte
Den Freudigsten die Freunde noch zuletzt,

Doch trauerten sie, da nun
Es Abend worden, erstaunt,
Denn Großentschiedenes hatten in der Seele
Die Männer, aber sie liebten unter der Sonne
Das Leben und lassen wollten sie nicht
Vom Angesichte des Herrn
Und der Heimat. Eingetrieben war,
Wie Feuer im Eisen, das, und ihnen ging
Zur Seite der Schatte des Lieben.
Drum sandt' er ihnen
Den Geist, und freilich bebte
Das Haus und die Wetter Gottes rollten
Ferndonnernd über
Die ahnenden Häupter, da, schwersinnend
Versammelt waren die Todeshelden,

A forró liget hangjai,
És ahol lejt (hull) a homok, és meghasad
A föld felülete, a lant,
Meghallgatják őt, és szeretve visszhangzik
(A tájék) a férfi panaszaitól. Így ápolta
Egykor az isten-szerette
Látnokot, aki boldog ifjúkorában (volt)

Ment
A Magasságos fiával, elválaszthatatlanul, mert
Szerette a Zivatar-hozó a tanítvány
Jámborságát, és látta a figyelmes férfi
Az Isten arcát pontosan,
Ott, a Szőlőtő titkánál, együtt
Ültek, a lakoma órájában,
És a nagy lélekben, nyugton-megsejtve, a halált
Kimondta az Úr és a végső szeretetet, mert nem volt soha
Elég elmondandó szava
A Jóságról, akkor, és derűs (szava se), amikor
Látta azt, a világ haragvását.
Mert minden jó. Erre meghalt. Sokat kellene
Erről mondani. És az látta őt, ahogyan diadallal pillantott,
(S látták) a Legörvendezőbbet a barátok még utoljára,

Mégis szomorkodtak, mivel
Este lett, ámuldozva (meghökkenve),
Mert Nagy Határozatot hordtak lelkükben
A férfiak, de szerették a Nap alatt
Az életet és nem akartak (meg)válni
Az Úr és a haza
Tekintetétől. Belé(jük) maródott,
Mint tűz a vasba, az, és oldalukon
Kísérte őket a kedves (alaknak) árnyéka.
Ezért küldte el nekik
A Szellemet, és persze rengett
A ház és Isten viharai gurultak
Messze dörögve a
Megsejtő fejek felett, ott, súlyosan töprengve,
Összegyűltek a halálos hősök,

Izt, da er scheidend
Noch einmal ihnen erschien.
Denn itzt erlosch der Sonne Tag
Der Königliche und zerbrach
Den geradestrahrenden,
Den Zepter, göttlichleidend, von selbst,
Denn wiederkommen sollt es
Zu rechter Zeit. Nicht wär es gut
Gewesen, später, und schroffabbrechend, untreu,
Der Menschen Werk, und Freude war es
Von nun an,
Zu wohnen in liebender Nacht, und bewahren
In einfältigen Augen, unverwandt
Abgründe der Weisheit. Und es grünen
Tief an den Bergen auch lebendige Bilder,

Doch furchtbar ist, wie da und dort
Unendlich hin zerstreut das Lebende Gott.
Denn schon das Angesicht
Der teuern Freunde zu lassen
Und fernhin über die Berge zu gehn
Allein, wo zweifach
Erkannt, einstimmig
War himmlischer Geist; und nicht geweissagt war es, sondern
Die Locken ergriff es, gegenwärtig,
Wenn ihnen plötzlich
Ferneilend zurück blickte
Der Gott und schwörend,
Damit er halte, wie an Seilen golden
Gebunden hinfort
Das Böse nennend, sie die Hände sich reichten –

Wenn aber stirbt alsdenn
An dem am meisten
Die Schönheit hing, daß an der Gestalt
Ein Wunder war und die Himmlischen gedeutet
Auf ihn, und wenn, ein Rätsel ewig füreinander
Sie sich nicht fassen können
Einander, die zusammenlebten
Im Gedächtnis, und nicht den Sand nur oder

Most, amikor elválva
Még egyszer megjelent nekik.
Mert most kilobbant a Nap világa (napja),
A királyi (nap), és széttörte
Az egyenesen sugárzót,
A jogart, istenien szenvedve, magától,
Mert újra el kellett jönnie,
A helyes időben. Nem lett volna
Jó, később, és élesen megszakítva, hűtlenül,
Az emberek műve, és öröm volt
Ettől fogva,
Lakni a szerető éjszakában, és megőrizni
Együgyű szemekben, állhatatosan
A bölcsesség szakadékait. És zöldellnek
Mélyen a hegyeken eleven képek is.

Mégiscsak rettenetes, itt és ott hogyan
Szórja szét végtelenül Isten, ami él.
Mert már a hűséges barátok
Arcát el (kellett) hagyni
És messze menni túl a hegyeken
Egyedül, ahol kétszeresen
Felismert, egyhangú (egyöntetű)
Mennyei Szellem volt; és nem jóslat mondta meg ezt, hanem
Megragadta a fűrtjeiket, jelenvalóan,
Amikor hirtelen messziről
(El)sietve visszapillantott
Az Isten, és kérlelve,
Hogy megálljon, mintegy aranykötélre
Kötve ezentúl
A Rosszat megnevezve, nyújtották egymásnak kezüket –

Mihelyt azonban meghal,
Akin leginkább
Függött a Szépség, (úgy)hogy alakjában
Csoda volt és az Égiek órá
Mutattak, és amikor, egymás számára örökös rejtélyként,
Nem bírták felfogni
Egymást, akik együtt éltek
Az emlékezetben (emlékezésben), és nem csak a homokot vagy

Die Weiden es hinwegnimmt und die Tempel
Ergreift, wenn die Ehre
Des Halbgotts und der Seinen
Verweht und selber sein Angesicht
Der Höchste wendet
Darob, daß nirgend ein
Unsterbliches mehr am Himmel zu sehn ist oder
Auf grüner Erde, was ist dies?

Es ist der Wurf des Säemanns, wenn er faßt
Mit der Schaufel den Weizen,
Und wirft, dem Klaren zu, ihn schwingend über die Tenne.
Ihm fällt die Schale vor den Füßen, aber
Ans Ende kommet das Korn,
Und nicht ein Übel ists, wenn einiges
Verloren gehet und von der Rede
Verhallet der lebendige Laut,
Denn göttliches Werk auch gleichet dem unsern,
Nicht alles will der Höchste zumal.
Zwar Eisen träget der Schacht,
Und glühende Harze der Ätna,
So hätt' ich Reichtum,
Ein Bild zu bilden, und ähnlich
Zu schau'n, wie er gewesen, den Christ,

Wenn aber einer spornte sich selbst,
Und traurig redend, unterweges, da ich wehrlos wäre
Mich überfiele, daß ich staunt' und von dem Gotte
Das Bild nachahmen möcht' ein Knecht –
Im Zorne sichtbar sah' ich einmal
Des Himmels Herrn, nicht, daß ich sein sollt etwas, sondern
Zu lernen. Gütig sind sie, ihr Verhaftestest aber ist,
So lange sie herrschen, das Falsche, und es gilt
Dann Menschliches unter Menschen nicht mehr.
Denn sie nicht walten, es waltet aber
Unsterblicher Schicksal und es wandelt ihr Werk
Von selbst, und eilend geht es zu Ende.
Wenn nämlich höher gehet himmlischer
Triumphgang, wird genennet, der Sonne gleich
Von Starken der frohlockende Sohn des Höchsten,

A legelőket veszi el az és megragadja (megrázza)
A Templomokat, ha a félistennek
És az Övéinek becsülete
Fújódik el és még a Magasságos is
Elfordítja arcát
Amiatt, hogy schol
Nem látható az égen Halhatatlan (dolog), vagy
A zöldellő földön, akkor micsoda az?

A magvető szórása ez, amikor
Lapáttal éri (lapátolja) a búzát,
És a világosság felé lendíti a szérűn.
Pelyva hull lába elé, de
Végül eljön a magszem,
És nem baj, ha egy kicsi
Kárba vész, és a beszédből
Kicseng az eleven hang,
Ugyanis (az) isteni mű is hasonlít a miénkhez,
Nem mindent akar a Magasságos egyszerre.
Noha vasat terem a tárna,
És izzó ércet az Etna:
Én is olyan gazdag lennék,
Hogy képeznék képet, és hasonlónak
Látnám, mint volt, a Krisztust,

De ha egyvalaki ösztökélné önmagát,
És szomorúan beszélve, útközben, amikor védtelen volnék,
Megtámadna engem, hogy elképednék és az Isten
Képmását szeretné utánozni egy szolga –
Látható haragban láttam egyszer
Az ég Urát, nem (azért), hogy legyen valaki, hanem
Hogy tanuljak. Jóságosak ők, legjobban gyűlölik azonban,
Míg uralkodnak, a Hamisat, és akkor nem
Érvényes többé az emberek között, ami emberi.
Mert nem ők intézkednek, hanem
A Halhatatlanok sorsa, és művük magától
Halad (teljesedik), és sietősen megy végbe.
Ha ugyanis magasabbra száll a mennyei
Diadalmenet, akkor – akár a Nap – az Erősek
Megnevezik a Magasságos örvendező Fiát,

Ein Losungszeichen, und hier ist der Stab
Des Gesanges, niederwinkend,
Denn nichts ist gemein. Die Toten wecket
Er auf, die noch gefangen nicht
Vom Rohen sind. Es warten aber
Der scheuen Augen viele
Zu schauen das Licht. Nicht wollen
Am scharfen Strahle sie blühen,
Wiewohl den Muth der goldene Zaum hält.
Wenn aber, als
Von schwellenden Augenbraunen
Der Welt vergessen
Stilleuchtende Kraft aus heiliger Schrift fällt, mögen
Der Gnade sich freuend, sie
Am stillen Blicke sich üben.

Und wenn die Himmlischen jetzt
So, wie ich glaube, mich lieben
Wie viel mehr Dich,
Denn Eines weiß ich,
Daß nämlich der Wille
Des ewigen Vaters viel
Dir gilt. Still ist sein Zeichen
Am donnernden Himmel. Und Einer stehet darunter
Sein Leben lang. Denn noch lebt Christus.
Es sind aber die Helden, seine Söhne
Gekommen all und heilige Schriften
Von ihm und den Blitz erklären
Die Thaten der Erde bis itzt,
Ein Wettlauf unaufhaltsam. Er ist aber dabei. Denn
seine Werke sind
Ihm alle bewußt von jeher.

Zu lang, zu lang schon ist
Die Ehre der Himmlischen unsichtbar.
Denn fast die Finger müssen sie
Uns führen und schmählich
Entreißt das Herz uns eine Gewalt.
Denn Opfer will der Himmlischen jedes,

Jelszó-jeladás ez, és itt az ének
Pálcája, lefele intve,
Merthogy semmi sem közönséges. Felébreszti
A holtakat, akiket még nem kerített
Hatalmába a Durvaság. De sok
Félnk szem várakozik (még),
Hogy meglássa a fényt. Nem akarnak
Virítani az éles sugárban,
Noha a bátorságot az aranykarám tartja (féken).
Ha azonban, mint
Hullámló szemöldökökről,
A világot elfeledve
Csöndben világló erő hull a Szentírásból, gyakorolhatják,
Örülvén a kegyelemnek,
A csendes pillantáson önmagukat.

És ha az Égiek most
Engem, mint hiszem, úgy szeretnek,
Akkor mennyivel inkább téged,
Mert Egyet tudok,
Hogy ugyanis az örök
Atya akarata neked
Sokat jelent. Csendes az ő jele
A dörgő égbolton. És egyvalaki alatta áll
Élete fogytiglan. Mert még él Krisztus.
Azonban a hősök, az ő fiai,
Mind eljöttek, és az ő szent
Iratái, és a villámot magyarázzák
A Föld tettei mostanáig,
Szakadatlan versenyfutás (ez). De ő ott jelen van. Mert
művei
Előtte mind ismeretesek régtől fogva.

Túl régen, túl régen
Láthatatlan már az Égiek becsülete.
Mert szinte az ujjainkat kell
Vezetniük, és szégyenletesen
Tépi ki szívünket egy hatalom.
Hiszen áldozatot akar az Égiek mindegyike,

Wenn aber eines versäumt ward,
Nie hat es Gutes gebracht.
Wir haben gedienet der Mutter Erd'
Und haben jüngst dem Sonnenlichte gedient,
Unwissend, der Vater aber liebt,
Der über allen waltet,
Am meisten, daß gepfleget werde
Der feste Buchstab, und bestehendes gut
Gedeutet. Dem folgt deutscher Gesang.

De ha csak egyet is elmulasztunk,
Az még sose hozott jót.
A Földanyának szolgáltunk
És nemrég a Napfénynek,
Tudatlanul, az Atya azonban,
Aki mindenek felett uralkodik,
Leginkább azt szereti, hogy ápolva legyen
A szilárd Betű, és helyesen értelmezzük,
Ami fennáll. Erre német ének következik.

FRIEDRICH HÖLDERLIN

DER SPAZIERGANG

Ihr Wälder schön an der Seite,
Am grünen Abhang gemalt,
Wo ich umher mich leite,
Durch süße Ruhe bezahlt
Für jeden Stachel im Herzen,
Wenn dunkel mir ist der Sinn,
Den Kunst und Sinnen hat Schmerzen
Gekostet von Anbeginn.
Ihr lieblichen Bilder im Tale,
Zum Beispiel Garten und Baum,
Und dann der Steg, der schmale,
Der Bach zu sehen kaum,
Wie schön aus heiterer Ferne
Glänzt einem das herrliche Bild
Der Landschaft, die ich gerne
Besuch' in Witterung mild.
Die Gottheit freundlich geleitet
Uns erstlich mit Blau,
Hernach mit Wolken bereitet,
Gebildet wölbig und grau,
Mit sengenden Blitzen und Rollen
Des Donners, mit Reiz des Gefilds,
Mit Schönheit, die gequollen
Vom Quell ursprünglichen Bilds.

FRIEDRICH HÖLDERLIN

A SÉTA

Ti erdők szépen az oldalon,
A zöld lejtőn (oda)festve,
Ahol én magamat vezetem,
Édes nyugalommal megfizetve
Minden tüskéért a szívben,
Ha sötét bennem (nekem) az értelem,
Amelynek (sok) fájdalomba került a
Művészet és a töprengés kezdettől fogva.
Ti kedves képek a völgyben,
Például kert és fa,
Meg aztán a palló, a keskeny,
A patak alig látható,
Milyen szépen ragyog az embernek
Derűs távolból felséges
Képe a tájnak, amelyet én szívesen
Meglátogatok szelíd idő(járásban).
Az istenség nyájasan vezérel
Minket először kéekkel,
Aztán felhőkkel kínál,
Boltozatosra és szürkére formázva (őket),
A dörgés perzselő villámaival
És gurításaival, a mezőség csábjaival,
Szépséggel, amely (egy) eredeti
Kép forrásából hullámlik.

Saját formahű fordításomban:

Erdők szépen hegyoldalon
zöld lankán, odafestve
hol magamat jártatom
ért csönddel megfizetve
minden szúrásért e szívben
hogya elmém elborul,
gondban írásban szereztem
sebem szakadatlanul.
Tű völgyek édes vonalai
például kertek törzsek
meg karcsú híd valami
patak rejtve szemnek
milyen szép ahogy kivillan
derűs messziségből elém
a táj pazar képsorokban
s megölel az enyhesség.
Az isten szívesen kísér
eleinte kékkal
míg fellege ide nem ér
ívelő szürkeséggel
s villáma perzsel, dőndülése
gurul mezője fölhevít
szépsége csörgedezése
kínálja ősi kép csöppjeit.

WILLIAM BLAKE

THE TIGER

Tiger, tiger, burning bright
In the forests of the night,
What immortal hand or eye
Could frame thy fearful symmetry?

In what distant deeps or skies
Burnt the fire of thine eyes?
On what wings dare he aspire?
What the hand dare seize the fire?

And what shoulder and what art
Could twist the sinews of thy heart?
And when thy heart began to beat,
What dread hand and what dread feet?

What the hammer? what the chain?
In what furnace was thy brain?
What the anvil? What dread grasp
Dare its deadly terrors clasp?

When the stars threw down their spears,
And water'd heaven with their tears,
Did He smile His work to see?
Did He who made the lamb make thee?

Tiger, tiger, burning bright
In the forests of the night,
What immortal hand or eye
Dare frame thy fearful symmetry?

WILLIAM BLAKE

A TIGRIS

Tigris! Tigris! Lobogó világos
Az éjszaka erdeiben,
Micsoda halhatatlan kéz vagy szem
Szerkeszthette meg rettenetes szimmetriádat?

Milyen messzi mélységekben vagy egekben
Lobogott szemeidnek tüze?
Milyen szárnyakon mert felemelkedni?
Micsoda kéz volt az, amely meg mertefogni a tüzet?

És miféle váll, és micsoda művészet
Sodorhatta szívednek inait?
És amikor szíved verni kezdett,
Micsoda szörnyű kéz? És micsoda szörnyű láb?

Micsoda kalapács? Miféle lánc?
Miféle kohóban volt (kohóból jött, termett) az agyad?
Mi (volt) az üllő? milyen szörnyű markolás (fogás)
Merte szörnyű félelmeit egybefogni (átnyalabolni, összekapcsolni)?

Amikor a csillagok lándzsáikat le(fele) vetették,
És megnedvesítették az eget könnyeikkel,
Mosolygott (nevetett)-e ő, látva művét?
Aki a Bárányt csinálta, ő alkotott téged is?

Tigris! Tigris! Lobogó világos
Az éjszaka erdeiben,
Micsoda halhatatlan kéz vagy szem
Szerkeszthette meg rettenetes szimmetriádat?

A vers Szabó Lőrinc formahű fordításában:

Tigris! Tigris! éjszakánk
Erdejében sárga láng,
Mely örök kéz szabta rád
Rettentő szimetriád?

Milyen katlan, mily egek
Mélyén gyúlt ki a szemed?
Szárnyra mily harc hőse kelt,
Aki e tűzhöz nyúlni mert?

Milyen váll és mily művész
Fonta szíved izmait? És
Mikor elsőt vert szíved,
Milyen kar s láb bírt veled?

Milyen pöröly? mily vasak?
Mily kohóban forrt agyad?
Mily üllőre mily marok
Törte gyilkos terrorod?

S amikor befejezett,
Mosolygott rád a mestered?
Te voltál, amire várt?
Aki a Bárányt, az csinált?

Tigris! Tigris! éjszakánk
Erdejében sárga láng,
Mely örök kéz szabta rád
Rettentő szimetriád?

WILLIAM BLAKE

THE LAMB

Little Lamb, who made thee
Does thou know who made thee
Gave thee life & bid thee feed.
By the stream & o'er the mead;
Gave thee clothing of delight,
Softest clothing woolly bright;
Gave thee such a tender voice.
Making all the vales rejoice:
Little Lamb who made thee
Does thou know who made thee

Little Lamb I'll tell thee,
Little Lamb I'll tell thee;
He is called by thy name,
For he calls himself a Lamb:
He is meek & he is mild,
He became a little child
I a child & thou a lamb,
We are called by His name,
Little Lamb God bless thee,
Little Lamb God bless thee.

WILLIAM BLAKE

A BÁRÁNY

Kicsi Bárány, ki teremtett téged?
Tudod, ki teremtett téged?
Életet (ki) adott neked, és (ki) hagyott legelni
A pataknál és a réten;
(Ki) adott neked bájos ruhát,
Legpuhább ruhát, gyapjast, világosat;
(Ki) adott neked ilyen finom hangot,
Amely az összes völgyet megörvendezteti?
Kicsi Bárány, ki teremtett téged?
Tudod, ki teremtett téged?

Kicsi Bárány, majd én megmondom neked,
Kicsi Bárány, majd én megmondom neked:
Őt a te neveden hívják,
Mert ő önmagát Báránynak hívja.
Ő jámbor, és ő szelíd;
Ő kisgyerekké változott.
Én gyerek (vagyok), és te bárány (vagy),
Minket az ő nevéen szólítanak.
Kicsi Bárány, áldjon meg az Isten!
Kicsi Bárány, áldjon meg az Isten!

WILLIAM BLAKE

THE LITTLE BLACK BOY

My mother bore me in the southern wild,
And I am black, but oh! my soul is white.
White as an angel is the English child,
But I am black as if bereaved of light.

My mother taught me underneath a tree,
And, sitting down before the heat of day,
She took me on her lap and kissed me,
And pointing to the east began to say:

“Look on the rising sun, – there God does live
And gives his light, and gives his heat away;
And flowers and trees and beasts and men receive
Comfort in morning, joy in the noonday.

And we are put on earth a little space
That we may learn to bear the beams of love;
And these black bodies and this sunburnt face
Is but a cloud, and like a shady grove.

For when our souls have learned the heat to bear
The cloud will vanish, we shall hear his voice
Saying: ‘Come out from the grove, my love and care,
And round my golden tent like lambs rejoice!’”

Thus did my mother say, and kissed me;
And thus I say to little English boy:
When I from black and he from white cloud free,
And round the tent of God like lambs we joy,

I’ll shade him from the heat till he can bear
To lean in joy upon our father’s knee;
And then I’ll stand and stroke his silver hair,
And be like him, and he will then love me.

WILLIAM BLAKE

A KIS FEKETE FIÚ

Anyám a déli vadonban szült engem,
És fekete vagyok, de ó! a lelkem fehér;
Fehér, mint egy angyal az angol gyermek,
De én fekete vagyok, mintha megfosztottak volna a fénytől.

Anyám egy fa alatt tanított engem,
És miközben leült a nap heve elől,
Ölébe vett és megcsókolt,
És kelet felé mutatva, elkezdte mondani:

„Nézd a kelő Napot: ott él Isten,
És kiadja fényét és kiadja hevét;
És virágok és fák és állatok és emberek vigaszt
Kapnak reggel, örömet délben.

És mi a földre vagyunk téve (elhelyezve) egy kis ideig,
Hogy megtanuljunk elviselni a szeretet sugarait;
És ezek a fekete testek és ez a napégette arc
Csak egy felhő, és (olyan) akár egy arnyas liget.

Mert ha lelkeink megtanulták elviselni a forróságot,
El fog tűnni a felhő; hallani fogjuk a hangját,
Mondván: ‘Gyertek ki a ligetből, szerelmem és (te)gondom,
És örvendeztetek arany sátram körül, mint (a) bárányok.’”

Így szólt anyám és megcsókolt;
És ezt mondom én (a) kis angol fiúnak:
Ha én megszabadultam a fekete, és ő a fehér felhőtől,
És Isten sátra körül mint (a) bárányok örülünk,

A hőség elől árnyat adok neki, amíg el tudja viselni,
Hogy örömmel támaszkodjék Atyánk térdére;
És ott fogok állani és simogatom ezüst haját,
És olyan leszek, mint ő, és akkor szeret majd engem (ő).

WILLIAM BLAKE

HOLY THURSDAY

Is this a holy thing to see
In a rich and fruitful land,
Babes reduc'd to misery,
Fed with cold and usurous hand?

Is that trembling cry a song?
Can it be a song of joy?
And so many children poor?
It is a land of poverty!

And their sun does never shine,
And their fields are bleak and bare,
And their ways are fill'd with thorns:
It is eternal winter there.

For where-e'er the sun does shine,
And where-e'er the rain does fall,
Babe can never hunger there,
Nor poverty the mind appall.

WILLIAM BLAKE

NAGYCSÜTÖRTÖK

Szent dolog ez, látni
Egy gazdag és termékeny országban,
Hogy kisgyerekek nyomorba süllyednek,
Akiket hideg és uzsorás kéz táplál?

Ez a reszkető kiáltás (sikoly): ének?
Lehet ez az öröm éneke?
És (lehet) ennyi gyermek szegény?
Ez a szegénység országa!

És az ő napjuk soha nem süt,
És mezőik kopárak és simák,
És útjaik tele vannak tüskével:
Örökös tél van ott.

Mert bárhol süssön a nap,
És bárhol essen az eső,
Ott sehol nem éhezhet (egy) gyermek,
És nem rémítheti meg szegénység a szellemet.

WILLIAM BLAKE

THE FLY

Little Fly,
Thy summer's play
My thoughtless hand
Has brushed away.

Am not I
A fly like thee?
Or art not thou
A man like me?

For I dance
And drink, and sing,
Till some blind hand
Shall brush my wing.

If thought is life
And strength and breath
And the want
Of thought is death;

Then am I
A happy fly,
If I live,
Or if I die.

WILLIAM BLAKE

A LÉGY

Kicsi légy,
Nyarad játékát
Szeleburdi kezem
Lesöpörte.

Nem vagyok-e én (is)
Légy, mint te?
Vagy te nem vagy-e
Ember, mint én?

Mert én táncolok,
Iszom és énekelek,
Mígnem valami vak kéz
Lesöpri szárnyalásom.

Ha a gondolat: élet
És erő és lehelet,
És a gondolat
Hiánya: halál;

Akkor én
Boldog légy vagyok;
Akár élek,
Akár halok.

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

KUBLA KHAN

In Xanadu did Kubla Khan
A stately pleasure-dome decree:
Where Alph, the sacred river, ran
Through caverns measureless to man
Down to a sunless sea.

So twice five miles of fertile ground
With walls and towers were girdled round:
And there were gardens bright with sinuous rills,
Where blossomed many an incense-bearing tree;
And here were forests ancient as the hills,
Enfolding sunny spots of greenery.

But oh! that deep romantic chasm which slanted
Down the green hill athwart a cedarn cover!
A savage place! as holy and enchanted
As e'er beneath a waning moon was haunted
By woman wailing for her demon-lover!
And from this chasm, with ceaseless turmoil seething,
As if this earth in fast thick pants were breathing,
A mighty fountain momently was forced:
Amid whose swift half-intermitted burst
Huge fragments vaulted like rebounding hail,
Or chaffy grain beneath the thresher's flail:
And 'mid these dancing rocks at once and ever
It flung up momently the sacred river.
Five miles meandering with a mazy motion
Through wood and dale the sacred river ran,
Then reached the caverns measureless to man,
And sank in tumult to a lifeless ocean:
And 'mid this tumult Kubla heard from far
Ancestral voices prophesying war!

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

KUBLA KÁN

Kubla kán Xanaduban építtetett
Egy felséges (kupolás) öröm-palotát:
Ahol Alph, a szent folyó, hömpölygött
Az ember számára mérhetetlen barlangokon át
Le egy naptalan tenger felé.

Így (ekkor) kétszer öt mérföldnyi termőtalaj
volt körülövezve falakkal és tornyokkal:
És voltak ott kígyózó patakoktól ragyogó kertek,
Ahol sok tömjén-illatú (tömjén-hordozó) fa virágzott;
És voltak itt erdők, olyan régiek, mint a dombok,
Melyek napos zöld tisztásokat vettek körül.

De ah! ezt a mély romantikus szakadékot, amely rézsút ereszkedett
Lefelé a zöld dombon, keresztül-kasul át egy cédruserdőn!
(Egy) vad hely (volt ez)! (olyan) szent és elvarázsolts,
Mint akármilyen (hely) a (egy) fogyó hold alatt, amelyet megkísértett
Egy asszony, aki démoni szeretőjét siratta!
És ebből a szakadékból, szüntelen kavargásban fortyogva,
Mintha a föld itt erős, nehéz lihegésben lélegezne,
Hirtelen egy hatalmas szökőár tört fel,
Amelynek közepén sebesen, félig-meg-megszakított robbanások
(közt)

Hatalmas szirtdarabok süvítettek fel, mint vissza-visszapattogó jégeső
Vagy kipergetett gabonaszem a cséplőgép hadarója alatt:
És ezeknek a táncoló szikláknak közepén szüntelen és szakadatlan
Lövellt fel hirtelen a szent folyó.
Öt mérföldön (át) kanyarogva, bonyodalmas mozgásban,
Erdőn és völgyön át rohant a szent folyó,
Azután elérte az ember számára mérhetetlen barlangokat,
És dübörgve lesüllyedt (lezuhant) egy élettelen óceánba:
És e dübörgés közepén Kubla kán messziről ősi
Hangokat hallott, (amelyek) háborút jósoltak!
Az öröm (kupolás) palotájának árnyéka

The shadow of the dome of pleasure
Floated midway on the waves;

Where was heard the mingled measure
From the fountain and the caves.
It was a miracle of rare device,
A sunny pleasure-dome with caves of ice!

A damsel with a dulcimer
In a vision once I saw:
It was an Abyssinian maid,
And on her dulcimer she played,
Singing of Mount Abora.
Could I revive within me
Her symphony and song,
To such a deep delight 'twould win me
That with music loud and long
I would build that dome in air,
That sunny dome! those caves of ice!
And all who heard should see them there,
And all should cry, Beware! Beware!
His flashing eyes, his floating hair!
Weave a circle round him thrice,
And close your eyes with holy dread,
For he on honey-dew hath fed
And drunk the milk of Paradise.

A hullámok közepén lebegett (úszott),
Ahol hallható volt a szökőár és
A barlangok összekeveredett muzsikája.

Ritka fortélyú csoda volt ez,
Egy napos öröm-palota jégbarlangokkal!
Egy leánykát láttam egykor
Cimbalommal egy látomásban:
Abesszíniai lány volt,
És játszott cimbalmán
Abora hegyéről énekelve.
Ha fel tudnám élesztetni (idézni) magamban
összhangját és dalát,
Az olyan mély gyönyört okozna bennem,
Hogy hangos és hosszú zenével
Felépíteném a magasban ezt a palotát,
Ezt a napos palotát! Ezeket a jégbarlangokat!
És mindenki, aki hallana (engem), láthatná ott azokat
És mindenki kiáltana: Vigyázat! Vigyázat!
Izzó szemei, hullámló haja!
Húzzatok kört háromszor körülötte,
És hunyjátok be szemetek szent borzongással,
Mert mézharmattal táplálkozott
És itta a Paradicsom tejét.

WILLIAM WORDSWORTH

A SLUMBER DID MY SPIRIT SEAL

A slumber did my spirit seal;
I had no human fears:
She seem'd a thing that could not feel
The touch of earthly years.

No motion has she now, no force;
She neither hears nor sees;
Roll'd round in earth's diurnal course
With rocks, and stones, and trees.

WILLIAM WORDSWORTH

SZENDERGÉS PECSÉTELTE LE LELKEMET

Szendergés (könnyű álom) pecsételte le lelkemet;
Nem voltak emberi félelmeim:
Olyan dolognak tűnt, amit nem érzékelhetett
Földi esztendőök érintése.

Most nincs mozgása, sem ereje;
Sem nem hall, sem nem lát (ő);
A Föld körben forog napi pályáján
Sziklákkal és kövekkel és fákkal.

WILLIAM WORDSWORTH

TO THE CUCKOO

O blithe New-comer! I have heard,
I hear thee and rejoice.
O Cuckoo! shall I call thee Bird,
Or but a wandering Voice?

While I am lying on the grass
Thy twofold shout I hear,
From hill to hill it seems to pass,
At once far off, and near.

Though babbling only to the Vale,
Of sunshine and of flowers,
Thou bringest unto me a tale
Of visionary hours.

Thrice welcome, darling of the Spring!
Even yet thou art to me
No bird, but an invisible thing,
A voice, a mystery;

The same whom in my school-boy days
I listened to; that Cry
Which made me look a thousand ways
In bush, and tree, and sky.

To seek thee did I often rove
Through woods and on the green;
And thou wert still a hope, a love;
Still longed for, never seen.

And I can listen to thee yet;
Can lie upon the plain
And listen, till I do beget
That golden time again.

O blessed Bird! the earth we pace
Again appears to be
An unsubstantial, faery place;
That is fit home for Thee!

WILLIAM WORDSWORTH

A KAKUKKHOZ

Ó, vidám (pajzán) Újjonnan-érkező (újonc)! Hallottam (-alak),
Hallak és örülök.
Ó, kakukk! Nevezzelek madárnak,
Vagy csak egy vándorló hangnak (zengzetnek)?

Miközben fekszem a fűben,
Hallom kétszeres kiáltásodat:
Úgy tűnik, lankától lankáig halad,
Egyszerre messze távol, és közel.

Noha csak a völgynek fecsegsz
Napfényről és virágokról,
Nekem (egy) történetet hozol
Látomásos órákról.

Háromszoros üdv, tavasz kedvence!
Akkor is, ha te nekem mégsem
Madár vagy, hanem egy láthatatlan dolog,
Egy hang (zengzet), misztérium;

Ugyanaz, akire füleltem iskolás
Napjaimban; az a kiáltás,
Amely ezer útra (irányba) vetette szemem
Bokorban és fán és égen.

Hogy lássalak, gyakorta barangoltam
Erdőkön át és a zöldben;
És te mindig remény voltál, szerelem;
Örökké áhított, sose látott (lény).

És még mindig tudok fülelni rád;
Feküdhetek a síkon
És hallhatlak, míg újra visszaszerzem
Azt az arany időt.

Ó, áldott madár! A föld, ahol lépdelünk,
Úgy tűnik, megint
Tétestlen, tündéri hely –
Tehát: alkalmas otthon teneked!

HENRY SCOTT HOLLAND

DEATH IS NOTHING AT ALL

Death is nothing at all.

I have only slipped away into the next room.

I am I, and you are you.

Whatever we were to each other, that we are still.

Call me by the old familiar name.

Speak of me in the easy way which you always used.

Put no difference into your tone.

Wear no forced air of solemnity or sorrow.

Laugh as we always laughed at the little jokes that we
enjoyed together.

Play, smile, think of me, pray for me.

Let my name be ever the household word that it always was.

Let it be spoken without an effort, without the ghost of a
shadow upon it.

Life means all that it ever meant.

It is the same as it ever was.

There is absolute and unbroken continuity.

What is this death but a negligible accident?

Why should I be out of mind because I am out of sight?

I am just waiting for you, for an interval, somewhere
very near, just round the corner.

All is well.

HENRY SCOTT HOLLAND

EGÉSZEN SEMMI A HALÁL

Egészen semmi a halál.

Csupán megszöktem a szomszéd szobába.

Én én vagyok, és te te vagy.

Bármik voltunk egymásnak, most is azok vagyunk.

Szólíts a régi meghitt néven.

Beszélgj rólam egyszerűen, ahogyan szoktál.

Ne változtass a hangnemedben.

Ne erőltess az ünnepélyes vagy szomorú légkört.

Neved, ahogy mindig neveltünk egymás apró viccein.

Játsz, mosolyogj, gondoldj rám, imádkozz értem.

Hagyd, legyen nevem köznapi szó, ahogyan eddig.

Ejtsd ki erőfeszítés nélkül, leheletnyi árnyék se érje.

Mindazt jelenti most is az élet, amit eddig jelentett.

Ugyanaz, ami mindig volt.

Ebben teljes és töretlen a folyamatosság.

Mi más a halál, mint elhanyagolható, véletlen baleset?

Miért tűnnék el eszedből annak, akinek szeme elől tűntem el?

Épp várok rád, egy ideig, valahol a közelben, a sarok mögött.

Minden jól van.

PERCY BYSSHE SHELLEY

ODE TO THE WEST WIND

I

O wild West Wind, thou breath of Autumn's being,
Thou, from whose unseen presence the leaves dead
Are driven, like ghosts from an enchanter fleeing,

Yellow, and black, and pale, and hectic red,
Pestilence-stricken multitudes: O thou,
Who chariotest to their dark wintry bed

The winged seeds, where they lie cold and low,
Each like a corpse within its grave, until
Thine azure sister of the Spring shall blow

Her clarion o'er the dreaming earth, and fill
(Driving sweet buds like flocks to feed in air)
With living hues and odours plain and hill:

Wild Spirit, which art moving everywhere;
Destroyer and preserver; hear, oh hear!

II

Thou on whose stream, mid the steep sky's commotion,
Loose clouds like earth's decaying leaves are shed,
Shook from the tangled boughs of Heaven and Ocean,

Angels of rain and lightning: there are spread
On the blue surface of thine aëry surge,
Like the bright hair uplifted from the head

Of some fierce Maenad, even from the dim verge
Of the horizon to the zenith's height,
The locks of the approaching storm. Thou dirge

PERCY BYSSHE SHELLEY

ÓDA A NYUGATI SZÉLHEZ

I

Ó vad nyugati szél, te, az ősz lényének lehelete,
Te, akinek láthatatlan jelenléte hajszolja
A holt leveleket, mint (olyan) szellemeket, akik egy varázsló
elől menekülnek,

Sárga és fekete és sápadt és hektikus vörös,
Pestis-ütötte tömegek: Ó te,
Aki győzelmi szekéren sötét téli ágyukhoz tereled

A szárnyas magvakat, ahol hidegen és alacsonyan fekszenek,
Mind akár egy tetem a sírjában, amíg
Azúr(kék) tavasz-nővéred meg nem fújja

Harsonáját az álmodó föld fölött, és meg nem tölti
(édes bimbókat hajtva nyájakként, hogy legeljenek a levegőben)
Eleven színárnyalatokkal és illatokkal a síkot és a dombot:

Vad szellem, aki ott moccansz mindenütt;
Pusztító és Megtartó; halljad, óh, halljad!

II

Te, akinek áramában, a meredek ég mozgása közepén
Laza felhők – akár a föld pusztuló levelei – rázkódnak
Az Ég és Óceán összekuszált ágainak döngetésétől,

Akár az eső és villám angyalai: ott vannak szétszórva
Levegős hullámverésed kék felületén –
Akár a ragyogó haj, amely valamilyen vad menád

Fejéről száll fel – a láthatár homályos peremétől
Egészen a zenit magasáig
A közelgő vihar tincsei. Te, halotti éneke

Of the dying year, to which this closing night
Will be the dome of a vast sepulchre,
Vaulted with all thy congregated might

Of vapours, from whose solid atmosphere
Black rain, and fire, and hail will burst: oh hear!

III

Thou who didst waken from his summer dreams
The blue Mediterranean, where he lay,
Lull'd by the coil of his crystalline streams,

Beside a pumice isle in Baiae's bay,
And saw in sleep old palaces and towers
Quivering within the wave's intenser day,

All overgrown with azure moss and flowers
So sweet, the sense faints picturing them! Thou
For whose path the Atlantic's level powers

Cleave themselves into chasms, while far below
The sea-blooms and the oozy woods which wear
The sapless foliage of the ocean, know

Thy voice, and suddenly grow gray with fear,
And tremble and despoil themselves: oh hear!

IV

If I were a dead leaf thou mightest bear;
If I were a swift cloud to fly with thee;
A wave to pant beneath thy power, and share

The impulse of thy strength, only less free
Than thou, O uncontrollable! If even
I were as in my boyhood, and could be

A haldokló esztendőnek, amely számára ez a beköszöntő éjszaka
Egy hatalmas síremlék kupolája lesz,
Boltozatba szedve gőzeid összes töményített

Erejével, amelyek súlyos légköréből
Fekete eső és tűz és jégeső szakad ki majd: óh, halljad!

III

Té, aki felébresztetted nyári álmaiból
A kék Földközi-tengert, ahol feküdt,
S elringatták kristály áramainak gyűrűzése

Egy tajtékkő-sziget mellett Baiae öblében,
És álmában régi palotákat és tornyokat látott,
Ahogy remegtek a hullám erősebb napján,

Mindent benőtte az azúr moszat és (a sok) virág,
Oly édesen, hogy az érzék elalél, ha lefesti őket! Té,
Akinék ösvénye számára az Atlanti (óceán) sík hatalmai

Szakadékokká hasadnak, miközben messze lenn
A tenger-virágok és a csepegő erdők, amelyek
Az óceán lagymatag leélzetét hordozzák, ismerik

Hangodat, és hirtelen megszürikülnek félelmükben,
És reszketnek és lelombozódnak: óh, halljad!

IV

Ha holt levél volnék, melyet el tudnál sodorni;
Ha futamló felhő volnék, hogy veled repüljek;
Hullám, hogy nyögjek nyomásod (hatalmad) alatt, és

Osszam erőd lökötését, csak kevésbé szabadon,
Mint te, óh zabolázhatatlan! Ha csak
Olyan volnék, mint kölyökkoromban, és ég feletti

The comrade of thy wanderings over Heaven,
As then, when to outstrip thy skiey speed
Scarce seem'd a vision; I would ne'er have striven

As thus with thee in prayer in my sore need.
Oh, lift me as a wave, a leaf, a cloud!
I fall upon the thorns of life! I bleed!

A heavy weight of hours has chain'd and bow'd
One too like thee: tameless, and swift, and proud.

V

Make me thy lyre, even as the forest is:
What if my leaves are falling like its own!
The tumult of thy mighty harmonies

Will take from both a deep, autumnal tone,
Sweet though in sadness. Be thou, Spirit fierce,
My spirit! Be thou me, impetuous one!

Drive my dead thoughts over the universe
Like wither'd leaves to quicken a new birth!
And, by the incantation of this verse,

Scatter, as from an unextinguish'd hearth
Ashes and sparks, my words among mankind!
Be through my lips to unawaken'd earth

The trumpet of a prophecy! O Wind,
If Winter comes, can Spring be far behind?

Vándorlásaid társa lehetnék,
Mint akkor, amikor égi sietésedet meghaladni
Még látomásnak is alig tűnt; akkor sosem vitáztam volna

Veled imámban, mint most, súlyos ínségemben.
Óh, emelj fel akár egy hullám, egy levél, egy felleg!
Lehullom az élet tüskéire! Vérzem!

Az órák nehéz terhe megláncolt és meggörnyesztett,
Ki én is olyan vagyok, mint te: zabolátlan és fürge és büszke.

V

Tégy hárfáddá, éppúgy, ahogy az erdő (is az):
Mit (számít), ha leveleim lehullnak, mint az övéi!
Hatalmas harmóniáid kavargása

Mindkettőből egy mély, őszi hangot csal majd elő,
Édeset, bár szomorút (szomorúságban). Légy, vad szellem,
Az én szellemem! Légy te én, te féktelen!

Hajszold át holt gondolataimat a világegyetemen,
Mint töpörödött leveleket, hogy új születést gerjessz!
És e vers varázsigéje révén

Szórd szét, mint (egy) ki nem oltott tűzhelyről
(A) hamvakat és szikrákat, szavaimat az emberiségre
(az emberek közé!)
Légy ajkaimon át a még fel nem ébredt Föld számára

Egy jóslat harsonája! Ó, szél,
Ha a tél jön, messze lehet-e még a tavasz?

A vers Tóth Árpád formahű fordításában:

I

Nyugati nyers Szél, Ősz sóhajja, vad!
Tè láthatatlan! jössz, és mintha mord
Varázsló üzne szellemrajt, szalad

A sárga s éjszín s lázpiros csoport:
A pestises lombok holt népe – Tè,
Kinek szekere téli sutba hord

Sok szárnyas magvat, hús sötétbe le,
Aludni, mint a test, mely sírba dőlt,
Míg azúr húgod, a Tavasz szele

Megint kürtjébe fú, s riad a föld,
S édes bimbónyáj legel a napon
S völgyet-hegyet szín s illat lelke tölt;

Vad Szellem! szálló, élő mozgalom!
Ki rontasz és óvsz! halld, óh, halld dalom!

II

Tè, kinek – míg az ég reng –, áramán
Omló felhő, mint hullt lomb, andalog,
Hullatja busa ág: Menny s Óceán,

S zápor zuhan, s villám, bús angyalok,
S kibomlik már kék utad tág legén,
Mint vad menád-haj, s szikrázik s lobog

Az ég aljától, hol kihúnyt a fény,
Az ég ormáig a közelgető
Vihar sörénye! – Oh, Tè, a szegény

Év gyászdala, ki zengsz, míg rest tető
Gyanánt az Éj, e roppant sírhalom
Borul körül s bús boltját reszkető

Páráid terhelik, s a hús falon
Vak víz s tűz s jég tör át! – oh, halld dalom.

III

Ki felvered nyár-álmából a kék
Földközi-tengert, mely lustán pihen
Kristályos habverés közt fekke rég

Habkő fokoknál, Baiae öbliben,
S álmában agg kastélyok tornya ring
A hab sűrűbb napfényén égve lenn,

S azúr moszat s virág lepi be mind,
Oly szép, hogy festve sem szebb –, oh, te Szél,
Ki jössz, s Atlant vad vízrónája ing

S fenéig nyílik s látszik lent a mély
Tenger-virág s mit az iszap bevon:
A vízi vak lomb, mely zöldelni fél,

Mert hangod csupa sápadt borzalom,
Melytől remeg s széthull –, oh, halld dalom!

IV

Ha lomb lehetnék, s vinnél, bús avart,
Vagy felhő, szárnyaid közt lengeni,
Vagy hullám, mely, bár zúgasd és kavard,

Szabad, majdnem miként Tè, s adsz neki
Erőt, erős úr! – vagy ha csak kora
Kamaszidőmnek térne gyermeki

Víg lelke vissza, óh, ég vándora! –
Mídon társad valék s hívém: elér
A lélek s túlröpül –, oh, tán soha

Nem zengne jajszóm, mely most esdve kér:
Ragadj el hab, felhő, vagy lomb gyanánt,
Mert tövisekre buktam, s hull a vér,

S zord órák súlya húz, s lánccal fon át,
Lelked szabad, vad, büszke rokonát!

V

Legyek hárfád, mint hárfád a vadon,
Hulló lomb vagyok én is, ne kimélj!
Ha vad zenéd felzúdul szabadon,

Lomb s lélek hadd kísérje őszi, mély
Dallal, mely édes, bár fáj –, oh, te zord
Lélek, légy lelkem, én s te: egy személy!

Holt szellemem a Tér ölén sodord,
Tört lombként, melytől sarjad újra más!
S dalom égő zenéjét messzi hordd,

Mint oltatlan tűzhelyről a parázs
Röpül, óh, szórd szét, hol csak ember él!
Ajkam szavából prófétás varázs

Kürtöljön az alvóknak! Óh, te Szél!
Késhet a Tavasz, ha már itt a Tél?

JOHN KEATS

ODE TO A NIGHTINGALE

My heart aches, and a drowsy numbness pains
My sense, as though of hemlock I had drunk,
Or emptied some dull opiate to the drains
One minute past, and Lethe-wards had sunk:
'Tis not through envy of thy happy lot,
But being too happy in thine happiness,
That thou, light-wingèd Dryad of the trees,
In some melodious plot
Of beechen green, and shadows numberless,
Singing of summer in full-throated ease.

O for a draught of vintage! that hath been
Cool'd a long age in the deep-delvèd earth,
Tasting of Flora and the country-green,
Dance, and Provençal song, and sunburnt mirth!
O for a beaker full of the warm South!
Full of the true, the blushful Hippocrene,
With beaded bubbles winking at the brim,
And purple-stainèd mouth;
That I might drink, and leave the world unseen,
And with thee fade away into the forest dim:

Fade far away, dissolve, and quite forget
What thou among the leaves hast never known,
The weariness, the fever, and the fret
Here, where men sit and hear each other groan;
Where palsy shakes a few, sad, last grey hairs,
Where youth grows pale, and spectre-thin, and dies;
Where but to think is to be full of sorrow
And leaden-eyed despairs;
Where beauty cannot keep her lustrous eyes,
Or new Love pine at them beyond to-morrow.

JOHN KEATS

ÓDA EGY CSALOGÁNYHOZ

Szívem fáj, és álmatag zsibbadtság gyötri
Érzéke(i)met, mintha büröklevet ittam volna,
Vagy valamely bágyasztó ópiumot az utolsó cseppig kiürítettem volna
Egy perccel ezelőtt, és (a) Léthe felé süllyedtem volna:
Ez nem boldog sorsod irigylése miatt van,
Hanem mert túl boldog vagyok a te boldogságodban –
Hogy te, a fák könnyű-szárnyú nimfája (driádjja)
Egy bükkös zöld vagy számtalan árny
Valamely melodikus foltján (helyén)
A nyárról énekelsz teli-torkú könnyedséggel.

Ó, (volna) csak egy korty jó (faj)borom! amely
Hosszú időn át hűtve volt (behűtve hevert) a mélyre-vájt földben,
(És) virág-ízű és vidéki zöld-,
Tánc- és provanszi dal- és napégette derű-(ízű)!
Ó, (volna) csak egy kelyhem teli a meleg Déllel,
Teli az igazi, pirulékony Hippocrenével,
Gyöngyöző buborékokkal csillogva a peremen,
És bíborra festett (festődött) szájjal;
Hogy ihassak és elhagyjam a világot láthatatlanul,
És veled eltűnjek (elenyésszem) a homályos erdőbe:

Messzire eltűnni (elenyészni), feloldódni és teljesen elfeledni,
Amit te a levelek közt soha nem ismertél meg,
A fáradtságot, a lázat és a szétbomlást
Itt, ahol (az) emberek ülnek és egymást nyögni hallják;
Ahol a bénultság néhány szomorú, utolsó (szál) szürke hajat rezget,
Ahol sápadttá válik az ifjúság és szellem-sovánnyá és meghal;
Ahol csupán gondolkodni, (már ez) csupa szenvedést (jelent)
És ólom-szemű kétségbeesést,
Ahol a Szépség nem tudja megtartani ragyogó szemeit,
Vagy (az) új Szerelem nem vágyhat azokra holnapnál tovább.

Away! away! for I will fly to thee,
Not charioted by Bacchus and his pards,
But on the viewless wings of Poesy,
Though the dull brain perplexes and retards:
Already with thee! tender is the night,
And haply the Queen-Moon is on her throne,
Cluster'd around by all her starry Fays
But here there is no light,
Save what from heaven is with the breezes blown
Through verdurous glooms and winding mossy ways.

I cannot see what flowers are at my feet,
Nor what soft incense hangs upon the boughs,
But, in embalmèd darkness, guess each sweet
Wherewith the seasonable month endows
The grass, the thicket, and the fruit-tree wild;
White hawthorn, and the pastoral eglantine;
Fast-fading violets cover'd up in leaves;
And mid-May's eldest child,
The coming musk-rose, full of dewy wine,
The murmurous haunt of flies on summer eves.

Darkling I listen; and, for many a time
I have been half in love with easeful Death,
Call'd him soft names in many a musèd rhyme,
To take into the air my quiet breath;
Now more than ever seems it rich to die,
To cease upon the midnight with no pain,
While thou art pouring forth thy soul abroad
In such an ecstasy!
Still wouldst thou sing, and I have ears in vain—
To thy high requiem become a sod.

Thou wast not born for death, immortal Bird!
No hungry generations tread thee down;
The voice I hear this passing night was heard
In ancient days by emperor and clown:
Perhaps the self-same song that found a path
Through the sad heart of Ruth, when, sick for home,

El! el! mert hozzád akarok repülni,
Nem Bacchus és párducainak fogatán,
Hanem a Költészet láthatatlan szárnyain,
Még ha a tunya (rest) agy megzavar és feltartóztat is:
Már nálad (is vagyok)! szelíd az éjszaka,
És talán a Hold-királynő (már) a trónján,
Körülfürtözve, összes csillag-tündére (gyűrűjében);
De itt nincsen fény,
Kivéve amit az égből a szellők idefújnak
Zöldellő sötétségeken és kacskaringós, mohás utakon át.

Nem láthatom, milyen virágok vannak lábaimnál,
Sem hogy milyen lágy tömjén függ az ágakon,
De bebalzsamozott sötétségben kitalálok minden édességet,
Amellyel az évszaki hónap felruházza
A fület, a sűrű (cserjést) és a vad gyümölcsfát;
(A) fehér galagonyát és a vadrózsát;
A hamar hervadó ibolyákat, amelyeket eltakarnak a levelek;
És a május-közép legidősebb gyermekét,
A jövő (nyíló?) pézsmarózsát, (mely) teli harmatos borral,
A legyek lármás törzshelyét nyári estéken.

Sötétben fülelek; és néha-néha
Félig(-meddig) szerelmes voltam a megnyugtató Halálba,
Szelíd neveken hívtam őt némely homályos rímekben,
Hogy vigye el a levegőbe nyugalmas lehetemet;
Most inkább, mint bármikor pompásnak tűnik meghalni,
Befejezni éjfélkor fájdalom nélkül,
Miközben te kiöntöd lelked szélében-hosszában
Ilyen önkívületben!
Te még mindig énekelnél, és nekem hiába van fülem –
Magas gyászénekedhez én (egy darab) gyepek vagyok.

Te nem születted (a) halálra, halhatatlan Madár!
Éhes nemzedékek nem taposnak le téged;
A hangot, amelyet ezen a mulékony éjszakán hallok, hallotta
Régi (ókori) napokban császár és paraszt:
Talán ugyanaz a dal (ez), amely utat talált
Ruth szomorú szívébe, amikor, honvágytól szenvedve,

She stood in tears amid the alien corn;
The same that ofttimes hath
Charm'd magic casements, opening on the foam
Of perilous seas, in faery lands forlorn.

Forlorn! the very word is like a bell
To toll me back from thee to my sole self!
Adieu! the fancy cannot cheat so well
As she is famed to do, deceiving elf.
Adieu! adieu! thy plaintive anthem fades
Past the near meadows, over the still stream,
Up the hill-side; and now 'tis buried deep
In the next valley-glades:
Was it a vision, or a waking dream?
Fled is that music:—do I wake or sleep?

Könnyek közt állt az idegen gabonában;
Ugyanaz, amely gyakran
Mágikus ablakokat varázsolt el, amelyek veszedelmes
Tengerek tajtékjára nyíltak, tündéri országokban, elveszetten.

Elveszetten! a puszta szó (is) olyan, mint egy harang,
Amely visszakongat engem tőled egyedüli önmagamhoz!
Isten veled! A képzelet nem szedhet rá olyan jól (ügyesen),
Mint amilyen hírben áll, csalékony kobold.
Isten veled! Isten veled! panaszos himnuszod elenyészik
A közeli rétek mögött, a csendes patak fölött,
Felfele a hegyoldalon; és most mélyre van temetve
A legközelebbi erdei (völgy)tisztásokon:
Egy látomás volt-e ez, vagy egy éber álom?
Eltűnt (elillantí) ez a muzsika: – Ébren vagyok-e vagy alszom?

KAROLINE VON GÜNDERODE

DER KUSS IM TRAUME

Es hat ein Kuß mir Leben eingehaucht,
Gestillet meines Busens tiefstes Schmachten,
Komm, Dunkelheit! mich traulich zu umnachten,
Daß neue Wonne meine Lippe saugt.

In Träume war solch Leben eingetaucht,
Drum leb' ich, ewig Träume zu betrachten,
Kann aller andern Freuden Glanz verachten
Weil nur die Nacht so süßen Balsam haucht.

Der Tag ist karg an liebesüßen Wonnen,
Es schmerzt mich seines Lichtes eitles Prangen
Und mich verzehren seiner Sonne Gluthen.

Drum birg dich Aug' dem Glanze irrd'scher Sonnen!
Hüll' dich in Nacht, sie stillt dein Verlangen
Und heilt den Schmerz, wie Lethes kühle Fluthen.

KAROLINE VON GÜNDERODE

CSÓK ÁLOMBAN

Egy csók életet lehel belém,
Csillapította keblem legmélyebb sóvárgását.
Jöjj, sötétség! meghitten boríts el engem (végy körül éjszakával),
Hogy új gyönyört szívjon ajkam.

(Az) álmokba ilyen élet volt lehelve –
Azért élek, hogy örökké álmokat szemléljek,
Meg tudom vetni minden más öröm ragyogását,
Mert csak az éj lehel ilyen édes balzsamot.

A nap fukar (szegényes) szerelemédes gyönyörökben,
Fáj nekem fényének hiú kérkedése,
És elemésztenek Napjának parazsai.

Ezért rejtőzz el, szem(em), (a) földi Napok ragyogása elől!
Burkolózz éjszakába, az csillapítja vágyakozásod
És meggyógyítja a fájdalmat, mint Léthe hűvös hullámhabjai.

AN DEN DOMHERRN VON ROCHOW

*als er gesagt hatte, die Liebe müsse sie gelehret haben,
so schöne Verse zu machen*

Kenner von dem saphischen Gesange!
Unter deinem weissen Überhange
Klopft ein Herze, voller Gluth in dir!
Von der Liebe ward es unterrichtet
Dieses Herze, aber ganz erdichtet
Nennst du sie die Lehrerin von mir!

Meine Jugend ward gedrückt von Sorgen,
Seufzend sang an manchem Sommermorgen
Meine Einfalt ihr gestammelt Lied;
Nicht dem Jüngling thöneten Gesänge,
Nein, dem Gott, der auf der Menschen Menge,
Wie auf Ameishaufen niedersieht!

Ohne Regung, die ich oft beschreibe,
Ohne Zärtlichkeit ward ich zum Weibe,
Ward zur Mutter! wie im wilden Krieg,
Unverliebt ein Mädchen werden müßte,
Die ein Krieger halb gezwungen küßte,
Der die Mauer einer Stadt erstieg.

Sing ich Lieder für der Liebe Kenner:
Dann denk ich den zärtlichsten der Männer,
Den ich immer wünschte, nie erhielt;
Keine Gattin küßte je getreuer,
Als ich in der Sapho sanftem Feuer
Lippen küßte, die ich nie gefühlt!

Was wir heftig lange wünschen müssen,
Und was wir nicht zu erhalten wissen,
Drückt sich tiefer unserm Herzen ein;
Rebensaft verschwendet der Gesunde,
Und erquickend schmeckt des Kranken Munde
Auch im Traum der ungetrunckne Wein.

A ROCHOWI KANONOKHOZ

*amikor az azt mondta, a (költőnőt) a szerelem
taníthatta meg, hogy ilyen szép verseket csinál*

(Ó, te), szapphói ének ismerője!
A te fehér köpenyed alatt
(Egy olyan) szív ver, (mely) csupa izzás!
Őt a szerelem oktatta,
Ezt a szívet, de egészen költőileg (légből kapottan, indokolatlanul)
Nevezed te őt az én tanítónak!

Ifjúságom(ban) engem gondok szorongattak,
Sóhajtozva dalolta némely nyári reggelen
Jámborságom (az ő) dadogó dalát;
Nem az (egy) ifjúnak szóltak az énekek,
Nem, (hanem) Istennek, aki az emberek tömegére
Úgy néz le, mint hangyabolyokra!

Indulat nélkül, amelyeket gyakran leírok,
Gyöngédség nélkül váltam én asszonnyá,
Váltam anyává! Mint a vad háborúban,
(Amikor) egy lány szeretetlenül válik (azzá),
Akit egy harcos félig-meddig kényszerülve csókolt meg,
Miután (aki) megmászta egy város falát.

Ha én dalokat énekelek a szerelem ismerőjének,
Akkor a leggyöngédebb férfira gondolok,
Akit mindig kívántam, (de) soha nem kaptam meg;
Feleség hűségesebben soha nem csókolt még,
Mint én Szapphó szelíd tüzével
Ajkkat csókoltam, amelyeket soha nem éreztem.

Amit hevesen (és) sokáig kívánnunk kell,
És amit nem tudunk megkapni,
Az mélyebben vésődik szívünkbe;
Az egészséges (ember) elpocsékolja a szőlőnedűt,
És frissítőként ízlik a beteg ajkának
(Még) álomban is a meg nem ivott bor.

NOVALIS

WENN NICHT MEHR ZAHLEN UND FIGUREN

Wenn nicht mehr Zahlen und Figuren
Sind Schlüssel aller Kreaturen
Wenn die so singen, oder küssen,
Mehr als die Tiefgelehrten wissen,
Wenn sich die Welt ins freye Leben
Und in die Welt wird zurück begeben,
Wenn dann sich wieder Licht und Schatten
Zu ächter Klarheit wieder gatten,
Und man in Märchen und Gedichten
Erkennt die wahren Weltgeschichten,
Dann fliegt vor Einem geheimen Wort
Das ganze verkehrte Wesen fort.

NOVALIS

HA MAJD NEM SZÁMOK ÉS FIGURÁK

Ha majd nem számok és figurák
(Lesznek) minden teremtmény kulcsai,
Ha azok, akik énekelnek vagy csókolnak,
Többet tudnak a mély tudósoknál,
Ha majd a világ a szabad életbe
És a világba visszatér,
Ha majd aztán fény és árnyék megint
Igazi világossággá párosodnak,
És az ember mesékben és költeményekben
Ismeri fel az örök világtörténeteket,
Akkor elröppen majd Egyetlen rejtélyes szótól
Az egész fonák világmindenség (létezés, létállapot).

GIACOMO LEOPARDI

A SE STESSO

Or poserai per sempre,
stanco mio cor. Però l'inganno estremo,
Ch'eterno io mi credei. Però. Ben sento,
In noi di cari inganni,
Non che la speme, il desiderio è spento.
Posa per sempre. Assai
Palpitasti. Non val cosa nessuna
I moti tuoi, né di sospiri è degna
La terra. Amaro e noia
La vita, altro mai nulla; e fango è il mondo.
T'acqueta omai. Dispera
L'ultima volta. Al gener nostro il fato
Non donò che il morire. Omai disprezza
Te, la natura, il brutto
Poter che, ascoso, a comun danno impera,
E l'infinita vanità del tutto.

GIACOMO LEOPARDI

ÖNMAGÁHOZ

Nemsokára nyugszol (hát) örökre,
Fáradt szívem. Szétporladt az utolsó örület,
Amit öröknek hittem. Szétporladt. Mélyen érzem,
Az édes örületből nemcsak
A remény, hanem minden vágy(akozás) kiégett.
Nyugodj el örökre. Eleget
Dobogtál (vertél). Semmiféle dolog nem érdemli meg,
Hogy lüktess, és egyetlen sóhajra sem (a sóhajra sem)
Méltó a Föld. Keserű és sivár
Az élet, semmi más; és (csak) sár a világ.
Csillapodj immár. Reménykedj
(Az) utolsó alkalommal (utoljára). Fajunkra (nekünk,
embereknek) nem
Hagyott mást a sors, csak a halált. Vesd meg hát
Önmagad, a természetet, a gyalázatos (nyers)
Hatalmat, amely titokban közös kárunkra uralkodik,
És mindennek végtelen hiúságát (ezt az egész végtelen hiúságot).

FRIEDRICH RÜCKERT

KINDERTODTENLIEDER (178)

Zur heiteren Stunde fehlet ihr,
Zum fröhlichen Bunde fehlet ihr.
Den Sommer kündigen Schwalben an,
Der freudigen Kunde fehlet ihr.
Die Blumen im Wiesengrunde blühen,
Dem blühenden Grunde fehlet ihr.
Mit lachendem Mund gehn Rosen auf,
Mit lachendem Munde fehlet ihr.
Gefunden hat Glück und Lust die Welt,
Zum glücklichen Funde fehlet ihr.
Die Brüder schlingen den Reihentanz;
Warum in der Runde fehlet ihr?
Die Mutter erzählt ein Märchen schön;
Warum bei der Kunde fehlet ihr?
Ihr fehlt, ich weiß nicht, warum ihr fehlt;
Aus nichtigem Grunde fehlet ihr.
Ihr fehlt uns in jedem Augenblick,
In jeder Sekunde fehlet ihr.
Ihr fehlet an jedem Ort, nur nie
Dem Herzen als Wunde fehlet ihr.
Was fehlt dem Herzen? ihr fehlet ihm,
Damit es gesunde, fehlet ihr.

FRIEDRICH RÜCKERT

GYERMEKHALÁL-DALOK (178)

Der ús órában (a der ús órához) hiányoztok,
A vidám kötélékhez hiányoztok.
Fecskék (be, meg)jelentik a nyarat,
Az örömhírhez hiányoztok.
A völgyi réten nyitnak a virágok,
A nyíló földhöz hiányoztok.
Nevető ajakkal kinyitnak a rózsák,
Nevető ajakkal hiányoztok.
Boldogságot és gyönyört talált a világ,
A boldog lelethez (találáshoz) hiányoztok.
A fivérek lejtik (fonják) a körtáncot;
Miért hiányoztok ti a körből?
Az anya (anyátok) elmesél szépen egy mesét;
Miért hiányoztok ti híradás közben?
Hiányoztok, nem tudom, miért hiányoztok;
Semmis okból hiányoztok.
Minden pillanatban hiányoztok,
Minden másodpercben hiányoztok.
Minden helyen hiányoztok, csak soha
Nem hiányoztok mint seb a szívnek.
Mi hiányzik a szívnek? Ti hiányoztok neki,
Hogy meggyógyuljon, hiányoztok.

JOSEPH VON EICHENDORFF

DER DICHTER

Wer einmal tief und durstig hat getrunken,
Den zieht zu sich hinab die Wunderquelle,
Dass er melodisch mit zieht selbst als Welle,
Auf der die Welt sich bricht in tausend Funken.

Es wächst sehnsüchtig, stürzt und leuchtet trunken
Jauchzend im Innersten die heil'ge Quelle,
Bald Bahn sich brechend durch die Kluft zur Helle,
Bald kühle rauschend dann in Nacht versunken.

So lass es ungeduldig brausen, drängen!
Hoch schwebt der Dichter drauf in goldnem Nachen,
Sich selber heilig opfernd in Gesängen.

Die alten Felsen spalten sich mit Krachen,
Von drüben grüßen schon verwandte Lieder,
Zum ew'gen Meere führt er alle wieder.

JOSEPH VON EICHENDORFF

A KÖLTŐ

Aki egyszer mélyen és szomjasan ivott,
Azt lefele húzza magához a csodaforrás,
Hogy melodikusan maga (is) együtt húzzon (hömpölyögjön)
mint hullám,
Amelyen a világ ezer szikrában megtörik.

Növekszik (duzzad) vágyakozva, rohan és világít ittasan
Ujjongva legbelül (legbensejében?) a szent forrás,
Hol utat törve magának a hasadékon át a világosság felé,
Hol aztán hűvösen zúgva, elsüllyedve az éjszakában.

Hagyd hát, hadd zajongjon, tülekedjen!
Magasra libeg fel a költő arany sajkában.
Önmagát szentségesen feláldozva énekeiben (énekekben).

A régi sziklák recsegve-ropogva meghasadnak,
Odaátról már üdvözlik (őt) rokon dalok,
(És ő) az örök tengerhez vezet vissza mindet.

WILHELM MÜLLER

DER LINDENBAUM

Am Brunnen vor dem Tore
Da steht ein Lindenbaum:
Ich träumt in seinem Schatten
So manchen süßen Traum.

Ich schnitt in seine Rinde
So manches liebe Wort;
Es zog in Freud und Leide
Zu ihm mich immer fort.

Ich muß auch heute wandern
Vorbei in tiefer Nacht,
Da hab ich noch im Dunkel
Die Augen zugemacht.

Und seine Zweige rauschten,
Als riefen sie mir zu:
Komm her zu mir, Geselle,
Hier findest du deine Ruh!

Die kalten Winde bliesen
Mir grad ins Angesicht,
Der Hut flog mir vom Kopfe,
Ich wendete mich nicht.

Nun bin ich manche Stunde
Entfernt von jenem Ort,
Und immer hör ich's rauschen:
Du fändest Ruhe dort!

WILHELM MÜLLER

A HÁRSFA

A kútnál, a kapu előtt,
ott áll egy hársfa;
árnyékában álmodtam én (már)
egy-egy édes álmot.

Kérgébe belevéstem én
egy-egy kedves szót;
öröm(öm)ben és bánat(om)ban
folyton oda vonzott valami.

Ma is arra kellett
vándorolnom mély éjszakában;
s akkor (közben) még a sötétben
behunytam a szemem.

És az ágai zúgtak,
mintha azt kiáltották volna nekem:
„Jöjj ide hozzám, pajtás,
itt megleled nyugalmadat!”

A hideg szelek egyenesen
az arcomba fújtak;
a kalapom leröppent fejemről,
(én) nem fordultam meg.

Most néhány órányi(ra)
távolságra (messze) vagyok attól a helytől,
és folyton hallom susogni (zúgni) ezt:
„Ott nyugalmat lelnél!”

AUGUST GRAF VON PLATEN

TRISTAN

Wer die Schönheit angeschaut mit Augen,
Ist dem Tode schon anheimgegeben,
Wird für keinen Dienst auf Erden taugen,
Und doch wird er vor dem Tode beben,
Wer die Schönheit angeschaut mit Augen!

Ewig währt für ihn der Schmerz der Liebe,
Denn ein Tor nur kann auf Erden hoffen,
Zu genügen einem solchen Triebe:
Wen der Pfeil des Schönen je getroffen,
Ewig währt für ihn der Schmerz der Liebe!

Ach, er möchte wie ein Quell versiechen,
Jedem Hauch der Luft ein Gift entsaugen,
Und den Tod aus jeder Blume riechen:
Wer die Schönheit angeschaut mit Augen,
Ach, er möchte wie ein Quell versiechen!

AUGUST GRAF VON PLATEN

TRISZTÁN

Aki a szépséget szemeivel (látta) megnézte,
(Az) már rá van bízva a halálra (halál gondjaira, kiszolgáltatva
a halálnak),
(Az) földi szolgálatra nem alkalmas többé,
És mégis meg fog remegni (reszketni fog) a halál előtt,
Aki a szépséget szemeivel megnézte (látta)!

(Az ő) számára örökké tart a szerelem fájdalma,
Mert csak egy bolond remélheti a Földön,
Hogy eleget (tud tenni) egy ilyen ösztönnek (hajtóerőnek):
Akit a Szépnek nyila valaha is eltalált,
Annak számára örökké tart a szerelem fájdalma!

Ah, az szeretne kiapadni, mint egy forrás,
A levegő minden fuvallatából mérget kiszívni
És minden virág(szál)ból a halált szagolni (szippantani):
Aki a szépséget szemeivel megnézte (látta),
Ah, az szeretne kiapadni, mint egy forrás!

IM GRASE

Süße Ruh', süßer Taumel im Gras,
 Von des Krautes Arome umhaucht,
 Tiefe Flut, tief tief trunkne Flut,
 Wenn die Wolk' am Azure verraucht,
 Wenn aufs müde, schwimmende Haupt
 Süßes Lachen gaukelt herab,
 Liebe Stimme säuselt und träuft
 Wie die Lindenblüt' auf ein Grab.

Wenn im Busen die Toten dann,
 Jede Leiche sich streckt und regt,
 Leise, leise den Odem zieht,
 Die geschloßne Wimper bewegt,
 Tote Lieb', tote Lust, tote Zeit,
 All die Schätze, im Schutt verwühlt,
 Sich berühren mit schüchternem Klang
 Gleich den Glöckchen, vom Winde umspielt.

Stunden, flüchtger ihr als der Kuß
 Eines Strahls auf den trauernden See,
 Als des ziehenden Vogels Lied,
 Das mir nieder perlt aus der Höh,
 Als des schillernden Käfers Blitz,
 Wenn den Sonnenpfad er durchheilt,
 Als der heiße Druck einer Hand,
 Die zum letzten Male verweilt.

Dennoch, Himmel, immer mir nur
 Dieses Eine mir: für das Lied
 Jedes freien Vogels im Blau
 Eine Seele, die mit ihm zieht,
 Nur für jeden kärglichen Strahl
 Meinen farbig schillernden Saum,
 Jeder warmen Hand meinen Druck,
 Und für jedes Glück meinen Traum.

A FÜBEN

Édes nyugalom, édes kábulat a fűben,
 Körbelehelve (lélegezve) a gyom aromájától,
 Mély áramlás, mély mély ittas áramlás,
 Amikor a felhő az azúrban elfüstölög,
 Amikor a fáradt, imbolygó (lebegő, úszó) főre
 Édes mosoly hintázik lefele,
 Kedves hang fújdogál és pereg (csepeg),
 Mint a hársvirág egy sírra.

Amikor aztán a kebelben a holtak,
 Minden tetem kinyújtózkodik és megmoccan,
 Halkan, halkan elvonja a lélegzetet,
 A lehunytt szempillát megmozgatja,
 Holt szeretet, holt élvezet, holt idő,
 Mind e kincs a romhalmazban összetúrva (kavarva),
 Megmoccan félénk csendüléssel,
 Mint a szél cirógatta csengettyűk.

Órák, tűnékenyebbek, mint egy sugár
 Csókja a gyászoló tóra (ejtve),
 Mint a vonuló madár dala,
 Mely legyöngyözik rám a magasból,
 Mint a ragyogó bogár villáma,
 Amikor átsiet a Nap ösvényén,
 Mint egy kéz forró szorítása,
 Mely utoljára időz el.

Mégis, Ég, nekem mindig csak
 Ezt az egyet (add meg) nekem: minden szabad
 Madár dalához a kékségben
 (Egy) lelket, amely vele vonul,
 Minden szegényes sugárhoz csak
 Színesen csillogó málhámat (terhetem, szegélyemet?),
 Minden meleg kéznek az én szorításomat,
 És minden boldogsághoz az álmomat.

BLUMENTOD

Wie sind meine Finger so grün,
 Blumen hab' ich zerrissen;
 Sie wollten für mich blühn
 Und haben sterben müssen.
 Wie neigten sie um mein Angesicht
 Wie fromme schüchterne Lieder,
 Ich war in Gedanken, ich achtet's nicht
 Und bog sie zu mir nieder,
 Zerriß die lebend Glieder
 In sorgenlosem Mut.
 Da floß ihr grünes Blut
 Um meine Finger nieder;
 Sie weinten nicht, sie klagten nicht,
 Sie starben sonder Laut,
 Nur dunkel ward ihr Angesicht,
 Wie wenn der Himmel graut.

Sie konnten mir's nicht ersparen,
 Sonst hätten sie's wohl getan;
 Wohin bin ich gefahren
 In trüben Sinnens Wahn?

O töricht Kinderspiel,
 O schuldlos Blutvergießen!
 Und gleicht's dem Leben viel,
 Laßt mich die Augen schließen,
 Denn was geschehn ist, ist geschehn,
 Und wer kann für die Zukunft stehn?

VIRÁGHALÁL

Hogyhogy olyan zöldek az ujjaim,
 Virágokat téptem szét;
 Értém akartak virágozni
 És meg kellett halniuk.
 Mennyire hajlongtak arcom körül,
 Akár jámbor, félénk szempillák,
 Gondolatokban voltam (-a merültem), nem figyeltem rájuk
 És lehajtottam őket magamhoz,
 Széttéptem a kedves tagokat
 Gondatlan bátorsággal.
 Akkor folyt le zöld vérük
 Az ujjaim köré;
 Nem sírtak, nem panaszkodtak,
 Meghaltak hang nélkül,
 Csupán az arcuk lett sötét,
 Mint amikor az ég elszürkül.

Nem óvhattak meg engem ettől,
 Egyébként nyilván megtették volna;
 Hová jutottam (kerültem)
 Homályos töprengésem örületében?

Ó, bolond gyerekjáték,
 Ó, vétlen vérontás!
 És sokban hasonlít az élethez,
 Hagyjátok behunyni szemem, –
 Mert ami történt, megtörtént,
 És ki áll jót a jövőért?

EDUARD MÖRIKE

DENK ES, O SEELE!

Ein Tännlein grünnet wo,
Wer weiß, im Walde,
Ein Rosenstrauch, wer sagt,
In welchem Garten?
Sie sind erlesen schon,
Denk es, o Seele,
Auf deinem Grab zu wurzeln
Und zu wachsen.

Zwei schwarze Rößlein weiden
Auf der Wiese,
Sie kehren heim zur Stadt
In muntern Sprüngen.
Sie werden schrittweis gehn
Mit deiner Leiche;
Vielleicht, vielleicht noch eh'
An ihren Hufen
Das Eisen los wird,
Das ich blitzen sehe!

EDUARD MÖRIKE

GONDOLD MEG, Ó LÉLEK!

Egy fenyőcske zöldell (vala)hol,
Ki tudja, az erdőn,
Egy rózsabokor, ki mondja,
Melyik kertben?
Már kiválasztották őket,
Gondold meg (ezt), ó lélek,
Hogy sírodon gyökerezzenek
És növekedjenek.

Két fekete lovacska legel
A réten,
Hazatérnek a városba
Élénk ugrándozással.
Lépésben mennek majd
Holttesteddel;
Talán, talán még mielőtt
Patáikról leválik
A patkó (vas),
Amelyet (most) megvillanni látok!

VICTOR HUGO

DEMAIN, DÈS L'AUBE

Demain, dès l'aube, à l'heure où blanchit la campagne,
Je partirai. Vois-tu, je sais que tu m'attends.
J'irai par la forêt, j'irai par la montagne.
Je ne puis demeurer loin de toi plus longtemps.

Je marcherai les yeux fixés sur mes pensées,
Sans rien voir au dehors, sans entendre aucun bruit,
Seul, inconnu, le dos courbé, les mains croisées,
Triste, et le jour pour moi sera comme la nuit.

Je ne regarderai ni l'or du soir qui tombe,
Ni les voiles au loin descendant vers Harfleur,
Et quand j'arriverai, je mettrai sur ta tombe
Un bouquet de houx vert et de bruyère en fleur.

VICTOR HUGO

HOLNAP HAJNALBAN

Holnap hajnalban, amikor pirkad a mezőn,
El fogok indulni. Látod, tudom, hogy vársz rám.
Megyek majd át az erdőn, megyek majd át a hegyen.
Nem maradhatok (nem tudok maradni) tovább távol tőled.

Gondolataimra szögezve szemeimet, (úgy) megyek majd,
Anélkül hogy kívül (körül, körben) látnék valamit, anélkül hogy
bármilyen zajt (meg)hallanék,
Egyedül, ismeretlenül, görbedt háttal, összefont kezekkel,
Szomorúan, és olyan lesz számomra a nap, mint az éjszaka.

Nem fogom látni sem a hanyatló este aranyát,
Sem a távolban Harfleur felé hazatérő (ereszkedő) vitorlákat,
És amikor megérkezem majd, sírodra teszek
Egy csokor zöld krisztustövist és virágzó hangaszálat.

LE CHRIST AUX OLIVIERS

Dieu est mort! le ciel est vide...
Pleurez! enfants, vous n'avez plus de père!
Jean-Paul

I

Quand le Seigneur, levant au ciel ses maigres bras
Sous les arbres sacrés, comme font les poètes,
Se fut longtemps perdu dans ses douleurs muettes,
Et se jugea trahi par des amis ingrats;

Il se tourna vers ceux qui l'attendaient en bas
Rêvant d'être des rois, des sages, des prophètes...
Mais engourdis, perdus dans le sommeil des bêtes,
Et se prit à crier : « Non, Dieu n'existe pas! »

Ils dormaient. « Mes amis, savez-vous *la nouvelle*?
J'ai touché de mon front à la voûte éternelle;
Je suis sanglant, brisé, souffrant pour bien des jours!

« Frères, je vous trompais : Abîme! abîme! abîme!
Le dieu manque à l'autel où je suis la victime...
Dieu n'est pas! Dieu n'est plus! » Mais ils dormaient toujours!...

KRISZTUS AZ OLAJFÁK HEGYÉN

Isten halott! a menny üres!...
Sírjatók! Gyerekek, nincs többé atyátok!

I

Amikor az Úr, égre emelve (emelte) vezna karjait
A megszentelt fák alatt, mint (azt) a költők teszik,
Már rég elveszett néma fájdalmaiban,
És úgy ítélné magában (elárultnak ítélné magát): elárulták
(a) hálátlan barátok.

Visszafordult azokhoz, akik várták őt lent,
(Azt) álmodva, hogy (ők) királyok, bölcsek, próféták...
(De) eltompulva, elveszve állati álmaikban,
És elkezdett kiabálni: „Nem, Isten nem létezik!” (Isten nincsen!)

Azok (ők) aludtak. „Barátaim, tudjátok *az újdonságot*?
Homlokommal megérintettem az örök égboltot;
Véres vagyok, összetört, szenvedő sok-sok napra (ezután)!

Testvérek, becsaptalak titeket: Szakadék! Szakadék! Szakadék!
Isten hiányzik az oltárról, ahol én vagyok az áldozat...
Isten nincs! Isten nincs többé!” De ők még mindig aludtak!...

GÉRARD DE NERVAL

POLITIQUE

1832

Dans Sainte-Pélagie,
Sous ce règne élargie,
Où, rêveur et pensif,
Je vis captif,

Pas une herbe ne pousse
Et pas un brin de mousse
Le long des murs grillés
Et frais taillés.

Oiseau qui fends l'espace...
Et toi, brise, qui passe
Sur l'étroit horizon
De la prison,

Dans votre vol superbe,
Apportez-moi quelque herbe,
Quelque gramen, mouvant
Sa tête au vent !

Qu'à mes pieds tourbillonne
Une feuille d'automne
Peinte de cent couleurs,
Comme les fleurs !

Pour que mon âme triste
Sache encor qu'il existe
Une nature, un Dieu
Dehors ce lieu.

Faites-moi cette joie,
Qu'un instant je revoie
Quelque chose de vert
Avant l'hiver !

GÉRARD DE NERVAL

POLITIKA

1832

A Sainte-Pélagie(-börtön)ben,
E kibővített uralom alatt,
Ahol – álmodozó és töprengő –
Rab vagyok,

Nem sarjad egy szál fű sem,
És egy mohaszál sem,
A rácsozott és újonnan
Épített (metszett?) falak mentén.

Madár, ki hasítod a tért...
És te, szellő, aki elmész
A börtön szűk
Horizontján,

Ti felséges szálltokban
Hozzatok nekem valamicske füvet,
Valami pázsitszálat, amely mozgatja
Fejét a szélben!

Hogy lábamnál kavargogjon
Egy őszi levél
Száz színből festve,
Mint a virágok!

Hogy szomorú lelkem
Tudja még: létezik
(Egy) természet, (egy) Isten
E helyen kívül.

Add meg nekem ezt (azt) az örömet,
Hogy egy pillanatra újra lássak
Valami zöld dolgot
A tél előtt!

Saját formahű fordításomban:

A börtön hűvösében,
hol senki ember épen,
tűnődöm, ámulok,
mert rab vagyok:

nem sarjad ott se fűszál,
se zöld moha a falnál,
falban fénylik a rács,
vasban vigyáz.

Madár, ha szállsz az égen,
szellő, jártodban éppen
a cella ablakán
ha futsz netán:

fenséges röptetekből
egy szál fű csak nekem nő:
tarack bár, veti még
szélben fejét!

Cipőmön incselegjen
avar levél, szinekből
pávállva száz varázs,
akár virág!

Hogy zúzva, tudja lelkem:
van még természet, Isten,
létezik, van, kerül
amott kívül!

Adassék meg ajándék:
egy percre láthatok még
valamit, ami zöld,
a tél előtt!

CHARLES BAUDELAIRE

LES CHATS

Les amoureux fervents et les savants austères
Aiment également, dans leur mûre saison,
Les chats puissants et doux, orgueil de la maison,
Qui comme eux sont frileux et comme eux sédentaires.

Amis de la science et de la volupté,
Ils cherchent le silence et l'horreur des ténèbres;
L'Erèbe les eût pris pour ses coursiers funèbres,
S'ils pouvaient au servage incliner leur fierté.

Ils prennent en songeant les nobles attitudes
Des grands sphinx allongés au fond des solitudes,
Qui semblent s'endormir dans un rêve sans fin;

Leurs reins féconds sont pleins d'étincelles magiques
Et des parcelles d'or, ainsi qu'un sable fin,
Etoilent vaguement leurs prunelles mystiques.

CHARLES BAUDELAIRE

A MACSKÁK

A tüzes szerelmesek és a mogorva tudósok
Egyformán szeretik érett korukban
A hatalmas és szelíd macskákat, a ház büszkeség(eit),
Akkik, mint ők, fázósak, és mint ők, otthon-kuksolók.

A tudomány és a gyönyör barátaként
Keresik a csendet és az árnyékok rettenetét;
Erebosz befogta volna őket gyászokcsijába paripáknak,
Ha büszkeségük szolgaságra volna hajtható.

Ők, álmodozva (révedezve), a nagy szfinxek
Nemes tartását öltik magukra, elnyúlva a magányosság mélyén,
Akkik, úgy tűnik, elszunnyadnak egy vég nélküli álomban;

Termékeny ágyékuk tele van mágikus szikrákkal,
És aranyszemcsék, mint finom homok,
Csillagokkal díszítik, tétován, misztikus szembogaraikat.

CHARLES BAUDELAIRE

LES HIBOUX

Sous les ifs noirs qui les abritent
Les hiboux se tiennent rangés
Ainsi que des dieux étrangers
Dardant leur oeil rouge. Ils méditent.

Sans remuer ils se tiendront
Jusqu'à l'heure mélancolique
Où, poussant le soleil oblique,
Les ténèbres s'établiront.

Leur attitude au sage enseigne
Qu'il faut en ce monde qu'il craigne
Le tumulte et le mouvement;

L'homme ivre d'une ombre qui passe
Porte toujours le châtiment
D'avoir voulu changer de place.

CHARLES BAUDELAIRE

A BAGLYOK

A fekete tiszafák alatt (védelmében), amelyek védik őket,
Felsorakozva (ülnek) a baglyok,
Mint idegen istenek,
Vörös szemük lövell. Töpregenek.

Mozdulatlanul (moccanatlanul) sorakoznak (ülnek)
Egészen addig a mélabús óráig,
Amikor, a ferde Napot lelökve,
Berendezkednek majd az árnyékok.

Tartásuk arra oktatja a bölcsét,
Hogy ebben a világban kerülnie kell (óvakodnia kell vmitől)
A tülekedést és a mozgást;

Az ember, egy futó árnyéktól ittasan
Folyton viseli a büntetést,
Hogy meg akarta változtatni a helyét.

CHARLES BAUDELAIRE

LE VOYAGE

À Maxime du Camp

I

Pour l'enfant, amoureux de cartes et d'estampes,
L'univers est égal à son vaste appétit.
Ah! que le monde est grand à la clarté des lampes!
Aux yeux du souvenir que le monde est petit!

Un matin nous partons, le cerveau plein de flamme,
Le coeur gros de rancune et de désirs amers,
Et nous allons, suivant le rythme de la lame,
Berçant notre infini sur le fini des mers:

Les uns, joyeux de fuir une patrie infâme;
D'autres, l'horreur de leurs berceaux, et quelques-uns,
Astrologues noyés dans les yeux d'une femme,
La Circé tyrannique aux dangereux parfums.

Pour n'être pas changés en bêtes, ils s'enivrent
D'espace et de lumière et de cieux embrasés;
La glace qui les mord, les soleils qui les cuivrent,
Effacent lentement la marque des baisers.

Mais les vrais voyageurs sont ceux-là seuls qui partent
Pour partir; coeurs légers, semblables aux ballons,
De leur fatalité jamais ils ne s'écarterent,
Et, sans savoir pourquoi, disent toujours: Allons!

Ceux-là dont les désirs ont la forme des nues,
Et qui rêvent, ainsi qu'un conscrit le canon,
De vastes voluptés, changeantes, inconnues,
Et dont l'esprit humain n'a jamais su le nom!

CHARLES BAUDELAIRE

AZ UTAZÁS

Maxime du Campnak

I

A gyerekeknek, aki kedveli a térképeket és a metszeteket,
A világegyetem (ugyanakkora) fölér hatalmas étvágyával.
Ah! milyen nagy a világ a lámpák fényénél!
Az emlékezés szemében milyen kicsi a világ!

Egy reggel elindulunk, lángteli aggyal,
A szív duzzadt a nehezteléstől (haragtól) és keserű vágyaktól,
És mi megyünk, a hullám ütemét követve,
Ringatva végtelenségünket a tengerek végességén:

Egyesek, vidáman, hogy elmenekülnek (egy) gyalázatos hazából;
Mások bölcsőjük irtózatától, és néhányan,
Csillagászok, akik elmerültek egy nő szemében,
A zsarnoki Kirké elől (futnak el), aki veszedelmes illatokat (áraszt).

Hogy ne változzanak állattá, megmámorosodnak
A (tág) tértől és fénytől és felhevült egektől;
A jég, amely csípi őket, a Napok, amelyek rezes színt adnak nekik,
Lassan kitörlik a csókok nyomát.

De az igazi utazók csak azok, akik
Az elmenés kedvéért mennek el; könnyed szívek (ők),
léggömbhöz hasonlók,
Akik soha nem térnek ki sorsuk elől,
És, nem tudva, miért, mindig azt mondják: Gyerünk!

Azok, akiknek vágyai a felhők alakját követik,
És akik – mint újonc az ágyúról –
Hatalmas, változó és ismeretlen gyönyörökről álmodnak,
(És) amelyeket az emberi szellem soha (még csak) névről sem ismert!

II

Nous imitons, horreur! la toupie et la boule
Dans leur valse et leurs bonds; même dans nos sommeils
La Curiosité nous tourmente et nous roule
Comme un Ange cruel qui fouette des soleils.

Singulière fortune où le but se déplace,
Et, n'étant nulle part, peut être n'importe où!
Où l'Homme, dont jamais l'espérance n'est lasse,
Pour trouver le repos court toujours comme un fou!

Notre âme est un trois-mâts cherchant son Icarie;
Une voix retentit sur le pont: «Ouvre l'oeil!»
Une voix de la hune, ardente et folle, crie:
«Amour... gloire... bonheur!» Enfer! c'est un écueil!

Chaque îlot signalé par l'homme de vigie
Est un Eldorado promis par le Destin;
L'Imagination qui dresse son orgie
Ne trouve qu'un récif aux clartés du matin.

Ô le pauvre amoureux des pays chimériques!
Faut-il le mettre aux fers, le jeter à la mer,
Ce matelot ivrogne, inventeur d'Amériques
Dont le mirage rend le gouffre plus amer?

Tel le vieux vagabond, piétinant dans la boue,
Rêve, le nez en l'air, de brillants paradis;
Son oeil ensorcelé découvre une Capoue
Partout où la chandelle illumine un taudis.

III

Etonnants voyageurs! quelles nobles histoires
Nous lisons dans vos yeux profonds comme les mers!
Montrez-nous les écrins de vos riches mémoires,
Ces bijoux merveilleux, faits d'astres et d'éthers.

II

Mi utánozzuk, borzalom! a bűgőcsigát és a golyót
Keringés(gőj)ükben és pattogásukban; még álmainkban is
A Kíváncsiság gyötör és gördít minket,
Mint egy kegyetlen Angyal, aki Napokat ostoroz.

Furcsa sors, ahol a cél elmozdul,
És mivel sehol nincsen, (mindenütt) bárhol lehet!
Ahol az Ember, akit soha nem hagy a remény,
Hogy nyugalmat(omra) leljen, mindig úgy rohan, mint egy
bolond!

Lelkünk egy háromárbcos (hajó), amely Ikariáját keresi;
Egy hang harsan a fedélzeten: „Nyisd ki a szemed!”
Az árbockosárból egy heves és őrült hang kiáltja:
„Szerelem... dicsőség... szerencse!” Pokol! ez zátony!

Minden szigetecske, amelyet jelent az őrszem,
A Sors által megígért Eldorádó;
A Képzlet, amely orgiáját üli,
Nem talál mást, csak sziklás partot a reggeli világosban.

Ó, a szegény, aki délibáb országokba szerelmes!
Lánkra kellene verni (őt), a tengerbe vetni,
Ezt a mámoros matrózt, aki (olyan) Amerikákat fest magának,
Amelyek káprázata az örvényt még keserűbbé teszi?

Így álmodik a vén csavargó – tapicskolva
A sárban, orra a levegőben – ragyogó paradicsomokról;
Megdelejezett szeme Capuát fedez fel
Mindenütt, ahol a gyertya egy odút világít meg.

III

Bámulatos utazók! Micsoda fennkölt történeteket
Olvasunk mi a szemetekben, amelyek mélyek, mint a tengerek!
Mutassátok meg nekünk gazdag emlékezetetek ékszerládáit,
(ékszerdobozait),
(Ezeket) a csillagokból és éterből csinált csodás ékszereket!

Nous voulons voyager sans vapeur et sans voile!
Faites, pour égayer l'ennui de nos prisons,
Passer sur nos esprits, tendus comme une toile,
Vos souvenirs avec leurs cadres d'horizons.

Dites, qu'avez-vous vu?

IV

«Nous avons vu des astres
Et des flots, nous avons vu des sables aussi;
Et, malgré bien des chocs et d'imprévus désastres,
Nous nous sommes souvent ennuyés, comme ici.

La gloire du soleil sur la mer violette,
La gloire des cités dans le soleil couchant,
Allumaient dans nos coeurs une ardeur inquiète
De plonger dans un ciel au reflet alléchant.

Les plus riches cités, les plus grands paysages,
Jamais ne contenaient l'attrait mystérieux
De ceux que le hasard fait avec les nuages.
Et toujours le désir nous rendait soucieux!

– La jouissance ajoute au désir de la force.
Désir, vieil arbre à qui le plaisir sert d'engrais,
Cependant que grossit et durcit ton écorce,
Tes branches veulent voir le soleil de plus près!

Grandiras-tu toujours, grand arbre plus vivace
Que le cyprès? – Pourtant nous avons, avec soin,
Cueilli quelques croquis pour votre album vorace
Frères qui trouvez beau tout ce qui vient de loin!

Nous avons salué des idoles à trompe;
Des trônes constellés de bijoux lumineux;
Des palais ouvragés dont la féerique pompe
Serait pour vos banquiers un rêve ruineux;

Des costumes qui sont pour les yeux une ivresse;
Des femmes dont les dents et les ongles sont teints,
Et des jongleurs savants que le serpent caresse.»

Mi gőz és vitorla nélkül akarunk utazni!
Hagyjátok – hogy felderítsétek börtöneink unalmát, –
Láthatárokkal keretezett emlékeiteket
áthaladni szellemünkön – akár egy kifeszített vásznon.

Mondjátok, mit láttatok?

IV

„Csillagokat láttunk
És hullámokat; homoksivatagokat is láttunk;
És némely megrázkódtatás és váratlan csapás ellenére
Gyakran unatkoztunk, mint itt.

A nap ragyogása az ibolyakék tengeren,
A városok ragyogása a lenyugvó napfényben
Szívünkben nyugtalan tüzet gyújtott
Hogy elmerüljön (egy) csábítóan fénylő égben.

A leggazdagabb városok, a legnagyobb(szerűbb) vidékek
Soha nem tartalmazták rejtélyes vonzerejét
Mindannak, amit a véletlen csinált (formált) a felhőkkel(ből).
És minket mindig a vágy tett gondterheltté!

– A gyönyör erő ad hozzá a vágyhoz.
Vágy, (te) régi fa, amelynek trágyául szolgál a gyönyör,
Miközben egyre vastagabb és keményebb a kérge,
Ágaid annál közelebből akarják látni a Napot!

Öökké növekedni fogsz, (te) nagy fa, elevenebb,
Mint a ciprus? – Mégis gondosan gyűjtöttünk
Néhány rajzvázlatot telhetetlen albumotok számára,
Testvérek, akik mindent szépnek találtok, ami messziről jön!

Üdvözlöttünk ormányos bálványokat;
Szikrázó ékszerekkel teleszórt trónokat;
Díszes palotákat, amelyeknek tündéri pompája
Bankáraitok (szemében) csődöt okozó álom volna;

Ruhákat (láttunk), egy(etlen) mámor a szemnek;
Nőket, akiknek foga és körme kifestve,
És tudós bűvészeket, akiknek kígyó hízeleg.”

V
Et puis, et puis encore?

VI
«Ô cerveaux enfants!
Pour ne pas oublier la chose capitale,
Nous avons vu partout, et sans l'avoir cherché,
Du haut jusques en bas de l'échelle fatale,
Le spectacle ennuyeux de l'immortel péché:

La femme, esclave vile, orgueilleuse et stupide,
Sans rire s'adorant et s'aimant sans dégoût;
L'homme, tyran goulu, paillard, dur et cupide,
Esclave de l'esclave et ruisseau dans l'égoût;

Le bourreau qui jouit, le martyr qui sanglote;
La fête qu'assaisonne et parfume le sang;
Le poison du pouvoir énervant le despote,
Et le peuple amoureux du fouet abrutissant;

Plusieurs religions semblables à la nôtre,
Toutes escaladant le ciel; la Sainteté,
Comme en un lit de plume un délicat se vautre,
Dans les clous et le crin cherchant la volupté;

L'Humanité bavarde, ivre de son génie,
Et, folle maintenant comme elle était jadis,
Criant à Dieu, dans sa furibonde agonie:
»Ô mon semblable, mon maître, je te maudis!«

Et les moins sots, hardis amants de la Démence,
Fuyant le grand troupeau parqué par le Destin,
Et se réfugiant dans l'opium immense!
– Tel est du globe entier l'éternel bulletin.»

VII
Amer savoir, celui qu'on tire du voyage!
Le monde, monotone et petit, aujourd'hui,
Hier, demain, toujours, nous fait voir notre image:
Une oasis d'horreur dans un désert d'ennui!

V
És aztán, aztán még (mit)?

VI
„Ó, gyermekteg agyak!
Hogy ne felejtsek el a legfontosabb dolgot:
Mindenütt láttuk, és anélkül hogy kerestük volna,
A végzetes létra legfelsőbb (fokától) a legalsóig
A halhatatlan bűn unalmas színjátékát:

A nőt, a gőgös és korlátolt, alantas szolgát,
Aki imádja magát mosoly nélkül és szereti csömör nélkül;
A férfit, a mohó önkényurat, a durva és kapzsi kéjencet,
A szolganő szolgáját ki a csatorna szennye (söpredéke);

A hóhért, aki élvez, a vértanút, aki zokog;
Az ünnepet, amelyet fűszerez és szagosít a vér;
A hatalom mérge, amely gyengíti a despotát,
És a népet, amely szerelmes a korbácsba, mely elbutítja;

(Láttunk) több vallást, mely hasonlít a miénkhez,
Mind az égbe mászik; (láttuk) a Szentséget,
Ahogy dunyhás ágyban puhány kéjencként hempereg,
Szögeken és szőrcsuhában keresve a gyönyört;

A szószátyár Emberiséget, megittasodva saját lángeszétől,
És ma (ugyanúgy), mint egykoron
Istenhez kiáltva őrjöngő haláltusájában:
'Ó, hozzám hasonló, ó, mesterem, megátkozlak!'

És a legkevésbé ostobákat, akik vakmerően szeretik az örületet,
Kerülve a nagy nyáját, amelyet karámba zár a Sors,
És menekülve a végtelen ópiumba!
– Ez az egész földkerekség örök krónikája.»

VII
Fanyar tudás az, amelyet az ember az utazásból kinyer!
A világ láttatja velünk képünket – egyhangú és kicsiny, ma,
Tegnap, holnap, mindig –:
A borzalom oázisát az unalom sivatagában!

Faut-il partir? rester? Si tu peux rester, reste;
Pars, s'il le faut. L'un court, et l'autre se tapit
Pour tromper l'ennemi vigilant et funeste,
Le Temps! Il est, hélas! des coureurs sans répit,

Comme le Juif errant et comme les apôtres,
À qui rien ne suffit, ni wagon ni vaisseau,
Pour fuir ce rétiaire infâme; il en est d'autres
Qui savent le tuer sans quitter leur berceau.

Lorsque enfin il mettra le pied sur notre échine,
Nous pourrons espérer et crier: En avant!
De même qu'autrefois nous partions pour la Chine,
Les yeux fixés au large et les cheveux au vent,

Nous nous embarquerons sur la mer des Ténèbres
Avec le coeur joyeux d'un jeune passager.
Entendez-vous ces voix charmantes et funèbres,
Qui chantent: «Par ici vous qui voulez manger

Le Lotus parfumé! c'est ici qu'on vendange
Les fruits miraculeux dont votre coeur a faim;
Venez vous enivrer de la douceur étrange
De cette après-midi qui n'a jamais de fin!»

À l'accent familier nous devinons le spectre;
Nos Pylades là-bas tendent leurs bras vers nous.
«Pour rafraîchir ton coeur nage vers ton Electre!»
Dit celle dont jadis nous baisions les genoux.

VIII

Ô Mort, vieux capitaine, il est temps! levons l'ancre!
Ce pays nous ennuie, ô Mort! Appareillons!
Si le ciel et la mer sont noirs comme de l'encre,
Nos coeurs que tu connais sont remplis de rayons!

Verse-nous ton poison pour qu'il nous reconforte!
Nous voulons, tant ce feu nous brûle le cerveau,
Plonger au fond du gouffre, Enfer ou Ciel, qu'importe?
Au fond de l'Inconnu pour trouver du *nouveau*!

Menni kell? Maradni? Ha tudsz maradni, maradj;
Menj, ha kell. Van aki elfut, van ki (otthon) kushad,
Hogy megtévessze az éber és végzetes ellenséget,
Az Időt! Vannak, jaj! állandó vándorok,

Mint a Bolygó Zsidó és az apostolok,
Akiknek semmi sem elég, sem vagon, sem hajó,
Hogy megmeneküljenek ettől a gyalázatos (hálóval küzdő)
gladiátortól; és vannak mások,
Akik meg tudják ölni őt anélkül, hogy elhagynák bölcsőjüket.

Ha majd végül lábát nyakunkra (gerincünkre) teszi,
Akkor remélhetünk és kiálthatjuk: Előre!
Ugyanúgy, amint egykor Kínába indulunk,
Szemünket a nyílt tengerre szegezve és hajunkat a szélbe,

Úgy hajóra szállunk az Árnyak tengerén
Egy ifjú utazó örvendő szívével.
Halljátok meg e kedves és komor hangokat,
Amelyek azt éneklik: „Ide ti! akik enni akarjátok

Az illatos Lótuszt! Itt szüretelik
Azokat a csudás gyümölcsöket, amelyekre szívetek éheznek;
Jöttök megittasodni furcsa édességétől
Ennek a délutánnak, amely soha nem ér véget?”

Az ismerős hanglejtésből felismerjük (megsejtjük) a kísértetet;
Piládészeink ott lenn felénk tárják karjukat.
„Hogy szívedet lehűtsd, ússzál Elektrád felé!”
Mondja az (a nő), akinek térdét egykor megcsókolta.

VIII

Ó, Halál, öreg kapitány, itt az idő! szedjük fel a horgonyt!
Ez az ország untat minket, ó, Halál! Álljunk készen (az útra)!
Ha az ég és a tenger fekete (is), mint a tinta,
Szíveink, amelyeket ismersz, tele vannak sugarakkal!

Töltsd belénk mérgeket, hogy megerősítsen!
Le akarunk merülni, annyira perzseli ez a tűz az agyunkat,
Az örvény fenekére, mindegy, Pokol-e vagy Ég az!
Az Ismeretlen fenekére, hogy (valami) *újat* találjunk!

PAUL VERLAINE

MON DIEU M'A DIT
(KEMP 297)

I

Mon Dieu m'a dit : « Mon fils, il faut m'aimer. Tu vois
Mon flanc percé, mon cœur qui rayonne et qui saigne,
Et mes pieds offensés que Madeleine baigne
De larmes, et mes bras douloureux sous le poids

De tes péchés, et mes mains ! Et tu vois la croix,
Tu vois les clous, le fiel, l'éponge, et tout t'enseigne
À n'aimer, en ce monde amer où la chair règne,
Que ma Chair et mon Sang, ma parole et ma voix.

Ne t'ai-je pas aimé jusqu'à la mort moi-même,
Ô mon frère en mon Père, ô mon fils en l'Esprit,
Et n'ai-je pas souffert, comme c'était écrit ?

N'ai-je pas sangloté ton angoisse suprême
Et n'ai-je pas sué la sueur de tes nuits,
Lamentable ami qui me cherches où je suis ? »

PAUL VERLAINE

ISTENEM ÍGY SZÓLT HOZZÁM
(részlet)

I

Istenem így szólt hozzám: Fiam, engem szeretni kell. Látod
Átdöfött oldalamat, sugárzó és vérző szívemet,
Még sérült lábaimat, amelyeket Magdaléna könnyekkel (könyveivel)
Mos, és bűneid terhétől fájó

Karjaimat és kezeimet! És látod a keresztet,
Látod a szögeket, az epét, a szivacsot, és minden (arra) tanít (téged),
Hogy ne szeress mást ebben a fanyar világban, ahol a hús (test)
uralkodik,
Csak az én Húsomat (Testemet) és az én Véremet, az én szavam
és az én hangomat.

Én magam nem szerettelek-e (egészen) a halálig,
Ó, testvérem az Atyámban, ó, fiam a Lélekben,
És nem szenvedtem-e, ahogyan írva áll?

Nem a te legmagasabb rettegésedet zokogtam-e
És nem a te éjszakáidnak verítékét verítkeztem-e,
Sajnálatra méltó barát(om), aki (ott) keresel engem, ahol
vagyok? (aki itt vagyok)

COMPLAINTÉ DE LA LUNE EN PROVINCE

Ah! La belle pleine Lune,
Grosse comme une fortune!

La retraite sonne au loin,
Un passant, monsieur l'adjoin;

Un clavecin joue en face,
Un chat traverse la place:

La province qui s'endort!
Plaquant un dernier accord,

Le piano clôt sa fenêtre.
Quelle heure peut-il bien être?

Calme lune, quel exil!
Faut-il dire: ainsi soit-il?

Lune, ô dilettante lune,
A tous les climats commune,

Tu vis hier le Missouri,
Et les remparts de Paris,

Les fiords bleus de la Norvège,
Les pôles, les mers, que sais-je?

Lune heureuse! Ainsi tu vois,
A cette heure, le convoi

De son voyage de nocé!
Ils sont partis pour l'Écosse.

Quel panneau, si, cet hiver,
Elle eût pris au mot mes vers!

Lune, vagabonde lune,
Faisons cause et mœurs communes?

Ô riches nuits! Je me meurs,
La province dans le cœur!

Et la lune a, bonne vieille,
Du coton dans les oreilles.

A HOLD PANASZA VIDÉKEN

Ah! a szép telihold,
Kövér, akár egy vagyon!

A takarodó messziről hangzik,
Egy járókelő, az Adjutáns úr (itt megy);

Egy csembaló játszik szemben,
Egy macska kel át a téren:

Az elszunnyadó provincia!
Egy utolsó akkordot odavetve

Zárja szemben ablakát a zongora.
Vajon hány óra lehet?

Nyugodt Hold, micsoda száműzetés!
Azt kell tán mondani: legyen így (üsse kő)?

Hold, ó, dilettáns Hold,
(Aki) ugyanaz (közös vagy) minden éghajlaton (égtájon),

Tegnap a Missourit láttad
És Párizs sáncait,

Norvégia kék fjordjait,
A sarkokat, a tengereket, mit tudom én?

Boldog Hold! így látod hát,
ebben az órában, esküvői

Útjának menetét!
Skóciába utaztak ők.

Micsoda kelepce, ha ezen a télen
Ő (nő) szó szerint értette volna verseimet!

Hold, vagabund Hold,
Csináljunk közös ügyet és szokásokat?

Ó, gazdag éjszakák! én meghalok,
A vidékiséggel a szív(em)ben!

És a Holdnak, a jó öregnek,
Vatta van a fülében (bedugta a fülét).

A vers Kosztolányi Dezső formahű fordításában:

VIDÉKI HOLD

Ó nézd a boldog teleholdat,
olyan kövér, hogy majd elolvad.

A takarodó messze harsog,
ballag haza a hivatalnok;

egy zongora zörög sötéten,
egy macska surran a sövényen;

a bús vidék aludni készül,
a zongora felsír merészül,

aztán az ablak becsukódik.
Hány óra? Mily irtóztató itt.

Nyugodt hold, nézd, micsoda fészek,
maradjak? Elfogódva nézek.

Hold, buksi hold, örök dilettáns,
ki mindig új földön, vizen jársz,

ha kell, most Missouriba szállsz át.
És látod Párizs ősi sáncát,

Norvégia fjordját, a tengert,
a sarkot, min havas lepel leng,

boldog Hold, nézz rá mosolyogva,
ő is nevet a nászuton ma,

kacag-kacag a férje mellett!
Mindketten Skóciába mentek.

Ha megbolondulok e lányér,
megjárom, ó te ferde tányér!

Hold, vén bohém, te éji kóbor,
nekünk ugye a láz az óbor?

A messze tájak! kincses esték!
Megöl itt a vidékiesség!

A Hold se hall itt, az ebadta,
süket, öreg fülébe vatta.

WINTERNACHT

1.

Vor Kälte ist die Luft erstarrt,
es kracht der Schnee von meinen Tritten,
es dampft mein Hauch, es klirrt mein Bart;
nur fort, nur immer fort geschritten!

Wie feierlich die Gegend schweigt!
Der Mond bescheint die alten Fichten,
die sehnsuchtsvoll zum Tod geneigt,
den Zweig zurück zur Erde richten.

Frost! Friere mir ins Herz hinein!
Tief in das heißbewegte, wilde!
Daß einmal Ruhe mag da drinnen sein,
wie hier im nächtlichen Gefilde!

2.

Dort heult im tiefen Waldesraum
Ein Wolf; – wie's Kind aufweckt die Mutter,
Schreit er die Nacht aus ihrem Traum
Und heischt von ihr sein blutig Futter.

Nun brausen über Schnee und Eis
Die Winde fort mit tollem Jagen,
Als wollten sie sich rennen heiß:
Wach auf, o Herz, zu wildem Klagen!

Laß deine Totten auferstehn,
Und deiner Qualen dunkle Horden!
Und laß sie mit den Stürmen gehn,
Dem rauhen Spielgesind aus Norden!

TÉLI ÉJSZAKA

1.

Hidegtől megmerevedett a levegő,
Ropog a hó a lépteimtől,
Gőzölgő leheletem, csörömpöl szakállam;
Csak tovább, csak mindig tovább a léptekkel.

Milyen ünnepien hallgat a környék!
A Hold rásüt az öreg fenyőkre,
Amelyek – vággyal tele a halálra hajolva – (szenvedélyesen
sóvárogva a halálra)
Ágaikat (az ágat) vissza a földre irányítják.

Fagy! dermedj bele a szívembe!
Mélyen a forrón megindult, vad (szívbe)!
Hogy egyszer nyugalom legyen benne,
Mint itt az éjszakai mezőkön!

2.

Ott vonít az erdők mélyes mélyén
Egy farkas; – ahogy a gyerek felébreszti az any(j)át,
Ő (a farkas) kikiabálja álmából az éjszakát,
És követeli tőle véres eledelét.

Most elzúgnak hó és jég fölött
A szelek őrült üldözésben (rohanással),
Minttha forróra akarnák maguk száguldani:
Ébredj, ó szív, vad panaszkodáshoz!

Hagyd, hadd támadjanak fel halottaid,
És kínjaidnak sötét hordái!
És hagyd, hadd menjenek a viharokkal,
Amelyek egyre frissebben fújnak észak felől!

FRIEDERIKE KEMPNER

FROHE STUNDEN

Jedesmal, wenn frohe Stunden
Mir im Herzen stattgefunden,
Haben sich mir vorgestellt,
Auch die Leiden dieser Welt.

Schon, daß gar so sehr verschieden
Unsre Lose sind hienieden –
Goethe zwar fand nichts dabei,
Doch mir scheint's nicht einwandfrei!

Pilz des Glücks ist dieser eine,
Jener Stiefpilz des Geschicks;
Einem sind als O die Beine,
Andern wuchsen sie als X.

Sorglos aalen sich die Reichen,
Andern sind die Gelder knapp,
Und noch ungestorb'ne Leichen
Senkt zum Orkus man hinab.

Wißt Ihr nicht, wie weh das thut,
Wenn man wach im Grabe ruht?

FRIEDERIKE KEMPNER

VIDÁM ÓRÁK

Minden alkalommal, ha vidám órák
Zajlottak le a szívemben,
Ennek a világnak a
Szenvedései is bemutatkoztak nekem.

Meglehet, hogy igencsak különböző
A sorsunk (az emberek sorsa) idelent –
Goethe ugyan nem talált ebben semmit (semmi különöset),
De nekem ez nem tűnik kifogástalannak.

A szerencse gombája (mázlista) az egyik(ünk),
Amaz meg a sors mostoha gombája (szerencsétlen);
Egyik(ünknek) lába O (formájú),
Másik(unknak) (meg) X (formára) nőtt.

Gondtalanul lustálkodnak a gazdagok,
Másoknak (viszont) szűk(en van) a pénzük,
És még meg sem halt tetemeiket
Eresztünk le az Orkuszba.

(Hát) nem tudjátok, mennyire fáj,
Ha az ember ébren nyugszik a sírban?

MEINE GRÄBER

Kein Erbbegräbnis mich stolz erfreut,
 Meine Gräber liegen weit zerstreut,
 Weit zerstreut über Stadt und Land,
 Aber all in märkischem Sand.

Verfallene Hügel, die Schwalben ziehn,
 Vorüber schlängelt sich der Rhin,
 Ueber weiße Steine, zerbröckelt all',
 Blickt der alte Ruppiner Wall,
 Die Buchen stehn, die Eichen rauschen,
 Die Gräberbüsche Zwiesprach tauschen,
 Und Haferfelder weit auf und ab, –
 Da ist meiner Mutter Grab.

Und ein andrer Platz, dem verbunden ich bin:
 Berglehnen, die Oder fließt dran hin,
 Zieht vorüber in tragem Lauf,
 Gelbe Mummeln schwimmen darauf.
 Am Ufer Werft und Schilf und Rohr
 Und am Abhange schimmern Kreuze hervor,
 Auf eines fällt heller Sonnenschein, –
 Da hat mein Vater seinen Stein.

Der Dritte, seines Todes froh,
 Liegt auf dem weiten Teltow-Plateau,
 Dächer von Ziegel, Dächer von Schiefer,
 Dann und wann eine Krüppelkiefer,
 Ein stiller Graben die Wasserscheide,
 Birken hier und da eine Weide,
 Zuletzt eine Pappel am Horizont, –
 Im Abendstrahle sie sich sonnt.
 Auf den Gräbern Blumen und Aschenkrüge,
 Vorüber in Ferne rasseln die Züge,
 Still bleibt das Grab und der Schläfer drin, –
 Der Wind, der Wind geht drüber hin.

AZ ÉN SÍRJAIM

Semmiféle családi sírboltnak büszkén nem örülök,
 Az én sírjaim szerte szétszórva fekszenek,
 Messze szétszórva város- és vidékszerte,
 De mindegyik a (berlin-brandenburgi) tartományi homokon.

Lepusztult lankák, a fecskék húznak (arra),
 Elkígyózik (arra) a Rhin,
 Fehér kövek felett, mindegyik szétmállva (már),
 Néz ki az öreg ruppini sánc (várfal),
 A bükkfák állnak, a tölgyek zúgnak,
 A síri bokrok párbeszédet folytatnak (cserélnek),
 És zabmezők messze le és fel (hullámzanak), –
 Ott van anyám sírja.

Aztán egy másik tér, amelyhez oda vagyok kötve (kötődöm):
 Hegyhátak, az Odera folyik arrafelé,
 Elvonul lomha folyással,
 Sárga tavirózsák úsznak rajta.
 A parton hajógyár és nádas és sás,
 És a lejtőn kereszttek ragyognak elő,
 Az egyikre világos napfény hull, –
 Ott van apámnak a (sír)köve.

A harmadik, (aki) örült halálának,
 A széles teltowi fennsíkon fekszik,
 (Arrafelé) téglatető, palatető,
 Itt-ott egy-egy törpefenyő,
 (Egy) csendes sír a vízvázasztó,
 Emitt nyírfák, ott meg legelő,
 Végül egy nyárfa a horizonton, –
 Napozik az esti (nap)sugárban.
 A sírokon virágok és hamvvedrek,
 Távolba robognak el a vonatok,
 Csendes marad a sír és benne az alvó, –
 A szél, a szél jár el felette.

FRIEDRICH NIETZSCHE

DIE SONNE SINKT

3.

Heiterkeit, güldene, komm!
du des Todes
heimlichster süssester Vorgenuss!
– Lief ich zu rasch meines Wegs?
Jetzt erst, wo der Fuss müde ward,
holt dein Blick mich noch ein,
holt dein Glück mich noch ein.

Rings nur Welle und Spiel.
Was je schwer war,
sank in blaue Vergessenheit,
müßig steht nun mein Kahn.
Sturm und Fahrt – wie verlernt er das!
Wunsch und Hoffnung ertrank,
glatt liegt Seele und Meer.

Siebente Einsamkeit!
Nie empfand ich
näher mir süsse Sicherheit,
wärmer der Sonne Blick.
– Glüht nicht das Eis meiner Gipfel noch?
Silbern, leicht, ein Fisch
schwimmt nun mein Nachen hinaus ...

FRIEDRICH NIETZSCHE

LESZÁLL A NAP *(részlet)*

3.

Derű, arany, jöjj!
te, a halálnak
legtitkosabb, legédesebb előíze (előérzete)!
– Túl gyorsan futottam utamat?
Csak most, hogy elfáradt a lábam,
ér utol még engem a pillantásod,
ér utol még engem a boldogságod!

Körös-körül csak hullám és játék.
Ami csak valaha nehéz volt,
kék feledésbe süllyedt,
most (már) tétlen áll a csónakom.
Vihar és utazás – mennyire elfelejti ezt (amit egykor megtanult)!
Megfulladt vágy és remény,
simán fekszik lélek és tenger.

Hetedik magány!
Soha (még) nem éreztem
közelebb (az) édes biztonságot,
melegebbnek a Nap pillantását.
– Nem izzik-e még (mindig) csúcsaim jege?
Ezüstösen, könnyedén, (mint) egy hal
(úgy) úszik ki a tengerre sajkám...

GEORG TRAKL

DAS GEWITTER

Ihr wilden Gebirge, der Adler
Erhabene Trauer.
Goldnes Gewölk
Raucht über steinerne Öde.
Geduldige Stille odmen die Föhren,
Die schwarzen Lämmer am Abgrund
Wo plötzlich die Bläue
Seltsam verstummt,
Das sanfte Summen der Hummeln.
O grüne Blume –
O Schweigen.

Traumhaft erschüttern des Wildbachs
Dunkle Geister das Herz,
Finsternis,
Die über die Schluchten hereinbricht!
Weiße Stimmen
Irrend durch schaurige Vorhöfe,
Zerrißne Terrassen,
Der Väter gewaltiger Groll, die Klage
Der Mütter,
Des Knaben goldener Kriegsschrei
Und Ungebornes
Seufzend aus blinden Augen.

O Schmerz, du flammendes Anschauen
Der großen Seele!
Schon zuckt im schwarzen Gewühl
Der Rosse und Wagen
Ein rosenschauriger Blitz
In die tönende Fichte.
Magnetische Kühle
Umschwebt dies stolze Haupt,
Glühende Schwermut
Eines zürnenden Gottes.

GEORG TRAKL

A ZIVATAR

Ti vad hegységek, sasok
Fennséges gyásza.
Arany felhőzet
Füstölög kősvatag felett.
Türelmes csöndet lehelnek az erdei fenyők,
A fekete bárányok a szakadéokban,
Ahol hirtelen furcsán
Elnémul a kékség
A darazsak lágy zümmögése.
Ó zöld virág –
Ó hallgatás.

Álomszerűen megrengetik a vad patak
Sötét szellemei a szívet,
Sötétség,
Amely betör a szurdokok fölött!
Fehér hangok,
Tévelyegve rettentő pitvarokon át,
Szétdúlt teraszok,
Atyáknak hatalmas haragja, az anyák
Panasza,
A fiú arany háborús kiáltása
És (a) Megszületetlen
Sóhajtozik(va) vak szemekből.

Ó fájdalom, te a nagy lélek
Lobogó látványa (szemlélése)!
Már (bele)nyilallik a lovak és kocsik
Fekete nyüzsgésébe
Egy rózsaszeketű villám
A kongó (hangzó) fenyőbe.
Mágneses hűvösség
Lebegi körül ezt a büszke főt,
Egy haragvó isten
Izzó mélabúját.

Angst, du giftige Schlange,
Schwarze, stirb im Gestein!
Da stürzen der Tränen
Wilde Ströme herab,
Sturm-Erbarmen,
Hallen in drohenden Donnern
Die schneeigen Gipfel rings.
Feuer
Läutert zerrissene Nacht.

Félelem, te mérges kígyó,
Fekete, halj meg a kőzetben (kövek közt)!
Ott, (nézd), lezuhognak a
Könnyek vad folyamai,
Vihar-könyörület,
Fenyegető dörgésektől visszhangzanak
Körben a havas csúcsok.
Tűz
Tisztítja (a) széttépett éjszakát.

ELSE LASKER-SCHÜLER

GISELHEER DEM TIGER

Über dein Gesicht schleichen die Dschungeln.
O, wie du bist!

Deine Tigeraugen sind süß geworden
In der Sonne.

Ich trag dich immer herum
Zwischen meinen Zähnen.

Du mein Indianerbuch,
Wild West,
Siouxhäuptling!

Im Zwielflicht schmachte ich
Gebunden am Buxbaumstamm –

Ich kann nicht mehr sein
Ohne das Skalpspiel.

Rote Küsse malen deine Messer
Auf meine Brust –
Bis mein Haar an deinem Gürtel flattert.

ELSE LASKER-SCHÜLER

GISELHEERNEK, A TIGRISNEK

Arcod felett lopakodnak a dzsungelk.
Ó, milyen vagy te!

Tigrisszemeid megédesedtek
A napon.

Mindig körbehordozlak téged
A fogaim között.

Te, én indiánkönyvem,
Vadnyugat,
Sziú törzsfőnök!

A félhomályban sóvárgok én
A puszpángfához kötözve –

Nem tudok létezni többé
A skalpjáték nélkül.

Vörös csókokat festenek késeid
A mellemre –
Amíg hajam (nem) csapdos (lobog) öveden (övednél).

RICARDA HUCH

URALTER WORTE KUNDIG

Uralter Worte kundig kommt die Nacht;
Sie löst den Dingen Rüstung ab und Bande,
Sie wechselt die Gestalten und Gewande
Und hüllt den Streit in gleiche braune Tracht.
Da rührt das steinerne Gebirg sich sacht
Und schwillt wie Meer hinüber in die Lande.
Der Abgrund kriecht verlangend bis zum Rande
Und trinkt der Sterne hingebeugte Pracht.
Ich halte dich und bin von dir umschlossen,
Erschöpfte Wanderer wiederum zu Haus;
So fühl ich dich in Fleisch und Blut gegossen,
Von deinem Leib und Leben meins umkleidet,
Die Seele ruht von langer Sehnsucht aus,
Die eins vom andern nicht mehr unterscheidet.

RICARDA HUCH

ŐSRÉGI SZAVAK TUDTÁVAL

Ősrégi szavak ismeretében jön az éjszaka;
Leoldja a dolgokról (a) fegyverzetet és kötelék(ek)et,
Kicseréli (átváltja) az alakokat és ruhákat
És a vitát (ellentétet) egyforma barna viseletbe burkolja.
A kő-hegység ekkor óvatosan megmoccan
És – mint tenger – átdagad a vidékre.
A szakadék követelőzve (egészen) a szél(ek)ig mászik
És issza a csillagok odahajló pompáját.
Tartalak téged, és te átfogsz engem,
Kimerült vándorok (vagyunk) megint otthon;
Így érzlek, húsba és vérbe öntve,
Tsted és életed átöltözteti az enyémet.
A lélek kipiheni a hosszú sóvárgást,
Amely nem különbözteti meg az egyik (dolgot) a másiktól.

ICH WERDE NICHT AN DEINEM HERZEN SATT,

Ich werde nicht an deinem Herzen satt,
 Nicht satt an deiner Küsse Glutergießen.
 Ich will dich, wie der Christ den Heiland hat:
 Er darf als Mahl den Leib des Herrn genießen.
 So will ich dich, o meine Gottheit, haben,
 In meinem Blut dein Fleisch and Blut begraben.
 So will ich deinen süßen Leib empfangen,
 Bis du in mir und ich in dir vergangen.

Wo hast du all die Schönheit hergenommen,
 Du Liebesangesicht, du Wohlgestalt!
 Um dich ist alle Welt zu kurz gekommen.
 Weil du die Jugend hast, wird alles alt,
 Weil du das Leben hast, muß alles sterben,
 Weil du die Kraft hast, ist die Welt kein Hort,
 Weil du vollkommen bist, ist sie ein Scherben,
 Weil du der Himmel bist, gibt's keinen dort!

Du kamst zu mir, mein Abgott, meine Schlange,
 In dunkler Nacht, die um dich her erglühte,
 Ich diente dir mit Liebesüberschwange
 Und trank das Feuer, das dein Aten sprühte.
 Du flohst, ich suchte lang in Finsternissen,
 Da kannten mich die Götter und Dämonen
 An jenem Glanze, den ich dir entrissen,
 Und führten mich ins Licht, mit dir zu thronen.

Schwill an, mein Strom, schwill über deine Weide,
 Umschlinge Haupt und Stamm zu dir hinab.
 Daß sich kein Blatt aus deiner Flut mehr scheide,
 Taucht sie die Zweige schluchzend in dein Grab.
 Daß dich doch dürstete, wie sie verschmachtet!
 Verzehre sie, wie sie dich trinken will!
 In dich gebogen, ganz von dir umnachtet,
 Von dir verschlungen wird die Seele still.

NEM TELEK BE A SZÍVEDDEL

Nem telek be a szíveddel,
 N(s)em a csókjaid parázsömlésével.
 Úgy akarlak, mint a keresztény (ember bírja) az Üdvözítőt:
 Élvezheti eledelként az Úr testét.
 Úgy akarlak, ó, én Istenem, bírni téged,
 Véremben a húsodat és véredet eltemetni.
 Úgy (addig) akarom édes testedet (be)fogadni,
 Amíg te bennem és én tebenned el nem múltunk.

Honnan vetted összes szépségedet,
 Te szerelmes tekintet, te szép alak!
 Hozzád képest az egész világ pórul járt.
 Mivel tiéd az ifjúság, minden (más) megöregszik,
 Mivel tiéd az élet, minden (másnak) meg kell halnia,
 Mivel tiéd az erő, a világ nem kincs (nem menedék) többé,
 Mivel te tökéletes vagy, az (=a világ) (csak) szilánk,
 Mivel te a menny vagy, nincsen ott (menny)!

Eljöttél hozzám, én bálványom, én kígyóm,
 A sötét éjszakában, amely felizzott körülöttem.
 Én szerelmi bőséggel szolgáltam neked
 És ittam a tüzet, amelyet leheleted szórt.
 Te menekültél, én sokáig keresgéltem (sok) homályban.
 Akkor (meg)ismertek engem az istenek és démonok
 Arról a ragyogásról, amelyet tőled raboltam (szedtem) el,
 És kivezettek a fényre, hogy melletted (veled) uralkodjam.

Duzzadj meg, folyóm, duzzadj a fűzfánál magasabbra,
 Öleld át, (hajtsd) le hozzád csúcát és törzsét.
 Hogy áramlásodtól egyetlen levél se váljon el,
 Zokogva belemártja ágait a te sírodba.
 Hogy szomjajztál, miközben ő eleped(t)!
 Emészd el, miközben ő meg akar inni téged!
 Beléd hajolva, teljesen a te sötéted gyűrűjében (sötéteddel
 egészen körülölelve),
 Körbefogva elcsendesül a lélek.

Du warst, o Hand, die Taube, die mich nährte,
Mit Milch und Honig, Brot und Wein.
Du gabst, was Rausch und Nüchternheit gewährte
Und jene Zauber, die zur Liebe weihn.
Du hast mir Todesglut ins Herz gegossen,
Doch deine Schwinge war der Nacht Geleit;
Das Fleisch, das du gespeist, das dich genossen,
Betaust du drüben mit Unsterblichkeit.

Té voltál, ó, kéz, a galamb, amely táplált engem,
Tejjel és mézzel, kenyérrrel és borral.
Té adtad (meg), amit mámor és józanság nyújt(hat)ott,
És azokat a csodákat, amelyek felszentelnek a szerelemre.
Té öntöttél halálos parazsat a szívembe,
De szárnyad az éjszaka kísérete volt;
A húst, amelyet elfogyasztottál, amely téged élvezett,
Odaát halhatatlansággal harmatozod meg.

ROBERT WALSER

SIRENE

(1930)

Sie hatte immer eine Art zu denken,
Gott werde ihre Schritte leise lenken.
Oft stützte sie die Stirne in die Hand,
betrachtete die schimmelige Wand
ihres Gemaches, wo es feuchtelte vor Kälte.
Mitten im Sommerühlte sie die Kälte
des Winters, und im Winter ward's ihr warm.
Sie hatte einen wunderbar geformten Arm,
Aussichten schimmerten vor ihren Augen, ohne
Verwirklichung zu gebn einem Tone,
sang sie, sie tat es mit den Wangen,
die sie so zart von der Natur empfangen,
ihre Empfindlichkeiten von allein schon sangen,
daß die Vorübergehenden in sie drangen,
nicht so betörend schön zu sein, nie nannte
sie ihren Namen, kaum sich selbst sie kannte.
Die Menschen sagten ihr, sie sei Sirene
und dachten nicht, wie sie sich selber sehne.

ROBERT WALSER

SZIRÉN

(1930)

Mindig is elgondolta bizonyos módon,
hogy Isten halkan irányítja majd a lépteit.
Gyakran kézbe támasztotta a homlokát,
szemlélte szobája (lakása) penészes
falát, amely a hidegtől nedvesedett.
A nyár kellős közepén a tél hidegét
érezte, télen pedig melege lett (volt).
Volt (egy) csodálatosan megformált karja,
kilátások csillogtak szeme előtt, anélkül
hogy megvalósulást adnának egy hangnak,
énekelt, az orcájával tette ezt,
amelyet a természettől annyira finomnak kapott (örökölt),
érzékenysége már magától (úgy) dalolt,
hogy a járókelők rárontottak (unszolták, kérlelték),
ne legyen olyan észvesztően szép, soha nem
nevezte magát nevén, alig-alig ismerte önmagát.
Az emberek azt mondták neki, ő szirén,
és nem gondolták, mennyire sóvárog önmagára.

ROBERT WALSER

MIMOSA

(*Mikrogramme 2.319*)

Rot küßt mich, Weiß ist ein
Geschrei, zu Braun hab' ich Vertrauen,
Grün macht zu einem schläfrigen
müden Kinde mich.
Ich liebe und verwerfe
die vielen Eindrücke.
Ich bin zu fein, um fein zu sein.
Aus Zärte gab ich mich der Härte hin.
Im Walde find' ich's schön,
unter den Bäumen und im Gewimmel
der Menschen, im Schutze der
Gedankenlosigkeit.
Beschiene von der Sonne,
eitlen Sinnes
an irgend einem Gesichte hängend,
der Tränen und der Fröhlichkeit
schäme ich mich
und bin tot, wenn ich mich nicht fürchte.
Warum erscheinst du mir nicht,
Gewaltiges? Weißt ja, daß Mimosa leiden will.
Im Stolz, in der Beherrschung ihrer selbst,
ist sie zerstoßen. In die Höhe gehoben,
gesunken, aber geknickt, gekränkt,
begnadet.
So lang ich nicht verzagen kann,
muß ich klagen.
Nur zum Spott und Hohn trage ich,
verborgen unter dem tändelnden Gewand,
den scharfgeschliffenen Dolch,
durchstoßenen Herzens
und doch ohne Wunde,
unberührt und (-)beeinträchtigt,
schwanke ich und mein Wesen,

ROBERT WALSER

MIMÓZA

(*Mikrogramme 2.319*)

Vörös megcsókol, fehér egy
sikoly, barnához bizalmam van,
zöld aluszékony
fáradt gyerekké tesz.
Szeretem és megvetem
a sok benyomást.
Túl finom vagyok, hogy finom legyek.
Gyengédségből átadtam magam a keménységnek.
Az erdőben szép (a világ), úgy találok,
a fák között és az emberek
forgatagában, a gondolatlanság
oltalmában.
A nap fényében,
hiú érzékkel
valamilyen arcon csüggve
szégyellem magam
a könnyeket és a vidámságot
és holt vagyok, ha nem rettegek.
Miért nem jelensz meg nekem,
Hatalmas (dolog)? Tudhatod, hogy mimóza szenvedni akar.
A büszkeségben, az önuralomban
szétporladt. A magasba emelkedve,
elsüllyedve, de megtörve, megbántva,
megkegyelmezve.
Amíg nem tudok elcsüggedni,
addig panaszkodnom kell.
Csak gúnyból, megvetésből hordozom,
elrejtve enyelgő ruhám alatt
az élesre köszörült tórt,
átdöfött szívvel
és mégis seb nélkül,
érintetlenül és csorbítatlanul
tántorgok én és a lényem,

das sich nach Mord sehnt
und jede leiseste Beobachtung ablehnt.
Kaum weiß ich, was ich sage,
die Worte, springen mir wie Löwen
aus dem Käfigmund heraus,
blicken und staunen,
legen sich der Bändigerin zu Füßen,
vom Zittern bewältigt,
und scheuen die Scheu, und es kommt einmal dahin,
daß die Unbehülflichkeit und das Fragwürdige
geehrt wird,
die Stärkeren
hingehen vor die Wohnungen der Schwächeren,
die Überwinder sich
nach einer freundlichen Gebärde
der Besiegten sehnen, beneidend,
wem sie schweres Los zuerteilten.
Ohne Glück war noch niemand.

amely gyilkosságra vágjuk
és a leghaloványabb megfigyelést elutasítja.
Alig-alig tudom, mit mondok,
a szavak úgy ugrálnak ki, mint az oroszlánok
kalitkaszámból,
pillognak és ámuldoznak,
az idomár lába elé omlanak,
legyűri őket a reszketés,
és félnek a féltékenységűtől, és egykor még oda jutunk,
hogy a gyámoltalanság és a kétség
tiszteletet nyer,
az erősek
viszont a gyengébbek lakásai elé (vágynak),
a felülkerekedők
a legyőzöttek egy nyájás
mozdulatára vágyakoznak, irigylve,
kinek róttak ki nehéz sorsot.
Boldogság nélkül még nem volt senki.

ROBERT WALSER

IN DIESEM SONDERBAREN SPIELE

(Mikrogramme 2.383)

In diesem sonderbaren
Spiele sind die Scharen
gänzlich ohne Belang.
Welchen hellen Klang
haben die tonlosen Winde.
Der Birke(n) weiße Rinde
schimmert silbern-zart.
Was sich um Kindelchen schart,
und ob dabei die Blumen im Licht
lächeln oder nicht,
kann den verzauberten Kindern,
und ob sie fleißig sind oder feiern,
nie die Rätsel, die ihnen vom Bösen
aufzulösen
gegeben worden sind,
entschleiern.
Sie sollten stiller werden lernen.
Die zitternden Blätter
wissen mehr als sie alle.
In's Meer ergießt sich's ab-, nicht aufwärts.

ROBERT WALSER

EBBEN A FURCSA JÁTÉKBAN

(Mikrogramme 2.383)

Ebben a furcsa
játékban a csapatok
teljesen jelentéktelenek.
Milyen világos csengése van
a hangtalan szeleknek.
A nyírfák fehér kérge
ezüstös-finoman csillog.
Ami a gyerekecskék körül sereglik (csoportosul),
s hogy vajon közben a virágok a fényben
mosolyognak vagy nem,
a megdelejezett gyerekek számára
– s hogy vajon szorgalmasak vagy ünnepelnek –,
soha nem lelelezheti le a titkot,
amelyet nekik a Gonosz
megoldásra
feladott.
Meg kellene tanulniuk csendesebbnek lenni.
A reszkető levelek
többet tudnak, mint ők mindannyian.
A tengerbe ömlik ez le-, s nem felfele.

KARL KRAUS

FRANZ JOSEPH

Wie war er? War er dumm? War er gescheit?
Wie fühlt' er? Hat es wirklich ihn gefreut?
War er ein Körper? War er nur ein Kleid?
War eine Seele in dem Staatsgewand?
Formte das Land ihn? Formte er das Land?
Wer, der ihn kannte, hat ihn auch gekannt?
Trug ein Gesicht er oder einen Bart?
Von wannen kam er und von welcher Art?
Blieb nichts ihm, nur das Wesen selbst erspart?
War die Figur er oder nur das Bild?
War er so grausam, wie er altersmild?
Zählt' er Gefallne wie erlegtes Wild?
Hat er's erwogen oder frisch gewagt?
Hat er auch sich, nicht nur die Welt geplagt?
Wollt' er die Handlung oder bloß den Akt?
Wollt' er den Krieg? Wollt' eigentlich er nur
Soldaten und von diesen die Montur,
von der den Knopf nur? Hatt' er eine Spur
von Tod und Liebe und vom Menschenleid?
Nie prägte mächtiger in ihre Zeit
jemals ihr Bild die Unpersönlichkeit.

KARL KRAUS

FERENC JÓZSEF

Milyen volt (ő)? Ostoba volt? Okos volt?
Hogyan érzett? Volt-e öröme valóban?
Test volt-e? Csak ruha volt?
Volt-e lélek az állami öltözetben?
Az ország formálta őt? Ő formálta az országot?
Aki ismerte, (azok közül) ki ismerte csakugyan?
Arcot viselt-e, vagy (csak) szakállat?
Honnan jött és milyen módon?
Semmitől, csupán a lényegtől óvta meg a sors?
Az alak volt-e Ő, vagy csak a kép?
Olyan kegyetlen volt-e, mint amilyen szelíd öregkorában?
Úgy számolta-e a (háborúban) elesetteket, mint az elejtett
vadat?
Mérlegelte-e (a dolgokat), vagy vakmerően belevágott (a
dolgokba)?
Önmagát is gyötörte, vagy csak a világot?
A tettet (cselekményt) akarta-e, vagy csupán az aktust
(felvonást)?
Akarta a háborút? (Vagy) voltaképpen csak
katonákat akart, és ezekből (is csak) a mundért,
abból is csak a gombot? Volt-e (valami) fogalma
halálról és szerelemről és emberi szenvedésről?
Soha nem nyomta rá (előtte) korára hatalmasabban
képét (bélyegét) a Személytelenség.

STÉPHANE MALLARMÉ

TRISTESSE D'ÉTÉ

Le soleil, sur la table, ô lutteuse endormie,
En l'or de tes cheveux chauffé un bain langoureux
Et, consumant l'encens sur ta joue ennemie,
Il mêle avec les pleurs un breuvage amoureux.

De ce blanc Flamboiement l'immuable accalmie
T'a fait dire, attristée, ô mes baisers peureux,
« Nous ne serons jamais une seule momie
Sous l'antique désert et les palmiers heureux ! »

Mais ta chevelure est une rivière tiède,
Où noyer sans frissons l'âme qui nous obsède
Et trouver ce Néant que tu ne connais pas.

Je goûterai le fard pleuré par tes paupières,
Pour voir s'il sait donner au cœur que tu frappas
L'insensibilité de l'azur et des pierres.

STÉPHANE MALLARMÉ

NYÁRI SZOMORÚSÁG

A nap, a homokon, ó elszunnyadt birkózó-nő (női harcos),
Hajadnak aranyában sóvár fürdőt melegít
És – ellenséges arcodon tömjént fogyasztva el –
Szerelmi bájjalt elegyít a könnyekkel.

E fehér lobogás mozdíthatatlan nyugalma
Mondatta veled, elszomorodott (nő), ó félénk csókjaim,
„Soha nem leszünk egyetlen múmia
Az antik sivatagban és a boldog pálmák alatt!”

De a hajzat langyos folyam,
Ahol borzongás nélkül megfojtjuk a lelket, amely gyötör minket,
És megtaláljuk azt a Semmit, amelyet nem ismersz.

Kóstolni fogom a szempilláid sírta festéket,
Hogy lássam, meg tudja-e adni a szívnek, amelyet eltaláltál,
Az azúr és a kövek érzéketlenségét.

STÉPHANE MALLARMÉ

BRISE MARINE

La chair est triste, hélas! et j'ai lu tous les livres.
Fuir! Lf-bas fuir! Je sens que des oiseaux sont ivres
D'être parmi l'écume inconnue et les cieux!
Rien, ni les vieux jardins reflétés par les yeux
Ne retiendra ce coeur qui dans la mer se trempe
O nuits! ni la clarté déserte de ma lampe
Sur le vide papier que la blancheur défend
Et ni la jeune femme allaitant son enfant.
Je partirai! Steamer balançant ta mâture,
Lève l'ancre pour une exotique nature!
Un Ennui, désolé par les cruels espoirs,
Croit encore à l'adieu suprême des mouchoirs!
Et, peut-être, les mâts, invitant les orages
Sont-ils de ceux qu'un vent penche sur les naufrages
Perdus, sans mâts, sans mâts, ni fertiles îlots...
Mais, ô mon coeur, entends le chant des matelots!

STÉPHANE MALLARMÉ

TENGERI FUVALLAT

A hús szomorú, jaj! és olvastam minden könyvet.
Menekülni! oda menekülni! Érzem, (a) madarak ittasak (attól),
Hogy az ismeretlen tajték és az egek között léteznek!
Semmi, a szeme(im)ben tükröződő régi kertek sem
Fogják visszatartani ezt a szívet, amely bemártódik a tengerbe
Ó éjszakák! sem lámpám elhagyott világossága
Az üres papíron, amelyet oltalmaz a fehérség,
És sem az ifjú nő, szoptatva gyermekét (aki szoptatja gyermekét).
El fogok menni! gőzös, ringasd árbocaidat,
Szedd fel a horgonyt egy egzotikus természet kedvéért!
(Az) Unalom, a kegyetlen reményektől megszorodva,
Még hisz a zsebkendők végső búcsújában!
És talán az árbocok, amelyek viharokat vonnak magukra,
Azok közül valók, akiket (egy) a szél a hajótörés (darabjai,
romjai) fölé hajlít,
Elveszettek (föle), árbocok nélkül, árbocok nélkül, (és)
termékeny kis szigetek nélkül (is)...
De ó, szívem, halld meg a matrózok dalát!

STÉPHANE MALLARMÉ

LES FENÊTRES

Las du triste hôpital, et de l'encens fétide
Qui monte en la blancheur banale des rideaux
Vers le grand crucifix ennuyé du mur vide,
Le moribond surnois y redresse un vieux dos,

Se traîne et va, moins pour chauffer sa pourriture
Que pour voir du soleil sur les pierres, coller
Les poils blancs et les os de la maigre figure
Aux fenêtres qu'un beau rayon clair veut hâler,

Et la bouche, fiévreuse et d'azur bleu vorace,
Telle, jeune, elle alla respirer son trésor,
Une peau virginale et de jadis ! encrasse
D'un long baiser amer les tièdes carreaux d'or.

Ivre, il vit, oubliant l'horreur des saintes huiles,
Les tisanes, l'horloge et le lit infligé,
La toux ; et quand le soir saigne parmi les tuiles,
Son œil, à l'horizon de lumière gorgé,

Voit des galères d'or, belles comme des cygnes,
Sur un fleuve de pourpre et de parfums dormir
En berçant l'éclair fauve et riche de leurs lignes
Dans un grand nonchaloir chargé de souvenir !

Ainsi, pris du dégoût de l'homme à l'âme dure
Vautré dans le bonheur, où ses seuls appétits
Mangent, et qui s'entête à chercher cette ordure
Pour l'offrir à la femme allaitant ses petits,

Je fuis et je m'accroche à toutes les croisées
D'où l'on tourne l'épaule à la vie, et, béni,
Dans leur verre, lavé d'éternelles rosées,
Que dore le matin chaste de l'Infini

STÉPHANE MALLARMÉ

AZ ABLAKOK

A komor kórháztól és a bűzös tömjéntől kimerülve,
Amely a függönyök banális (közönséges) fehérségébe felszáll
Az üres fal nagy unott keresztfája felé,
Az alamuszi (sanda, furfangos) haldokló kiegyenesíti öreg hátát,

Vonszolódik és megy, kevésbé (azért) hogy megmelegítse rothadását,
Mintsem (azért) hogy napot (napfényt) lásson a köveken, (és)
odatapassza
Fehér borostáját és sovány alakjának csontjait
Az ablakokra, amelyeket egy szép világos sugár meg akar
pirosítani (aranyozni),

És a száj, lázas(an), és azúrkékre mohón,
(Amely) olyan (úgy), (még) ifjan, belélegezte kincsét,
(Az a) szűzi és egykori a bőr! (most) bemocskolja
Egy hosszú keserű csókkal a langyos arany (ablak)-négyszögeket.

Ittasan, (úgy) él ő, feledve az utolsó kenet rettenetét,
A herbateákat, a faliórát és a (neki) rendelt ágyat,
A köhögést; és amikor az este vérzik a tetőcserepek között,
Szeme a fénnel elhalmozott horizonton

Arany gályákat néz, szépek, mint a hattyúk, (ahogyan)
A bíbor- és illatfolyón alusznak
Ringatva vonalaik gazdag és vörösarna fényeit (szikráit)
Emlék(ek)kel terhes nagy tétlenségben (bágyadtságban)!

Így, a durva lelkű ember iránti undortól megragadva,
Aki a jóságban hempereg, ahol (amelyben) csak étvágya
Zabál (eszik), és aki konokul ragaszkodik ahhoz, hogy keresse
ezt a szennyet,
Hogy felkínálja a nőnek, aki kicsinyeit szoptatja,

Je me mire et me vois ange ! et je meurs, et j'aime
– Que la vitre soit l'art, soit la mysticité –
À renaître, portant mon rêve en diadème,
Au ciel antérieur où fleurit la Beauté !

Mais, hélas ! Ici-bas est maître : sa hantise
Vient m'écœurer parfois jusqu'en cet abri sûr,
Et le vomissement impur de la Bêtise
Me force à me boucher le nez devant l'azur.

Est-il moyen, ô Moi qui connais l'amertume,
D'enfoncer le cristal par le monstre insulté
Et de m'enfuir, avec mes deux ailes sans plume
– Au risque de tomber pendant l'éternité ?

(Így) menekülök én és kapaszkodom minden ablakkeresztbe,
Ahonnan az életnek hátát fordít az ember, és megszentel(őd)ve
Üvegükben, (amelyet) örök harmatok mosnak, (áztatnak)
(És) amelyet a Végtelenség érintetlen reggele bearanyoz,

(Így) tükröződöm és angyalnak látom magam! és meghalok, és
kívánok
– Legyen az üveg a művészet, legyen a misztikum –

Újjászületni, álmomat diadémként viselve,
Az egykori égen, ahol a Szépség virágzik (virít)!

De ah! itt lent (a) mester: lidérce
Jön néha, hogy émelyítsen egészen eddig a biztos menedékhelyig,
(menhelyig),
És az (állati) ostobaság tisztátalan (ronda) hányadéka
Kényszerít engem, hogy befogjam az orrom az azúr előtt.

Létezik eszköz, ó, Én, aki ismered a keserűséget,
Széttörni (betörni) a rémség(monstrum) gyalázta kristályt,
És elmenekülni toll nélküli szárnyaimmal
– azzal a kockázattal, hogy örökkön-örökké (az örökkévalóságig,-
ban)zuhanok?

Saját formahű fordításomban:

Torkig szűk kórterem s szagos tömjén garázda
füstjével, mely odvas falon, gyúrt függönyök
fehérjén leng rideg feszület magasába,
a sanda nagybeteg felböki vén, törött

hátát, meging s kilép, nem is jártatni renyhe
árnyát, csak a napot látni kint, s a fehér
borostát, arca csont-bőr maszkját az üvegre
nyomni, melyet a dél tikkadt sugara ér.

Bár ajka csupa láz, s harapná ég azúrját,
mint ifjan, egykor, az imádott, szertelen
szűz bőre bársonyát... csak maszatok mutatják
zilált csókjait a langy, arany üvegen!

Merő mámor, hogy él! Felejt is most kegyetlen
utolsó kenetet, órát, teát, flakont,
matrac-sírt, köhögést; s ha alkony vére freccsen
a tetőkre s csurom vörös a horizont,

arany gályákra lát: pazar hatyúí zászló
mindegyik, szendereg bíbor- s illathabon,
s ringatja telivér, rőt villámmal cikázó
vásznát emlékező, mély, roppant nyugalom!

Így – mert undorít a kíméletlen Ember,
ki boldogság-sarat dagasztva egyre fal
és váltig konokan kiegyezik a szennyel:
hajít nejének is, hadd hízzon csak a faj –

én futok s markolok minden ablak-keresztet
és hátat vetek a világnak s boldogan
úszom az üvegen, hol harmat csöppje reszket
s virrad a Végtelen arany habjaiban,

s angyallá avat a tükör! végem!... De meglásd,
– művészet, misztikum: mindegy mi az üveg –
feltámadok, s viszem álmaim diadémját
oda, hol ős egek Szépséget rejtenek!

De jaj, még itt is, itt e védett égi sánokban
is meg-megundorít a rém: a Sár az úr!
Csípi orrom, amit kihányt a zabolátlan
csűrhe... hát befogom, ha tűz a dél azúr!

Mondd, van-e mód, ó Én – te látod a siralmat! –
bezúzni tüköröm, mit bemocskol a Szörny?
s iszkolni ereje tollatlan szárnyaimnak?
– s zuhanjon is akár, örökké-örökkön?

ARTHUR RIMBAUD

L'ÉTERNITÉ

Elle est retrouvée.
Quoi? l'Éternité.
C'est la mer mêlée
Au soleil.

Mon âme éternelle,
Observe ton voeu
Malgré la nuit seule
Et le jour en feu.

Donc tu te dégages
Des humains suffrages
Des communs élans
Et voles selon...

– Jamais d'espérance
Pas d'*orientur*.
Science et patience,
Le supplice est sûr.

Plus de lendemain,
Braises de satin,
Votre ardeur
Est le devoir.

Elle est retrouvée!
– Quoi? l'Éternité.
C'est la mer mêlée
Au soleil.

ARTHUR RIMBAUD

MEG VAN TALÁLVA!

Újra meg van találva!
Mi? az örökkévalóság!
A tenger össze van keverve
A nappal.

Örökkévaló lelkem,
Tartsd meg fogadalmadat
A magányos éjszaka
És a tüzelő nap ellenére.

Tehát megszabadítod magad
Az emberi tetszéstől (az emberek tetszésétől),
A (sok) közös lendülettől!
Repülsz hát (ezek) szerint...

– Soha többé reményt!
Se *orientur*-t!
Tudás és türelem,
Biztos a gyötrelem.

(Nincs) többé holnap,
(Sok) szatén-zsarátnok,
Tüzetek
A kötelesség.

Újra meg van találva!
– Mi? az örökkévalóság.
A tenger össze van keverve
A nappal.

FRANCIS JAMMES

SILENCE

À Albert Samain.

Silence. Puis une hirondelle sur un contrevent
fait un bruit d'azur dans l'air frais et bleuissant,
toute seule. Puis deux sabots traînaient dans la rue.
La campagne est pâle, mais au ciel gris qui remue
on voit déjà le bleu qui chauffera le jour.
Je pense aux amours des vieux temps, aux amours
de ceux qui habitaient aux parcs des beaux pays
riches en vigne, en blé, en foin et en maïs.
Les paons bleus remuaient sur les pelouses vertes,
et les feuilles vertes se miraient aux vitres vertes
dans le réveillement du ciel devenu vert.
Les chaînes dans l'étable où l'ombre était ouverte
avaient un bruit tremblé de choquement de verres.
Je pense au vieux château de la propriété,
aux chasseurs s'en allant par les matins d'été,
aux aboiements longs des chiens flaireurs qui rampent...

Dans l'énorme escalier cirée était la rampe.
La porte était haute d'où les jeunes mariés,
en écoutant partir les grands-pères, riaient,
s'entrelaçaient et joignaient leurs jolies lèvres,
pendant que tremblaient, aux gîtes d'argent, les lièvres.

Que ces temps étaient beaux où les meubles-Empire
luisaient par le vernis et les poignées de cuivre...
Cela était charmant, très laid et régulier
comme le chapeau de Napoléon premier.

FRANCIS JAMMES

CSEND...

Albert Samainnek

Csend. Aztán egy fecske a (egy) párkányon
azúr zajt csap a hideg és kéklő levegőben,
teljesen egyedül. Aztán két facipő kóvályog el az utcán.
A vidék sápadt, de a szürke megindult égen
az ember látja már a kéket, amely felfűti majd a napot.
Én régi idők szerelmeire gondolok, azoknak
szerelmeire, akik szép országok parkjaiban laktak,
(mely) gazdag (volt) szőlőben, gabonában, szénában és kukoricában.
(A) kék pávák (mozogtak) járkáltak a zöld pázsitokon,
és a zöld levelek tükröződtek a zöld ablaküvegekben
az ég ébredésekor, amely zöld lett.
A láncok az istállóban, ahol megnyílt (volt) az árnyék (a sötétség),
üvegkoccanástól reszkető zajt csaptak.
A régi kastélybirtokra (= a birtok régi kastélyára, a birtokon álló
régii kastélyra) gondolok,
a vadászokra, akik elindulnak nyári reggeleken,
a szimatoló kutyák hosszú csaholásaira, ahogy (melyek) kúsznak...

A hatalmas lépcsőházban viasztól fénylett a korlát.
A kapu magas volt, ahonnan az ifjú házások,
hallgatva, hogy elmennek a nagyapák, nevettek,
összefonódtak és összeillesztették szép kis ajkukat,
miközben ezüst vackaikon reszkettek (már) a nyulak.

Milyen szép idők is voltak, amikor az empire bútorok
ragyogtak a lakktól meg a rézfogantyúkkal...
Kedves volt ez, nagyon csúf és szabályos,
mint első Napóleon kalapja.

Je pense aussi aux soirées où les petites filles
jouaient aux volants près de la haute grille.
Elles avaient des pantalons qui dépassaient
leurs robes convenables et atteignaient leurs pieds :
Herminie, Coralie, Clémence, Célanire,
Aménaïde, Athénaïs, Julie, Zulmire ;
leurs grands chapeaux de paille avaient de longs rubans.
Tout à coup un paon bleu se perchait sur un banc.
Une raquette lançait un dernier volant
qui mourait dans la nuit qui dormait aux feuillages,
pendant qu'on entendait un roulement d'orage.

Gondolok az estékre is, ahol (amikor) a kislányok
tollaslabdát játszottak a magas rács közelében.
Nadrágjuk volt, amelyek (s azok) hosszabbak voltak (=túlhaladták)
illedelmes ruhájuknál és a lábszárújukig értek:
Herminie, Coralie, Clémence, Célanire,
Aménaïs, Julie, Zulmire;
nagy szalmakalapjaiknak hosszú szalagja volt.
Hirtelen egy kék páva ült egy (a) padra.
Egy teniszütő elhajított egy utolsó tollaslabdát,
amely elhalt az éjszakában, amely aludt a lombok közt,
miközben (már) hallatszott a vihar dörgése.

JOHN CLARE

I AM

I am: yet what I am none cares or knows,
My friends forsake me like a memory lost;
I am the self-consumer of my woes,
They rise and vanish in oblivious host,
Like shades in love and death's oblivion lost;
And yet I am! and live with shadows tost

Into the nothingness of scorn and noise,
Into the living sea of waking dreams,
Where there is neither sense of life nor joys,
But the vast shipwreck of my life's esteems;
And e'en the dearest--that I loved the best--
Are strange--nay, rather stranger than the rest.

I long for scenes where man has never trod;
A place where woman never smil'd or wept;
There to abide with my creator, God,
And sleep as I in childhood sweetly slept:
Untroubling and untroubled where I lie;
The grass below--above the vaulted sky.

JOHN CLARE

VAGYOK

Vagyok – de hogy vagyok, azzal senki nem törődik vagy nem tudja;
Barátaim elhagynak, mint egy elveszett emléket:
Keserveimnek ön-elemésztője vagyok –
Azok felemelkednek és eltűnnek a temérdek feledésben,
Mint árnyak a szerelem őrjöngő, fojtott vajúdásában (agóniájában):
És mégis vagyok (még) és élek – mint gőzök,

Gúny és lárma semmiségébe vetve,
Az éber álmok élő tengerébe,
Ahol sem az élet, sem az öröm érzése nem létezik (többé),
Csak életem értékeinek (várakozásainak) hatalmas hajóroncsa;
Még a legdrágábbak, akiket legjobban szeretek,
(Ők is) idegenek – nem, inkább idegenebbek, mint a többiek.

Sóvárgok olyan színhelyek után, amelyekre soha (még) nem
lépett ember,
(Egy) olyan helyre, ahol a nők (még) soha nem nevettek vagy
sírtak –

Hogy ott maradjak Teremtő Istenemmel,
És aludjak, mint gyerekkoromban, édesen,
(Ahol) nem zavarok és (engem) sem zavarnak,
Lent a fű, fent (pedig) a boltozatos ég.

SIEGFRIED SASSOON

'THEY'

The Bishop tells us: 'When the boys come back
'They will not be the same; for they'll have fought
'In a just cause: they lead the last attack
'On Anti-Christ; their comrades' blood has bought
'New right to breed an honourable race,
'They have challenged Death and dared him face to face.'

'We're none of us the same!' the boys reply.
'For George lost both his legs; and Bill's stone blind;
'Poor Jim's shot through the lungs and like to die;
'And Bert's gone syphilitic: you'll not find
'A chap who's served that hasn't found some change.
'And the Bishop said: 'The ways of God are strange!

SIEGFRIED SASSOON

'ŐK'

A püspök azt mondja: „Ha a fiúk hazatérnek,
Nem lesznek ugyanazok; mert egy igazságos ügyért
Harcollhattak (volt): az utolsó támadást vezették
Az Antikrisztus ellen; bajtársaik vére új jogot
Terepített egy becsületes faj nemzéséhez:
Kihívták a halált, és dacoltak vele szemtől szemben.”

„Egyikünk sem ugyanaz többé!”, felelik a fiúk.
„George elveszítette mindkét lábát; Bill pedig teljesen vak;
A szegény Jim a tüdőlövésbe mindjárt belehal;
Bert meg vérbajos lett: egy fickót sem talál majd,
Aki szolgált, (és) ne talált (tapasztalt) volna *valami* változást.”
A püspök pedig így szólt: „Furcsák az Isten útjai!”

CHARLES PÉGUY

PREMIER JOUR

Comme elle avait gardé les moutons à Nanterre,
On la mit à garder un bien autre troupeau,
La plus énorme horde où le loup et l'agneau
Aient jamais confondu leur commune misère.

Et comme elle veillait tous les soirs solitaire
Dans la cour de la ferme ou sur le bord de l'eau,
Du pied du même saule et du même bouleau
Elle veille aujourd'hui sur ce monstre de pierre.

Et quand le soir viendra qui fermera le jour,
C'est elle la caduque et l'antique bergère,
Qui ramassant Paris et tout son alentour

Conduira d'un pas ferme et d'une main légère
Pour la dernière fois dans la dernière cour
Le troupeau le plus vaste à la droite du père.

CHARLES PÉGUY

ELSŐ NAP

Amint (miközben) Nanterre-ben őrizte a birkákat,
Elhívták, őrizzen egy egészen más nyáját,
(Azt) a hatalmas hordát, ahol (amelyben) a farkas és a bárány
Soha nem vegyítették össze közös nyomorúságukat.

És amint (miközben) minden este öregedett magányosan
A tanya udvarán vagy a vízparton,
Ma ugyanannak a fűzfának és ugyanannak a nyírfának tövében
Oltalmazza ezt a kőszörnyeteget (Párizst).

És ha majd eljön az este, amely lezárja a napot,
Ő (lesz az), az esendő és ösöreg pásztorlány,
Aki – összerántva Párizst és egész környékét –

Határozott léptekkel és könnyed kézzel vezeti (majd)
Utolsó alkalommal az utolsó udvaron
Az Úr jobbához a leghatalmasabb nyáját.

JOACHIM RINGELNATZ

DER SCHNUPFTABAKDOSE

Es war eine Schnupftabakdose
Die hatte Friedrich der Große
Sich selbst geschnitzt aus Nussbaumholz.
Und darauf war sie natürlich stolz.

Da kam ein Holzwurm gekrochen.
Der hatte Nussbaum gerochen.
Die Dose erzählte ihm lang und breit
Von Friedrich dem Großen und seiner Zeit.

Sie nannte den alten Fritz generös.
Da aber wurde der Holzwurm nervös
Und sagte, indem er zu bohren begann:
"Was geht mich Friedrich der Große an!"

JOACHIM RINGELNATZ

A BURNÓTSZELENCE

Volt (egyszer) egy burnótszelence,
Azt Nagy Frigyes faragta
Önmagának diófából.
És erre ő (a burnótszelence), természetesen, büszke volt.

Jött egyszer csúszva-mászva egy szú.
Megszimatolta a diófát.
A szelence széltében-hosszában mesélt neki
Nagy Frigyesről és koráról.

(A szelence) nemeslelkűnek nevezte az öreg Fritzet.
Erre azonban a szú ideges lett
És (azt) mondta, miközben rágni kezdett:
„Mi közöm nekem Nagy Frigyeshez!”

JOACHIM RINGELNATZ

IM PARK

Ein ganz kleines Reh stand am ganz kleinen Baum
Still und verklärt wie im Traum.
Das war des Nachts elf Uhr zwei.
Und dann kam ich um vier
Morgens wieder vorbei,
Und da träumte noch immer das Tier.
Nun schlich ich mich leise – ich atmete kaum –
Gegen den Wind an den Baum,
Und gab dem Reh einen ganz kleinen Stips.
Und da war es aus Gips.

JOACHIM RINGELNATZ

A PARKBAN

Egy egészen kicsi őz állt az (egy) egészen kicsi fánál
Csendben és merengve, mintegy álomban.
Ez éjjel tizenegy óra kettőkor volt.
És akkor én négykor
Reggel megint eljöttem (elmentem) arra,
És akkor még mindig álmodott az állat.
Nos, halkán (oda)settengetem – alig lélegeztem –
Széllel szemben a fához,
És egy egészen kicsi pöccentést adtam az őznek.
És akkor (derült ki), hogy gipszből volt (van).

CHRISTIAN MORGENSTERN

DER MARABU

Der Marabu, von dem es heißt,
er sei ein nachdenklicher Geist,

nimmt bei des Vollmonds hellem Brand
sehr gern ein gutes Buch zur Hand –

und setzt die Brille auf die Nase
und liest des Nachts in der Oase.

Er denkt, es hat des niemand acht,
wodurch er so gelehrt sich macht.

Doch Burrmann folgt mit Hilfe Mogels
dem Lebensgang auch dieses Vogels.

Hans Mogel wird, mit Leim behandelt,
in einen Marabu verwandelt.

Stativ und Apparat dazu
in einen zweiten Marabu.

Als nun die Nacht kommt und der Mond,
erscheint der Vogel, wie gewohnt,

und hebt die Brille hinters Ohr
und zieht ein Lesebuch hervor.

Unweit zwar, an der Palme Fuß,
sieht er zwei weitre Marabus; –

doch, da dieselben gleichfalls lesen,
versöhnt er sich mit ihrem Wesen.

CHRISTIAN MORGENSTERN

A MARABU

A marabu, akiről azt mondják:
megfontolt szellem,

a telihold világos fényénél
szívesen vesz kézbe egy jó könyvet –

és orrára teszi a szemüveget
és olvas éjjel az oázisban.

Azt gondolja, senki nem figyel arra (észre se veszi),
mi által (hogyan) teszi ő magát tudóssá.

Pedig Burrman (=zümmögőember) Mogel (=csaló, sipista)
segítségével
ennek a madárnak életútját is követi.

Hans Mogel (Csaló Hansi) – enyvel (ragasztóval) megkezelve –
marabuvá (lesz) változtatva.

Állvány és készülék (pedig) ezenkívül
(egy) második marabuvá.

Nos, mikor aztán eljön az éj és a hold,
megjelenik a madár, mint szokta,

és szemüvegét füle mögé emeli
és előhúzza egy könyvet.

Nem messze ugyan, a pálma tövében,
lát két másik marabut; –

de mivel azok ugyancsak olvasnak,
megbékül azok lényével.

Er schlägt sein Buch auf, Seite dreißig,
und liest wie immer ernst und fleißig.

Da drückt Hans Mogel auf den Ball...
man hört ein Klirren von Metall...

doch weiter nichts. Die Dreie stehn
ganz still, als wäre nichts geschehn.

Nach einer Weile aber – knall! –
drückt Mogel abermals den Ball.

Verflossen ist die nötige Zeit,
der Marabu ist konterfäit.

Die beiden falschen Marabus
verschwinden von der Palme Fuß...

Der echte aber spricht zu sich:
„Dies alles ist höchst wunderlich!“ ...

Felüti könyvét a harmincadik oldalon,
és – mint mindig – komolyan és szorgalmasan olvas(ni kezd).

Ekkor Csaló Hansi megnyomja a gömböt (gombot)...
fémes csengést hall az ember...

de semmi mást. A három (ott)
áll egészen csendben, mintha semmi se történt volna.

Egy idő után azonban – puff! –
Csaló megint megnyomja a gömböt (gombot).

Eltelt a szükséges idő.
A marabu ábrázolva van (megvan a képmása).

A két hamis marabu
(pedig eltűnik a pálma tövéből...

Az igazi azonban (így) beszél magához:
„Mindez fölöttébb bámulatos!”

THOMAS HARDY

SNOW IN THE SUBURBS

Every branch big with it,
Bent every twig with it;
Every fork like a white web-foot;
Every street and pavement mute:
Some flakes have lost their way, and grope back upward when
Meeting those meandering down they turn and descend again.
The palings are glued together like a wall,
And there is no waft of wind with the fleecy fall.

A sparrow enters the tree,
Whereon immediately
A snow-lump thrice his own slight size
Descends on him and showers his head and eye
And overturns him,
And near inurns him,
And lights on a nether twig, when its brush
Starts off a volley of other lodging lumps with a rush.

The steps are a blanched slope,
Up which, with feeble hope,
A black cat comes, wide-eyed and thin;
And we take him in.

THOMAS HARDY

HÓ AZ ELŐVÁROSOKBAN

Minden ág tele van (vele),
Minden gallyacska meghajlik (tőle);
Minden villa(-s ág) mint egy fehér úszóhártyás láb;
Minden utca és minden járda néma:
Néhány pehely eltévedt és tapogatózik vissza fölfelé, (s) mihelyt
Azokkal találkozik, amelyek lefelé bukdácsolnak, megfordul és
megint ereszkedik.
A kerítések összeragadtak, mint egy fal,
(És) egy kis fuvallat sem (kíséri) a bolyhos (hó)hullást.

Egy veréb száll a fára,
Mire azonnal
Egy (a veréb) csekély természetnél háromszor nagyobb hógöröngy
Lehull rá és megpermetezi fejét és szemeit,
És feldönti őt
És szinte urnába zárja
És egy alsóbb ágra száll, ahol pamacska
Más hógöröngyök sortüzét oldja ki lázas sietséggel.

A lépcső: megfehéredett lejtő,
Amelyen gyenge reménnyel
Egy fekete macska jön, (tágra) nyílt szemmel és véznán;
Mi pedig behozzuk (befogadjuk).

OSCAR WILDE

REQUIESCAT

Tread lightly, she is near
Under the snow,
Speak gently, she can hear
The daisies grow.

All her bright golden hair
Tarnished with rust,
She that was young and fair
Fallen to dust.

Lily-like, white as snow,
She hardly knew
She was a woman, so
Sweetly she grew.

Coffin-board, heavy stone,
Lie on her breast,
I vex my heart alone,
She is at rest.

Peace, peace, she cannot hear
Lyre or sonnet,
All my life's buried here,
Heap earth upon it.

OSCAR WILDE

REQUIESCAT

Lépj könnyedén, ő közel van
A hó alatt,
Beszélj szelíden, ő hallhatja
Nőni a százszorszépeket.

Egész világos, arany haja
Penésztől megfakulva (megfakult),
Ő, aki ifjú és szép volt,
(Most) szétesve porrá.

Liliomszerűen, fehérén, mint a hó,
Alig tapasztalta meg,
Hogy nő volt, olyan
Édesen növekedett.

Koporsódeszka, nehéz kő
Fekszik a mellén,
Egyedül zaklatom szívemet,
Ő nyugszik.

Nyugalom, nyugalom, ő nem tud (már) meghallani
Lírát vagy szonettet,
Egész életem van itt eltemetve,
Halmozatok rá földet.

ROBERT LOUIS STEVENSON

IN THE HIGHLANDS

In the highlands, in the country places,
Where the old plain men have rosy faces,
 And the young fair maidens
 Quiet eyes;
Where essential silence cheers and blesses,
And for ever in the hill-recesses
 Her more lovely music
 Broods and dies—

O to mount again where erst I haunted;
Where the old red hills are bird-enchanted,
 And the low green meadows
 Bright with sward;
And when even dies, the million-tinted,
And the night has come, and planets glinted,
 Lo, the valley hollow
 Lamp-bestarr'd!

O to dream, O to awake and wander
There, and with delight to take and render,
 Through the trance of silence,
 Quiet breath!
Lo! for there, among the flowers and grasses,
Only the mightier movement sounds and passes;
 Only winds and rivers,
 Life and death.

ROBERT LOUIS STEVENSON

HEGYVIDÉKEN

A hegyvidéken, a vidéki tájakon,
Ahol az öreg egyszerű férfiaknak rózsás arcuk van,
 És a fiatal szép lányoknak
 Nyugodt szemük;
Ahol (a) lényegi (tökéletes) csend megdermeszt és boldogít,
És a lankás zugokban örökre
 Az ő szerelmesebb muzsikája
 Mereng (honol) és elhal —

Ó, ismét felmászni (oda), ahol egykor (gyakran) kóboroltam;
Ahol az öreg vörös dombokat elvarázsolják a madarak,
 És az alacsonyan (fekvő) zöld réteken
 Világít a pázsit;
És ha véget ér az est, a millió színű,
És az éj közeleg, és bolygók villognak,
 Nézd! Az üres völgy
 Lámpával (van) felcsillagozva!

Ó, álmodozni, ó, felébredni és vándorolni
Ott, és gyönyörrel, nyugodtan
 Ki- és belélegezni a csend
 Elragadtatásán (mámorán) át!
Nézd! mert ott, a virágok és füvek között,
(Ott) csak a nagyobb mozgás (mozgalom) ad hangot és vonul át;
 Csak (a) szelek és folyók,
 Élet és halál.

STAPFEN

In jungen Jahren war's. Ich brachte dich
 Zurück ins Nachbarhaus, wo du zu Gast,
 Durch das Gehölz. Der Nebel rieselte,
 Du zogst des Reisekleids Kapuze vor
 Und blicktest traulich mit verhüllter Stirn.
 Naß ward der Pfad. Die Sohlen prägten sich
 Dem feuchten Waldesboden deutlich ein,
 Die wandernden. Du schrittest auf dem Bord,
 Von deiner Reise sprechend. Eine noch,
 Die längre, folge drauf, so sagtest du.
 Dann scherzten wir, der nahen Trennung klug
 Das Angesicht verhüllend, und du schiedst,
 Dort wo der First sich über Ulmen hebt.
 Ich ging denselben Pfad gemach zurück,
 Leis schwelgend noch in deiner Lieblichkeit,
 In deiner wilden Scheu, und wohlgenut
 Vertrauend auf ein baldig Wiedersehn.
 Vergnüglich schlendernd, sah ich auf dem Rain
 Den Umriss deiner Sohlen deutlich noch
 Dem feuchten Waldesboden eingepägt,
 Die kleinste Spur von dir, die flüchtigste,
 Und doch dein Wesen: wandernd, reisehaft,
 Schlank, rein, walddunkel, aber o wie süß!
 Die Stapfen schritten jetzt entgegen dem
 Zurück dieselbe Strecke Wandernden:
 Aus deinen Stapfen hobst du dich empor
 Vor meinem innern Auge. Deinen Wuchs
 Erblickt' ich mit des Busens zartem Bug.
 Vorüber gingst du, eine Traumgestalt.
 Die Stapfen wurden jetzt undeutlicher,
 Vom Regen halb gelöscht, der stärker fiel.
 Da überschlich mich eine Traurigkeit:
 Fast unter meinem Blick verwischten sich
 Die Spuren deines letzten Gangs mit mir.

LÁBNYOMOK

Fiatal éveimben történt. Visszavittelek
 A szomszéd házba, ahol vendég (voltál),
 A cserjésen át (kiserdőn át). A köd szitált,
 Te útiruhád csuklyáját előrehúztad
 És eltakart homlokkal bizalmasan néztél (pillantottál).
 Nyirkos lett az ösvény. A cipőtalpak élesen (világosan)
 Belenyomódtak a nedves erdei talajba,
 A vándorlók (talpak). A szélén lépegettéll,
 Utadról mesélve (beszélve). Még egy,
 (az) követi majd azt, így mondtad, a hosszabbik.
 Aztán tréfáltunk, a közeli elválás arcát
 Okosan eltakarva, majd te elbúcsúztál,
 Ott, ahol a hegygerinc a szilfák fölél emelkedik.
 Én ugyanazon az ösvényen lassan visszamentem,
 Halkan dúskálva még a kedvességdben,
 Vad féltékenységdben, és jókedvűen
 Bízva (tam) a hamari vizontlátásban.
 Elégedetten barangolva az (út) peremén (ott) láttam még
 Cipőtalpad körvonalát, világosan
 Belenyomódva a nedves erdei talajba,
 A legkisebb nyomodat, a legfutóbbat,
 És mégis a te lényedet: vándorló, útra kész,
 Karcú, tiszta, erdei-sötét, de micsoda édes (leány)!
 A lábnyomok most szembeledeltek
 Az ugyanabban, (de) fordított irányban vándorlóval:
 Lábnyomaidból kiemelkedtéll
 Belső szemem előtt. Megpillantottam
 Termeted kebled kecses csúcsával (együtt).
 Elmentél (elhaladtál), egy álomalak.
 A lábnyomok most már elhalványodtak,
 Az eső félig elmosta (őket), mely erősebben esett.
 Ekkor szomorúság esett (szállt) meg engem:
 Szinte tekintetem előtt (szemem láttára) mosódtak el
 Utolsó velem (megtett) utad nyomai.

RAINER MARIA RILKE

DER PANTHER

Jardin des Plantes, à Paris

Sein Blick ist vom Vorübergehn der Stäbe
so müd geworden, daß er nichts mehr hält.
Ihm ist, als ob es tausend Stäbe gäbe
und hinter tausend Stäben keine Welt.

Der weiche Gang geschmeidig starker Schritte,
der sich im allerkleinsten Kreise dreht,
ist wie ein Tanz von Kraft um eine Mitte,
in der betäubt ein großer Wille steht.

Nur manchmal schiebt der Vorhang der Pupille
sich lautlos auf – dann geht ein Bild hinein,
geht durch der Glieder angespannte Stille –
und hört im Herzen auf zu sein.

RAINER MARIA RILKE

A PÁRDUC

A Jardin des Plantes-ban, Párizsban

Pillantása a rácsok vonulásától (elhaladásától)
oly fáradt lett, hogy nem tart meg semmit.
Úgy tűnik neki, mintha ezer rács létezne
és ezer rács mögött nem volna világ.

A bársonyosan erős léptek puha menete,
amely a legeslegkisebb körben forog,
olyan, mint egy központ körüli erő tánca,
amelyben aléltan egy nagy akarat áll.

Csak néha tolódik fel a pupilla függőnye
hangtalanul – ekkor egy kép száll bele,
átmegy a tagok megfeszített csendjén –
és megszűnik lenni (elhal) a szívben.

RAINER MARIA RILKE

ARCHAISCHER TORSO APOLLOS

Wir kannten nicht sein unerhörtes Haupt,
darin die Augenäpfel reiften. Aber
sein Torso glüht noch wie ein Kandelaber,
in dem sein Schauen, nur zurückgeschraubt,

sich hält und glänzt. Sonst könnte nicht der Bug
der Brust dich blenden, und im leisen Drehen
der Lenden könnte nicht ein Lächeln gehen
zu jener Mitte, die die Zeugung trug.

Sonst stünde dieser Stein entstellt und kurz
unter der Schultern durchsichtigem Sturz
und flimmerte nicht so wie Raubtierfelle;

und bräche nicht aus allen seinen Rändern
aus wie ein Stern: denn da ist keine Stelle,
die dich nicht sieht. Du musst dein Leben ändern.

RAINER MARIA RILKE

APOLLÓ ARCHAİKUS TORZÓJA

Nem ismertük hallatlan fejét,
amelyben szemgolyói (szeme almái) értek. De
torzója izzik még, mint egy kandeláber,
amelyben nézése, csupán visszacsavarva,

tartja magát és ragyog. Másként a mell csúcsa
nem vakíthatna téged, és az ágyékok könnyű
forgásában nem indulhatna el egy mosoly
a középpont felé, amely a fogánást viselte.

Másként ez a kő torzan és röviden
állana a vállak áttetsző zuhanása alatt
és nem villogna úgy, mint vadállati irhák;

és nem törne ki minden pereme felől,
mint egy csillag: mert nincsen itt egyetlen pont,
amely ne téged nézne. Meg kell változtatnod életedet.

(A nyersfordítás időpontja: 2009. január 22.)

Nyersfordítás-változat:

APOLLÓ ŐSRÉGI SZOBORTÖREDÉKE

(Mi) nem ismertük (az ő) hallatlan fejét, –
abban szemgolyói (=szemefénye) értek. Töredéke
azonban mégis még (mindig) parázslík, mint egy lámpakörte,
amelyben nézése, csak(hogy) visszacsavarva,

tartja magát és ragyog. Máskülönbem nem tudna elvakítani
téged a mell csúcsa, és az ágyék (derekak, csípők) könnyed
forgásában nem tudna megindulni egy mosoly
a centrum felé, amely a nemző(erőt) hordozta.

Máskülönbem torzan és (meg)rövidítve (röviden) állna ez a kő
a vállak átlátszó zuhanása (esése) alatt
és nem villogna úgy, mint vadállatirhák;

és nem törne ki összes pereme felől,
mint egy csillag: mert ott nincs egyetlen pont sem,
amely ne nézne téged. Meg kell másítanod életed.

(2011. június 20.)

A vers Balla Zsófia nyersfordításában:

APOLLÓ ANTIK TORZÓJA

Nem ismertük hallatlan fejét,
melyben szeme almái értek. De
torzója most is izzik, mint egy csillár,
s benne tekintete (nézése), (csupán) kissé lehúzva,

időz és tündököl (ragyog). Másképp a mellkas íve
nem tudna (téged) elvakítani, s az ágyék finom (gyenge,
csekély) kanyarulatában
nem söpörhetne (futhatna, suhanhatna) végig egy mosoly
ama középig, mely a nemzésért felelt (a nemzést viselte,
termette meg, epedte).

Különbem torzan (csonkán) állna (itt) e kő, (mint) közvetlenül
a vállak alatti, áttekinthető zuhatag (törmelék, maradék),
és nem villódzna (ragyogna), akár rablóvad prémje (irhája),

és nem törne ki sodrából-pereméből (minden határaiból),
akár egy csillag: mert nincs itt (rajta) hely (folt, rész, pont) olyan,
amely ne nézne (látna) rád. Muszáj életed megmásítanod.
(át kell alakítanod, meg kell változtatnod életed).

A vers Győri László nyersfordításában:

APOLLÓ ARCHAİKUS TORZÓJA

Nem ismertük hihetetlen fejét,
melyben a szem almája érlelődött. De
torzója még most is úgy ég, mint a kandeláber,
amelyben a tekintet szüntelen ragyog,

csak le van csavarva. Különbem a mellkas
domborulata nem tudna elvakítani, az ágyék
csöndes hajlatán pedig nem futhatna végig egy mosoly
a középső részig, amely a nemzés viselője.

Különbem ez a kő időtlenül rövidülve állna
a vállak áttetsző esése alatt,
és nem fénylene, mint a vadállatok szőre,

körvonalalaiból pedig nem bontakozna ki, mint valami csillag:
mert nincs rajta egyetlen hely sem,
amely ne téged nézne. Meg kell változtatnod az életed!

A vers Tóth Árpád formahű fordításában:

ARCHAIKUS APOLLO-TORZÓ

Nem ismerhettük hallatlan fejét,
melyben szeme almái értek. Ám a
csonka test mégis izzik, mint a lámpa,
melybe mintegy visszacsavarva ég

nézése. Különben nem hintene
melle káprázatot s a csendes ágyék
íves mosollyal, mely remegve lágy még,
a nemző középig nem intene.

Különben csak torzult és suta kő
lenne, lecsapott vállal meredő,
nem villogna, mint tigris bőre, nyersen,

s nem törnék át mindenütt busa fények,
mint csillagot: mert nincsen helye egy sem,
mely rád ne nézne. Változtasd meg élted!

A vers Kosztolányi Dezső formahű fordításában:

Mi nem ismertük hallatlan fejét,
amelyben szemgolyói értek. Ámde porzó
fénytől sugárzik lámpaként e torzó
s nézése benne lecsavarva még

parázslík. Másként nem vakítna itt
a mell íve s a lágy-lejtésű ágyék,
honnan mosolygón még a régi vágó ég,
a pont felé, hol a nemzés lakik.

Másként e kő torz lenne, roskatag,
az áttetszően lankás váll alatt
és nem ragyogna, mint vadállat bőre,

s nem törne minden sarkából előre
egy-egy csillag: mert itt nincs egy tenyéryi folt,
mely nem rád tekint. Kezdj újra élni.

A vers Farkasfalvy Dénes formahű fordításában:

Nem láthattuk megdöbbenő fejét,
mely érlelte a szemgolyók almáit.
De csonka törzse lámpásként világít,
s bár visszacsavartan, nézése még

fénylik. Különben ívelőn a mell
így nem vakítana s lágy fordulatban
csípőjéből mosoly ne futna halkan
a nemzés központjához nyúlva el.

csak torz kő lenne, mit szétroncsolt rég
a vállak alatt nyíló szakadék,
s nem villogna mint ragadozók bőre,

s minden sarkát nem törnék át a fények
mint csillagot, mert nincs pont, mely belőle
ne téged nézne: másképpen kell élned.

A vers saját hangzásokélezítő fordításomban:

VALAKIVEL HOLLÓ A DÍSZKOSZ

Hírhedten itt nem étteremben ott,
makin ki rettenettel engem. Átkel
mert Ottó rontott mint egy kanzuláger,
ijedten elment, túr, velünk halott,

kint telt unt cent. Hont körte kint lezúg
eroszt rekedten, csúzlín ettem-éltem,
eredtem, körben ingyen ehhez értem
beégve itt e didi kuplungút.

Mond ürge viccesen Westelt sukurc
expander úr vern, húrhírig Tiburc
penderítve kit szó rí vakvizekre,

kút véreit Krausz megmeredten elmert
csausz jól viselt, benn válamra terítve,
mi mit indít. Humuszt keréken elven.

A vers rímtelen, szótagszámláló, jambikus ütemezésű változatban:

Mi nem ismertük hallatlan fejét, –
abban szeme almái értek. Ámde
torzója úgy izzik még, mint a lámpa,
melyben nézte, visszacsavarva bár,

tartódik s ragyog. Nem vakítana
másként mellescsúca téged, és az ágyék
könnyű forgásában nem lopakodna
mosoly közép felé, amely teremt.

Másként ez a kő torzan állna, és
kurtán a vállak esett üvege
alatt, s nem égne, mint vadállatirha;

és nem törne ki összes pereméből
mint egy csillag: mert ott nincsen egyetlen
hely, mely nem téged néz. Fordítsd meg élted.

A vers saját költői próza jellegű fordításomban:

Nem ismertük hallatlan koponyáját,
amelyben szeméi almái érlelődtek. De
torzója izzik még, mint egy kandeláber,
s abban nézése, csupán visszacsavarva,

tartja magát és ragyog. Egyébként nem tudna elkápráztatni
téged a mell csúcsa, és a csípők könnyű
forgásában nem indulhatna el egy mosoly
arra a középére, amely a nemzést viselte.

Egyébként ez a kő torzan és röviden állna
a vállak áttetsző zuhanása alatt
és nem villogna, mint vadállat-irhák;

és nem törne szét mindenfelé összes pereméről,
mint egy csillag: mert nincsen itt egyetlen pont sem,
amely ne téged nézne. Meg kell változtatnod az életedet.

A záradék variánsa:

és nem törne ki peremeinek minden pontjából
mint egy csillag: mert nincsen itt olyan hely (pont),
amely nem néz (lát) téged. Neked kell megváltoztatnod életedet.

RAINER MARIA RILKE

SONETTE AN ORPHEUS (II.1)

Atmen, du unsichtbares Gedicht!
Immerfort um das eigne
Sein rein eingetauschter Weltraum. Gegengewicht,
in dem ich mich rhythmisch ereigne.

Einzig Welle, deren
allmähliches Meer ich bin;
sparsamstes du von allen möglichen Meeren, –
Raumgewinn.

Wieviele von diesen Stellen der Räume waren schon
innen in mir. Manche Winde
sind wie mein Sohn.

Erkennst du mich, Luft, du, voll noch einst meiniger
Orte?

Du, einmal glatte Rinde,
Rundung und Blatt meiner Worte.

RAINER MARIA RILKE

SZONETTEK ORPHEUSZHOZ (II.1)

Lélegzés, te láthatatlan vers!
Folyamatosan a saját létért
tisztán becserélt világtér. Ellensúly,
amelyben én ütemesen megtörtének.

Egyetlen hullám, amelynek
lassanként (gyűlő) tengere én vagyok;
te, a legtakarékosabb minden tenger közül –
térnyereség.

A tereknek ezekből a helyeiből hány volt
már bennem belül. Némelyik szél
olyan, mint a fiam.

Felismersz engem, levegő, te, (aki) még tele (vagy) egykori
helyeimmel?

Te, szavaimnak egykor sima kérge,
(kerek) hajlata és levele.

Saját formahű fordításomban:

Lélegzet, láthatatlan költemény!
Szüntelenül tulajdon
létemért beváltott világűr. Kemény
ellensúly, melyben lüktetve folytatódom.

Egyetlen hullám: ennek vagyok
araszoló tengere én;
minden tenger közt a legfukarabb –
tér-nyeremény.

Tereknek mennyi pontja volt már szorosan
bennem, belül. Nézek a szélre –
lehetne a fiam.

Lég, felismersz, te, ki egykori helyeimmel vagy tele?
Te, beszédem egykor sima kérge,
szavaim hajlata, levele.

EMILY DICKINSON

POEMS

68

Some things that fly there be –
Birds – Hours – the Bumblebee –
Of these no Elegy.

Some things that stay there be –
Grief – Hills – Eternity –
Nor this behooveth me.

There are that resting, rise.
Can I expound the skies?
How still the Riddle lies!

EMILY DICKINSON

VERSEK

68

Pár dolog amely itt szálldogál –
Madarak – órák – a dongó –
Nem jók elégiákhoz.

Pár dolog amely itt megáll, marad –
Kín – dombok – örökkévalóság –
Az se rám tartozik.

De ami itt nyugszik, magasba száll.
Én magyarázzam a mennyet (az eget)?
Milyen némán nyugszik a rejtély!

EMILY DICKINSON

112

Succes is counted sweetest
By those who ne'er succed.
To comprehend a nectar
Requires sorest need.

Not one of all the purple Host
Who took the Flag today
Can tell the definition
So clear of Victory.

As he defeated – dying –
On whose forbidden ear
The distant strains of triumph
Burst agonized and clear!

EMILY DICKINSON

112

A sikert azok tekintik (értékelik) legédesebbnek
Akik soha nem érték el.
Hogy felfogjuk a nektárt,
Ahhoz a legsúlyosabb nélkülözés kell.

Egy se tudja az egész bíbor seregből,
aki ma elrabolta a lobogót
Elmondani és meghatározni
Olyan világosan a győzelmet,

Mint a legyőzött – haldokolva –
Akinek eltömött fülét
Világos haláltusájában megrepesztik
A diadal távoli zengzetei!

EMILY DICKINSON

202

„Faith” is a fine invention
For Gentlemen who *see*!
But Microscopes are prudent
In an Emergency!

EMILY DICKINSON

202

A „hit” kecses találmány
Uraknak, akik *látják*!
Csakhogy bölcsőbb a mikroszkóp
Sürgősség esetén!

EMILY DICKINSON

260

I'm Nobody! Who are you?
Are you – Nonody – too?
Then there's a pair of us!
Dont tell! They'd advertise – you know!

How dreary – to be – Somebody!
How public – like a Frog –
To tell one's name – the livelong June –
To an admiring Bog!

EMILY DICKINSON

260

Senki vagyok! Te ki vagy?
Senki vagy – te is?
Akkor itt mi egy pár vagyunk!
Csitt! tudod, rögtön híre fut!

Mily siralom – ha Valaki vagy!
Mily közönséges – mint a béka –
Szétrekegni a neved – se vége se hossza –
Míg tátja száját az egész mocsár!

EMILY DICKINSON

588

The Heart asks Pleasure – first –
And then – excuse from Pain –
And then – those little Anodynes
That deaden suffering –

And then – to go to sleep –
And then – if it should be –
The will of it's Inquisitor
The privilege to die –

EMILY DICKINSON

588

A szív öröme számít – legelőbb –
Azután – kínok bocsánatára –
Azután – apró gyógyszerekre:
Csillapuljon a szenvedés

Azután – aludni térne –
Azután – ha úgy adódik
S bölint az Inkvizítor –
A kiváltságra: a halálra –

EMILY DICKINSON

632

To lose One's faith – surpass
The loss of an Estate –
Because Estates can be
Replenished – faith – cannot –

Inherited with Life –
Belief – but once – can be –
Annihilate a single clause –
And Being's – Beggary –

EMILY DICKINSON

632

A hitet elveszíteni: több
Az a vagyoni csódnél –
Mert a vagyon újra
Megszerezhető – a hit nem –

Az étellel örököljük –
Azonban – csak egyszer lehet –
Semmisíts meg egyetlen tételt –
És a lét – koldulás

PAUL VALÉRY

LES PAS

Tes pas, enfants de mon silence,
Saintement, lentement placés,
Vers le lit de ma vigilance
Procèdent muets et glacés.

Personne pure, ombre divine,
Qu'ils sont doux, tes pas retenus!
Dieux!... tous les dons que je devine
Viennent à moi sur ces pieds nus!

Si, de tes lèvres avancées,
Tu prépares pour l'apaiser,
À l'habitant de mes pensées
La nourriture d'un baiser,

Ne hâte pas cet acte tendre,
Douceur d'être et de n'être pas,
Car j'ai vécu de vous attendre,
Et mon coeur n'était que vos pas.

PAUL VALÉRY

A LÉPTEK

Lépteid, hallgatásom gyermekei,
Ájtatosan, lassan helyez(ke)dve,
Éberségem (virrasztásom) ágya felé
Haladnak némán és jéghidegen.

Tiszta alak (teremtés), isteni árnyék,
Milyen kedvesek ők, a te visszafogott lépteid!
Istenek!... minden adomány, amelyet (csak) sejtetek
(megjövendölök),
Ezeken a meztelen lábakon jön hozzám!

Ha – csücsörített ajkakkal –
Arra készülsz, hogy lecsillapítsd őt,
Gondolataimnak lakóját
Egy csók táplálékával,

(Akkor) ne siesd el ezt a gyöngéd aktust,
A lét vagy nemlét édességét,
Mert én abból éltem, hogy vártam rád (magára),
És a szívem nem volt más, csak a lépted (lépte).

Saját formahű fordításomban:

Lépted – mind csöndjeim utódja –,
Ez az ártatlan tiszta rend,
Hol virrasztok, ágyamra rója
Néma terhét s megdidereg.

Te tiszta lény, isteni árnyék,
Te drága, óvott lépteid!
Egek!... Sejttem, minden ajándék
Veled settegeve közelít!

Ha nyújtánád ajkad hegyén már
Messziról, csak hogy elcsitítsd
Elmém lakóját aki rád vár
A csókod táplálékait,

Késleltesd ezt a drága tettet:
Szép lenni lét s nemlét között!
Várni volt célja életemnek
S szívem léptedre esküdött.

GERTRUD KOLMAR

DIE UNENTSCHLOSSENE

Auch ich bin ein Weltteil.
Ich habe nie erreichte Berge, Buschland undurchdrungen,
Teichbucht, Stromdelta, salzleckende Küstenzungen,
Höhe, drin riesiges Kriechtier funkelgrün funkt,
Binnenmeer, das mit apfelsingelber Qualle prunkt.

Meiner Brüste Knospen spülte nicht Regen,
Kein Strahl riß sie auf: diese Gärten sind abgelegten.
Kein Abenteuer hat noch meiner Wüstentäler goldenen
Sand besiegt
Und den Schnee, der auf hohen Öden jungfräulich liegt.

Nacktrote Felsgurgel würgen Kondore mit kralligen Fingern,
Spreiten die Federmäntel in Lüfte und ahnen nichts von
Bezwingern.

Sind Adler? Auch Urweltadler? – wer lauschte, wenn einer
schrie? –

Doch meine großen Geier sind mächtiger noch und
fremder

als sie.

Was ich hülle, bricht nie mehr aus schon erschlossenen Erden;
Denn dort leitet kein Schlangenwidder starr zuckende
Vipernherden,

Leuchten durch Nächte nicht Kröten sich mit dem Karneol
im Haupt.

Der Geheimnisse kupferner Kelch ward längst aus dem
wehenden Moss geklaubt.

GERTRUD KOLMAR

A FELTÁRATLAN (NŐ)

Én is (egy) világrész vagyok.
Vannak (nekem) soha el nem ért hegyeim, áthatolhatatlan
bozótos tájam,
tőöblöm, folyódeltám, sónyaló partnelyelveim,
barlangom, benne hatalmas csúszó-mászó állat(ok) ragyogó
zölden ragyognak,
beltengerem, amely narancssárga tajtékkel dicsekszik.

Melleim bimbóit nem mosta eső,
egyetlen sugár se szakította fel őket: ezek a kertek kiesők.
Egyetlen kalandor se győzte le (hódította meg) még sivatagos
völgyeim arany

homokját
és a havat, amely magas kopárságokon szűziesen fekszik.

Meztelen-vörös sziklatorskakat fojtogatnak keselyűk karmos ujjakkal,
kiterítik szárnykabátjukat a levegőbe, és semmit sem sejtenek
erőszaktevőkről.

Vannak sasok? Ősvilági sasok is? – ki fülelne, ha valaki
kiáltana? –

De az én nagy keselyűim még hatalmasabbak és idegenebbek,
mint ők.

Amit én rejtegetek, soha többé nem tör ki a már feltárt földekből;
mert ott nem vezet kígyó-kos mereven nyilálló
viperanyáját,
nem világítanak éjszakákon át maguknak karneollal (a) fejükben
a varangyok.

A titkok vörösréz kelyhét már rég
kiszedegették a védekező mohából.

Über mir sind oft Himmel mit schwarzen Gestirnen,
bunten Gewittern,
In mir sind lappige, zackige Krater, die von zwingendem
Glühen zittern;
Aber auch ein eisreiner Quell und die Glockenblume ist da,
die ihn trinkt:
Ich bin ein Kontinent, der eines Tages stumm im Meere
versinkt.

Fölöttem gyakran járnak (vannak) egek fekete csillagzatokkal,
tarka zivatarokkal,
bennem rongyos, rojtos kráterek vannak, amelyek kényszerítő
izzástól reszketnek;
de egy jégtiszta forrás és a harangvirág is ott van,
amely azt (forrás vizét issza):
(egy) kontinens vagyok, amely egy (szép) napon elsüllyed (majd)
a tengerbe.

MANN UND FRAU GEHN
DURCH DIE KREBSBARACKE

Der Mann:

Hier diese Reihe sind zerfallene Schöbe
und diese Reihe ist zerfallene Brust.
Bett stinkt bei Bett. Die Schwestern wechseln stündlich.

Komm, hebe ruhig diese Decke auf.
Sieh, dieser Klumpen Fett und faule Säfte,
das war einst irgendeinem Mann groß
und hieß auch Rausch und Heimat.

Komm, sieh auf diese Narbe an der Brust.
Fühlst du den Rosenkranz von weichen Knoten?
Fühl ruhig hin. Das Fleisch ist weich und schmerzt
nicht.

Hier diese blutet wie aus dreißig Leibern.
Kein Mensch hat soviel Blut.
Hier dieser schnitt man
erst noch ein Kind aus dem verkrebsten Schoß.

Man läßt sie schlafen. Tag und Nacht. – Den Neuen
sagt man: hier schläft man sich gesund. – Nur sonntags
für den Besuch läßt man sie etwas wacher.

Nahrung wird wenig noch verzehrt. Die Rücken
sind wund. Du siehst die Fliegen. Manchmal
wäscht sie die Schwester. Wie man Bänke wäscht.

Hier schwillt der Acker schon um jedes Bett.
Fleisch ebnet sich zu Land. Glut gibt sich fort,
Saft schickt sich an zu rinnen. Erde ruft.

FÉRFI ÉS NŐ ÁTMEGY A RÁKBARAKKON

A férfi:

Itt ez a sor: felbomlott ölek,
és ez a sor: szétesett mell(ek).
Ágy bűzlik ágy mellett. A nővérek óránként váltják egymást.

Gyere, emeld fel nyugodtan ezt a takarót.
Nézd: a zsírnak és rohadt nedveknek ez a csomója,
ez egykor valamilyen férfi számára nagyszerű volt,
és úgy is hívták: mámor és haza. –

Gyere, nézz erre a sebhelyre a mellen.
Érzed a lágy csomók rózsakoszorúját (rózsafüzérét, olvasóját)?
Nyugodtan érezd át (tapintsd meg nyugodtan). A hús lágy és
nem fáj.

Itt ez (a nő) úgy vérzik, mintha harminc testből (harminc teste
lenne).
Nincs (még) ember, (akinek) ilyen sok vére (volna). –
Itt ennek (a nőnek) csak kivágtak
még egy gyereket elrákosodott öléből. –

Hagyják aludni őket. Éjjel és nappal. – Az újaknak
azt mondják: itt egészségesre alussza magát az ember. – Csak
vasárnaponként
a látogatási időre hagyják őket, legyenek kissé éberek.

(Itt már) kevés táplálékot fogyasztanak. A hátak
Sebesek (felfekvésesek). Látod a legyeket. Néha
mossa őket a nővér. Ahogy padokat mos az ember.

Itt már minden ágy körül föld dagad (türemkedik elő).
Hús simul földdé. Parázs adódik tovább (hamvad el).
Nedv áll neki folyni. Föld hív. –

GEORG VON DER VRING

DIE LETZTE ROSE

Wer hat dieser letzten Rose
Ihren letzten Duft verliehn?
Tritt hinaus ins Sonnenlose,
Atme ihn und spüre ihn,

Wie er rot im Offenbaren
Und verschwebender wie Wein
Wesen kündet, die nie waren
Und die hier nie werden sein.

GEORG VON DER VRING

AZ UTOLSÓ RÓZSA

Ki kölcsönözte ennek az utolsó
Rózsának utolsó illatát?
Lépj ki a Nap nélküli (tájba),
Lélegezd be és érezd.

Ahogy a vörösen a Megnyilatkozóban
És illanóbban, mint ahogy a bor
Lényeket jelent meg (idéz elő), amelyek soha nem léteztek
És amelyek itt soha nem fognak létezni.

ERICH KÄSTNER

EXEMPLARISCHE HERBSTNACHT

Nachts sind die Straßen so leer.
Nur ganz mitunter
markiert ein Auto Verkehr.
Ein Rudel bunter
raschelnder Blätter jagt hinterher.

Die Blätter haschen und hetzen.
Und doch weht kein Wind.
Sie rascheln wie Fetzen und hetzen
und folgen geheimen Gesetzen,
obwohl sie gestorben sind.

Nachts sind die Straßen so leer.
Die Lampen brennen nicht mehr.
Man geht und möchte nicht stören.
Man könnte das Gras wachsen hören,
wenn Gras auf den Straßen wär.

Der Himmel ist kalt und weit.
Auf der Milchstraße hat's geschneit.
Man hört seine Schritte wandern,
als wären es Schritte von andern,
und geht mit sich selber zu zweit.

Nachts sind die Straßen so leer.
Die Menschen legen sich nieder.
Nun schlafen sie, treu und bieder.
Und morgen fallen sie wieder
übereinander her.

ERICH KÄSTNER

PÉLDÁS ÓSZI ÉJ

Éjjel olyan üresek az utcák.
Csak nagy néha (egészen ritkán)
jelzi egy autó a forgalmat.
Egy falka tarka,
zizegő levél rohan utána.

A levelek rohannak és süvítenek.
És mégsem fúj semmi szél.
Úgy susterognak, mint rongycafatok és rohannak
és titkos törvényeket követnek,
noha (már) meghaltak.

Éjjel olyan üresek az utcák.
A lámpák már nem égnek.
Megyünk és nem szeretnénk zavarni.
Hallani (lehetne) a fű növést,
ha volna fű az utcákon.

Az ég hideg és távoli.
A Tejúton hullt a hó.
Halljuk vándorolni lépteinket,
mintha mások léptei volnának,
és kettesben mennénk magunkkal.

Éjjel olyan üresek az utcák.
Az emberek lefeküdtek.
Most alszanak, hűségesen és derekasan.
Holnap pedig megint
egymásnak esnek.

JORGE LUIS BORGES

DOS VERSIONES DE „RITTER, TOD UND TEUFEL”

I

Bajo el yelmo quimerico el severo
Perfil es cruel como la cruel espada
Que aguarda. Por la selva despojada
Cabalga imperturbable el caballero.
Torpe y furtiva, la caterva obscena
Lo ha cercado: el Demonio de serviles
Ojos, los laberínticos reptiles
Y el blanco anciano del reloj de arena.
Caballero de hierro, quien te mira
Sabe que en ti no mora la mentira
Ni el pálido temor. Tu dura suerte
Es mandar y ultrajar. Eres valiente
Y no serás indigno ciertamente,
Alemán, del Demonio y de la Muerte.

II

Los caminos son dos. El de aquel hombre
De hierro y de soberbia, y que cabalga,
Firme en su fe, por la dudosa selva
Del mundo, entre las befas y la danza
Inmóvil del Demonio y de la Muerte,
Y el otro, el breve, el mio. ¿En qué borrada
Noche o mañana antigua descubrieron
Mis ojos la fantástica epopeya,
El perdurable sueño de Dureró,
El héroe y la caterva de sus sombras
Que me buscan, me acechan y tue encuentran?
A mi, no al paladín, exhorta el blanco
Anciano coronado de sinuosas
Serpientes. La clepsidra sucesiva

JORGE LUIS BORGES

A „LOVAG, HALÁL ÉS ÖRDÖG” KÉT VÁLTOZATA

I

A kísérteties (bizarr) sisak alatt a szigorú
profil kegyetlen, mint a kegyetlen kard,
mely őrködik. A meztelen (kopár) erdőn át
lovagol rettenthetetlenül a lovag.
Pipogyán és titokban (orvul) kerítette be őt
a sötét horda: az Ördög alázatos
szemekkel, a labirintusi csúszómászók
és a sápadt öreg a homokórával.
Vas(ba öltözött) lovag, aki rád néz,
tudja, hogy benned nem lakozik sem a hazugság,
sem a fakó rettegés. A te kemény sorsod az,
hogy uralkodj és gyalázz. Te bátor vagy,
és bizonyosan nem leszel méltatlan,
Német, az Ördögre és a Halálra.

II

Az út kettő. Az (egyik az), amelyiken ez a
vasba és gőgbe (öltözött) férfi ott lovagol,
szilárdan hitében, a világ kétes
erdején át, az Ördög és a Halál
gúnyolódásai és mozdulatlan tánca között.
És a másik, a rövid, az enyém. Miféle eltörölt
éjszaka vagy ősrégi reggel tárta fel
szemeimnek a fantasztikus eposzt,
Dürer tartós (maradandó) álmát,
a hőst és árnyékainak hordáját,
akik engem keresnek, engem kémlelnek és rám találnak?
Engem, (és) nem a Lovagot (paladint) figyelmezteti a sápadt
öreg, tekerdő kígyóktól
megkoronázva. A járó (működő) vízióra

Mide mi tiempo, no su eterno ahora.
Yo seré la ceniza y la tiniebla;
Yo, que parté después, habré alcanzado
Mi término mortal; tú, que no eres,
Tú, caballero de la recta espada
Y de la selva régida, tu paso
Proseguirás mientras los hombres duren.
Imperturbable, imaginario, eterno.

az én időmet méri, nem az ő örök Mostját.
Én leszek a hamu és a sötétség;
én, aki később indultam el, nemsokára elérem
halandó határomat; te (azonban), aki nem vagy,
te, lovag a szigorú karddal
és a megmeredt erdővel, te folytatod
utadat, ameddig (csak) az emberek megmaradnak.
Rettenthetetlenül, képzeletben, mindörökké.

Saját formahű fordításomban:

I

A hóbortos sisak alatt a morcos
arcél kegyetlen mint a kard kegyetlen
mely virraszt s vár. Kopár ágú berekben
léptet rettenthetetlenül a harcos.
Az aljas falca orvul s lopakodva
kerítette be: görnyedt-gazsulálva
az ördög, a csúszó-mászók kerge nyája
meg a rémült öreg, kezében homokóra.
Vasba szállt lovag, téged aki meglát,
tudván tudja: hozzád nem fér hazugság,
sem sápadt rettegés. Te – kemény sorsra szánva –
irtasz és uralkodsz. Erényed érték,
és nem leszel méltatlan, semmi kétség,
derék német, az ördögre és a halálra.

II

Kettő az út. Egyik, melyet e gőgös
vasember, hitben szilárdan, keresztül
a világ kétes erdején beléptet,
gúnykacajok között, halál és ördög
mozdulatlan tánca kíséretében.
És a másik, a kurta, az enyém. Miféle
vakci éj, mely messzi hajnal sodorta
szemem elé e bámulatos époszt,
Dürer örök érvényű ősi álmát,
a hőst s hátában a falkányi árnyat,
kik rám lesnek most, várnak s körülállnak?
Engem int, nem a Lovagot, a rémült
öreg, tekergő kígyó-koronával
fején. Az araszoló vízióra
nekem mér időt, nem neki örök kort.
Én leszek a hamu és a sötétség;
én, ki később léptem ki, én maholnap
zárom a pályát; de te, aki nem vagy,
te, kegyetlen kardú lovag, te dermedt
erdő ura, te követed tovább is
útjaidat, amíg ember az ember.
Rettenthetetlenül, képzeletben, örökké.

GIUSEPPE UNGARETTI

SILENZIO STELLATO

1932

E gli alberi e la notte
Non si muovono più
Se non da nidi.

GIUSEPPE UNGARETTI

CSILLAGZATOS CSEND

1932

És a fák és az éjszaka
Nem mozognak többé
(Ha) csak (nem) fészkekből.

GIUSEPPE UNGARETTI

PROVERBI

Uno

Roma, a letto, dormicchiando,
nella notte tra 27 e il 28 giugno 1966

S'incomincia per cantare
E si canta per finire.

Due

È nato per cantare
Chi dall'amore muore.

È nato per amare
Chi dal cantare muore.

Tre

Chi è nato per cantare
Anche morendo canta.

Quattro

Chi nasce per amare
D'amore morirà.

Cinque

Nascendo non sai nulla,
Vivendo impari poco,
Ma forse nel morire ti parrà
Che l'unica dottrina
Sia quella che si affina
Se in amore si segrega.

Sei

Potremmo seguitare.

GIUSEPPE UNGARETTI

KÖZMONDÁSOK

Egy

Róma, ágyban (fekve), szunyókálva,
az 1966. június 27-ről 28-ra virradó éjszakán

Elkezdjük (azért, hogy) énekeljünk
És énekelünk, hogy befejezzü(n)k.

Kettő

(Arra) született hogy énekeljen
Aki a szerelemtől hal meg.

(Arra) született hogy szeressen
Aki az énekléstől hal meg.

Három

Aki énekelni született
Még halálában (haldokolva) is énekel.

Négy

Aki szeretni születik
Szerelemtől (be) hal (majd bele) meg.

Öt

(Éppen) megszületvén semmit se tudsz,
Az életben keveset tanulsz,
Mégis talán halálodban úgy tűnik majd
Az egyetlen tan(ítás)
Az, amely megvilágosodik
Miközben (ha) elkülönül a szerelemben.

Hat

Folytathatnánk (az utat).

GIUSEPPE UNGARETTI

MATTINA

Santa Maria La Longa il 26 gennaio 1917

M'illumino
d'immenso.

GIUSEPPE UNGARETTI

REGGEL

Santa Maria La Longa, 1917. január 26-án

Megvilágosodom (Felragyogok, felvilágosodom)
A Mérhetetlentől (a Végteletentől).

ARON JOSIFSOHN

MICH HEBT KEINER

Starr, schmerz-schwer, abgestürzt in Kot
lieg ich im Abgrund, hebt mich keiner.
Nimm mich, nimm deinen Sohn, mein Gott,
ich will nicht Waise sein, kein Ärger.

Faß mich ein, formende Gestalt.
banne den Zwang, den unerhörten:
ich soll gleich glauben, leugnen deinen Halt –
hilf mir in beiden argen Nöten.

Du weißt: mein Herz ist wie ein Kind.
Meine Verneinung erwidere nicht;
und meine Seele mach nicht blind –
laß sie manchmal schauen das Himmelslicht.

Da – längst abgestumpft von der Pein –
ich kühn übernahm deine Sorgen,
in der Grube, im Schattensein
schütze jetzt du mich, laß nicht überborden.

Ermahne meine Lieben all:
kehr mir zu ihre Herzensweite.
Prüfe, erwäge meinen Fall,
bevor ich zu den Opfern scheid.

ARON JOSIFSOHN

ENGEM NEM VESZ FEL SENKI

Mereven, fájdalomtól terhesen, a sárba zuhanva,
fekszem a szakadékban, senki sem vesz fel.
Végy engem, vedd fel fiadat, Istenem,
nem akarok árva lenni, sem megütkezés.

Foglalj bele (valamibe), alakító Személy,
úzd el a kényszert, a hallatlant,
nekem egyszerre kell hinnem, tagadnom a te támogatásodat
(tartásodat),
segíts nekem ebben a két gonosz nélkülözésben.

Te tudod, gyermek az én szívem –
Ellenzésem ne add vissza (ne tükrözd);
és a lelkem ne tedd vakká,
hagyd, hadd nézze olykor az égi fényt.

Mivel – régen elfásulva a gyötrelemtől –
én merészen átvettem a te vesződéseidet,
a veremben, az árnyék-életben
strázsálj most már te, ne hagyd a medremlől kitérnem.

Figyelmeztess (dorgáld meg) minden szerettemet,
fordítsd felém szívük tágasságát.
Kutasd, mérlegeld az én esetemet,
mielőtt elválnék és a mártírokhoz mennék.

ERNST JANDL

IKARUS

Er flog hoch
über den anderen.
Die blieben im Sand
Krebse und Tintenfische.
Er flog höher
als sein Vater, der kunstgewandte
Dädalus.
Federn zupfte die Sonne aus seinen Flügeln.
Tränen aus Wachs tropften aus seinen Flügeln.
Ikarus flog.
Ikarus ging unter.
Ikarus ging unter
hoch über den anderen.

ERNST JANDL

IKAROSZ

Magasra repült
mások fölé.
Azok a homokban maradtak
rákok és tintahalak.
Magasabbra repült,
mint az apja, a mesterségekben járatos
Daidalosz.
Tollakat tépdesett a Nap szárnyaiból.
Viasz-könnyek csepegték szárnyaiból.
Ikarosz repült.
Ikarosz elpusztult.
Ikarosz mások fölé (magasan a többiek, emberek fölött)
szállt alá.

GEOFFREY HILL

HISTORY AS POETRY

Poetry as salutation; taste
Of Pentecost's ashen feast. Blue wounds.
The tongue's atrocities. Poetry
Unearths from among the speechless dead

Lazarus mystified, common man
Of death. The lily rears its gouged face
From the provided loam. Fortunate
Auguries; whirrings; tarred golden dung;

'A resurgence' as they say. The old
Laurels wagging with the new: Selah!
Thus laudable the trodden bone thus
Unanswerable the knack of tongues.

GEOFFREY HILL

TÖRTÉNELEM MINT KÖLTÉSNET

Költészet mint köszöntés; a pünkösdi
Hamuünnep íze. Kék sebek.
A nyelv borzalmi (atrocitásai). A költészet
Napfényre hozza a hangtalan holtak közül

A homályba burkolt Lázárt, a halál
Egyszerű emberét. A lilium felemeli beesett (homorú,
barázdált) arcát
Az előkészített agyagból. Szerencsés
Madárjóslatok; surrogások; kátrányozott aranytrágya:

'Feltámadás', ahogy mondják. A régi
Babérok felvágják az újjal: Sela!
Tehát dicséretes a letaposott csont, tehát
Megválaszolhatatlan a nyelvek fortélyá.

EDWARD THOMAS

RAIN

Rain, midnight rain, nothing but the wild rain
On this bleak hut, and solitude, and me
Remembering again that I shall die
And neither hear the rain nor give it thanks
For washing me cleaner than I have been
Since I was born into this solitude.
Blessed are the dead that the rain rains upon:
But here I pray that none whom once I loved
Is dying tonight or lying still awake
Solitary, listening to the rain,
Either in pain or thus in sympathy
Helpless among the living and the dead,
Like a cold water among broken reeds,
Myriads of broken reeds all still and stiff,
Like me who have no love which this wild rain
Has not dissolved except the love of death,
If love it be for what is perfect and
Cannot, the tempest tells me, disappoint.

EDWARD THOMAS

ESŐ

Eső, éjféli eső, semmi, csak a vad eső
Ebben a sivár viskóban, és magány, és én,
Akinék megint eszembe jut, hogy meg fogok halni
És sem az esőt nem fogom hallani, sem hálát adni neki,
Hogy tisztábbra mos, mint amilyen voltam,
Mióta beleszülettem ebbe a magányba.
Boldogok a holtak, akikre leesik az eső:
De itt imádkozom, hogy senki, akit egykor szerettem,
Ne haldokoljon ma éjszaka, vagy (ne) feküdjön csendben
És magányban ébren, az esőre fűelve,
Akár kínok közt, akár ezért rokonszenv(-tól övezve)
Tehetetlenül élők és holtak között,
Mint hideg víz tört nádszálak között (megbízhatatlan
emberek között),
Tört nádszálak miriádjai közt, mind néma és merev,
Mint én, akiben nincs szeretet, amelyet ez a vad eső
Ki nem oldott (volna), kivéve a halál szeretetét,
Ha ez szeretet valami iránt, ami tökéletes, és,
Ezt mondja a vihar, nem tud csalódást okozni.

THOMAS ERNEST HULME

THE EMBANKMENT

*(The fantasia of a fallen gentlemen
on a cold, bitter night.)*

Once, in finesse of fiddles found I ecstasy,
In the flash of gold heels on the hard pavement.
Now see I
That warmth's the very stuff of poesy.
Oh, God, make small
The old star-eaten blanket of the sky,
That I may fold it round me and in comfort lie.

THOMAS ERNEST HULME

AZ EMBANKMENT*

*(Egy elesett úr képzelgése
egy hideg, keserű éjszakán)*

Egykor a hegedűk finomságában találtam elragadtatást,
Arany túsarkak villanásában a kemény kövezeten.
Ma (most) látom,
Hogy a költészet igazi anyaga a melegség.
Ó, isten, tedd kicsivé
Az ég öreg csillag-rágta takaróját,
Hogy magam köré hajtogassam és kényelemben feküdjek.

* Embankment: a Temze egyik rakpartjának neve, hajléktalanok hálólhelye

THOMAS ERNEST HULME

AUTUMN

A touch of cold in the Autumn night –
I walked abroad,
And saw the ruddy moon lean over a hedge
Like a red-faced farmer.
I did not stop to speak, but nodded,
And round about were the wistful stars
With white faces like town children.

THOMAS ERNEST HULME

ŐSZ

Egy csöppnyi hideg az őszi éjben –
Sétáltam kint,
És láttam, a pirosposzsgás hold egy kerítésre támaszkodik,
Akár egy vörös-arcú paraszt.
Nem álltam meg beszélni, csak biccentettem,
És körös-körül olyanok voltak fehér arcukkal
A sóvár csillagok, mint a városi gyerekek.

DAVID HERBERT LAWRENCE

SNAKE

A snake came to my water-trough
On a hot, hot day, and I in pyjamas for the heat,
To drink there.

In the deep, strange-scented shade of the great dark carob-
tree
I came down the steps with my pitcher
And must wait, must stand and wait, for there he was at the
trough before me.

He reached down from a fissure in the earth-wall in the gloom
And trailed his yellow-brown slackness soft-bellied down,
over the edge of the stone trough
And rested his throat upon the stone bottom,
And where the water had dripped from the tap, in a small clearness,
He sipped with his straight mouth,
Softly drank through his straight gums, into his slack long body,
Silently.

Someone was before me at my water-trough,
And I, like a second comer, waiting.

He lifted his head from his drinking, as cattle do,
And looked at me vaguely, as drinking cattle do,
And flickered his two-forked tongue from his lips, and mused
a moment,
And stooped and drank a little more,
Being earth-brown, earth-golden from the burning bowels of
the earth
On the day of Sicilian July, with Etna smoking.

The voice of my education said to me
He must be killed,
For in Sicily the black, black snakes are innocent, the gold are
venomous.

DAVID HERBERT LAWRENCE

KÍGYÓ

Egy kígyó jött vizesvályúmhöz
Egy forró, forró napon – én meg pizsamában a hőség miatt –,
Hogy ott igyon.

A magas, sötét szentjánoskenyérfa mély, furcsán illatozó árnyékában
Korsómmal lefele jöttem a lépcsőn,
És várnom kellett, állnom és várnom kellett, mert ő ott volt a
vályúnál előttem.

Az agyagfal egyik részétől nyúlt lefele a homályban,
És sárgás-barna ernyedtségét enyhén puffadtan vonszolta lefele,
át a kővályú peremén,
És torkát a kőfenéken nyugtatta,
És ahol a víz a csapból finom tisztasággal csepegett,
Egyenes szájával kortyolgatta,
Lágyan beitta egyenes ínyén át ernyedte hosszú testébe,
Némán.

Valaki volt (járt) előttem vizesvályúmnál,
És én, mint második érkező, vártam.

Felemelte fejét az ivásból, mint (a) marha teszi,
És tétován rám nézett, mint (az) ivó marha teszi,
És kivillantotta ajkai közül villás (két-villás) nyelvét s eltűnődött
egy pillanatra,
És meggörbedt és ivott még egy kicsit,
Föld-barna volt, föld-aranszínű a föld égő beleitől
Egy (azon a) szicíliai júliusi napon, (miközben) füstölgött az
Etna.

Neveltetésem hangja azt súgta nekem,
Meg kell ölni őt,
Mert Szicíliában a fekete, fekete kígyók ártatlanok, az arany
(színűek) mérgesek.

And voices in me said, If you were a man
You would take a stick and break him now, and finish him off.

But must I confess how I liked him,
How glad I was he had come like a guest in quiet, to drink at
my water-trough
And depart peaceful, pacified, and thankless,
Into the burning bowels of this earth?

Was it cowardice, that I dared not kill him?
Was it perversity, that I longed to talk to him?
Was it humility, to feel so honoured?
I felt so honoured.

And yet those voices:
If you were not afraid, you would kill him!

And truly I was afraid, I was most afraid,
But even so, honoured still more
That he should seek my hospitality
From out the dark door of the secret earth.

He drank enough
And lifted his head, dreamily, as one who has drunken,
And flickered his tongue like a forked night on the air, so
black,
Seeming to lick his lips,
And looked around like a god, unseeing, into the air,
And slowly turned his head,
And slowly, very slowly, as if thrice adream,
Proceeded to draw his slow length curving round
And climb again the broken bank of my wall-face.

And as he put his head into that dreadful hole,
And as he slowly drew up, snake-easing his shoulders, and
entered farther,
A sort of horror, a sort of protest against his withdrawing into
that horrid black hole,

És (más) hangok azt mondták bennem: Ha férfi volnál,
Botot fognál és most (azonnal) agyonütnéd, és elpusztítanád.

De be kell vallanom, mennyire megkedveltem,
Milyen boldog voltam, hogy úgy jött, mint egy nyugodt vendég,
inni az én vizesvályúmnál,
És elmegy (majd) békésen, lecsendesedve és hála nélkül
E föld égő beleibe?

Gyávaság volt, hogy nem mertem megölni?
Elvetemültség volt, hogy beszélni vágytam hozzá?
Alázat volt, hogy úgy éreztem, megtisztelt?
Annyira megtiszteltnek éreztem magam.

És mégis, azok a hangok:
Ha nem félnél, megölnéd!

És valóban, félttem, nagyon félttem,
De épp ezért, még jobban megtisztelt,
Hogy vendégszeretetemet kereste,
(S kijött) a titokzatos föld sötét kapujából.

Eleget ivott
És álmatagon felemelte fejét, mint aki ivott,
És kivillantotta nyelvét, mint villás éjszakát a levegőben, olyan
fekete (volt);

Úgy tűnt, megnyalja az ajkát,
És szétnézett körbe, mint egy isten, vakon, a levegőbe,
És lassan megfordította fejét,
És lassan, nagyon lassan, mintha háromszor álmodna,
Gyűrűkbe csavarodva megkezdte húzni lassú hosszúságát
És újra felmászni fal-homlokzatom tört fokára.

És amikor bedugta fejét abba a szörnyű lyukba,
És amikor lassan felhúzódott kígyó-könnyedén a vállalival, és
beljebb ment,
Engem egyfajta borzalom fogott el, egyfajta tiltakozás az ellen,
hogy visszavonul abba a szörnyű fekete lyukba,

Deliberately going into the blackness, and slowly drawing
himself after,
Overcame me now his back was turned.

I looked round, I put down my pitcher,
I picked up a clumsy log
And threw it at the water-trough with a clatter.

I think it did not hit him,
But suddenly that part of him that was left behind convulsed
in undignified haste.

Wrenched like lightning, and was gone
Into the black hole, the earth-lipped fissure in the wall-front,
At which, in the intense still noon, I stared with fascination.

And immediately I regretted it.
I thought how paltry, how vulgar, what a mean act!
I despised myself and the voices of my accursed human education.

And I thought of the albatross
And I wished he would come back, my snake.

For he seemed to me again like a king,
Like a king in exile, uncrowned in the underworld,
Now due to be crowned again.

And so, I missed my chance with one of the lords
Of life.
And I have something to expiate:
A pettiness.

Taormina

(Hogy) szántsándékkal bemegy a feketeségbe, és lassan utána
vonja önmagát,
Most, hogy háttal fordult felém.

Körbenéztem, letettem a korsóm,
Felkaptam egy otromba tuskót
És a vizesvályú felé hajítottam (nagy) csattanással.

Gondolom, nem találtam el,
Mégis hirtelen az a darabja, amely még kilógott (hátramaradt),
méltatlan összerándult,

Villámként megvonaglott, és besurrant (eltűnt)
A fekete lyukba, a föld-ajkú résbe a falfronton,
Amelyre a feszülten csendes délben megbabonázva rámeredtem.

És rögtön megbántam.
Gondoltam: milyen hitvány, milyen közönséges, milyen galád tett!
Megvettem magam és átkozott emberi neveltetésem hangjait.

Az albatroszra gondoltam,
És arra vágytam, jöjjön vissza a kígyóm.

Mert megint királynak tűnt nekem,
Száműzetésben (lévő) királynak, (aki) koronázatlan az alvilágban,
Akit most újra meg kell koronázni.

És így elpuskáztam esélyemet az élet egyik
Nagyurával.
És most bűnhődnöm kell valamiért;
Potomság.

Taormina

SAMUEL BUTLER

SHE WAS TOO KIND

She was too kind, wooed too persistently,
Wrote moving letters to me day by day;
The more she wrote, the more unmoved was I,
The more she gave, the less could I repay.
Therefore I grieve, not that I was not loved,
But that, being loved, I could not love again.
I liked, but like and love are far removed;
Hard though I tried to love I tried in vain.
For she was plain and lame and fat and short,
Forty and over-kind. Hence it befell
That though I loved her in a certain sort,
Yet did I love too wisely but not well.
Ah! had she been more beauteous or less kind
She might have found me of another mind.

SAMUEL BUTLER

TÚL KEDVES VOLT

Túl kedves volt, túl állhatatosan kereste a kedvem,
Megható leveleket írt nekem naponta;
Minél többet írt, annál kevésbé voltam meghatott,
Minél többet adott, annál kevésbé tudtam viszonzni.
Nem azért bánkódom (hát), hogy nem szeretett,
Hanem hogy, bár szeretett, nem tudtam viszontszeretni.
Kedveltem őt; de kedvelés és szerelem messze esnek egymástól;
Bármily erősen próbáltam (is) szeretni, hiába próbáltam.
Mert ő dísztelen volt és béna és kövér és zömök,
Negyven és túl jószágos. Innen eredt,
Hogy noha bizonyos fokig szerettem őt,
Mégis túl okosan szerettem, de nem jól.
Ah! ha szebb lett volna vagy kevésbé kedves,
Más érzületben talált volna meg engem.

SAMUEL BUTLER

AND NOW, THOUGH TWENTY YEARS

And now, though twenty years are come and gone,
That little lame lady's face is with me still;
Never a day but what, on every one,
She dwells with me, as dwell she ever will.
She said she wished I knew not wrong from right;
It was not that; I knew, and would have chosen
Wrong if I could, but, in my own despite,
Power to choose wrong in my chilled veins was frozen.
'Tis said that if a woman woo, no man
Should leave her till she have prevailed; and, true,
A man will yield for pity, if he can,
But if the flesh rebels what can he do?
I could not. Hence I grieve my whole life long
The wrong I did, in that I did no wrong.

SAMUEL BUTLER

ÉS MOST, NOHA JÖTT ÉS ELMENT HÚSZ ÉV

És most, noha jött és elment húsz év,
Még mindig velem van (kísér) e kis béna hölgy arca;
Nem telik el nap, hogy mindegyiken,
Ne szegődne mellém, mint ahogy örökre szegődni fog.
Azt mondta, azt kívánná, ne tudjak megkülönböztetni rosszat és jót;
De nem (is) ez volt; tudtam, és kész lettem volna
Rosszat tenni, ha hatalmamban áll (ha tudtam volna), de –
akaratom ellenére –,
az a hatalom, hogy (a) rosszat válasszam, megfagyott hideg ereimben.
Mondják, ha egy nő kedveskedik, a férfi
Ne hagyja el addig, míg az nem került fölénybe; és, igaz,
Egy férfi megkönyörül, ha képes (erre),
De ha a hús (test) fellázad, mit tehet akkor?
Én nem voltam képes. Ezért bánkódom (hát) egész életemen át
A rossz miatt, amit megtettem, miközben nem tettem semmi rosszat.

SAMUEL BUTLER

WE WERE TWO LOVERS

We were two lovers standing sadly by
While our two loves lay dead upon the ground;
Each love had striven not to be first to die,
But each was gashed with many a cruel wound.
Said I: "Your love was false while mine was true."
Aflood with tears he cried: "It was not so,
'Twas your false love my true love falsely slew –
For 'twas your love that was the first to go."
Thus did we stand and said no more for shame
Till I, seeing his cheek so wan and wet,
Sobbed thus: "So be it; my love shall bear the blame;
Let us inter them honourably." And yet
I swear by all truth human and divine
'Twas his that in its death throes murdered mine.

SAMUEL BUTLER

KÉT SZERELMES VOLTUNK

Két szerelmes (egy szerelmespár) voltunk, szomorúan (álltunk) ott,
Ahol két szerelmünk holtan feküdt a földön;
Mindegyik szerelem igyekezett, ne ő legyen az első, amelyik meghal,
De mindegyik mindegyiken tátongott némely kegyetlenül vágott seb.
Én azt mondtam: „A te szerelmed hamis volt, míg az enyém
hűséges volt.”
(Mire) könnyben úszva kiáltott ő: „Nem így volt,
A te hamis szerelmed hamisan elpusztította az én hűséges
szerelmem –
Mert a te hamis szerelmed volt az, amelyik először elment.”
Így álltunk (ott), és nem szóltunk semmit, úgy szégyenkeztünk,
Mígnem én, látva, arca milyen sápadt és nedves,
Így zokogtam: „Legyen így; legyen az én szerelmem a vétkes;
Hadd földeljük el őket tisztességben.” És mégis
Esküszöm az egész emberi és isteni igazságra:
Az övé volt, amelyik haláltusájában meggyilkolta az enyémet.

STEFAN GEORGE

DER BECHER

Sieh hier den becher golds
Voll von funkeln dem wein –
Jedes hat einen schlurf!

Sieh dort den becher aus holz
Mit den drei würfeln aus stein –
Jedes hat einen wurf!

Dieser lässt ohne verdruss
Wissen was zu uns steht:
Heben vom tisch wir ihn bloss.

Jener bringt den beschluss
Den niemand vorsieht und dreht:
Wieviel Mein loos wieviel Dein loos.

STEFAN GEORGE

A SERLEG

Nézd itt (ezt) a serleg aranyat
Teli szikrázó borral –
Mindnek egy kortya van!

Nézd ott (azt) a serleget fából
A három kőkockával –
Mindnek egy dobása van!

Ez (itt) csömör nélkül
Tudatja mi van kedvünkre (tart ki mellettünk):
Csak emeljük fel az asztalról.

Amaz (ott) meghozza a döntést
Amelyet senki nem lát előre és nem irányít (forgat):
Mennyi az Én sorsom (nyereségem) mennyi a Tè sorsod
(nyereséged).

Saját formahű fordításomban:

Nézd itt pohár arany
Töltve ragyog a bor –
Egy kortyot mind ihat!

Nézd amott fakupa van
Három kőkockát sodor –
Dobni egyet szabad!

Tudatja közömbösen
Emez mi a miénk
Ha ül az ujjaidon.

Amaz döntést üzen
Amit senki nem lát, nem ért:
Dönt sorsomon, dönt sorsodon.

RUDYARD KIPLING

AT HIS EXECUTION

(St. Paul)

I am made all things to all men –
Hebrew, Roman, and Greek –
In each one's tongue I speak,
Suiting to each my word,
That some may be drawn to the Lord!

I am made all things to all men –
In City or Wilderness
Praising the crafts they profess
That some may be drawn to the Lord –
By any means to my Lord!

Since I was overcome
By that great Light and Word,
I have forgot or forgone
The self men call their own
(Being made all things to all men)
So that I might save some
At such small price, to the Lord,
As being all things to all men.

I was made all things to all men,
But now my course is done –
And now is my reward...
Ah, Christ, when I stand at Thy Throne
With those I have drawn to the Lord,
Restore me my self again!

RUDYARD KIPLING

KIVÉGZÉSEKOR

(Szt. Pál)

Minden (dolog) lettem (mindennek teremtettek engem)
mindenkinek –
Zsidó, római és görög –
Mindenki nyelvén beszélek,
Mindenkihez illeszttem szavam,
Hogy néhányan odahúzzhassanak (odatalálhassanak) az Úrhoz!

Minden lettem mindenkinek –
Városban vagy vadonban
Dicsérem a fortélyokat (mesterségeket), amelyeket gyakorolnak,
Hogy néhányan odatalálhassanak az Úrhoz –
Minden eszközzel (minden úton-módon) az én Uramhoz!

Mióta legyűrt engem
Az a nagy Fény és Szó,
Elfelejtettem vagy feladtam
Azt az Ént, melyet az emberek sajátjuknak neveznek
(lévén mindenki számára minden)
Hogy megmenthessek néhányat
Az Úrnak ilyen alacsony áron,
Mivel minden vagyok mindenkinek.

Minden lettem mindenkinek,
De most megjártam pályám –
És most (jön) jutalmam...
Ah, Krisztus, ha (majd) trónod előtt állok
Azokkal, akiket az Úrhoz tereltem,
Add vissza (nekem újra) önmagamat!

RUDYARD KIPLING

HYMN TO PHYSICAL PAIN

Dread Mother of forgetfulness
Who, when Thy reign begins,
Wipest away the soul's distress
And memory of her sins.

The trusty Worm that diest not –
The steadfast Fire also,
By thy contrivance are forgot
In a completer woe.

Thine are the lidless eyes of night
That stare upon our tears,
Through certain hours which in our sight
Exceed a thousand years.

Thine is the thickness of the Dark
That presses in our pain,
As Thine the Dawn that bids us mark
Life's grinning face again.

Thine is the weariness outworn
No promise shall relieve,
That says at eve, "Would God 'twere morn"
At morn, "Would God 'twere eve!"

And when thy tender mercies cease
And life unvexed is due,
Instant upon the false release
The Worm and Fire renew.

Wherefore we praise Thee in the deep,
And on our beds we pray
For Thy return, that Thou may'st keep
The Pains of Hell at bay!

RUDYARD KIPLING

HIMNUSZ A TESTI FÁJDALOMHOZ

Feledékenység borzalmas anyja,
Aki – mihelyt uralkodásod megkezdődik –
Eltörlöd a lélek siralmát
És bűneinek emlékezetét.

A hűséges Féreg, aki (soha) nem hal meg –
Az állandó Tűz ugyancsak
A te találékonyságod (mesterkedésed) által el vannak feledve
(Egy) a tökéletesebb gyötrelemben.

Tiéd a szemhéjtalan éjszakai szemek,
Amelyek könnyeinkre merednek
Bizonyos órákon át, amelyek a mi szemünkben (nekünk)
Ezer évet (is) meghaladnak (tovább tartanak, mint ezer év).

Tiéd a sötétség sűrűsége (vastagsága),
Amely kínunkban (kínjainkban) fészít (nyom, amely kínunkat fészíti)
Mint ahogy tiéd a Hajnal, amely kényszerít minket, hogy
Ismét észrevegyük az élet fintorgó képét.

Tiéd a kiszípolyozott kimerültség,
Mely nem ígér (semmi) enyhületet,
Amely este azt mondja: „Ha Isten úgy akarná, reggel volna!”
(Adná Isten, legyen reggel)
Reggel (meg): „Ha Isten úgy akarná, este volna!”
(Adná Isten, legyen este)

És ha szelíd kegyeid véget érnek
És háborítatlan élet jönne,
A hamis megváltással azonnal megújul
A Féreg és a Tűz.

Ezért mélyen magasztalunk téged
És ágyunkban visszatértedért
Imádkozunk, hogy sakkban
Tarthasd a pokol kínjait!

OSKAR LOERKE

SOMMERNACHTS ÜBER LAND

Von Rüstern schauert die hängende
Ernte der Traurigkeit:
Schon steigt aus Wurzeln die drängende.
Die untere Ewigkeit.

Aus Brunnen krümmt sich der tastende
Verwesende Nebel und klimmt.
Aus Löchern kommt das fastende
Grauen und nimmt und nimmt.

Hat der Horizont seine klagenden
Harfen zum Klagen gebracht?
Die Erde hat ach die tragenden
Schollen zu Wolken gemacht.

Die Nähe voll bitter steigender
Schluchzer wird ungewiß.
Der Himmel steht wie ein schweigender
Berg der Kümmernis.

Der Kümmernisberg steht gläsern still,
Vor alle Ziele gestellt.
Und wer in süßere Meilen nun will,
Dem steht er vor der Welt.

OSKAR LOERKE

NYÁRI ÉJJEL VIDÉKEN

Szilfáktól reszket a szomorúság
Függő aratása:
Már száll (fel a) gyökerekből a tolongó,
Alsó örökkévalóság.

Kutakból görbed (fel) a tapogatózó,
Elenyésző köd és kúszik.
Lyukakból jön (elő) a böjtölő
Rettenet és elvesz és elvesz (elragad valamit).

A horizont panaszra hangolta
(Már) panaszló hárfáit?
A Föld, ah, (már) felhővé tette
Hordozó (legfontosabb) rögeit.

A keserűen felszálló sóhajokkal teli
Közelség bizonytalanná válik.
A menny úgy áll, mint az aggály (gond)
Hallgató hegye.

Az aggályhegy üveges csöndben áll,
Minden cél elé odaállítva (velük szembesítve).
És aki csak édesebb mérföldekre akar menni,
Annak (számára) a világ előtt áll (eltorlaszolja a világot).

CHRISTINE LAVANT

SEIT HEUTE, ABER FÜR IMMER

Seit heute, aber für immer,
weiß ich: Die Erde ist wirklich warm –;
ich gebe der Nessel den Brand zurück
und dem Igel die Stacheln.

Seit heute ist alles mein Schutzpatron
und die ganze Welt eine Weidenwiege,
darin uns der Windstoß zusammengeschaukelt
und unsren Atem verknotet.

CHRISTINE LAVANT

MÁTÓL FOGVA, DE MINDÖRÖKRE

Mától fogva, de mindörökre
tudom: a Föld valóban meleg –;
visszaadom a csalánnak a tüzet
és a sündisznónak a tüskéket (tüskéit).

Mától fogva minden a védőszentem
és az egész világ (egy) fűzfabölcső,
melyben (abban) összehintál (összeringat) minket a széllökés
és összecsomózza leheletünket.

THOMAS STEARNS ELIOT

SWEENEY AMONG THE NIGHTINGALES

ὄμοι, πέπληγμαί καιρίαν πληγήν ἔσω.

Apeneck Sweeney spreads his knees
Letting his arms hang down to laugh,
The zebra stripes along his jaw
Swelling to maculate giraffe.

The circles of the stormy moon
Slide westward toward the River Plate,
Death and the Raven drift above
And Sweeney guards the hornèd gate.

Gloomy Orion and the Dog
Are veiled; and hushed the shrunken seas;
The person in the Spanish cape
Tries to sit on Sweeney's knees

Slips and pulls the table cloth
Overturns a coffee-cup,
Reorganised upon the floor
She yawns and draws a stocking up;

The silent man in mocha brown
Sprawls at the window-sill and gapes;
The waiter brings in oranges
Bananas figs and hothouse grapes;

The silent vertebrate in brown
Contracts and concentrates, withdraws;
Rachel *née* Rabinovitch
Tears at the grapes with murderous paws;

THOMAS STEARNS ELIOT

SWEENEY A FÜLEMILÉK KÖZT

Ó, mélyen legbelül talál el a halálos csapás.

Apeneck Sweeney szétveti térdeit,
Csüngni hagyja nevetés közben a karjait,
Álla mentén a zebracsíkok
Foltos zsiráfá dagadnak.

A viharos Hold gyűrűi
Nyugat felé csúsznak, a Plate folyó felé,
Halál és Holló sodródik fölött(ük),
És Sweeney őrzi az agancsos kaput.

Borongós Orion és a Kutya
Fátylasak; és lecsendesedtek az összezsugorodott tengerek;
Spanyol körgalléros (nő)személy
Kísérli meg, hogy Sweeney térdére üljön,

Megcsúszik és lerántja az asztalterítőt,
Felborít egy kávéscsészét,
A padlón talál magára,
Ásít és felhúzza (a) harisnyá(já)t;

A hallgatólag férfi makkabarna (ruhában)
Terpeszkedik az ablakpárkánynál és ásít;
A pincér narancsot hoz be,
Banánt, fűgét és melegházi szőlőfürtöket;

A néma gerinces barna (ruhában)
Összehúzódik és összpontosít, félrehúzódik;
Rachel, született Rabinovitch
Szőlőszemeket tépdés gyilkos praclikkal;

She and the lady in the cape
Are suspect, thought to be in league;
Therefore the man with heavy eyes
Declines the gambit, shows fatigue,

Leaves the room and reappears
Outside the window, leaning in,
Branches of wistaria
Circumscribe a golden grin;

The host with someone indistinct
Converses at the door apart,
The nightingales are singing near
The Convent of the Sacred Heart,

And sang within the bloody wood
When Agamemnon cried aloud,
And let their liquid siftings fall
To stain the stiff dishonoured shroud.

Ő meg a körgalléros hölgy
Gyanúsak, szövetségben lehetnek;
Ezért a nehéz szemű férfi
Nem veszi fel a kesztyűt, bágyadtnak látszik,

Elhagyja a szobát és újra megjelenve
Az ablakon kívül, odatámaszkodva,
Glicínia-ágak
Írnak körül egy arany fintort;

A vendéglátó társalog az ajtón
Kívül valami homályos (alakkal),
A fülemülék dalolnak a Szent
Szív zárdája közelében,

És daloltak a véres erdőben,
Amikor Agamemnon hangosan kiáltott
És leejtették folyékony ürüléküket
Hogy beszennyezzék a meggyalázott halotti leplet.

VINCENZO CARDARELLI

SERA DI LIGURIA

Lenta e rosata sale su dal mare
la sera di Liguria, perdizione
di cuori amanti e di cose lontane.
Indugiano le coppie nei giardini,
s'accendon le finestre ad una ad una
come tanti teatri.
Sepolto nella bruma il mare odora.
Le chiese sulla riva paion navi
che stanno per salpare.

VINCENZO CARDARELLI

LIGURIAI ESTE

Lassan és rózsásan száll fel a tengerből
a liguriai este, szerelmes szívek
és távoli dolgok pusztulása.
A párok elidőznek (még) a kertekben,
az ablakok – egyik a másik után – kigyúlanak,
mint megannyi színpad.
A ködben eltemetve illatozik a tenger.
A templomok a parton akár a hajók,
amelyek mindjárt kifutnak.

ALDO PALAZZESCHI

CHI SONO?

Son forse un poeta?
No, certo.
Non scrive che una parola, ben strana,
La penna dell'anima mia:
„follia”.
Son dunque un pittore?
Neanche.
Non ha che un colore
la tavolozza dell'anima mia:
„malinconia”.
Un musico, allora?
Nemmeno.
Non c'è che una nota
nella tastiera dell'anima mia:
„nostalgia”.
Son dunque... che cosa?
Io metto una lente
davanti al mio cuore
per farlo vedere alla gente.
Chi sono?
Il saltimbanco dell'anima mia.

ALDO PALAZZESCHI

KI VAGYOK?

Talán költő vagyok?
Nem, bizonyára, nem.
Nem ír (mást), csak egy szót, nagyon furcsa (szót)
lelkemnek tolla:
„őrület”.
Akkor hát festő vagyok?
Az sem.
Csak egyetlen színe van
lelkem festőpalettájának:
„melankólia”.
Zenész tehát?
Még kevésbé.
Csak egyetlen hangjegy van
lelkem billentyűzetén:
„nosztalgia”.
Akkor hát... micsoda vagyok?
Nagyítót teszek
szívem elé,
hogy lássa minden ember.
Ki vagyok?
Lelkem bohóca.

JULES SUPERVIELLE

LE MATIN DU MONDE

Alentour naissaient mille bruits
Mais si pleins encor de silence
Que l'oreille croyait ouïr
Le chant de sa propre innocence.

Tout vivait en se regardant,
Miroir était le voisinage,
Où chaque chose allait rêvant
A l'éclosion de son âge.

Les palmiers trouvant une forme
Où balancer leur plaisir pur
Appelaient de loin les oiseaux
Pour leur montrer leurs dentelures.

Un cheval blanc découvrait l'homme
Qui s'avançait à petit bruit,
Avec la Terre autour de lui
Tournant pour son cœur astrologue.

Le cheval bougeait les naseaux
Puis hennissait comme en plein ciel,
Et tout entouré d'irréel
S'abandonnait à son galop.

Dans la rue, des enfants, des femmes,
A de beaux nuages pareils
S'assemblaient pour chercher leurs âmes
Et passaient de l'ombre au soleil.

Mille coqs traçaient de leurs chants
Les frontières de la campagne
Mais les vagues de l'océan
Hésitaient entre vingt rivages.

L'heure était si riche en rumeurs,
En nageuses phosphorescentes
Que les étoiles oublièrent
Leurs reflets dans les eaux parlantes.

JULES SUPERVIELLE

A VILÁG REGGELE

Körös-körül ezer zaj született
De még annyira teli csönddel
Hogy a fül azt hitte, hallja
Saját ártatlansága énekét.

Minden egymást csodálva élt,
Tükör volt a szomszédtság,
Ahol minden dolog saját élete
Virágkorán álmodozva járt.

A pálmák formát találtak
Abban ringatták tiszta gyönyörüket
Elhívták messziről a madarakat
Hogy megmutassák nekik csipkázatukat.

Egy fehér ló felfedezte az embert,
Aki zajtalanul (kicsiny zörejjel) lépett előre,
Körülötte csillagjós szívének
Forgott a Föld.

A ló mozgatta orrlyukait
Aztán nyerített, az ég kellős közepén,
És teljesen körülvéve attól, ami irreális,
Átengedte magát a vágtnak.

Az utcán a gyerekek, a nők
Úgy gyülekeztek, mint a
A szép felhők, hogy megkeressék a lelküket,
És árnyékból a napra mentek.

Ezer kakas vont a meg énekével
A vidék határait
De az óceán hullámai
Húsz part között haboztak.

Az óra (az idő) olyan gazdag volt forrongásban,
Foszforeszkáló úszókban (= nőnem),
Hogy a csillagok a beszélő
Vizekben felejtették visszfényüket.

JULES SUPERVIELLE

MONTAGNES ET ROCHERS

Montagnes et rochers, monuments du délire,
Nul homme ne nous voit, écoutez sans détours
Mon coeur grondant au fond des gorges et des jours.
Et comprenez mes yeux gelés de rêverie.

Mêlons-nous sous le ciel qui n'a pas de sursauts,
Que je devienne un peu de pierraille ou de roche
Pour t'apaiser, coeur immortel, qui me reproches
D'être homme, courtisan d'invisibles corbeaux.

JULES SUPERVIELLE

TI HEGYEK ÉS SZIKLÁK

(Ti) hegyek és sziklák, elragadtatás (képzelődés) emlékművei,
Minket nem lát senki (ember), halljátok meg köntörfalazás nélkül
(A) hegytörkők és napok alján morajló szívemet.
És fogjátok fel álmodozástól megfagyott szemeimet.

Keveredjünk össze a rezzenés (felháborodás) nélküli ég alatt,
Hogy egy kicsit kavicstörmelékké vagy sziklává legyek,
Hogy csillapítsalak, halhatatlan szív, aki szememre hanyod,
Hogy ember vagyok, láthatatlan hollók udvaronca.

FEDERICO GARCÍA LORCA

MUERTE

iQué esfuerzo!
iQué esfuerzo del caballo por ser perro!
iQué esfuerzo del perro por ser golondrina!
iQué esfuerzo de la golondrina por ser abeja!
iQué esfuerzo de la abeja por ser caballo!
Y el caballo,
iqué flecha aguda exprime de la rosa!,
iqué rosa gris levanta de su bello!
Y la rosa,
iqué rebaño de luces y alaridos
ata en el vivo azúcar de su tronco!
Y el azúcar,
iqué puñalitos sueña en su vigilia!
y los puñales,
iqué luna sin establos, qué desnudos!,
piel eterna y rubor, andan buscando
Y yo, por los aleros,
iqué serafín de llamas busco y soy!
Pero el arco de yeso,
iqué grande, qué invisible, qué diminuto!,
sin esfuerzo

FEDERICO GARCÍA LORCA

HALÁL

Micsoda erőfeszítés,
a lónak micsoda erőfeszítése,
hogy kutya legyen!
a kutyának micsoda erőfeszítése, hogy fecske legyen!
a fecskének micsoda erőfeszítése, hogy méh legyen!
a méhnek micsoda erőfeszítése, hogy ló legyen!
És a ló,
micsoda hegyes nyilat présel ki a rózsából!
micsoda szürke rózsát lök ki a pofáján!
És a rózsa,
fényeknek és jajkiáltásoknak micsoda raját
kötözi szárának élő cukrához!
És a cukor,
éberségében micsoda töröcskékről álmodik!
És a csöppnyi török,
micsoda istálló nélküli holdat, micsoda meztelen (testeket?),
örökkévaló irhát és szégyenpírt keresnek!
Én meg az ereszekon,
micsoda lángszeráfot keresek én és (micsoda lángszeráf) vagyok!
miközben (pedig) a gipsz kapuív
milyen nagy, milyen láthatatlan, milyen csöppnyi!
erőfeszítés nélkül (is).

PEQUEÑO POEMA INFINITO

Equivocar el camino
 es llegar a la nieve
 y llegar a la nieve
 es paecer durante veinte siglos las hierbas de los cementerios.
 Equivocar el camino
 es llegar a la mujer,
 la mujer que no teme la luz,
 la mujer que mata dos gallos en un segundo,
 y luz que no teme a los gallos
 y los gallos que no saben cantar sobre la nieve.
 Pero si la nieve se equivoca de corazón
 puede llegar el viento Austro
 y como el aire no hace caso de los gemidos
 tendremos que paecer otra vez las hierbas de los cementerios.
 Yo vi dos dolorosas espigas de cera
 que enterraban un paisaje de volcanes
 y vi dos niños locos que empujaban llorando las pupilas de
 un asesino.
 Pero el dos no ha sido nunca un número
 porque es una angustia y su sombra,
 porque es la guitarra donde el amor se desespera,
 porque es la demostración de otro infinito que no es suyo
 y es las murallas del muerto
 y el castigo de la nueva resurrección sin finales.
 Los muertos odian el número dos,
 pero el número dos adormece a las mujeres
 y como la mujer teme la luz
 la luz tiembla delante de los gallos
 y los gallos sólo saben volar sobre la nieve
 tendremos que paecer sin descanso las hierbas de los
 cementerios.

KIS VÉGTELEN KÖLTEMÉNY

Eltéveszteni az utat
 azt jelenti: hóba érni
 és hóba érni
 azt jelenti: legelni számos évszázadon át a temetők fűvét.
 Eltéveszteni az utat
 azt jelenti: nőhöz érni,
 a nőhöz, aki nem fél a fénytől,
 a nőhöz, aki megöl két kakast egy pillanat alatt,
 a fényhez, amely nem fél a kakasoktól,
 és a kakasokhoz, akik nem tudnak a havon énekelni.
 De ha a hó eltéveszti a szívet,
 feltámadhat a déli szél,
 és mert a levegő nem törődik a nyögésekkel,
 megint legelnünk kell (majd) a temetők fűvét.
 Én láttam két fájdalmas viasztkéket
 amelyek egy vulkáni tájat temettek,
 és láttam két bolond fiúcskát
 akik sírva tolták (görgették) egy gyilkos pupilláit.
 De a *Kettő* soha nem volt (még) szám,
 mert (ő) (egy) félelem és az árnyéka,
 mert (ő) (egy) gitár, amelyről kétségbeesik a szerelem,
 mert (ő) a másik végtelen(ség) bizonyítéka, amely nem ő maga,
 és (ő) a halott körüli fal,
 és a vég nélküli új feltámadás büntetése.
 A holtak gyűlölik a kettes számot,
 de a kettes szám elaltatja a nőket,
 és mivel a nő fél a fénytől,
 a fény reszket a kakasok előtt,
 és a kakasok csak a hó felett tudnak repülni,
 megint szakadatlanul legelnünk kell a temetők fűvét.

FEDERICO GARCÍA LORCA

GACELA DE LA TERRIBLE PRESENCIA

Yo quiero que el agua se quede sin cauce.
Yo quiero que el viento se quede sin valles.

Quiero que la noche se quede sin ojos
y mi corazón sin la flor del oro.

Que los bueyes hablen con las grandes hojas
y que la lombriz se muera de sombra.

Que brillen los dientes de la calavera
y los amarillos inunden la seda.

Puedo ver el duelo de la noche herida
luchando enroscada con el mediodía.

Resisto un ocaseo de verde veneno
y los arcos rotos donde sufre el tiempo.

Pero no me enseñes tu limpio desnudo
como un negro cactus abierto en los juncos.

Déjame en un ansia de oscuros planetas,
pero no me enseñes tu cintura fresca!

FEDERICO GARCÍA LORCA

GÁZEL A BORZALMAS JELENLÉTRŐL

Azt akarom, hogy maradjon meder nélkül a víz.
Azt akarom, hogy maradjon völgyek nélkül a szél.

Akarom, hogy maradjon szemek nélkül az éjszaka
és a szívem az arany virágzása nélkül;

hogy a nagy levelekkel beszéljenek az ökrök
és árnyéktól haljon meg a giliszta;

hogy ragyogjanak a halálfej fogai
és a sárgák ömöljenek a selyemre.

Látni tudom a sebesült éjszaka gyászát,
ahogy birkózva összetekeredik a délidővel.

Tűröm a zöld méregből (álló) alkonyt
és a megrepedt kupolákat, ahol szenved az idő.

De ne világítsd meg tiszta meztelenségedet,
mint egy kinyílt fekete kaktuszt a nádasban.

Hagyd meg (nekem) a sötét bolygók utáni sóvárgást,
de ne mutasd meg nekem hűvös derekadat.

RENÉ CHAR

FEUILLETS D'HYPNOS

2

Ne t'attarde pas à l'ornière des résultats.

10

Toute l'autorité, la tactique et l'ingéniosité ne remplacent pas une parcelle de conviction au service de la vérité. Ce lieu commun, je crois l'avoir amélioré.

19

Le poète ne peut pas longtemps demeurer dans la stratosphère du Verbe. Il doit se lover dans de nouvelles larmes et pousser plus avant dans son ordre.

28

Il existe une sorte d'homme toujours en avance sur ses excréments.

46

L'acte est vierge, même répété.

59

Si l'homme parfois ne fermait pas *souverainement* les yeux, il finirait par ne plus voir ce qui vaut d'être regardé.

62

Notre héritage n'est précédé d'aucun testament.

RENÉ CHAR

HÜPNOSZ LAPJAI

2

Ne időzz az eredmények kerékvágásában.

10

Minden tekintély, minden taktika és találékonyság sem helyettesít egy darabka meggyőződést az igazság szolgálatában. Ezt a közhelyet, azt hiszem, ezt helyesbítettem.

19

A költő nem tartózkodhat hosszan a Szó sztratoszférájában. Új könnyekbe kell belegöngyölni, és még mélyebben a rendjébe benyomulnia.

28

Létezik az embereknek egy fajtája, emyl mindig megelőzi saját ürülékeit.

46

A tett szűzi, még a megismételt (tett) is.

59

Ha az ember néha nem hunyná be *szuverén módon* a szemét, végül (már azt) sem látná, amit érdemes észrevenni.

62

Örökségünket nem előzte meg semmiféle végrendelet.

67

Armand, le météo, définit sa fonction: le service énigmatique.

69

Je vois l'homme perdu de perversions politiques, confondant action et expiation, nommant conquête son anéantissement.

98

La ligne de vol du poème. Elle devrait être sensible à chacun.

165

Le fruit est aveugle. C'est l'arbre qui voit.

169

La lucidité est la plus rapprochée du soleil.

186

Sommes-nous voués à n'être que des débuts de vérité?

67

Armand, (aki) az időjárást figyeli, így határozza meg szerepét: rejtélyszolgálat.

69

Látom a politikai romlottságtól tönkrement embert, aki összetéveszti a tettet és a bűnhődést, és vívmánynak nevezi a megsemmisítést (pusztítását).

98

A vers röppályája. Annak – mindenki számára – érzékelhetőnek kellene lennie.

165

A gyümölcs vak. A fa az, aki lát.

169

Az éleslátás a Naphoz legközelebb álló seb.

186

Arra vagyunk rendelve, hogy az igazság kezdői (újoncai) legyünk?

PAUL CELAN

TODESFUGE

Schwarze Milch der Frühe wir trinken sie abends
wir trinken sie mittags und morgens wir trinken sie nachts
wir trinken und trinken
wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der
 schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland dein goldenes
 Haar Margarete
er schreibt es und tritt vor das Haus und es blitzen die Sterne er
 pfeift seine Rüden herbei
er pfeift seine Juden hervor läßt schaufeln ein Grab in der Erde
er befiehlt uns spielt auf nun zum Tanz

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich morgens und mittags wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der
 schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland dein goldenes
 Haar Margarete
Dein aschenes Haar Sulamith wir schaufeln ein Grab in den
 Lüften da liegt man nicht eng

Er ruft stecht tiefer ins Erdreich ihr einen ihr andern singet
 und spielt
er greift nach dem Eisen im Gurt er schwingts seine Augen
 sind blau
stecht tiefer die Spaten ihr einen ihr andern spielt weiter zum
 Tanz auf

PAUL CELAN

HALÁLFÚGA

Hajnal fekete teje azt isszuk esténként
azt isszuk delente és reggelente azt isszuk éjszakánként
isszuk és isszuk
sírt ásunk a levegőben ott nem fekszik szorosan az ember
Egy férfi lakik a házban ő (a) kígyókkal játszik ő ír
ő megírja ha sötétedik Németország felé arany hajad Margarete
ő megírja azt és kilép a ház elé és villognak a csillagok
 előfütyenti kopóit
előfütyüli zsidóit sírt ásat a földben
parancsol nekünk játszani kezd íme a tánchoz

Hajnal fekete teje téged iszunk éjszakánként
téged iszunk reggelénként és delente téged iszunk estelente
iszunk és iszunk
Egy férfi lakik a házban ő (a) kígyókkal játszik ő ír
ő megírja ha sötétedik Németország felé arany hajad Margarete
hamu hajad Szulamit sírt ásunk a levegőben ott nem fekszik
 szorosan az ember

Ő hív mélyebbre dőf a talajba ti egyesek ti többiek énekeljeteK és
 játsszatok
az övében (lévő) vas után kap meglóbálja a szeme kék
mélyebbre dőfi az ásót ti egyesek ti többiek csak játsszatok
 tovább a tánchoz

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags und morgens wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith er spielt mit den Schlangen

Er ruft spielt süßer den Tod der Tod ist ein Meister aus
Deutschland
er ruft streicht dunkler die Geigen dann steigt ihr als Rauch
in die Luft
dann habt ihr ein Grab in den Wolken da liegt man nicht eng

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags der Tod ist ein Meister aus
Deutschland
wir trinken dich abends und morgens wir trinken und trinken
der Tod ist ein Meister aus Deutschland sein Auge ist blau
er trifft dich mit bleierner Kugel er trifft dich genau
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
er hetzt seine Rüden auf uns er schenkt uns ein Grab in der
Luft
er spielt mit den Schlangen und träumet der Tod ist ein
Meister aus Deutschland

dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith

Hajnal fekete teje téged iszunk éjszakánként
téged iszunk delente és reggelente téged iszunk estelente
iszunk és iszunk
egy férfi lakik a házban arany hajad Margarete
hamu hajad Szulamit (a) kígyókkal játszik

Ő hív édesebben játssza a halált a halál németországi mester
ő hív ő sötétebben hegedül azután felszálltok mint füst a levegőbe
akkor (majd) sírotok lesz a levegőben ott nem fekszik szorosan
az ember

Hajnal fekete teje téged iszunk éjszakánként
téged iszunk delente a halál németországi mester
téged iszunk estelente és reggelente iszunk és iszunk
a halál németországi mester a szeme kék
ólomgolyóval eltalál téged pontosan eltalál téged
egy férfi lakik a házban arany hajad Margarete
ránk uszítja a kopóit sírt ajándékoz nekünk a levegőben
játszik a kígyókkal és álmodozik a halál németországi mester

arany hajad Margarete
hamu hajad Szulamit

PHILIP LARKIN

POETRY OF DEPARTURES

Sometimes you hear, fifth-hand,
As epitaph:
He chucked up everything
And just cleared off,
And always the voice will sound
Certain you approve
This audacious, purifying,
Elemental move.

And they are right, I think.
We all hate home
And having to be there:
I detest my room,
It's specially-chosen junk,
The good books, the good bed,
And my life, in perfect order:
So to hear it said

He walked out on the whole crowd
Leaves me flushed and stirred,
Like Then she undid her dress
Or Take that you bastard;
Surely I can, if he did?
And that helps me to stay
Sober and industrious.
But I'd go today,

Yes, swagger the nut-strewn roads,
Crouch in the fo'c'sle
Stubbly with goodness, if
It weren't so artificial,
Such a deliberate step backwards
To create an object:
Books; china; a life
Reprehensibly perfect.

PHILIP LARKIN

A BÚCSÚK KÖLTÉSZE

Néha hallod (hallja az ember), ötödkézből,
Mint sírfeliratot:
Otthagytott csapot-papot (mindent odavágott)
És egyszerűen lelécelt,
És mindig (oly) biztosan cseng
Ez a hang, hogy (mintha) helyesli (helyeselné) az ember
Ezt a vakmerő, tisztító,
Elemi mozdulatot (lépést).

És igazuk van, gondolom.
Mindannyian gyűlöljük az otthont
És hogy ott kell lennünk:
Én megvetem a szobámat,
Különösen-keresett limlomját,
A jó könyveket, a jó ágyat,
És életem tökéletes rendjét (és életemet a tökéletes rendben):
Ezért ha hallani a szót

Faképnél hagyta ezt az egész bagázst
Ez zaklatottá tesz és izgatottá,
Mint (ez): *Aztán (a nő) kigombolta a ruháját*
Vagy: *Most megkaptad, te fattyú;*
Tudom ezt én (is) biztosan, ha ő tudta?
És ez segít józannak
Maradnom és szorgalmasnak.
De még ma mennék,

Igen, páváskodva (elindulnék) a dióval hintett utcákon,
Lekuporodva a (egy) hajókabinban
Borostásan a jóságától, ha
Ez nem volna oly mesterkéltnél,
Egy ilyen szándékos lépés visszafelé,
Egy tárgyat megteremteni:
Könyveket; porcelánt; egy dorgálnivalóan
tökéletes életet.

THOM GUNN

ON THE MOVE

The blue jay scuffling in the bushes follows
Some hidden purpose, and the gush of birds
That spurts across the field, the wheeling swallows,
Have nested in the trees and undergrowth.
Seeking their instinct, or their poise, or both,
One moves with an uncertain violence
Under the dust thrown by a baffled sense
Or the dull thunder of approximate words.

On motorcycles, up the road, they come:
Small, black, as flies hanging in heat, the Boys,
Until the distance throws them forth, their hum
Bulges to thunder held by calf and thigh.
In goggles, donned impersonality,
In gleaming jackets trophied with the dust,
They strap in doubt--by hiding it, robust--
And almost hear a meaning in their noise.

Exact conclusion of their hardiness
Has no shape yet, but from known whereabouts
They ride, directions where the tires press.
They scare a flight of birds across the field:
Much that is natural, to the will must yield.
Men manufacture both machine and soul,
And use what they imperfectly control
To dare a future from the taken routes.

It is a part solution, after all.
One is not necessarily discord
On Earth; or damned because, half animal,
One lacks direct instinct, because one wakes
Afloat on movement that divides and breaks.
One joins the movement in a valueless world,
Crossing it, till, both hurler and the hurled,
One moves as well, always toward, toward.

THOM GUNN

MOZGÁSBAN

A kék mátyásmadár a cserjésben zizegve valami
Titkos célt követ, és a madárraj,
Amely átsüví a mezőn, a köröző fecskék,
Fészkelnek a fákon és bozótban.
Keresve ösztönüket, vagy egyensúlyukat, vagy mindkettőt,
Az ember bizonytalan erőszakkal mozog
A por(felhő) alatt, amelyet egy megzavart érzék,
Vagy közelítő szavak tompa mennydörgése kavart fel.

Motorkerékpárokon jönnek fel az úton:
Kicsik, feketék, mint lógó legyek a hőségben, a fiúk,
Mígnem a távolság kiveti őket, berregésük
Mennydörgéssé dagad, melyet lábikra és comb tart.
Motorszemüvegben, felöltött személytelenség(gel),
Fénylő zubbonyban, melyet a por tróféái (díszítenek),
Felcsatolják a kételyt – miközben elrejtik, robusztusan –,
És szinte értelmet hallanak lármájukban.

Elszántságuk szabatos eredményének
Nincs még (szilárd) alakja, de ismert tartózkodási helyekről
Nyargalnak (abba az) irányba, amerre a gumiabroncsok nyomják
(őket).

Felriasztanak egy madárrajt a mezőn át:
Sok mindennek, ami természetes, meg kell hódolnia akaratauknak.
Az emberek mindkettőt készítenek, gépet és lelket,
És használják, amit tökéletlenül uralnak,
Hogy nekibátorodjanak a (egy) jövőnek távol a járt utaktól.

Ez részleges megoldás, végső soron.
Az ember nem szükségszerűen diszsonancia (viszály)
A földön; vagy (nem) kárhozott, mert – félig állatként –
Nincsen pontos ösztöne, (vagy) mert virraszt,
Úszva a mozgás (hullámain), amely megoszt és elszakít.
Az ember részt vesz a mozgásban egy értéktelen világban,

A minute holds them, who have come to go:
The self-defined, astride the created will.
They burst away; the towns they travel through
Are home for neither bird nor holiness,
For birds and saints complete their purposes.
At worse, one is in motion; and at best,
Reaching no absolute, in which to rest,
One is always nearer by not keeping still.

Miközben (azt) választja, mígnem – egyszerre vetőként és
vetettként –
Maga is mozgásba jön, mindig neki-nekibuzdulva (valaminek).

Egy perc megfogja őket, akik jöttek, hogy menjenek:
Az önmeghatározottak, lovagolva teremtett akaratukon,
Elporzanak; a városok, amelyeken átutaznak,
Nem otthona sem madárnak, sem szentségnek,
Mert (a) madarak és (a) szentek bevégzik hivatásukat.
Legrosszabb esetben mozgásban van az ember; legjobb esetben
pedig,
Mivel nem ér el semmi Abszolút (dolgot), amelyben
megnyugodna,
Mindig közelebb van hozzá, miközben nem áll meg.

THOM GUNN

JESUS AND HIS MOTHER

My only son, more God's than mine,
Stay in this garden ripe with pears.
The yielding of their substance wears
A modest and contented shine:
And when they weep in age, not brine
But lazy syrup are their tears.
„I am my own and not my own.”

He seemed much like another man,
That silent foreigner who trod
Outside my door with lily rod:
How could I know what I began
Meeting the eyes more furious than
The eyes of Joseph, those of God?
I was my own and not my own.

And who are these twelve labouring men?
I do not understand your words:
I taught you speech, we named the birds,
You marked their big migrations then
Like any child. So turn again
To silence from the place of crowds.
„I am my own and not my own.”

Why are you sullen when I speak?
Here are your tools, the saw and knife
And hammer on your bench. Your life
Is measured here in week and week
Planed as the furniture you make,
And I will teach you like a wife
To be my own and all my own.

THOM GUNN

JÉZUS ÉS AZ ANYJA

Egyetlen fiam, inkább Istené, mint az enyém,
Maradj ebben az érett körtés kertben.
Lényegük (bensejük) hozama szerény
És elégedett ragyogást hordoz (mutat):
És ha sírnak koruk miatt (koruktól), nem sós víz,
Hanem nyúlós szirup a könnyük.
„A magamé vagyok és nem vagyok magamé.”

Úgy tűnt, ő sokkal inkább hasonlít egy másik férfihoz,
Ez a hallgató idegen, aki kintről
Egy liliomszállal odalépett ajtóhoz:
Hogyan tudhattam (volna), mibe kezdtem,
Találkozva a szemekkel, (amelyek) őrzöngőbbek (voltak), mint
József szemei, Isten szemeivel?
Magamé voltam és nem voltam magamé.

És ki ez a tizenkét dolgozó (gürcölő) ember?
Nem értem a szavaidat:
Én tanítottalak beszélni, elneveztük a madarakat,
Te (úgy) figyelted nagy vándorlásaikat akkor,
Mint bármely gyerek. Térj vissza hát
A csendhez a tömegek helyéről.
„A magamé vagyok és nem vagyok magamé.”

Miért vagy (olyan) mogorva, ha én beszélek?
Itt vannak szerszámaid, a fűrész és (a) kés
És (a) kalapács munkapadodon. Életed
Hetekben mérődik itt és hetekben,
(Olyan) simán, mint a bútortat, amelyet csinálsz,
Én meg (úgy) foglak tanítani, mint egy asszony,
Hogy légy enyém és egészen enyém.

Who like an arrogant wind blown
Where he pleases, does without content?
Yet I remember how you went
To speak with scholars in furred gown.

I hear an outcry in the town;
Who carries this dark instrument?
„One all his own and not his own.”

Treading the green and nimble sward,
I stare at a strange shadow thrown.
Are you the boy I bore alone,
No doctor near to cut the cord?
I cannot reach to call you Lord,
Answer me as my only son.
„I am my own and not my own.”

Kicsoda, mint egy gőgös szél, idefújva,
Ahol éppen tetszik neki (lennie), (ki) ne szorulna elégedettségre?
De mégis emlékszem, hogyan mentél
Beszélni az írástudókkal prémmel szegett köpenyben.

Hallok (egy) sikolyt a városban;
Ki hozta (ide) ezt a sötét szerszámot?
„(Egy)valaki, aki egészen magáé (volt) és nem (volt) magáé.”

Rálépve a zöld és mozgékony pázsitra
Rámeredek egy furcsán vetült árnyékra.
Té vagy a fiú, akit egyedül szültem,
Semmi doktor a közelben, hogy átvágja a zsinórt?
Nem tudom elérni (nem sikerül), hogy Úrnak nevezzelek,
Felelj nekem, mint egyetlen fiam.
„A magamé vagyok és nem vagyok a magamé.”

Saját formahű fordításomban:

JÉZUS ÉS JÉZUS ANYJA

Én egy fiam, te Isten egyszülöttje:
Maradj e kertben, lágy körték között.
Buksin lapulnak, rávillan zömök,
Sárgás testük fénye a levelekre.
S ha végül felsírnak, nem sós a cseppje
Könnyüknek, ikrás szirupként csöpög.
„Enyém vagyok és nem vagyok enyém.”

Úgy rémlett, ez valaki más, ez a
Néma idegen, ki halkan oson
Hozzám, kezében egy szál lilium:
Ki súgta volna, hogy kálvária
Jön? Csak szurdalt dühös szeme, csupa
Tűz, Józsefnél tüzesebb hatalom...
„Enyém voltam és nem voltam enyém.”

S e gerjedt falka, tizenkettő: mondd, kik ők?
Nem értelek, nem értelek:
Szóra oktattalak, együtt adtunk nevet
Minden madárnak, s te lested tömött
Szárnyaik lüktetését. Anyád könyörög:
Térj meg a csöndbe. Hagyd a tömeget.
„Enyém vagyok és nem vagyok enyém.”

Ha szólok, mondd, miért dühít?
Imhol szerszámaid, a fűrész meg a kés –
Ni, a kalapács. Bemérem egész
Életed hetekre, megszabom napjait,
Egyengetem, mint te bútoraid,
Asszony létemre rábírlak, hogy légy
Enyém, egész valóddal légy enyém.

Süvítsen bár, mint dölyfös vad szelek –
De mért nem nyughat, aki messze ért?
Emlékszem még, persze, nyugton kimért
Válaszaidra a prémgalléros, rideg
Szanhedrin gyűrűjében. De most sistereg
Sötét zajjal a város... Ki felel ezért?
„Ki maga ura volt s nem volt maga ura.”

Lépdelek bársony, fűrge pázsiton
S megtorpanok: egy nyirkos árny élém zuhan.
Te volnál az a kisfiú, kit én magam
Szültem s nem volt ollóval orvosom?...
Nem és nem sikerül Úrnak szólítanom –
Úgy válaszolj, mint egyetlen fiam.
„Enyém vagyok és nem vagyok enyém.”

SYLVIA PLATH

THE COLOSSUS

I shall never get you put together entirely,
Pieced, glued, and properly jointed.
Mule-bray, pig-grunt and bawdy cackles
Proceed from your great lips.
It's worse than a barnyard.

Perhaps you consider yourself an oracle,
Mouthpiece of the dead, or of some god or other.
Thirty years now I have labored
To dredge the silt from your throat.
I am none the wiser.

Scaling little ladders with glue pots and pails of Lysol
I crawl like an ant in mourning
Over the weedy acres of your brow
To mend the immense skull-plates and clear
The bald, white tumuli of your eyes.

A blue sky out of the Oresteia
Arches above us. O father, all by yourself
You are pithy and historical as the Roman Forum.
I open my lunch on a hill of black cypress.
Your fluted bones and acanthine hair are littered

In their old anarchy to the horizon-line.
It would take more than a lightning-stroke
To create such a ruin.
Nights, I squat in the cornucopia
Of your left ear, out of the wind,

Counting the red stars and those of plum-color.
The sun rises under the pillar of your tongue.
My hours are married to shadow.
No longer do I listen for the scrape of a keel
On the blank stones of the landing.

SYLVIA PLATH

A KOLOSSZUS

Soha nem foglak megkapni téged teljesen összeállítva,
Összerakva, összeragasztva és pontosan (helyesen) összeillesztve.
Őszvérbőgés, disznóröfögés és trágár kotkodácsolások
Erednek (indulnak ki) nagy ajkaidról.
Rosszabb ez, mint egy baromfiudvar.

Talán (lehet, hogy) orákulumnak (mindentudónak) tartod magad,
A holtak vagy egy isten szószólójának, vagy másnak.
Lassan (most már) harminc évet gürcöltem (azzal),
Hogy kikotorjam az iszapot (hordalékot) a torkodból.
Semmiel nem vagyok (lettem) bölcsebb.

Miközben kicsi létrákon enyvesfazekakkal és lizolos (tisztítószeres)
vödörrel felmászok,
Úgy kúszok, mint egy hangya bánatában
Homlokod elgazosodott mezőin,
Hogy helyretoljam (megjavítsam) a hatalmas koponya-lemezeket
és megtisztítsam
Szemeidnek kopár, fehér (őskori) sírdombjait.

Egy az Oreszteiából (származó) kék ég
Boltozódik felettünk. Ó, Apa (Apám), te teljes önmagadban
Velős (kifejező, erőteljes) vagy és történelmi, mint a Római Fórum.
Kinyitom reggelimet (reggelim csomagját) fekete ciprusok dombján.
Bordázott csontjaid és akantusz hajad szétzilálva

Régi anarchiájukban (egészen) a szemhatár-vonalig.
Többre volna szükség, mint egy villámcsapásra,
Egy ilyen romot teremteni.
Éjszakánként bal füled bőségszarujában
Guggolok, szélárnyékban,

Számolva a vörös csillagokat és a szilvaszínűeket.
A nap nyelved oszlopa alatt kél.
Óráim árnyékokkal vannak eljegyezve.
Nem fülelek többé a hajógerinc nyikorgására
A kikötőpart üres kövein.

TED HUGHES

EXAMINATION IN THE WOMB-DOOR

Who owns those scrawny little feet? *Death*
Who owns this bristly scorched-looking face? *Death*
Who owns these still-working lungs? *Death*
Who owns this utility coat of muscles? *Death*
Who owns these unspeakable guts? *Death*
Who owns these questionable brains? *Death*
All this messy blood? *Death*
These minimum-efficiency eyes? *Death*
This wicked little tongue? *Death*
This occasional wakefulness? *Death*

Given, stolen, or held pending trial?
Held.

Who owns the whole rainy, stony earth? *Death*
Who owns all of space? *Death*

Who is stronger than hope? *Death*
Who is stronger than the will? *Death*
Stronger than love? *Death*
Stronger than life? *Death*

But who is stronger than Death?
Me, evidently.

Pass, Crow.

TED HUGHES

FAGGATÁS AZ ANYAMÉH KAPUJÁBAN

Ki birtokolja ezeket a cingár lábakat? *Halál.*
Ki birtokolja ezt a szőrös, perzseltlen-néző arcot? *Halál.*
Ki birtokolja ezeket a csendesen működő tüdőket? *Halál.*
Ki birtokolja az izmoknak ezt a hasznos köpenyét? *Halál.*
Ki birtokolja ezeket az elmondhatatlan beleket? *Halál.*
Ki birtokolja ezeket a kétes agyakat? *Halál.*
Mindezt a mocskos vért? *Halál.*
Ezeket az alig-alig hatékony szemeket? *Halál.*
Ezt a gonosz pici nyelvet? *Halál.*
Ezt a hirtelen éberséget? *Halál.*

Kiadták? ellopták? vagy tán bevonták őket, amíg tart a per?
Bevonták.

Ki birtokolja az egész esős, kövecses földet? *Halál.*
Ki birtokol minden térséget? *Halál.*

Ki hatalmasabb a reménynél? *Halál.*
Ki hatalmasabb az akaratnál? *Halál.*
Szerlemnél hatalmasabb? *Halál.*
Életnél hatalmasabb? *Halál.*

De ki hatalmasabb a Halálnál?
Én, ki kétlené.

Varjú, mehetsz.

SEAMUS HEANEY

THE TOLLUND MAN

I

Some day I will go to Aarhus
To see his peat-brown head,
The mild pods of his eye-lids,
His pointed skin cap.

In the flat country near by
Where they dug him out,
His last gruel of winter seeds
Caked in his stomach,

Naked except for
The cap, noose and girdle,
I will stand a long time.
Bridegroom to the goddess,

She tightened her torc on him
And opened her fen,
Those dark juices working
Him to a saint's kept body,

Trove of the turfcutters'
Honeycombed workings.
Now his stained face
Reposes at Aarhus.

SEAMUS HEANEY

A TOLLUND-EMBER

1

Egy (szép) napon elmegyek Aarhusba,
Hogy lássam tőzegbarna fejét,
Szemhéjainak szelíd burkait,
Hegyes bőrsapkáját.

A lapos országban (vidéken) a közelben,
Ahol kiásták őt,
Téli vetésének utolsó zabkásája
Szilárdult meg a gyomrában,

Meztelenül, kivéve
A sapkát, a hurkot és övet,
(Ott) fogok állni hosszú ideig.
Vőlegénynek (volt szánva) az istennőnek,

Ő (= az istennő) húzta szorosra a hajlított nyakláncot rajta
És (ő) nyitotta meg neki ingoványát,
Azok a sötét nedvek dolgoztak
Rajta, mígnem egy szent megmaradt teste (lett),

Tőzegásók átluggató
Munkáinak lelete.
Most Aarhusban nyugszik
foltos arca.

II

I could risk blasphemy,
Consecrate the cauldron bog
Our holy ground and pray
Him to make germinate

The scattered, ambushed
Flesh of labourers,
Stockinged corpses
Laid out in the farmyards,

Tell-tale skin and teeth
Flecking the sleepers
Of four young brothers, trailed
For miles along the lines.

III

Something of his sad freedom
As he rode the tumbril
Should come to me, driving,
Saying the names

Tollund, Grauballe, Nebelgard,
Watching the pointing hands
Of country people,
Not knowing their tongue.

Out here in Jutland
In the old man-killing parishes
I will feel lost,
Unhappy and at home.

2

Blaszfémiát kockáztatnék,
Ha a katlantőzeget (tőzegkatlant) a mi
Szent földünké szentelném, és imádkoznék
Hozzá, hogy csíráztassa ki

A munkások szétszórt, lesből
Megtámadott húsát,
A tanyaudvarokon felravatalozott
Harisnyás testeket,

(A) négy fivér árulkodó
Bőrét és fogait,
Amelyek beszennyezik a talpfákat,
(Miután) mérföldekig vonszolták őket a sínek mentén.

3

Valami az ő szomorú szabadságából,
Amikor a (halottas)kordén vitték:
(Ez) ragadhatna meg engem (is), miközben vezetek (a
kormánynál),

A neveket mondva:

Tollund, Grauballe, Nebelgard,
Látva a vidéki nép
Mutató (útbaigazító) kezeit,
Nem ismerve a nyelvüket.

Ott kint Jütlandon,
A régi ember-ölő községekben
Elveszettnek érzem (majd) magam,
Boldogtalannak és otthonosnak.

HENRI COLE

WHITE SPINE

Liar, I thought, kneeling with the others,
how can He love me and hate what I am?
The dome of St. Peter's shone yellowish
gold, like butter and eggs. My God, I prayed
anyhow, as if made in the image
and likeness of Him. Nearby, a handsome
priest looked at me like a stone; I looked back,
not desiring to go it alone.
The college of cardinals wore punitive red.
The white spine waved to me from his white throne.
Being in a place not my own, much less
myself, I climbed out, a beast in a crib.
Somewhere a terrorist rolled a cigarette.
Reason, not faith, would change him.

HENRI COLE

GALAGONYA

Hazudozó, gondoltam, térdelve, mint a többiek,
hogyan tud Ő engem szeretni, és (mégis) gyűlölni, ami vagyok?
A Szt. Péter kupolája sárgás arany (színből)
ragyogott, mint vaj és tojások. Istenem, imádkoztam
valahogyan, mintha az Ő képére és
hasonlatosságára (volnék) teremtvé. A közelben egy csinos
pap (úgy) nézett rám, mint egy kő (megkövülten); én
visszanéztem,
nem vágyva (arra), hogy egyedül meglépjem (mindezt egyedül
megoldjam).
A bíborosi testület büntető vöröst viselt (a büntetés vörös ruháját
viselte).
A galagonya intett nekem fehér trónjáról.
Nem lévén saját helyemen, még kevésbé
önmagam, kimásztam (kiszálltam), állat(ként) egy jászolban.
Valahol egy terrorista sodort egy cigarettát.
Értelem, nem hit, ami megváltoztatná.

JEAN GROSJEAN

LES JOURS

Les jours dont tu fus la clarté
et les nuits dont tu fus les songes
ont été ma vie que ne rongent
ni le temps ni l'éternité.

Du chaos tu n'auras sauvé
que mon âme à force des songes
et mon corps qui servit d'éponge
à l'égouttement des clartés.

J'ai surtout vécu de t'attendre
et le reste était poudre ou cendre
mais t'attendre est incorruptible.

Et toi-même as eu l'art d'attendre
qu'à travers l'univers en cendres
mes trajets n'aient que toi pour cible.

JEAN GROSJEAN

A NAPOK

A napok amelyeknek te voltál világossága
és az éjszakák amelyeknek te voltál (összes) álma
voltak az életem amelyet nem ront meg
sem az idő sem az örökkévalóság

A káoszból csak a lelkeket mentetted
meg az álmok erejével
és testemet amely szivacsul szolgált
a világosságok lecsepegéséhez

Mindenekelőtt azért éltem hogy téged várjalak
és minden más por volt és hamu
de téged várni (ez) romolhatatlan (dolog)

És neked magadnak is volt művészeted várakozni
hogy (mert) a hamuvá (porladt) világegyetemen át
út(vonalaim)nak nem volt más célja csak te.

UTÓSZÓ

A könyv elgondolásairól

Mint látható, ez a kétnyelvű fordításkötet bal oldali lapjain közli a mindenkori eredeti változatot, a jobb oldalon pedig a szöveg magyar nyersfordítását. A nyersfordítást néhány esetben kiegészítettem a vers klasszikusnak tekintett, formahű fordításával, itt-ott egy-egy kötetlen változattal, illetve Rilke *Archaiķus Apolló-torzója* esetén két kortársam nyersfordításával; a nyersalakzatok mellett néhány helyen közlöm a verset saját formahű fordításomban is. A sokrétű megközelítések célja, hogy minél szabatosabban tükröződjék a forrás gazdag tartalma, – de soha nem *teljes* tartalma. Semmi kétség: amennyi hasznot hoz a szótári szemlélet érvényesítése, annyi veszteséget is okoz a formai szempont elhanyagolása.

A nyers anyag alakulásához dióhéjban a következőt mondom: a magyar halmaz – olykor anyanyelvünk ösztönzéseinek felfüggesztése árán is – ragaszkodik az eredetinek leghűségesebb, pusztán tartalmi átadásához. A szándék nem az volt, hogy szép magyar („költői”) lenyomatokat hozzak létre, hanem az, hogy tartalmilag pontos és a szokatlan célzat keretein belül hűséges legyek. Ezért zárójelben közlöm a szavak, fordulatok egy-egy lehetséges (nem összes) értelmét, vagy a szöveg sugallta magasabb tartalom-sejtelmet (ez már-már a forma hatáselemeinek érintése). Bizonyos költők esetén (Shakespeare, Hölderlin, Trakl és mások) egyenesen kötelesség utalni arra, hogy a magyar szöveg csak első fogódzó, és minden olvasónak saját illetékessége ezután, hogy az eredeti vers háttérben maradt tartalmi alkotóelemeit megszerezze magának és magában.

Nagyon ritkán tapasztaltam, hogy a nyersfordítás az idegen vers teljes tartalmát rögzítette volna; viszont majdnem mindig érzékelttem azt, hogy a „véglegesített”

változat után azonnal elkezdhetném újabb változatok kidolgozását. Talán ebben áll a műfordítás varázsa: meghatározatlan (többnyire rövid) időre megajándékozta a fordítót az egyenértékűség, pontosság és hűség délibábjaival. A nyersfordító ragaszkodó eltökéltsége azonban, semmi kétség, vajmi csaloéka. Több évtizedes magyarítói tapasztalat után általában nő a fordítóban a gyanú, hogy csak úgy közeledhet minden idegen korpuszhoz, ha közben távolodik tőle. Valószínű, hogy a művészetben nem létezik két idegen nyelvű megnyilatkozásnak olyan képzel szellemi metszőpontja, amelyben a kettő a kölcsönös fénytörésben eggyé válna. A tükröződési viszony felmérése és megértése nélkül ma már nem hiteles fordított szövegek egyenértékűségéről beszélni. A munka során kiderült, hogy a nyersfordítás is csupán az egyenértékűség ígéretével kecsegtető kudarc; a pontosság legfiatalabb látszatvilága; észrevétlen eltávolodás a szövegtől. Viszont egy bizonyos fordítói érettségi kor után ez a visszahang-kutató forma a lehetséges világirodalmi azonosulás egyik becsületes változata. Ha nem erősítené és igazolná az európai rokonkeresés ősi, irracionális mámorát, akár abba is hagyhatnánk mindenféle érintkezést. Ahogy az életben azt hisszük, mire megöregszünk, csak-csak megnyilvánul egy óvatlan pillanatban az Isten az életünkben, úgy a fordítói gályapad mellett is úgy vélhetjük, hogy szövegeink gyarapodtával egyre sikeresebben ragadhatjuk meg az idegen tartalmát. Pedig csak annyi történik, hogy a közvetítés eszméleti ingája bizonyos pillanatokban találatnak mutatja a gyönyörű melléfogások káprázatait. A műfordítás egyetemes relativitása azt jelenti, hogy találás közben veszítünk, habár veszítés közben anyanyelvünk területére lopjuk át a költői teremtés eddig idegen részleteit. Mégis, a sokrétű hiányérzet ellenére úgy tűnik, hogy alighanem a fordítói habitus a legmélyebb humanizmus. Kozmopolitizmus nélkül pedig nem létezik humanizmus.

Fordítsunk bármit és bárhogy, nem árt megszívlelni a Talmudnak a műfordításra vonatkozó intését: *Aki egy mondatot szó szerint fordít le, meghamisítja azt (Kiddusim 49a)*.

A kötet időrendben sorakoztatja a költőket; a választás csak egyéni ízlésemnek, sajátos szándékaimnak és élményeimnek eredője, nem tartalmaz semmiféle világirodalmi, magyar fordítás-értékelési vagy kiváltságot takaró szempontot. Előfordul, hogy egy-egy jelentős alkotó sokszoros hangsúllyal van jelen (mondjuk, Shakespeare), ellenben némely ismeretlennek elhírelt költő „jelentőségét” meghaladó mértékben mutatkozik (mondjuk, Anna Louisa Karsch vagy Siegfried Sassoon). Nem egészen mellékes szempont nyilvánul meg abban, hogy a könyv közismert nagy alkotók mellett helyet enged a szerényebb, de rejtőzködve is ragyogó értékeknek. Külön meglepetés felfedezni, hogy néha egy-egy elhanyagolt szellemföldrajzi zugban, sokáig észrevétlenül, tetemes időközön át gyámoltalanul senyved némely vers, sőt egész életmű (mondjuk, Gaspara Stampa szonettjei). A ritkábban olvasott nevektől azt várom, egészítsék ki költői rajongásunkat a beszéd váratlan, szemnyitogató gesztusaival.

Mondanom sem kell, **ez a kötet nem pótolhatja a kötött forma elsődleges, felsőbbrendű és vitathatatlan művészi értéket teremtő igényeit**. Nem is szoríthatja háttérbe – egy pillanatra sem – annak klasszikus vagy kortársi teljesítményeit. Nem vonhatja kétségbe, de még csak nem is homályosíthatja el nagy fordítóink helyes meggyőződését és szabályrendjét. Megközelítesem legfőbb célja az, hogy a figyelmet az eredeti szövegre terelje; megvilágítson olyan fontos tartalmi jegyeket, amelyek a klasszikus (vagy formahű kortársi) tolmácsolásainkban homályba szorultak; és végül az, hogy megérezkítse és szemléltesse a költészet fordításának sajátos, a lehetetlenséget súroló igyekezetét. Kiegészítő hozadéka lehet könyvemnek, hogy bizonyos pontokon

helyesbíti azokat a félreértéseket, amelyek közismert fordításainkban régóta fel-feltűnnek anélkül, hogy bárki helyrehozta volna őket. A költészetben ugyanis a félreértés és a helyes felfogás alkalmasint tőzsomszédok, és nemigen válnak el egymástól.

A könyv végén található életrajzi filigránok nem tartanak igényt semmiféle teljességre. Ott csupán személyes hangon próbáltam összefoglalni, szűken és érdekesen, mit érdemes tudni első pillantásra, mi tesz egy-egy konkrét verset érthetőbbé, vagy milyen félszeg módon tud tükröződni egymásban a mű és az élet. Elejétől a végéig a költői igazság kipuhatólására törekedtem, és azt tartottam szem előtt, amit az életben oly nehéz együtt elérni: egyszerre kerestem a tudást és a gazdagságot.

Nem tagadom végül, célomat az is színezte, hogy segítsék kissé újra tágítani az utóbbi időben furcsa hőzöngéssel kérkedő magyar költői szemléletet; az, hogy itteni, önelégült értéktudatunkat viszonyba hozzam a nagyvilág csodáival. Norwid, a nagy lengyel költő a 19. században azt mondta: Manapság a lengyel óriás, de az ember a lengyelben törpe. Ha könyvem tudomásulvétele után csak annyit lehetne érzékelni, hogy ismét némileg szorgalmasabban látunk ki legalább a szomszéd világszférákba, már csillapodna bennem is a nyugtalanság. Mondhatnám: a *bent* egyre inkább *lentté* korszosul, ha nem egészül ki a *fent* és a *kint* elemeivel. A világ költészetét így, a nyersfordítás surranópályáján is megközelíthetjük. Minél közelebbről éljük át a nagy világtartalmakat, annál szilárdabban hihetjük: nem mese, hanem ígéret a költészet hallatlan múltja és látatlan jövője.

Munkám során többen segítettek, – tanáccsal, javaslattal, kéréssel, megjegyzéssel, a bizalom és figyelem számos jelével. Ezúton mondok hát köszönetet Horváth Juditnak, aki a görög szövegek fordítását ellenőrizte; Kőríz Imrének, aki a klasszikus latin szerzők verseinek magyar változatait pontosította; Christopher Whyte-nak, aki egy-egy angol vers tisztázásához járult hozzá; Mariarosaria Sciglittanónak, aki némely olasz versfordításra vetett egy-egy pillantást; Bartócz-Besançon Klárának és Mártonffy Marcellnak, ők bizonyos francia költemények tisztázását mozdították elő; Gulyás Juditnak, aki spanyol vonatkozásban volt segítségemre; és végül Derék Pálnak, aki egyik-másik német választott átültetésében adott világosságot.

Külön hála illeti Balla Zsófiát, aki aprólékos türelemmel, reggeltől estig tartó éberséggel és minden szót meg-meglátoló hosszútűréssel mérlegelte a kötet magyar anyagát. Az volt a lélek, hogy a vállalkozásban elsőnek látta meg az értelmet, – ezúttal az írástudóban megmutatkozott a csalhatatlan *olvasástudó*.

Közös munkánk olyan volt, mintha darab ideig közősen lélegeztünk volna a tengerek mélyén.

JEGYZETEK

Ambrosius (340–397), milánói püspök, a nyugati egyház jelentős himnuszköltője. Versformája, az akatalektikus jambikus dimeter (hiánytalan nyolcas jambus), – ezt ő négy sorossá bővíti (ez az ún. ambroziánus versszak). A formát már Prudentius használja; később a középkori himnuszköltészet kétharmada ebben az alakzatban születik.

Angelus Silesius (1624–1677), német misztikus költő, a híres *A kerubi vándor* szerzője. Huszonkilenc éves korában feladja protestáns hitét, katolizál. Nagy műve jó másfél ezer kétsoros, maximának ható, de költői erejű sorpárban részletezi a költő vallásos meggyőződését, – szűkszavúan, de nagy erejű tömörséggel. Mélysége, izzó hite, költői találékonysága miatt a legnagyobb alkotók között a helye. A misztikus ember beszédében a kételkedő mindig lát némi értelmetlenséget, – Angelus Silesiusban azonban inkább a mélység kötelező erejét érzékeljük. Nem a tódítás, hanem a meggyőzés misztikusa.

Anthologia Graeca (*Görög antológia*), görög nyelvű versek – zömmel epigrammák – gyűjteménye; az anyag átfogja a görög irodalom összes korszakát az ókortól a bizánci birodalom időszakáig.

Auden, Wystan Hugh (1907–1973), angol költő. Részt vett a spanyol polgárháborúban, majd 1938-ban kivándorolt az Egyesült Államokba. A negyvenes években elfordul a szocializmustól, közeledik a kereszténység eszmevilágához. 1956–1961: Oxfordban a költészettan egyetemi tanára. A hatvanas években Ausztriába költözik, Bécsben éri a halál. Költészete szinte esszéírói vénával áradó intellektuális anyag, melyet tömény műveltség, ezredeken átívelő költői eszmélet és humanizmus fűt (bármit értsünk ezen).

Auvray, Jean (1590–1630), francia barokk költő, satirikus és ájtatos könyvek szerzője.

Baudelaire, Charles (1821–1867), francia költő, az európai líra megújításának legmerészebb kezdeményezője. 1857-es kötetéért (*A romlás virágai*) perbe fogják, elítélik. Verseit rendkívüli formai fegyelem, érzékiség, elmélyített műveltséganyag, intellektuális mámor, a katolikus vallással összefüggő lelki ambivalencia és a lélektani vakmerőség teszi máig elevenné. Hatása felmérhetetlen. Nálunk főleg György Oszkár és Térey Sándor fordította, azután jelent meg a nagy hármás (Babits, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc) fordítása. Legújabb magyar összfordítását Tornai József készítette el.

Benn, Gottfried (1886–1956), német költő. Expreszszionista versekkel indult, később azonban a zárt, puritán, majdnem fakó formákra tért át. Orvos volt, sokat látott közéről az ember testi nyomorúságából, – rákbarakk-verse is közvetlen élményeket tükrözhet. Lírája egyre elvontabb formákat ölt, egyre szárazabb és fakóbb anyagokkal telik meg; a második világháború után – az ún. statikus versekben – szinte megfojtja a keserűség. Esszéi is jelentősek.

Blake, William (1757–1827), angol költő, grafikus. Misztikus, profetikus, homályos látomásoktól hemzseggő; a maga korában nemigen értékelték, ma azonban reneszánszát éli. Könyveit maga illusztrálta. A *Tigris*t, legismertebb versét, többen is lefordították magyarra; ezeket utóbb Gergely Ágnes külön esszében elemezte (*Tigrisláz*).

Borges, Jorge Luis (1899–1986), író, költő, esszéista, a huszadik századi spanyol világkultúra egyik legnagyobb alakja. Bár hírét főleg mágikus elbeszélőművészetének köszönheti, lírája is kimeríthetetlen, átfogó és a kezdetektől végig töretlen erejű. Gondolati költészet ez, melyben a műveltséganyag, a mágia, a hagyomány ezerlángú faggatása és a gondolat költői megmagasítása a legtisztább hevülettel zajlik. Kevés dísz, nagy ideák, tiszta szív, távoli tartalmak egymásba itatása, a végtelen földi tükröződései, – és még mi minden, mi minden egyetlen emberi életműben!

Butler, Samuel (1835–1902), angol író, filológus, zeneszerző, festő. 1859-ben kivándorolt Új-Zélandba, ahol birkanyáját őrzött. Eleinte Darwin elméleteivel foglalkozott, később eltávolodott mesterétől, és közeledett az egyház tanaihoz (bár a vaskalaposságot egész életében gyűlölte). A modern Swiftnek nevezik. Hatott többek közt D. H. Lawrence-re és Joyce-ra. Fanyar, kiábrándult poéta.

Campanella, Tommaso (1568–1639), olasz filozófus, író, költő. Gondolkodói életműve háttérbe szorítja költői teljesítményét (annak java csak halála után jelent meg), pedig – ahogy Kardos Tibor írja – messianisztikus költeményeiben „emelkedik a legmagasabbra”. Ezekben ma is lenyűgöz a gondolati mélység és a költői hitelesség, – soraiból megszenvedett igazság, rendületlen meggyőződés és érett szemlélet sugárzik.

Cardarelli, Vincenzo (1887–1959), olasz költő, újságíró, – kezdetben a futurizmust támadta, egy – Leopardin iskolázott – szigorú formákba feszülő klasszikus eszmény nevében. Legismertebb kötetei: *Alla terra (Hazai föld)*, *Passagio Notturmo (Éjszakai utazás)*, *Nostalgia (Sóvárgás)*. Kevésbé hermetikus költő, mint nagy kortársai, Montale vagy Ungaretti.

Catullus, Caius Valerius (i. e. 87–i. e. 53), a latin költészet rövid életű fenegyereke. Életművének legszebb darabjai az ún. Lesbia-versek, a híres – kötetünkben is közölt – Szapphó-fordítás, valamint néhány pár soros epigramma. Könnyed, görög formákat használó művész, főleg a rajongás, a csalódottság és a csúfondáros kajánság regisztereit ismeri. Tónusát nálunk főleg Dsida Jenő, Devecseri Gábor és Szabó Lőrinc mérte be a legpontosabban.

Celan, Paul (1920–1970), Czernowitzból származó német költő, a huszadik századi német líra egyik nagyszerű mestere. Költészetét meghatározza a holokauszt emléke, a korszak és a világ barbársága, a közönyösség, kirekesztettség, idegenség alaptapasztalata. Lírája egy-

re szűkszavúbb, fojtottabb, vérszesen szűkszavú. A legnagyobb műfordítók közé tartozott: ő ültette át egyenértékű formákban, vakító németességgel pl. Mandelstam, Valéry vagy René Char műveit.

Celano, Thomas de (1190 körül–1260 körül), Assisi Szent Ferenc első tizenkét tanítványának egyike, két életrajzot is írt mesteréről. Állítólag ő a *Dies irae*... szerzője, – ma a kutatás úgy sejtí, hogy a verset sokkal ősbibb szekvenciák gazdagítják.

Char, René (1907–1988), hermetikus francia költő; előbb csatlakozik, majd hamar megválnk a szürrealistáktól; később az ellenállásban találjuk. Prózaverseivel, állásfoglalásaival, megvesztegethetetlen tisztaságával ma is sok hívet szerez művészetének. Az ötvenes években megismerkedik Martin Heideggerrel, meghívja előadni, később azonban – Heidegger harmincas évekbeli szerepének kitudódása után – elhatárolódik a filozófus nézeteitől. Műveit Paul Celan és Peter Handke fordította németre.

Clare, John (1793–1864), angol költő, egy napszámos fia, aki a vidéki életet „maga és Isten gyönyörűségére” énekelte meg. Versei később véletlenül egy könyvkereskedő kezébe kerülnek, – Clare lassan vagyunkához jut. Gazdálkodik, él s virul, míg újra tönkre nem megy egy telekspekulációs ügyletben. Nagy nyomorban hal meg egy pszichiátriai klinikán.

Cole, Henri (1956–), Japánban született amerikai költő. Eddig hét önálló verseskötetet publikált. Bostonban él. Nagy műveltséganyagot, utazásaival összefüggő világtapasztalatot és intellektuális tartalmakat görgető költészete számos elismerést kapott. Nálunk még alig ismert.

Coleridge, Samuel Taylor (1772–1834), az angol ún. tavi iskola nagy költője, Wordsworth barátja. Erősen hat rá a német szellemiség: úttörő szerepet játszik Herder, Goethe és Schiller angliai megismertetésében. Líráját a tiszta látomás ereje, világos szerkezet és erős

zeneiség jellemzi. A *Kubla kán*, tudjuk, egy ópiumos álom jegyzőkönyve. Egyébként kiváló esszéíró, Shakespeare-könyve máig lenyűgöz eredeti meglátásaival.

Dickinson, Emily (1830–1886), amerikai költőnő, verseinek túlnyomó többsége csak halála után jelent meg. Noha egész életét kisvárosi környezetben, házában töltötte, költészete egyetemes szellemi kilengésekre képes. Szövegeinek értelmezését megnehezíti szokatlan központozása, szaggatott beszédmódja, elvont eszmélete. Ha olvassuk, az a benyomásunk: művészete lehetővé teszi, hogy az egész emberi nem sorskérdései egyetlen ember nyelvén fogalmazódjanak meg. Nagyságát az erősen válogatott, karcsú magyar kötetek alig érzékeltek, – ideje volna leveleit és verseit egy lényegesen bővített, reprezentatív magyar kiadásban közzétenni.

Dolet, Étienne (1509–1546), jogász, filológus, nyomdász, költő és műfordító, az „első francia szabadgondolkodó”. Többször börtönbe vetették, végül máglyahalált halt a Place Maubert-en. Ő adta ki Marot és Rabelais műveit.

Donne, John (1572–1631), az angol barokk költészet jeles alakja, az ún. metafizikus költők egyike. A londoni Szent Pál-templom dékánja volt, és egyben erotikus, lobbanékony, szatirikus alkat, aki mély prédikációkat is tartott hosszú időn át. Ihletrendje olykor szeszélyes, követhetetlen, és sokszor tartogat valami természetfeletti vonást. Ő mást tud, máshogy tud, mástól tud, és van is mersze elmondani tudását. 1608-as *Biathanatos* c. műve az öngyilkosság – bibliai alakok sorsával igazolni szánt – heterodox védelmezése (a műre De Quincey tér vissza, és később Borges is elemzi egy bámulatós esszéjében).

D'Orléans, Charles (1391–1465), a francia késő középkor jelentős költője, sokáig őt tekintették a francia természetlíra megteremtőjének (ma ezt sokan vitatják). Roppant termékeny alkotó, főleg balladáit és rondóit ismeretesek. Az ún. udvari költészet legjelentősebb alakja.

Droste-Hülshoff, Annette von (1797–1848) életműve a német romantika egyik legnagyobb teljesítménye. Bárónő, – Münster mellett élt egy kis udvarházban, majd Meersburgban, a Bodeni-tó partján. Magányos, katolikus áhitatra hajló, egy reménytelen szerelem halovány emlékeit faggató, az eseménytelenségben is mélyülő élete nemcsak verseiben talál ellensúlyt; prózája, főleg *Zsidóbükk* című megrendítő elbeszélése a német próza egyik ékköve. Élete csendes rejtély, kitekintés messzi vizekre, boldog ünneptelenség. Költészete azonban erőforrás, magasság, lelki gyakorlat. Képmása díszítette az egykori húszmárkás bankjegyet.

Du Bellay, Joachim (1522–1560), Ronsard köréhez tartozó francia költő, a Pléiade-csoport tagja. Rómában élt egy darabig, sokat fordított, és programszerűen harcolt a francia (nyelvű) irodalom megújulásáért. Komorabb tónusban szólal, mint Ronsard – stílusa is ércesebb, komorabb. Nálunk főleg Rónay György élesztgette hírnevét (de Szabó Lőrinc is lefordította két versét). Amolyan titkos ajánlat ő a francia reneszánsz líra elsődleges kínálata mögött.

Duc d'Aquitaine, Guillaume (1071–1127) a dél-franciaországi trubadúrköltészet nagy alakja. Ő az első trubadúr, aki roppant változatos versformákban – occitániai nyelven – írja talányos verseit, és kezdeményezi a keresztény Európa nemzeti nyelvű világi költészetét. Kétarcú alkotó: egyrészt hagyományos udvari költészetet alkot, másrészt a test és lélek legnagyobb rejtelmait képes megérinteni. *Asemmiről* szóló verse gyújtópontja annak a létlírai vonulatnak, amely Európában Zuboly álman át egészen József Attiláig és az egzisztencialistákig vezet.

Eichendorff, Joseph (1788–1857), német romantikus költő. Ő az, akinek legtöbb versét – több mint ötezret – zenésítette meg komoly komponista. Prózaírói munkássága is számottevő (*Egy naplopó életéből*). Egy ma már romokban álló kastélyban született, erdők, vizek,

mezők közt nőtt fel s töltötte el életét. Részt vett a felszabadító háborúban, majd állami tisztséget vállalt. Nagyszerű tájköltő: az erdők morajlásáról, a levelek életéről, a madarak pitty-palattyról vagy a holdvilágról senki nem tud lágyabb, együttérzőbb indulattal szólni, mint ő (talán még Lenau). Nem szárnyaló, nem lenyűgöző lírikus, de ha művészete egyszer eltűnne, azt kérdeznénk: olyan nyájas, olyan melankolikus volt, – ugye, nem vezett el végleg?

Eliot, Thomas Stearns (1888–1965), amerikai származású angol költő, drámaíró és esszéista, a modern líra egyik kútfője. Költészete kemény dió: kedveli a homályos modort, az intellektuális-elvont beszédmodot, és szövegeit gyakran rejtett utalásokkal, sőt idegen nyelvű idézetekkel terheli meg. Művészete mindig mély indítékú, később egyszerre kap filozófiai távlatokat és játékos dimenziót. A satirikus felület mögött évezredes szellemi tartalmakat sejtet. Esszéi a műfaj csúcsteljesítményei. Mai ismertségét többek között egyik játékos öregkori műve, a macskákról írt verscsoport tartja elevenen.

Eriugena, Johannes Scottus (9. század), ír származású teológus, filozófus és költő, a görög neoplatonikus tanok közvetítője. Tanait az egyház elítélte. Alkalmi versei: zömmel latin nyelvű disztichonok és hexameterek, gazdag szókinccsel, görög kifejezésekkel megtűzdelve.

Fontane, Theodor (1819–1898), az egyik legjelentősebb német prózaíró és kritikus, – életműve a realista regény nagyszerű emléke. Költői teljesítményét is mindjobban értékeli a német kritika. Népszerű formái, helyi legendákat feldolgozó, balladai szerkezetű életképei, bölceleti lépcsőkre is fel-felkapaszkodó darabjai, öregkori elmélyültségben fogant bölcs poétai mintái jól megférnek örök érvényűnek hitt kedvenceinkben való csalódásunkkal.

Goethe, Johann Wolfgang (1749–1832), a német irodalom legnagyobb alakja, életművének száznegyvenhárom kötete a legtagasabb kontinens a szellem-

földrajzi térképeken. Áttekinthetetlen, beláthatatlan gazdagság minden értelemben: témák, országok, évezredek, eszmei irányok, tudományos diszciplínák, irodalmi műfajok, történelmi és kortársi életpályák, formai újítások és gondolati mélység egyesül műveiben. A lét klasszikus egyensúlyát kereső szemlélete emeli példátlan magasságokba és teszi mindenki számára nélkülözhetlenné költészetét. Irodalmunkban kevés, de annál nagyszerűbb híve volt, köztük Babits, Szabó Lőrinc és Weöres Sándor.

George, Stefan (1868–1933), arisztokratikus szemléletű, profetikus alkatú, szépségimádó, szigorú formákban szólaló német költő, a stilizált költői beszéd mániákusa a német líratörténetben. Költői eszméletében Hölderlin és Nietzsche nyomán halad; Shakespeare-t és Baudelaire-t fordít, és külön kört szervez, híveket gyűjt maga köré, szinte szektát alapít eszményeinek hirdetésére. Életműve ma kissé modorosnak hat, de bármikor feltámadhat, talán éppen a művészi gondosság sorvadásának idején, ellenhatásként.

Grosjean, Jean (1912–2006), francia költő, műfordító (Aiszkhülosz, Szophoklész, Shakespeare, Biblia, Korán), – többnyire misztikus gyökerű, biblikus tematikától áthatott, időtlen, szelíd költésze alig ismert. Robert Sabatier azt írja róla: költészetében „...a nehézkedés nem távolodik el az érzékiségtől, (...) a szerelem soha nem ízetlen, (...) az elégia gyöngédsége soha nem nyafogás, (...) a vers úgy ágyazódik az életbe, hogy soha nem hagyja el az isteni szférát”.

Gryphius, Andreas (1616–1664), német költő és drámaíró, a barokk líra egyik jelentős mestere. Sokat utazott, számos drámát írt, de maradandóságát főleg szonettjei biztosítják, – ezek legfőbb (ha nem egyetlen) témája a mulandóság.

Gunn, Thomson William (1929–2004), angol származású amerikai költő és egyetemi tanár, a huszadik század egyik nagy lírikusa. A hatvanas évek amerikai

életérzésének kifejezője: verseinek alaptémája a beat-nemzedék életmódja (témák: rohanás, motorozás, beatzene, drogok, gyökértelenség, mámor, szexualitás). Életében több mint harminc kötete jelent meg, egy – 1962-ben – Ted Hughes-zal közösen.

Günderode, Karoline von (1780–1806), német költőnő, a „romantika Sapphója”. Verseit Goethe és Clemens Brentano is ámulattal fogadta, amikor a költőnő *Versek és fantáziák* c. kötete megjelent. Gondolatvilága igen modern hangütéssel, kendőzetlen nyíltsággal fejezi ki a női képzelet és életforma feszítő bilincseit, a szabadságvágy és a női szerep ellentmondásait. (Nagy szerelme Friedrich Creuzer klasszika-filológus volt. Miután Creuzer a viszonzást – nős lévén – végleg megtagadta, Caroline megölte magát.) Költészetének kritikai kiadása nemrég jelent meg, – minden színe, még a szürke is, találat, meglepetés.

Hardy, Thomas (1840–1928), jelentős angol prózaíró. Költésze életének harmadik harmadában bontakozik ki, – de magányos marad, nem csatlakozhat egyetlen költői „irányzathoz” sem (amolyan borostyán az angol költészet történetében). Fanyar, bölcs, higgadt, sztoikus szellem. Megéri elővenni műveit érettebb korunkban vagy bármely költészeti dilettantizmus térhódítása idején, borús napokon vagy nagy veszteségek tűrése közben. Úgy érezzük: nála sor sorra, kristály kristályra épül. Hardy mindenféle manipuláció ellenmérge, ellenemblémája a költészetben.

Heaney, Seamus (1939–), a kortárs brit-ír költészet jelentős alakja, Nobel-díjas. Líráját átítatja az angol-ír vallásos-politikai feszültségek tematikája, – a múlt feldolgozatlansága a különböző tőzegláp-versekben, látomásos tájábrázolásokban, hétköznapi konfliktusokat modelláló darabokban is megjelenik. 1976 óta Dublinban él, egy katolikus intézményben tanít.

Hill, Geoffrey (1932–), angol költő, ún. impersonal poet: tartózkodik tapasztalatainak közvetlen ábrázolásá-

tól, *personákon* át beszél. Nagy témái: kereszténység, mítosz, történelem, tenger, szerelem, halál. Hosszú verssorozatot szentelt a rózsák háborújának, egy másik kötete egy képzeletbeli spanyol költőnek tulajdonított verseket közöl (*The Songbook of Sebastian Arruruz*). A történelmi, vallási és költői tartalmakat sűríti költészetté.

Holland, Henry Scott (1847–1918), angol filozófus, vallástörténész, szociálreformer, a Szent Pál-katedrális kanonokja. Kötetünkben közölt vigasztaló szövege a műfaj egyik legtokéletesebb változata.

Horatius, Quintus H. Flaccus (i. e. 65–i. e. 8), latin költő: a megelégedés, a boros idillek, a kiegyensúlyozott életszeretet és a barátság eszményének nagy hirdetője a latin líratörténetben. Görögöktől kölcsönzött, tökélyig csiszolt formaművészete, lassan érlelt életműve örök mérték, – nálunk főleg Berzsenyire hatott, de szellemisége a huszadik században sem tűnt terméketlennek (igazolja ezt magyar vonatkozásban Kerényi Károly munkássága, vagy a Devecseri Gábor–Vas István-féle vita a hatvanas évek elején).

Hölderlin, Friedrich (1770–1843), a német klasszikus költészet görögséget magasztaló rajongója. Művészete főleg az antikvitásból merít: Hölderlin szinte görögnek hiszi magát, és megőrül eszményeiért. Politikai törekvéseinek kudarca, nagy kortársainak értetlensége (Goethe, Schiller), világtól elforduló alkata és egyetemes csalódottsága végül szellemi összeroppanáshoz vezetett, – negyedfél évtizedig Tübingenben élt, és ott halt meg, egy asztalos házában. Életművét a 20. század elején fedezik fel, azóta a líratörténeti eszmélkedés egyik nagy vonulatának centrumában áll.

Huch, Ricarda (1867–1947), német költőnő és prózaíró. A német múlttal foglalkozó nagy híró regényei mellett elmélyült könyvet írt a német romantikáról. Líráját érett formaművészet jellemzi, gondolati mélység és komolyság hatja át. A nagy elfeledett lelkek egyike a líratörténetben.

Hughes, Ted (1930–1998), a háború utáni angol költészet meghatározó alakja. Sylvia Plath férje. Elsősorban az állatvilágból kölcsönzi riasztó erejű metaforikus látásmódjának elemeit, egyik leghíresebb kötete (*Varjú*) is egy mitikus madár alakját ruházza fel költői tartalmaival. Gyermeekversei, Shakespeare-könyve, valamint esszéi (*Poetry in the Making*) is jelentősek. Ő fordította angolra Pilinszky lírájának javát.

Hugo, Victor (1802–1885), talán a legnagyobb – de bizonyára a legtermékenyebb – francia költő, a romantika vezéregyénisége. Költészetének hatalmas hullámkorszakai közben roppant terjedelmű próza- és drámaírói, politikusi és esszéírói munkát fejt ki, alkotókedve szinte kimeríthetetlen. Shakespeare-könyvét Németh Andor fordította magyarra. Érdemes mindig újraolvasni: hagyatéka élet és örökkévalóság.

Hulme, Thomas Ernest (1883–1917), kalandos életű angol antiromantikus költő. 1904-ben eltávolítják a cambridge-i egyetemről, 1906-ban kanadai favágóként, majd brüsszeli magántanárként látjuk viszont. (Ekkor ismerhette meg Bergsont.) Az első világháborúban esett el. Esszéi is jelentősek.

Jammes, Francis (1868–1938), a neokatolikus, ál-naiv természetlíra rokonszenves faunja, a neoprimitív francia próza jelentős alkotója. Az egyszerű dolgok, szenvedő teremtmények (főleg állatok), örök gyermeki emlékek és a hitben bujkáló hitetlenség nagy költője. Magyarországi útját főleg Radnóti Miklós és Rónay György fordítói munkája könnyítette meg.

Jandl, Ernst (1925–2000), osztrák költő, az ún. konkrét, vizuális és hangzó költészet jeles alakja. Politikai vagy filozófiai üzeneteit sokszor humoros hangalakkokká dörszöli szét, – lírája évtizedekig ebben a mederben marad, csak élete vége felé ölt ismét hagyományos külsőt. Magyarra Eörsi István fordította, bravúros nyelvi fortélyal, pattogó találékonysággal, csúfondáros süvítéssel.

Karsch, Anna Luisa (1722–1791), német költőnő. Nehéz élete volt: két boldogtalan házasság és hét gyerek születés után Berlinbe vetődik, ott azonban végre írói támogatókat is talál (Lessing, Ramler, Gleim, Mendelssohn). Költészete félelmes, óvatosan modellált, fojtott hevülettel, megilletődéssel mutat meg néhány jellegzetes női pillanatot. Műveinek máig nincs megbízható kiadása.

Kästner, Erich (1899–1974), német író, költő, forgatókönyvíró és kabarészöveg-szerző. Hírnevét főleg humoros, bájosan pajzán gyerekverseinek köszönheti, de kedves, könnyedén szellemes, korát és környezetét derűs nyájassággal legyintgető, de lényegi belátásokat is hordozó versei megérdemlik az újraolvasást. Könyveit ugyan elégették a náci (ezt ő maga közvetlen közelből láthatta), Kästner mégsem hagyta el Németországot (sőt – álnéven – szorgalmasan dolgozott tovább). A háború után már nem talált utat az irodalmi műhelyekhez, helyzetét súlyosbította elhatalmasodó alkoholizmusa, magánya. A legszívélyesebb német író.

Kempner, Friederike (1828–1904), német költőnő, a „sziléziai csalóány”. Sokan gúnyolták, parodizálták, – néhány aprósága azonban ma is olvasható.

Kipling, Rudyard (1865–1936), angol író, költő. Gyermekkönyvei, elbeszélései, rövid parabolái a műfaj utolérhetetlen klasszikusai (Joyce egy sorba helyezte őket Tolsztoj műveivel). Költészete rendkívüli formai fegyelmével, tragikus alaphangjával, „a fehér ember terhét” viselő kulturális küldetéstudatával, itt-ott vallásos megindultságával tűnik ki. Költészete nálunk, jelentőségéhez mérten, szinte ismeretlen.

Lavant, Christine (1915–1973), osztrák misztikus költőnő. Élete súlyos betegségek közt telt, szinte évről évre ajándéknak tekintette az időt. Versei a háború után szórványosan jelennek meg, később prózája is elismerést arat. Nyelvezetében érdesen elegyedik vallásos látomás, konkrét természetleírás, egzisztenciális rettegés

és földöntúli reménység. Regina Ullmann mellett az evangéliumi szellemű, az alázat nagyságára fogadó női létlíra legnagyobb alakja a német nyelvű költészetben.

Loerke, Oskar (1884–1941), az expresszionizmus és mágikus realizmus nagy német költője. Költészetét formai szigor, átható képhasználat, mitikus tematika és baljós zeneiség jellemzi. Emlékezetes, szelíd, de mindent látó lírarecenzens volt, zenei tárgyú írásainak csúcspontjait pedig két írás is igazolja (Bachról és Brucknerről). A náciizmus éveiben többnyire belső emigrációban élt. Természetlírája ma is lenyűgöző, egyszeri.

La Fontaine, Jean de (1621–1695), a klasszikus francia század költője, – maradandóságot állatmeséivel szerzett a világirodalomban.

Laforgue, Jules (1860–1887), Montevideóban született francia költő, a szimbolisták (vagy impresszionisták) egyik kiválósága. Whitmant fordít, majd Berlinbe kerül: itt keletkeznek fontos versgyűjteményei. 1886-ban feleségül veszi Leah Lee angoltanárnőt, – de a következő évben mindkettőjüket elragadja a tüdővész. Tevékenysége fokozza a szabad vers uralmát a költészetben, – gondolatilag Schopenhauer és Eduard von Hartmann rajongója. Költészete erősen befolyásolta a fiatal Eliot és Ezra Pound művészetét (a *Prufrock*-versek nincsenek Laforgue nélkül), valamint a szürrealistákat.

Larkin, Philip Arthur (1922–1985), ma úgy tűnik, az egyik legjelentősebb angol költő, prózaíró és jazz-kritikus. Lírájának fontos jegye az emberi illúzióvesztés ábrázolása, a realitás felületi jelenségeinek kipuhatólása, egyfajta egytetemes tárgyilagoságkeresés. Az önecsálás folyamatainak legnagyobb lírai elemzője. Életében mindössze öt verseskötetet publikált.

Leopardi, Giacomo (1798–1837), olasz romantikus költő, a szabadságvágy, az emberi nyomorúság, a lemondás és elhagyatottság egyik legpanaszosabb hangja

a világirodalomban. Reménytelen, pesszimista művészetének nyomait látjuk a magyar lírában is (Babits).

Lenau, Nicolaus (1802–1850), osztrák költő, az ún. sváb költői kör tagja. Lírája a melankólia, a szabadságszeretet, a természetimádat és valamely általános meghasonlás megrázó emléke. Megjárta Amerikát is. 1844-től haláláig ugyanabban a döblingi elmegyógyintézetben sýnlődött, amelyben – élete utolsó tizenkét esztendejében – Széchenyi István.

Keats, John (1795–1821), az angol romantikus költészet fiatalon elhunyt bálványa. A szépség, a görög tökély, a dús formák és szavak, a súlyosan kibomló formák, az örök értékek rajongója. Tüdőbaja vitte sírba, Shelley gyönyörű sorokban siratta el. Jorge Luis Borges *Keats csalóánya* című esszéje a Keats-kultusz egyik legszebb utóbbi darabja a világirodalomban.

Kolmar, Gertrud (1894–1943), német költőnő, Walter Benjamin unokatestvére. Berlinben élt, – a harmincas években munkatáborba zárják, Auschwitzban éri a vég. Életében keveset publikált. Expresszív kifejezőmódja, himnikus-misztikus stílusa, az egész teremtésért aggódó szemlélete egyéni, felismerhető. Úgy tűnik, vele nemcsak a barbárság szégyene esett meg, hanem az az utólagos csoda is, hogy betemetett életműve érvényt nyer egy kései korban.

Kraus, Karl (1874–1936), osztrák író, publicista, költő és műfordító, az Osztrák–Magyar Monarchia „legmagasabb szellemi fellebbviteli intézménye” (ahogy egyik méltatója nevezte). Életműve beláthatatlan. Legnagyobb műve *Az emberiség végnapjai*, legjobb fordítása a *Shakespeare-szonettek*, legfáradtságosabb munkája pedig a Fáklya c. folyóirat (ezt évtizedeken át egymaga írta, szerkesztette, adta ki). Költészetében főleg az ironikus hangfekvés uralkodik, ebben utánozhatatlan.

Lasker-Schüler, Else (1869–1945), német expresszionista költőnő és grafikus. Gottfried Benn társaságában indul. Zsoltáros, bibliai motívumokat szívárványozó,

brokátsúlyos szabad versei a német líra alapkincséhez tartoznak. 1933-ban elhagyta Németországot, Jeruzsálemben hunyt el. Emléke ma is eleven, – a kilencvenes években még egy kisbolygót (aszteroidát) is elneveztek róla.

Lawrence, David Herbert (1885–1930), angol író, költő. Lírája nemigen sorolható egyik stílusirányzathoz sem. Úgy tűnik, szövege idomul az ábrázolt természeti eseményhez, s mintegy szenvedélyesen, intuitív módon kilesi az állatok és növények létfolyamatainak törvényeit. Technikája hallatlan intenzitást gerjeszt, kedveli a szabad verset. Híres regényei mellett több verseskötete is napvilágot látott.

Lorca, Federico Garcia (1898–1936), a 20. századi spanyol költészet legragyogóbb csillaga. Andalúzia volt hazája minden értelemben, – később, persze, bebarangolta egész Spanyolországot, sőt megjárta New Yorkot is. Költészete egyetlen nagy költői kiáltás szerelemért, életért, muzsikáért, szépségért, szabadságért. Legfőbb motívuma a halál, – 1934-ben elveszíti legjobb barátját, s ettől fogva lírája még erősebben átítatódik a tragikus veszteségek tudatával. Végül őt magát is Franco pribékjei gyilkolták meg. Drámaírói teljesítménye szintén utolérhetetlen.

Mallarmé, Stéphane (1842–1898), a francia szimbolista költészet emblematikus alakja, teoretikusa. Elvont, az érthetlenségig *töményítő* művész, verseinek homályos „tartalmát” könyvtárnyi irodalom sem tudta eddig megnyugtatóan megvilágítani. Legnagyobb tanítványa, Paul Valéry kilenc esszéiben idézte meg lenyűgözően angyali, szerény és életidegen mesterét.

Morgenstern, Christian (1871–1914), német költő, író, műfordító. Elsősorban humoros *Akasztofa-dalai* ismeretesek, bár életműve egyéb elmélyült, a teozófiának elkötelezett vonulatokat is tartalmaz. Ibsent, Björnsont fordított, és Nagy Frigyes francia nyelvű verseit ültette át németre. Jelentős levelezése is. Fontos szerepet játszott Robert Walser korai életművének megjelenésében.

Mörike, Eduard (1804–1857), protestáns lelkész és költő, az ún. *sváb költői kör* tagja. Híres kisregényén kívül (*Mozart prágai utazása*) jelentősek görög versfordításai is. Költészetének realizmusa, humora és kis eseményeket rögzítő, áttetsző misztikumja miatt emlékezetes.

Meyer, Conrad Ferdinand (1825–1898), a svájci német líra legnagyobb képviselője. Komor, sötéten áradó, fenyegető feszültségeket villogtató művészete rendkívüli formai plaszticitással jelenik meg; lenyűgöző hatása talán éppen fojtott nyugtalanságában rejlik. Elborult elmével halt meg.

Müller, Wilhelm (1794–1827), romantikus német költő, számos dala főleg Franz Schubert megzenésítése miatt ismeretes. Felfedezésre váró, nagyszerű művész volt.

Nerval, Gérard de (1821–1867), a Baudelaire-t előkészítő francia költők egyike. Szonettjei (*Les Chimères*) 1844-ben jelennek meg, – költészete felfedezi, hasznosítja a tudatalatti, a fantázia és az álomvilág szerepét. Eksztatikus, „rajongó” alkat. A német kultúra nagy tolmácsa: lefordítja pl. Goethe *Faustjának* első részét. Emlékezetesek keleti útleírásai és elbeszélései is. Elborult elmével végzi, 1855-ben öngyilkosságba menekül.

Nietzsche, Friedrich (1844–1900), nagy hatású német gondolkodó. Költői munkássága nem terjedelmes, de annál lenyűgözőbb. Hallatlan formai érzékenység, a nagy világgkérdések tömör, mégis kirobbanó zeneiségű, bravúros hangszerelésű felrajzolása, komor pátosz és tragikus tónus jellemzi.

Novalis (voltaképpen: Friedrich von Hardenberg, 1772–1801), a német korai romantika csillaga: költő, filozófus, bányamérnök. Roppant tudásvágy, gyűjtőszervező, átfogó műveltségigény jellemezte: mindent kézbe fogott, ami „képezhetette szellemét”, a művészetek és tudományok enciklopédikus, egyetemesen összefüggő rendszerének kutatása érdekében. A világ romantizá-

lására törekedett, a költészet, vallás, tudomány szempontjainak egyidejű, homogén egyesítésére. Lírai művét *progresszív egyetemes költészetnek* nevezte. Katolikus ihletésű látásmódja áthatja szövegeit, itt-ott homályos kijelentéseit, – de minden sora a csillagokban járó szellem érdemes kockázatairól vall, feledhetetlenül.

Palazzeschi, Aldo (1885–1974), olasz prózaíró, inkább regényeiről ismeretes. Előbb rokonszenvez a futuristákkal, de amikor azok tisztító viharok tekintik az első világháborút, szakít a mozgalommal. Groteszki és fantasztikus elemeket használó művészete később erősen hat a neoavantgardistákra. A hatvanas-hetvenes években novellákkal és esszéekkel tér vissza az irodalomba. Költészete a század első évtizedében virágzik, anyagait később néhány darabbal egészíti ki (öregkorában franciául is ír). Játékosság, irónia, derű színezi líráját.

Péguy, Charles (1873–1914), francia író, költő, politikus. Szocialista kezdetek után a katolicizmus felé fordul, kilép a szocialista pártból. Misztikus mámorban írt, sodró erejű költői prózája, látomásos szabad versei, emberi nagysága és korai mártírhalála (a marne-i csatában esett el) emlékezetessé teszik alakját. Életműve nacionalista felhangjai és erősen katolikus beszédmódja ellenére ma is figyelemre méltónak tűnik.

Philippus Cancellarius (1160 után–1236), 1218 után a párizsi egyetem dékánja. Egy teológiai összefoglaló mellett írt még zsoltárkommentárokat, prédikációkat és vallásos költeményeket.

Platen, August von (1796–1835), rendkívüli formaérzékű, a keleti költészet gondolat- és formavilágát kedvelő német romantikus költő, a biedermeier romantika kiváló alakja. A szonett és az ún. gházél-forma nagymestere. Egész életét izgatta és fékezte homoszexualitása, amelyet Heine a *Bäder von Lucca* utolsó fejezeteiben kigúnyolt (a két költő ettől fogva engesztelhetetlen gyűlölettel ócsárolta egymást). Sokat uta-

zott, végül Itáliában kötött ki, megismerte Giacomo Leopardit. A kolera elől dél felé menekülve Szirakuzában halt meg, egy márkiné temettette el villája kertjében (Szicíliában nem volt protestáns temető).

Plath, Sylvia (1932–1963), amerikai származású angol költőnő, Ted Hughes felesége. Német-osztrák családból származott, náci apját nyolcéves korában elvesztette. Labilis alkat; több öngyilkossági kísérlet után végül 1963-ban megölte magát. Költészete roppant lobogású, feldúlt szekvenciákkal építkező, képet képbe sulykoló, lelkiismeret-vizsgálati tortúrákra emlékeztető költői rítus-sorozat. Prózaírónak is jelentős volt. Naplói megrázó dokumentumok. Ted Hughes élete végén egy nagyszerű verseskötetben elemezte kapcsolatuk ellentmondásos tragikumát (*Birthday Letters*).

Reinmar, a 12. század második felében élt német dalnok, a német ún. Minnesang egyik legjelentősebb mestere. Személyéről keveset tudunk, mert nevét okiratok nem említik (halálát Walther von der Vogelweide gyönyörű versben siratta meg). Panaszdalai, asszonydalai (Frauenlieder), albái és szerelmes darabjai mellett legnagyobb fennmaradt műve az ún. *Witwenklage* (*Özvegyi sirató*). Életműve – magvas stílusa, nyers szókimondása, őszinte-komoly hangütése, terjedelme, sokrétűsége és formai tökélye folytán – ma reneszánszát éli.

Rilke, Rainer Maria (1875–1926), osztrák költő, a német nyelvű világlíra egyik legnagyobb művésze. Életét örök vándorlásban töltötte, a svájci Muzotban írta híres *Elégiáinak* zömét és *Orpheus-szonettjeit*, sírja a Rhône völgyében, Raron falu templomfala mellett fekszik.

Rimbaud, Arthur (1854–1891), a francia század-közép koraérett, sokszorosan ámokfutásra hajlamos, kirobbanó tehetségű költő-lángelméje. Költészete tökéletes, acélosan kemény hangnemben formált, látomásokkal át- meg átszótt egyetemes jeladás, sötétben firkált, szibillai jóslatanyag. Pályáját még ifjan lezárja, – *A részeg hajó* már későbbi kalandor egzisztenciáját

elővételezi. A hetvenes évek elejétől fogva fegyverkereskedőként „száguddja be” a Közel- és Távol-Keletet. Marseille-ben éri – miután lábát levágnák – a halál.

Ringelnatz, Joachim (1883–1934), német költő, festő, a kabaré, a humoros nonszensz-költészet egyik jelentős figurája. Leghíresebb találmánya: *Kuttel Daddeldu*, a tengeri medve. Az ún. *Unsinnpoesie* fontos képviselője, – lírája azonban később elmélyül: tengerész-történetekbe burkolt „tankölteményeket” ír, gondolati lírája megerősödik, és sokat alkot a prózai és drámai műfajban is. A náciizmus idején könyveit elégetik, őt magát üldözik. Tuberkulózisban hal meg.

Ronsard, Pierre (1524–1585), a francia reneszánsz költője, a Pléiade-csoport vezére. Költészete érzéki és mégis elégikus; nagy formaművész. Némely szonettje meglepően modern anyagszemléletre vall, öregkori lírája pedig az érzéki lángolás és az élettől való búcsúzás megrázó elegye.

Rückert, Friedrich (1788–1866), német költő és műfordító, a német orientalisztika megalapítója. Nyelvzseni: életében – megszámlálták – mintegy negyvennégy nyelven foglalkozott. Lefordította a Koránt. Költészetében meghonosította a nehéz keleti költői formákat, a keleti tematikát és látásmódot. Ma is megrendítenek két kiskorú gyermekének halálára írt versei (*Kindertodtenlieder*, 1833/34). Verseit nagy muzsikusok zenésítették meg.

Sassoon, Siegfried (1886–1967), tekintélyes zsidó kereskedőcsaládból származó angol költő és elbeszélő. Első műveit Robert Graves vonzásában írja, – azokat többnyire a világháborúban szerzett tapasztalatai motiválják. Főleg prózaíróként tartják számon, de (korai és kései) versei is jelentősek. Lírája egyre spirituálisabb síkra terelődik, a költő 1957-ben katolizál.

Shakespeare, William (1564–1616), a világirodalom egyik legnagyobb drámaírója. Harminchat színművet hagyott ránk, de írt elbeszélő költeményt és lírai verset

is (szonett-sorozata több magyar fordításban is ismeretes). Kiadásunk csak színdarabjaiból kínál néhány feledhetetlen részletet.

Shelley, Percy Bysshe (1792–1822), az angol romantika nagy lírikusa. Költészetének éteri szárnyalása szinte egyedülálló a világirodalomban; csupa lázadás, lebegés, muzsika, dac és kozmikus futam. Az *Óda a nyugati szélhez* című versének Tóth Árpád-féle fordítását Babits Mihály a legszebb magyar versnek nevezte.

Stampa, Gaspara (1523–1554), olasz költőnő. Lírája a Collalto gróf iránti lobogás és csalódás jegyzőkönyve; a versek (*Rime*) egy évvel a költőnő halála után jelentek meg, s ma úgy tartják: ez volt a 16. század legjelentősebb költőnői teljesítménye. *Stampa* kifejezőmódja fojtott és izzó, mélységes és felemelő, – nem véletlen, hogy alakját Rilke annyira csodálta, és az első *Duinói elégiában* névvel is említi.

Stevenson, Robert Louis (1850–1894), angol prózaíró, költő, esszéista. Elsősorban (ifjúsági) regényeiről ismeretes. Gyermeekversei, skót fordulatokban bővelkedő humoros versei ma is elevenek, természetlírája felfedezésre vár.

Supervielle, Jules (1884–1960), Montevideóban született francia író, költő. Életműve a spanyol és a francia kultúrában gyökerezik. Költészetének alaptémái: a gyermekkor iránti örök sóvárgás, a messzeségek imádata, a tenger faggatása, minden élőlény mélységes azonossága és közös küldetése, a teremtés összes elevenjének oltalma, a világ humánus összhangjának keresése. Verset írt az 1956-os magyar forradalomról. A francia alexandrin egyik megújítója. Magyar meghonosítását főleg Rónay Györgynek köszönhetjük.

Thomas, Edward (1878–1917), angol költő. Előbb monográfiákat írt (Walter Paterről, Swinburne-ről); Robert Frost terelte a költészet felé. 141 verse 1914 és 1916 között keletkezett, egy különös alkotói *buzgalom* (ahogy ő mondta) során. Életében alig keltett figyel-

met, utóbb azonban jelentős utódok tisztelték benne mesterüket (Molly Holden, Philip Larkin, Andrew Motion). A vidéki szelíd tájak és halk huzatok krónikása, a súlyos semmiségeké. Az elmúlásba süppedő néma teremtmény sorsa, a pásztori békességet háborító emberi háborúskodás egyik nagy témája. Kedveli a zárt, kicsiny formákat.

Trakl, Georg (1887–1914), osztrák költő, az expreszszionizmus jelentős alakja. Líráját a komor hangulat, a színek villogása, néhány állandó motívum ismétlődése és a tragikus életérzés jellemzi. Az első világháborúban esett el.

Ungaretti, Giuseppe (1888–1970), olasz költő, Alexandriában született, 1912-ben Párizsba ment, megismerte a francia avantgardistákat. Végigharcolja a világháborút. Jelentős szövegei már a tízes években létrejönnek. Később olasz irodalomtörténetet oktat a Sao Pauló-i egyetemen, majd 1942-től 1959-ig Rómában. Kisfiának halála meghatározza tematikáját, – később a fel-fellobbanó öregkori szerelem nagy énekesévé válik. Költészete csupa töménység, lobogás, sóvárgás, szépségimádat, tengerszerelem. Ő fordította olaszra pl. William Blake verseit.

Valéry, Paul (1871–1945), a Mallarmé nyomában fellépő szimbolista költészet jelentős alakja. Verseit rendkívüli intellektuális igény, csiszolt formaművészet, elvont-filozofikus szemlélet és merész képalkotás jellemzi. Verseit a húszas években német nyelvű rokona, Rainer Maria Rilke fordította anyanyelvére.

Verlaine, Paul (1844–1896), a zeneiséget istenítő francia szimbolista költő, Rimbaud pályatársa. Miután hátat fordít a hivatalnoki robotnak, ifjú költőtársával becsavarogja a fél világot; kapcsolatuk megromlik. A katolikus egyház rítusaiban keres vigaszt, de élete végül is merő bomlás, ivászat, betegség, depresszió. Költészetének feszítávja átfogja a morbid erotikától a vak vallásos rajongásig terjedő összes regisztert. A tar-

talmi elemet kevésbé hangsúlyozó, ám fortélyos ritmikai-zenei futamai, finoman-köztes érzelmi sávokat meg-megpendítő gyakorlata és szemlélete miatt ma is a nagy költők közé soroljuk.

Viau, Théophile de (1590–1626), francia költő, barokkos tragédiák szerzője. Egyik jezsuita ellenlábas a „a szabad szellemek királyá”-nak nevezte; perbe fogták, távollétében halálra ítélték, műveit elégették. *Sine sensu religionis et pietatis* halt meg. Műveit druszája, Théophile Gautier éleszti újra a 19. században. Az ún. preklasszikus költészet hármass csillagzatának (Saint-Amant, Tristan L’Hermite) ragyogó tagja. Kedveli a metaforákban tobzódó modort, a groteszk-bor-zongató tartalmakat.

Vogelweide, Walther von der (1170 körül–1230), a középkori *minnesang* legjelentősebb alakja.

Voltaire (François-Marie Arouet, 1694–1778), a francia felvilágosodás pápája, Nagy Frigyes levelezőpartnere, barátja, udvarának szellemi központja. Talán a legokosabb a mindenkori írók közül. Életműve beláthatatlanul sokoldalú. Költészete líratörténetileg nem jelentős, de rokokó bája, egyszeri könnyedsége okán kötetünkben sem hiányozhat.

Walser, Robert (1878–1956), svájci prózaíró és költő. Regényeinek, verseinek, glosszáinak sikertelensége a húszas években pályájának végleges befejezéséhez, hivatásának feladásához vezet; elmegyógyintézetbe kerül, és jó harminc éves zártság után, téli séta közben éri a vég. Életműve ma bámulat, elemzés és terjesztés tárgya, Zürichben Walser-kutatóközpont működik, s lassan nálunk is meg-megjelenik. Költészete önkínzóan melankolikus lejtésű, fennköltlen szédült, szeszélyesen kanyargó világ. Kötött formákban kibomló darabjai a pálya elején áradnak, majd egy idő után megszakadnak, – Walser csak intézeti jegyzeteiben (*Mikrogramme*) tér majd vissza a költészethez. Kötetünk ebből a kései, legmélyebb élet-szakaszából közöl néhány megindító darabot.

Wilde, Oscar (1854–1900), világhírű ír drámaszerző és költő, feltűnő ruházatáról és viselkedéséről, szellemességéről és homoszexualitásáról híres dandy. Utóbbi miatt börtönt szenved, ennek egyik írásos nyoma *A readingi fegyház balladája*. Szabadulása után Franciaországban, álnéven élt és nagy nyomorban halt meg. Életműve: néhány színdarab, egy marék nagyszerű vers, egy kötet maró aforizma és néhány bámulatos mese.

Vring, Georg von der (1889–1968), német költő és festő, az ún. természetlíra megújítója a második világháború után.

Wieland, Christoph Martin (1733–1813), német preklasszikus-rokokó költő, író, műfordító. A felvilágosodás, a francia szellem, az érzéki nyitottság és a könnyed, „természetes erkölcsiség” szószólója a német irodalomban. Fordítóként is termékeny volt: 22 Shakespeare-darabot formált meg németül, de tolmácsolta Horatius és Lukianosz műveit is. Egyedül ő ismerte fel a weimari klasszikusok közül Heinrich von Kleist nagyságát. Kazinczy még a börtönbe is magával vitte műveit.

Wordsworth, William (1770–1850), Coleridge mellett az angol romantika, az ún. *tavi iskola* legnagyobb költője. A természet- és tájköltészet, az örök kozmikus világerzés fontos alakja a világköltészetben. Egyszerű és mégis rejtélyes, közérthető és mély, mindennapi és emelkedett.

TARTALOMJEGYZÉK

<i>A szokatlan hűség (Előhang)</i>	5
ANTHOLOGIA GRAECA (V. 14)	
Európa csókjá nyersfordítás	9
ANTHOLOGIA GRAECA (V. 85)	
Élvezd a napot nyersfordítás	11
QUINTUS HORATIUS FLACCUS <i>Vides ut alta stet</i>	
Látod, hogyan áll nyersfordítás	12
QUINTUS HORATIUS FLACCUS <i>Eheu fugaces,</i> <i>Postume</i>	
Ah, ürge meneküléssel inálnak el nyersfordítás	14
QUINTUS HORATIUS FLACCUS <i>Exegi</i> <i>monumentum</i>	
Emlékművet emeltem nyersfordítás és formahű fordítás	16
CAIUS VALERIUS CATULLUS <i>Salax taberna</i>	
Parázna kocsma nyersfordítás és formahű fordítás	20
CAIUS VALERIUS CATULLUS <i>Ille mi par esse</i>	
Az tűnik nekem nyersfordítás két változatban	24
AMBROSIUS <i>Deus creator omnium</i>	
Isten, mindenek teremtője nyersfordítás	28
THOMAS DE CELANO <i>Dies irae, dies illa</i>	
A harag napja, az a nap nyersfordítás	30
JOHANNES SCOTTUS ERIUGENA	
<i>Hic iacet Hincmarus</i>	
Itt fekszik Hincmarus nyersfordítás	34
GUILLAUME D'AQUITAINE	
<i>Farai un vers de dreit nien</i>	
Egy verset fogok csinálni a puszta semmiről nyersfordítás és formahű fordítás	36
PHILIPPUS CANCELLARIUS <i>Dic, Christi veritas</i>	
Mondd, Krisztus igazsága nyersfordítás.	42
REINMAR <i>Lied XXV</i>	
XXV. dal nyersfordítás	44
WALTHER VON DER VOGELWEIDE	
<i>Drei Lieder</i>	
Három dal nyersfordítás	46

ISMERETLEN NÉMET KÖLTŐNŐ

<i>Dû bist mîn</i>	
Té az enyém vagy nyersfordítás	50
CHARLES D'ORLÉANS Rondeau	
Rondó nyersfordítás.	52
PIERRE DE RONSARD <i>Je veux lire en trois jours</i>	
Három nap alatt el akarom olvasni nyersfordítás . . .	54
PIERRE DE RONSARD <i>Les petits corps</i>	
A ferdén eső kis testek nyersfordítás.	56
JOACHIM DU BELLAY <i>Sonnet</i>	
Szonett nyersfordítás	58
TOMMASO CAMPANELLA <i>De se stesso</i>	
Önmagáról nyersfordítás	60
GASPARA STAMPA <i>Io non v'invidia punto</i>	
Nem irigyellek titeket nyersfordítás	62
JEAN AUVRAY <i>Stances</i>	
Stanzák nyersfordítás	64
ÉTIENNE DOLET <i>De sa prison</i>	
A bőrön(é)ből nyersfordítás	66
THÉOPHILE DE VIEAU <i>Ode XLIX</i>	
XLIX. Óda nyersfordítás.	68
JOHN DONNE <i>Song</i>	
Dal nyersfordítás és formahű fordítás	70
ANGELUS SILESIUS	
<i>Der cherubinische Wandersmann (Ausschnitte)</i>	
A kerubi vándor (részletek) nyersfordítás.	74
WILLIAM SHAKESPEARE	
<i>Romeo and Juliet (Act II, Scene II)</i>	
Rómeó és Júlia (II. felvonás, 2. szín)	
nyersfordítás.	78
<i>Troilus and cressida (Act IV, Scene 5)</i>	
Troilus és Cressida (IV. felvonás, 5. szín)	
nyersfordítás.	80
<i>All's Well That Ends Well (Act I, Scene I)</i>	
Minden jó, ha vége jó (I. felvonás, 1. szín)	
nyersfordítás.	82
<i>The Merry Wives of Windsor (Act V, Scene V)</i>	
A windsori víg nők (V. felvonás, V. szín)	
nyersfordítás.	84

<i>Love's Labour's Lost (Act I, Scene I)</i>	
A felsült szerelmesek (I. felvonás, I. szín) nyersfordítás . . .	86
<i>All's Well That Ends Well (Act I, Scene I)</i>	
Minden jó, ha vége jó (I. felvonás, 1. szín) nyersfordítás . . .	90
<i>King Richard II (Act I, Scene III)</i>	
II. Richárd (I. felvonás, 3. szín) nyersfordítás	94
<i>Julius Caesar (Act II, Scene I)</i>	
Julius Caesar (II. felvonás, 1. szín) nyersfordítás	96
<i>Hamlet (Act I, Scene II)</i>	
Hamlet (I. felvonás, 2. szín) költői-próza jellegű fordítás . . .	98
<i>King John (Act III, Scene IV)</i>	
János király (III. felvonás, 4. szín)	
költői-próza jellegű fordítás	102
<i>Timon of Athens (Act I, Scene 2)</i>	
Athéni Timon (I. felvonás, 2. szín) nyersfordítás	106
<i>Coriolan (Act I. Scene I)</i>	
Coriolanus (I. felvonás, 1. szín) nyersfordítás.	108
<i>King Henry IV, Part I (Act V, Scene I)</i>	
IV. Henrik, I. rész (V. felvonás, 1. szín) nyersfordítás.	110
<i>The Winter's Tale (Act I, Scene II)</i>	
Téli rege (I. felvonás, 2. szín)	
nyersfordítás és formahű fordítás	112
<i>Hamlet (Act III, Scene III)</i>	
Hamlet (III. felv., 3. szín) nyersfordítás	116
<i>King Richard II (Act II, Scene II)</i>	
II. Richárd (II. felvonás, 2. szín) nyersfordítás	118
<i>Love's Labour's Lost (Act I, scene II)</i>	
Felsült szerelmesek (I. felvonás, 2. szín) nyersfordítás	122
<i>Measure for Measure (Act III, Scene I)</i>	
Szeget szeggel (III. felvonás, 1. szín)	
nyersfordítás és formahű fordítás	124
<i>Antony and Cleopatra (Act I, Scene V)</i>	
Antonius és Kleopátra (I. felvonás, 5. szín) nyersfordítás	128
<i>As You Like It (Act II, Scene 7)</i>	
Ahogy tetszik (II. felv., 7. szín) nyersfordítás	130
<i>King Lear (Act I, Scene II)</i>	
Lear király (I. felvonás, 2. szín) nyersfordítás.	132
<i>As You Like It (Act II, Scene VII)</i>	
Ahogy tetszik (II. felv., 7. szín) nyersfordítás	136

<i>Macbeth (Act I, Scene V)</i>	
Macbeth (I. felvonás, 5. szín) költői-próza jellegű fordítás	138
<i>Love's Labour's Lost (Act IV, Scene III)</i>	
Felsült szerelmesek (IV. felvonás, 3. szín) nyersfordítás.	140
<i>King Lear (Act IV, Scene VI)</i>	
Lear király (IV. felvonás, VI. szín) nyersfordítás . . .	142
<i>The Tempest (Act V, Scene I)</i>	
A vihar (IV. felvonás, 1. szín) költői-próza jellegű fordítás	144
<i>Othello (Act III, Scene III)</i>	
Othello (III. felvonás, 3. szín) nyersfordítás.	146
<i>Othello (Act I, Scene III)</i>	
Othello (I. felvonás, 3. szín) költői-próza jellegű fordítás .	148
<i>King Lear (Act V, Scene III)</i>	
Lear király (V. felvonás, 3. szín) nyersfordítás.	150
<i>Antony and Cleopatra (Act V, Scene 2)</i>	
Antoniusz és Kleopátra (V. felvonás, 2. szín) nyersfordítás	152
<i>The Tempest (Act IV, Scene I)</i>	
A vihar (V. felvonás, 1. szín) nyersfordítás.	154
<i>The Winter's Tale (Act I, Scene II)</i>	
Téli rege (I. felvonás, 2. szín) nyersfordítás és formahű fordítás	156
<i>Hamlet (Hamlet, Act III, Scene 1)</i>	
Hamlet (III. felvonás, 1. szín) nyersfordítás.	160
<i>Julius Caesar (Act I, Scene II)</i>	
Julius Caesar (I. felvonás, 2. szín) költői-próza jellegű fordítás	162
<i>King Lear (Act I, Scene IV)</i>	
Lear király (I. felvonás, 4. szín) költői-próza jellegű fordítás	166
<i>A Midsummer Night's Dream (Act V, Scene I)</i>	
Szentivánéji álom (V. felvonás, 1. szín) formahű fordítás	168
<i>Othello (Act IV, Scene II)</i>	
Othello (IV. felvonás, 2. szín) nyersfordítás	172
<i>Timon of Athens (Act IV, Scene 3)</i>	
Athéni Timon (IV. felvonás, 3. szín) nyersfordítás .	174
<i>Romeo and Juliet (Act I, Scene IV)</i>	
Rómeó és Júlia (I. felvonás, 4. szín) költői-próza jellegű fordítás	176
<i>Twelfth Night (Act I, Scene I)</i>	
Vízkereszt, vagy amit akartok (I. felvonás, 1. szín) nyersfordítás	180
<i>Hamlet (Act I, Scene IV)</i>	
Hamlet (I. felvonás, 4. szín) nyersfordítás	182
<i>Coriolan (Act III, Scene I)</i>	
Coriolanus (III. felvonás, 1. szín) nyersfordítás .	184
<i>The Merchant of Venice (Act v, Scene I)</i>	
A velencei kalmár (V. felvonás, 1. szín) nyersfordítás.	186
<i>Troilus and Cressida (Act III, Scene III)</i>	
Troilus és Cressida (III. felvonás, 3. szín) költői-próza jellegű fordítás	188
<i>King John (Act V, Scene VII)</i>	
János király (V. felvonás, 7. szín) nyersfordítás . .	192
<i>King Richard II (Act V, Scene V)</i>	
II. Richárd (V. felvonás, 5. szín) költői-próza jellegű fordítás	196
<i>Measure for Measure (Act III, Scene I)</i>	
Szeget szeggel (III. felvonás, 1. szín) nyersfordítás és formahű fordítás.	200
<i>Love's Labour's Lost (Berowne, Appendix)</i>	
Felsült szerelmesek (Appendix) nyersfordítás . .	204
<i>Twelfth Night (Act V, Scene I)</i>	
Vízkereszt, vagy amit akartok (V. felvonás, 1. szín) nyersfordítás	206
<i>Timon of Athens (Act IV, Scene I)</i>	
Athéni Timon (IV. felvonás, 1. szín) költői-próza jellegű fordítás	208
ANDREAS GRYPHIUS	
<i>Vanitas; Vanitatum; et omnia vanitas</i>	
Vanitas; vanitatum; et omnia vanitas nyersfordítás és formahű fordítás	212
JEAN DE LA FONTAINE <i>La Génisse, la Chèvre</i> <i>et la Brebis, en société avec le Lion</i>	
Az üsző, a kecske és a bány, szövetségben az oroszlánnal nyersfordítás	214
VOLTAIRE <i>À Madame Lullin</i>	
Lullin asszonynak nyersfordítás	216

CHRISTOPH MARTIN WIELAND	
<i>Oberon (Ausschnitt, 5. Gesang 4)</i>	
Oberon (részlet, 5. ének, 4 rész) nyersfordítás . . .	220
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Harzreise im Winter</i>	
Téli utazás a Harz-hegységben	
nyersfordítás és költői-próza jellegű fordítás	222
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Römische Elegie IV</i>	
IV. Római elégia nyersfordítás és formahű fordítás . . .	232
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Zahme Xenien IV</i>	
Különös mozdulatokkal nyersfordítás.	236
JOHANN WOLFGANG GOETHE <i>Mit</i>	
<i>Kirchengeschichte was hab ich zu schaffen?</i>	
Mi közöm nekem az egyháztörténethez?	
Nyersfordítás	238
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Glaubt nicht</i>	
Ne higgyétek nyersfordítás	240
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Ihr Gläubigen</i>	
Ti hívők nyersfordítás.	242
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Wer Wissenschaft...</i>	
Akinek van tudománya... nyersfordítás.	244
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Selige Sehnsucht</i>	
Boldog sóvárgás nyersfordítás	246
JOHANN WOLFGANG GOETHE	
<i>Urworte. Orphisch</i>	
Ősszavak. Orfikusan nyersfordítás.	248
FRIEDRICH HÖLDERLIN	
<i>Mnemosyne (Zweite Fassung)</i>	
Mnemoszüné (második változat) nyersfordítás. . .	252
FRIEDRICH HÖLDERLIN <i>Patmos</i>	
Patmosz nyersfordítás.	256
FRIEDRICH HÖLDERLIN <i>Der Spaziergang</i>	
A séta nyersfordítás és formahű fordítás	270
WILLIAM BLAKE <i>The Tiger</i>	
A tigris Szabó Lőrinc formahű fordítása	
A tigris nyersfordítás	274
WILLIAM BLAKE <i>The Lamb</i>	
A bárány nyersfordítás	278
WILLIAM BLAKE <i>The Little Black Boy</i>	
A kis fekete fiú nyersfordítás	280
WILLIAM BLAKE <i>Holy Thursday</i>	
Nagycsütörtök nyersfordítás	282
WILLIAM BLAKE <i>The Fly</i>	
A légy nyersfordítás	284
SAMUEL TAYLOR COLERIDGE <i>Kubla Khan</i>	
Kubla kán nyersfordítás	286
WILLIAM WORDSWORTH	
<i>A Slumber Did My Spirit Seal</i>	
Szendergés peccsételte le lelkemet nyersfordítás. . .	290
WILLIAM WORDSWORTH <i>To the Cuckoo</i>	
A kakukkhöz nyersfordítás	292
HENRY SCOTT HOLLAND	
<i>Death Is Nothing At All</i>	
Egészen semmi a halál nyersfordítás	294
PERCY BYSSHE SHELLEY	
<i>Ode to the West Wind</i>	
Óda a Nyugati Szélhez Tóth Árpád formahű fordítása	
Óda a nyugati szélhez nyersfordítás.	296
JOHN KEATS <i>Ode to a Nightingale</i>	
Óda egy csalogányhoz nyersfordítás.	306
KAROLINE VON GÜNDERODE	
<i>Der Kuss im Traume</i>	
Csók álomban nyersfordítás	312
ANNA LOUISA KARSCH	
<i>An den Domherrn von Rochow</i>	
A rochowi kanonokhoz nyersfordítás	314
NOVALIS <i>Wenn nicht mehr Zahlen und Figuren</i>	
Ha majd nem számok és figurák nyersfordítás. . .	316
GIACOMO LEOPARDI <i>A se steso</i>	
Önmagához nyersfordítás	318
FRIEDRICH RÜCKERT <i>Kindertodtenlieder (178)</i>	
Gyermekhalál-dalok (178) nyersfordítás	320

JOSEPH VON EICHENDORFF <i>Der Dichter</i>	
A költő nyersfordítás	322
WILHELM MÜLLER <i>Der Lindenbaum</i>	
A hársfa nyersfordítás	324
AUGUST VON PLATEN <i>Tristan</i>	
Trisztán nyersfordítás	326
ANNETTE VON DROSTE-HÜLSHOFF	
<i>Im Grase</i>	
A fűben nyersfordítás	328
ANNETTE VON DROSTE-HÜLSHOFF	
<i>Blumentod</i>	
Virághalál nyersfordítás	330
EDUARD MÖRIKE <i>Denk es, o Seele</i>	
Gondold meg, ó, lélek! nyersfordítás	332
VICTOR HUGO <i>Demain, dès l'aube</i>	
Holnap hajnalban nyersfordítás	334
GÉRARD DE NERVAL	
<i>Le Christ Aux Oliviers I</i>	
Krisztus az Olajfák hegyén I nyersfordítás	336
GÉRARD DE NERVAL <i>Politique</i>	
Politika nyersfordítás és formahű fordítás	338
CHARLES BAUDELAIRE <i>Les chats</i>	
A macskák nyersfordítás	342
CHARLES BAUDELAIRE <i>Les hiboux</i>	
A baglyok nyersfordítás	344
CHARLES BAUDELAIRE <i>Le Voyage</i>	
Az utazás nyersfordítás	346
PAUL VERLAINE <i>Mon Dieu m'a dit</i>	
Istenem így szólt hozzám nyersfordítás	356
JULES LAFORGUE	
<i>Complainte de la Lune en province</i>	
A Hold panasza a provinciában nyersfordítás	
Vidéki Hold Kosztolányi Dezső formahű fordítása	358
NIKOLAUS LENAU <i>Winternacht</i>	
Téli éjszaka nyersfordítás	362
FRIEDERIKE KEMPNER <i>Frohe Stunden</i>	
Vidám órák nyersfordítás	364
THEODOR FONTANE <i>Meine Gräber</i>	
Az én sírjaim nyersfordítás	366
FRIEDRICH NIETZSCHE <i>Die Sonne sinkt</i>	
Leszáll a Nap nyersfordítás	368
GEORG TRAKL <i>Das Gewitter</i>	
A zivatar nyersfordítás	370
GEORG TRAKL <i>Grodek</i>	
Grodek nyersfordítás	374
ELSE LASKER-SCHÜLER <i>Giselheer dem Tiger</i>	
Giselheernek, a tigrisnek nyersfordítás	376
RICARDA HUCH <i>Uralter Worte kundig</i>	
Ósrégi szavak tudtával nyersfordítás	378
RICARDA HUCH	
<i>Ich werde nicht an deinem Herzen satt</i>	
Nem telek be a szíveddel nyersfordítás	380
ROBERT WALSER <i>Die Sirene</i>	
A szirén nyersfordítás	384
ROBERT WALSER <i>Mimosa</i>	
Mimóza nyersfordítás	386
ROBERT WALSER <i>In diesem sonderbaren Spiele</i>	
Ebben a furcsa játékban nyersfordítás	390
KARL KRAUS <i>Franz Joseph</i>	
Ferenc József nyersfordítás	392
STÉPHANE MALLARMÉ <i>Tristesse d'été</i>	
Nyári szomorúság nyersfordítás	394
STÉPHANE MALLARMÉ <i>Brise marine</i>	
Tengeri fuvallat nyersfordítás	396
STÉPHANE MALLARMÉ <i>Les fenêtres</i>	
Az ablakok nyersfordítás és formahű fordítás	398
ARTHUR RIMBAUD <i>Elle est retrouvée!</i>	
Meg van találva! nyersfordítás	404
FRANCIS JAMMES <i>Silence</i>	
Csend nyersfordítás	406
JOHN CLARE <i>I am</i>	
Vagyok nyersfordítás	410
SIEGFRIED SASSOON <i>'They'</i>	
'Ők' nyersfordítás	412
CHARLES PÉGUY <i>Premier jour</i>	
Első nap nyersfordítás	414
JOACHIM RINGELNATZ <i>Die Schnupftabakdose</i>	
A burbótszelence nyersfordítás	416

JOACHIM RINGELNATZ <i>Im Park</i>	
A parkban nyersfordítás	418
CHRISTIAN MORGENSTERN <i>Der Marabu</i>	
A marabu nyersfordítás.	420
THOMAS HARDY <i>After a Journey</i>	
Utazás után nyersfordítás	424
THOMAS HARDY <i>Snow in the Suburbs</i>	
Hó az elővárosokban nyersfordítás	426
OSCAR WILDE <i>Requiescat</i>	
Requiescat nyersfordítás	428
ROBERT LOUIS STEVENSON <i>In the Highlands</i>	
Hegyvidéken nyersfordítás	430
CONRAD FERDINAND MEYER <i>Stapfen</i>	
Lábnymok nyersfordítás	432
RAINER MARIA RILKE <i>Der Panther</i>	
A párduc nyersfordítás	434
RAINER MARIA RILKE <i>Archaischer Torso Apollós</i>	
Apolló archaikus torzója nyersfordítás	
Apolló ősrégi szobortöredéke nyersfordítás-változat	
Archaikus Apolló-torzó Tóth Árpád formahű fordítása	
Archaikus Apolló-torzó Kosztolányi Dezső formahű fordítása	
Archaikus Apolló-torzó Farkasfalvy Dénes formahű fordítása	
Valakivel holló a díszkosz hangzás-közelítő fordítás	
Apolló archaikus torzója rímtelen, szótagszámláló, jambikus ütemezésű fordítás	
Archaikus Apolló-torzó költői-próza jellegű fordítás	
Archaikus Apolló-torzó Balla Zsófia nyersfordítása	
Apolló archaikus torzója Győri László nyersfordítása .	436
RAINER MARIA RILKE <i>Sonnette an Orpheus (II/1)</i>	
Szonettek Orfeuszhoz (II/1)	
nyersfordítás és formahű fordítás	444
EMILY DICKINSON	
Versék 68. 112. 202. 260. 588. 632	
Mind nyersfordítás	446
PAUL VALÉRY <i>Les pas</i>	
A léptek nyersfordítás és formahű fordítás	458
GERTRUD KOLMAR <i>Die Unerschlossene</i>	
A feltáratlan nő nyersfordítás	462
GOTTFRIED BENN	
<i>Mann und Frau gehn durch die Krebsbaracke</i>	
Férfi és nő átmege a rákbarakkon nyersfordítás . . .	466
GEORG VON DER VRING <i>Die letzte Rose</i>	
Az utolsó rózsa nyersfordítás.	468
ERICH KÄSTNER <i>Exemplarische Herbstnacht</i>	
Példás őszi éj nyersfordítás	470
JORGE LUIS BORGES	
<i>Dos versiones de „Ritter, Tod und Teufel”</i>	
A „Lovag, halál és ördög” két változata	
nyersfordítás és formahű fordítás	472
GIUSEPPE UNGARETTI <i>Silenzio stellato</i>	
Csillagzatos csend nyersfordítás	478
GIUSEPPE UNGARETTI <i>Proverbi</i>	
Közmondások nyersfordítás	480
GIUSEPPE UNGARETTI <i>Mattina</i>	
Reggel nyersfordítás.	482
ARON JOSIFSOHN <i>Mich hebt keiner</i>	
Engem nem vesz fel senki nyersfordítás	484
ERNST JANDL <i>Ikaros</i>	
Ikarosz nyersfordítás	486
GEOFFREY HILL <i>History as Poetry</i>	
Történelem mint költészet nyersfordítás	488
EDWARD THOMAS <i>Rain</i>	
Eső nyersfordítás	490
THOMAS ERNEST HULME <i>The Embankment</i>	
Az embankment nyersfordítás	492
THOMAS ERNEST HULME <i>Autumn</i>	
Ősz nyersfordítás	494
DAVID HERBERT LAWRENCE <i>Snake</i>	
Kígyó nyersfordítás	496
SAMUEL BUTLER <i>She was too kind</i>	
Túl kedves volt nyersfordítás	502
SAMUEL BUTLER <i>And now, though twenty Years</i>	
És most, noha jött és elment húsz év nyersfordítás. .	504
SAMUEL BUTLER <i>We were two lovers</i>	
Két szerelmes voltunk nyersfordítás	506
STEFAN GEORGE <i>Der Becher</i>	
A serleg nyersfordítás és formahű fordítás	508

RUDYARD KIPLING <i>At his Execution</i>	
Kivégzésekor nyersfordítás	510
RUDYARD KIPLING <i>Hymn to Physical Pain</i>	
Himnusz a testi fájdalomhoz nyersfordítás.	512
OSKAR LOERKE <i>Sommernachts über Land</i>	
Nyári éjjel vidéken nyersfordítás.	514
CHRISTINE LAVANT <i>Seit heute, aber für immer</i>	
Mától fogva, de mindörökre nyersfordítás	516
THOMAS STEARNS ELIOT	
<i>Sweeney Among the Nightingales</i>	
Sweeney a fülemilék közt nyersfordítás	518
VINCENZO CARDARELLI <i>Sera di Liguria</i>	
Liguriai este nyersfordítás	522
ALDO PALAZZESCHI <i>Chi sono?</i>	
Ki vagyok? nyersfordítás	524
JULES SUPERVIELLE <i>Le matin du monde</i>	
A világ reggele nyersfordítás	526
JULES SUPERVIELLE <i>Montagnes et rochers</i>	
Ti hegyek és sziklák nyersfordítás	528
FEDERICO GARCÍA LORCA <i>Muerte</i>	
Halál nyersfordítás	530
FEDERICO GARCÍA LORCA	
<i>Pequeño poema infinito</i>	
Kis végtelen költemény nyersfordítás	532
FEDERICO GARCÍA LORCA	
<i>De la terrible presencia</i>	
Gázel a borzalmas jelenlétről nyersfordítás.	534
RENÉ CHAR <i>Feuillets d'Hypnos</i>	
Hüpnosz lapjai nyersfordítás	536
PAUL CELAN <i>Todesfuge</i>	
Halálfuga nyersfordítás.	540
WYSTAN HUGH AUDEN <i>Musée des Beaux Arts</i>	
Musée des Beaux Arts nyersfordítás	544
PHILIP LARKIN <i>Poetry of Departures</i>	
Búcsúk költészete nyersfordítás	546
THOM GUNN <i>On the Move</i>	
Mozgásban nyersfordítás	548
THOM GUNN <i>Jesus and His Mother</i>	
Jézus és az ő anyja nyersfordítás és formahű fordítás	552
SYLVIA PLATH <i>The Colossus</i>	
A kolosszus nyersfordítás.	558
TED HUGHES <i>Examination in the Womb-Door</i>	
Faggatás az anyaméh kapujában nyersfordítás	560
SEAMUS HEANEY <i>The Tollund Man</i>	
A Tollund-ember nyersfordítás.	562
HENRI COLE <i>White Spine</i>	
Galagonya nyersfordítás	566
JEAN GROSJEAN <i>Les jours</i>	
A napok nyersfordítás.	568
UTÓSZÓ (<i>Báthori Csaba</i>).	571
KÖSZÖNET	575
JEGYZETEK.	577

Báthori Csaba művei:

Holtverseny (versek, 1992)
Egymásodpercesek (próza, 1995)
Üvegfilm (versek, 2003)
A nyíl és a húr (esszék, 2005)
Boldog ólom (versek, 2006)
A lírikus 123 epilógja (Babits-parafrázisok, 2006)
Csendélet kakassal (versek, 2007)
Bestiarium literaricum (próza, 2007)
Haluc Áron dolgozatai (próza, 2007)
Játék sötéttel I–II. (esszék, 2007)
Csapások és csodák (versek, 2008)
Római suttogás (próza, 2008)
Egy kutya naplója (próza, 2009)
Jel a semmiről (versek, 2009)
Sétagyakorlatok (próza, 2010)
A hangsúly keresése (esszék, 2010)

Báthori Csaba műfordításkötetei:

Világnak világa (versfordítások, 1992)
Rainer Maria Rilke: Levelek I. 1899–1907 (1994)
 Levelek II. 1907–1912 (1995)
 Levelek III. 1912–1914 (1996)
 Levelek IV. 1914–1918 (1997)
 Levelek V. 1919–1922 (1999)
Hölderlin a toronyban (műfordítás és esszé, 1995)
Samuel Beckett: Versek (1996)
Ernst Herbeck: Lenni mert nem lenni (versek,
 1996)
Samuel Beckett: Eleutheria (drámafordítás, 1997)
Ted Hughes: Varjú (versek, 1998)

Johann Wolfgang Goethe: Faust I. (1998)
Jakob Burckhardt: Világtörténelmi elmékedések
 (2001)
Zsófia Balla: Schwerkraft und Mitte (Balla Zsófia
 versei németül, Berlin, 2001)
Attila József: Ein wilder Apfelbaum will ich werden
 (József Attila versei németül, Zürich, 2005)
William Shakespeare: Szeget szeggel – Szentivánéji
 álom (két drámafordítás, 2010)
Friedrich Hölderlin: Empedoklész halála (dráma-
 fordítások, 2011)
Hódolat és hódítás (válogatás a középkori provanszál
 és ófrancia költészet darabjaiból, 2011)
Kétszáz nyers vers (Európai költészet nyersfordítás-
 ban, 2012)

NAPKÚT KIADÓ KFT.

1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

Telefon/fax: (1) 225-3474

Mobil: (70) 617-8231

E-mail: napkut@gmail.com

Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó

Szondi György

Szöveggondozó

Kovács Ildikó

Tördelőszerkesztő

Szondi Bence

A borítón

Xul Solar *Sol Solo Mando* (1960)

című festménye látható

Nyomdai kivitelezés

Mt Gold Kft.

ISBN 978 963 263 214 8